

# TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

## SIRA SAYISI: 340

**Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64 Milletvekilinin  
Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik  
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4471) ile Dijital  
Mecralar Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları**

**Not:** Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“[http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi\\_sd.sorgu\\_baslangic](http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic)”  
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

**Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı**

## İÇİNDEKİLER

Sayfa

### • 2/4471 Esas Numaralı Teklifin

|                                        |   |
|----------------------------------------|---|
| - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı ..... | 4 |
| - Katılma Yazıları .....               | 6 |
| - Genel Gerekçesi .....                | 7 |
| - Madde Gerekçeleri .....              | 9 |

### • Dijital Mecralar Komisyonu Raporu .....19

### • Muhalefet Şerhleri.....30

### • Adalet Komisyonu Raporu .....72

### • Muhalefet Şerhleri.....81

### • Teklif Metni.....127

### • Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....127

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

|                              |                                 |                              |
|------------------------------|---------------------------------|------------------------------|
| <i>Ahmet Özdemir</i>         | <i>Feti Yıldız</i>              | <i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>     |
| Kahramanmaraş                | İstanbul                        | İstanbul                     |
| <i>Salih Cora</i>            | <i>Ceyda Çetin Erenler</i>      | <i>Emine Zeybek</i>          |
| Trabzon                      | Kütahya                         | Kocaeli                      |
| <i>Ahmet Çolakoğlu</i>       | <i>Arife Polat Düzgün</i>       | <i>Semiha Ekinci</i>         |
| Zonguldak                    | Ankara                          | Sivas                        |
| <i>Şirin Ünal</i>            | <i>İsmail Güneş</i>             | <i>Selahattin Minsolmaz</i>  |
| İstanbul                     | Uşak                            | Kırklareli                   |
| <i>Bahar Ayvazoğlu</i>       | <i>Vildan Yılmaz Gürel</i>      | <i>Yavuz Ergun</i>           |
| Trabzon                      | Bursa                           | Niğde                        |
| <i>Ramazan Can</i>           | <i>Fuat Köktaş</i>              | <i>Cemil Yaman</i>           |
| Kırıkkale                    | Samsun                          | Kocaeli                      |
| <i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> | <i>Ravza Kavakcı Kan</i>        | <i>Lütfiye Selva Çam</i>     |
| Sakarya                      | İstanbul                        | Ankara                       |
| <i>Abdullah Güler</i>        | <i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i> | <i>Gülray Samancı</i>        |
| İstanbul                     | Kocaeli                         | Konya                        |
| <i>Ahmet Akay</i>            | <i>Bekir Kuvvet Erim</i>        | <i>İlyas Şeker</i>           |
| Şanlıurfa                    | Aydın                           | Kocaeli                      |
| <i>Cihan Pektaş</i>          | <i>Selim Gültekin</i>           | <i>Tahir Akyürek</i>         |
| Gümüşhane                    | Niğde                           | Konya                        |
| <i>Jülide İskenderoğlu</i>   | <i>Tülay Kaynarca</i>           | <i>Ahmet Büyükgümüş</i>      |
| Çanakkale                    | İstanbul                        | Yalova                       |
| <i>Ekrem Çelebi</i>          | <i>Zeynep Gül Yılmaz</i>        | <i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> |
| Ağrı                         | Mersin                          | Manisa                       |
| <i>Atay Uslu</i>             | <i>Zemzem Gülender Açıanal</i>  | <i>Hacı Özkan</i>            |
| Antalya                      | Şanlıurfa                       | Mersin                       |
| <i>Çiğdem Koncağül</i>       | <i>Mehmet Cihat Sezal</i>       | <i>İffet Polat</i>           |
| Tekirdağ                     | Kahramanmaraş                   | İstanbul                     |
| <i>Hasan Turan</i>           | <i>Veysel Eroğlu</i>            | <i>Yavuz Subaşı</i>          |
| İstanbul                     | Afyonkarahisar                  | Balıkesir                    |

|                           |                              |                              |
|---------------------------|------------------------------|------------------------------|
| <i>Osman Aşkın Bak</i>    | <i>Cemal Taşar</i>           | <i>Asuman Erdoğan</i>        |
| Rize                      | Bitlis                       | Ankara                       |
| <i>Emrullah İşler</i>     | <i>Muhammed Fatih Toprak</i> | <i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> |
| Ankara                    | Adıyaman                     | Gaziantep                    |
| <i>Osman Ören</i>         | <i>Hakan Kahtalı</i>         | <i>Ahmet Çakır</i>           |
| Siirt                     | Malatya                      | Malatya                      |
| <i>Oya Eronat</i>         | <i>Cemal Bekle</i>           | <i>Belgin Uygur</i>          |
| Diyarbakır                | İzmir                        | Balıkesir                    |
| <i>Cengiz Demirkaya</i>   | <i>Şahin Tin</i>             | <i>Mehmet Yavuz Demir</i>    |
| Mardin                    | Denizli                      | Muğla                        |
| <i>Fatma Aksal</i>        | <i>İbrahim Aydemir</i>       | <i>Süleyman Karaman</i>      |
| Edirne                    | Erzurum                      | Erzincan                     |
| <i>Mücahit Durmuşoğlu</i> | <i>Necip Nasır</i>           | <i>Recep Uncuoğlu</i>        |
| Osmaniye                  | İzmir                        | Sakarya                      |

### KATILMA YAZILARI

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzacı olarak katılmak ister, gereğinin yapılmasını arz ederim.

01.06.2022

*Zeynep Yıldız*

Ankara

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 26/05/2022 tarihinde sunulan 2/4471 Esas No'lu Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

30.05.2022

*Sena Nur Çelik*

Antalya

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyoruz.

27/05/2022

*Mustafa Canbey*

Balıkesir

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/4471) Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

01.06.2022

*Abdullah Nejat Koçer*

Gaziantep

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamın bulunmasını rica ederim.

31.05.2022

*Zafer Sırakaya*

İstanbul

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyoruz.

*Niyazi Güneş*

Karabük

| HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR<br>(2/4471) |                            |
|-----------------------------------------|----------------------------|
| ESAS                                    | Adalet Komisyonu           |
| TALİ                                    | Dijital Mecralar Komisyonu |

### GENEL GEREKÇE

Teknolojinin önemli sonuçlarından biri olan internet, diğer kitle iletişim araçlarını geride bırakırken; internet üzerinden geliştirilen ve her geçen gün artan kolay erişim ve iletişim yöntemleri, “sosyal medya” kavramını toplumsal yaşamın merkezine taşımıştır. İnternet, haber ve bilgiye erişimi kolaylaştırdıkça ve hızlandırdıkça, buna bağlı olarak sosyal medyanın kullanımı da artmaktadır. Bu artış, yeni ve farklı temalı sosyal medya platformlarının oluşmasına ve insanların zamanının büyük bir bölümünü bu platformlarda geçirmesine neden olmaktadır. Öyle ki, dijitalleşme ortamıyla bağlantılı olarak yeni sosyal problemlerin, kişilik bozukluklarının ya da psikolojik hastalıkların tartışıldığı bir dünyaya doğru gidildiği, uzmanlarınca dile getirilmektedir. Diğer taraftan dijital dünyanın insan hayatında fazlasıyla etkili olması ve sosyal medya platformlarının bu denli çeşitlenmesi, kişilerin gerek sosyolojik gerek hukuki birçok problemle veya kişisel haklarının ihlaliyle karşılaşmasını beraberinde getirmiştir. Buna karşın sosyal ağ sağlayıcıların veya dijital dünyanın arka planında rol alan diğer aktörlerin, geniş çaplı kullanıcı sayıları ile kullanıcı verilerinden yararlanarak elde ettikleri milyarlarca dolar gelire veya özel bilgiye rağmen, kişilerin haklarının korunması noktasında ihtiyaç duyulan önleyici ve koruyucu mekanizmaları geliştirmedikleri ya da etkin tedbirler almadıkları veyahut kullanıcıların ve devletlerin haklı taleplerine direnç gösterdikleri gözlemlenmektedir.

İnternet ortamının; ulusal sınır tanımayan olgusu, hızlı erişim ve geniş paylaşım kolaylığı sağlaması, dağınık, çok değişkenli ve dinamik küresel ağ yapısı nedeniyle kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek yasa dışı iş ve eylemlerini hayata geçirmesine fırsat tanıdığı artık bilinen bir gerçekliktir. Dolayısıyla, sahte isim ve hesaplarla yasa dışı içerik oluşturup paylaşma, farklı siyasi düşüncedeki kişilere, herhangi bir alanda rakip olarak gördüklerine, farklı dinlere veya milletlere yönelik küfür, iftira veya hakaret etmek, karalamak ya da itibarsızlaştırmak, nefret ve ayrımcılığa zemin oluşturmak amacıyla kullanıldığı durumlarda internet, düzenleme yapılması gerekli alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda kişilik hakları ihlal edilen bireyler, anayasal güvence altında olan haklarının korunması noktasında devletten beklenti içine girmektedirler. Devletin bu alandaki yükümlülüğü, temel hak ve özgürlüklerin korunacağı ve aynı zamanda ifade özgürlüğünün de güvence altına alınacağı düzenleyici bir rol üstlenmesidir. Bunun sonucunda devletlerin vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerini hem diğer kullanıcılara hem de sosyal medya platformlarına karşı koruması gerekmektedir. Nitekim, hem Avrupa ülkeleri (Almanya, Fransa, İngiltere...) hem de Amerika Birleşik Devletleri, dijital dönüşümün küresel ölçekte ve toplumun tüm kesimlerinde hissedilir hale gelmesi ile birlikte bu alanda yeni regülasyonlar yapmaktadırlar. Avrupa Birliği “Digital Services Act/ Dijital Hizmetler Yasası” ile “Genel Veri Koruma Tüzüğünde” olduğu gibi yine öncü regülatör olarak gerekli adımları atmaktadır. Ülkemiz de dijital dünyada vatandaşlarının karşılaştığı sorunları, gerçek dünyada olduğu gibi çözebilmek adına, söz konusu diğer ülke ve uluslararası kuruluş düzenlemelerini de dikkate alarak gerekli adımları atmayı hedeflemektedir. Bu adımların zemininde, özellikle ifade özgürlüğüne temas eden noktalarda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10 uncu maddesinin birinci ve ikinci

fıkralarında yer alan hükümler yer almaktadır. Anayasanın ilgili hükümleri ile tanınan ve koruma altına alınan temel hak ve özgürlükleri, Ülkemiz gerçek dünyada olduğu gibi, dijital dünyada da korumayı amaçlamaktadır. Belirtmek gerekir ki, dijital dünyada da insanların onur, şeref ve saygınlığının, kişisel haklarının, özel hayatlarının dokunulmazlığının ve kişisel verilerinin korunması gerekmektedir.

Bu bağlamda, yalan haberi kasıtlı olarak üretme ve yayma eyleminin (dezenformasyon), birey ve toplum iradesini ipotek altına alan ve vatandaşların gerçek bilgiye ulaşma hakkını engelleyen ciddi bir tehdit haline geldiği aşîkârdır. Bu tehdit, aynı zamanda çeşitli özgürlükleri istismar etmek suretiyle başta ifade özgürlüğü ve haber alma özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasını engellemeye yöneliktir. Gelişen teknoloji ile birlikte dezenformasyonun vardığı nokta, temel hak ve özgürlükleri korumak adına bu tehditle mücadele etmeyi zorunlu kılmıştır. Bu çerçevede mevzuatımızdaki mevcut düzenlemeleri yeni duruma uygun hale getirmeye yönelik ilave düzenlemeler yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Bilgiye bir tuşla ulaşabilme kolaylığı interneti diğer iletişim araçlarının önüne geçirmiş, ancak haberleri bu şekilde rahat ulaşılabilir hale getiren internet haber siteleri ve çalışanları, gazetelere ve gazetecilere tanınmış olan haklardan yararlanamamıştır. Bu durumu ortadan kaldırabilmek amacıyla Teklifte internet haber siteleri 5187 sayılı Basın Kanunu ile 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamına alınmış ve çalışanları yazılı medyada çalışan basın mensupları ile eşit şartlara sahip hale getirilmiştir. 5953 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle; internet haber sitelerinde fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanlar da gazeteci tanımına dahil edilmiştir. Bu sayede ifade özgürlüğü ve doğru haber alma hakkının kuvvetlendirilmesi hedeflenmiştir.

Değişiklik Teklifiyle, internet haber siteleri süreli yayın kapsamına alınarak, süreli yayınlara benzer şekilde beyanname verilmesi, cezai ve hukuki sorumluluğu, düzeltme ve cevap hakkı, tabi olacakları yargılama usulü ve beyannamelerin verileceği mercii düzenlenmiştir. İnternetin doğası ve dinamik yapısından kaynaklanabilecek problemlerin giderilmesi amacıyla bir içeriğin internette ilk kez sunulmaya başlandığı tarihin, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilmesi zorunlu hale getirilerek bu içerikten doğacak sorumluluklar açısından tarih tespiti mümkün hale getirilmektedir. Böylece basın duyurularının ve yargı organlarının verilen yayın yasağı kararlarının hızlı ve etkin bir şekilde tebliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunda, internet haber sitelerini de kapsayacak şekilde değişiklik yapılarak, resmi ilan ve reklamların bu mecralarda belirli kurallar çerçevesinde yayınlanmasının sağlanması suretiyle halihazırda yazılı medya işletmelerine verilen resmi ilan ve reklamların, internet haber sitelerine de verilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda, özel kanunlardaki hükümler uyarınca gazetelerde yayınlatılması zorunlu olan resmi ilanların, etkin ve verimli şekilde daha fazla muhabata ulaştırılması, şeffaflık ve rekabet ortamının sağlanması amacıyla internet haber sitelerinde de yayınlanmasına imkan verilmekte, böylece bu siteler de resmi ilanların yayın mecrası olarak belirlenmektedir.

Diğer taraftan, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklikler ile uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla içeriğin çıkarılması/erişimin engellenmesi kararlarının uygulama mercii noktasındaki tereddütlerin ortadan kaldırılması ve Erişim Sağlayıcıları Birliğinin görev ve yetki alanının belirlenmesi öngörülmektedir. Çocukların, gençlerin ve ailenin internetin yasa dışı içerikleri hakkında bilinçlendirilmesi ve güvenli kullanımı konusunda bilgilendirilmesi için Birliğe ilave görevler tevdi edilmektedir. Kişilik haklarının korunmasına yönelik olarak Birliğe yapılan müracaatlara ilişkin yapılacak itirazlarda takip edilecek yargısal denetim usulü hususunda düzenleme yapılmaktadır.



Gelişen teknoloji ile birlikte, internet ortamında işlenen suçla konu yayınların içerik veya yer sağlayıcısının belirlenmesinde yaşanan sorunlar nedeniyle içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilecek katalog suçlarda, yurt içi-yurt dışı ayrımı kaldırılmaktadır.

7253 sayılı Kanunla düzenlenen sosyal ağ sağlayıcıların yükümlülük ve sorumluluklarına yönelik; muhataplık ilişkisinin güçlendirilmesi, raporlama yükümlülüğünün kapsamının genişletilmesi, çocuklara yönelik uygulamalar konusunda ayrıştırılmış hizmet sunumunun sağlanması, yargı mercilerinin bilgi taleplerine süresinde ve doğrudan cevap verilmesi, kullanıcı haklarının korunması, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumlarda kriz planı oluşturarak etkin önlemler alınması gibi hususlarda Avrupa Birliğindeki regülasyonlara ilişkin gelişmeler de göz önünde bulundurularak ilave düzenlemeler yapılmaktadır.

Ayrıca, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda öngörülen değişikliklerle; şebekeler üstü (Over The Top (OTT) - İnternet Tabanlı) hizmetler tanımlanmaktadır. Türkiye'deki herhangi bir mevzuata tabi tutulmadan sunulan bu hizmetler, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından yetkilendirilen ve benzer hizmeti sunan işletmeciler açısından haksız rekabet oluşturduğu için BTK'ya bu hizmetlere ilişkin gerekli düzenlemeleri yapma ve ilgili tedbirleri alma hususunda yetki verilmektedir. Böylelikle, BTK tarafından yetkilendirilen işletmecilerin, ilgili mevzuat çerçevesinde kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini teminen tüketici hakları, kişisel verilerin korunması, hizmet kalitesi, raporlama, mali yükümlülükler gibi bazı yükümlülüklerle tabi tutulması amaçlanmaktadır.

Değişiklik Teklifiyle yalan haberin varlığı nokta ve etkileri dikkate alınarak dezenformasyonla mücadele kapsamında bir taraftan idari tedbirler güçlendirilirken diğer taraftan 5237 sayılı Kanunun "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlıklı beşinci bölümünde "Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" başlığıyla müstakil bir suç ihdas edilmektedir. Bu doğrultuda, sırf halk arasında endişe, panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilginin, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayılması suç olarak düzenlenmektedir. Böylelikle failde özel kast, gerçeğe aykırı bilgi de özel nitelik ve eylemde elverişlilik aranmaktadır.

### **MADDE GEREKÇELERİ**

**Madde 1-** Maddeyle, yasal zemine kavuşturulmaları amacıyla internet haber siteleri ile basın kartına ilişkin hususlar 5187 sayılı Basın Kanununun kapsamına alınarak radyo, televizyon ve kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personelinin, basın kartı düzenlenmesi bakımından süreli yayın çalışanları gibi değerlendirileceği öngörülmüştür.

**Madde 2-** 5187 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde, anılan Kanunun uygulanmasına yönelik bazı kavramlar tanımlanmış olup, internet haber sitelerinin de Kanun kapsamına alınmasına yönelik olarak bu maddenin (c) bendinde tanımlanan süreli yayın tanımına internet haber siteleri de eklenmekte ve böylece internet haber siteleri de süreli yayın tanımı kapsamına alınmakta, (ı) bendi ile eser sahibinin tanımı genişletilmekte ve yeni eklenen (m) bendi ile de internet haber sitesinin tanımı yapılmaktadır. Bunun yanı sıra basın kartı, basın kartı verilecek medya mensupları ve enformasyon görevlileri, basın kartı düzenleyecek olan İletişim Başkanlığı ve basın kartı başvurularını değerlendirecek olan Komisyon tanımlanarak maddeye eklenmiştir.

**Madde 3-** Maddeyle, 5187 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine eklenen üçüncü fıkrada; internet haber sitelerinin de maddede belirtilen zorunlu bilgileri kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ana sayfadan doğrudan ulaşabileceği şekilde ve iletişim başlığı altında bulundurmakla yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca eklenen diğer fıkra ile, internet haber sitelerinde bir içeriğin internette ilk kez sunulmaya başlandığı tarihin, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilmesi zorunlu hale getirilerek bu içerikten doğacak sorumluluklar açısından tarih tespiti mümkün hale getirilmektedir.

**Madde 4-** Maddeyle, 5187 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik ile beyannamede Tebligat Kanununun 7/A maddesine uygun elektronik tebligat adreslerinin bildirilmesi öngörülmektedir. Bu sayede basın duyurularının ve yargı organlarınca verilen yayın yasağı kararlarının hızlı ve etkin bir şekilde tebliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca yapılan bir diğer değişiklikle, süreli yayınlara internet haber sitelerinin eklenmesiyle birlikte beyanname sayısı önemli ölçüde artacağından yargının iş yükünü azaltmak amacıyla beyannamelerin Cumhuriyet Başsavcılıkları yerine Basın İlan Kurumuna verilmesi öngörülmüştür.

**Madde 5-** Maddeyle, 5187 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddeyle, internet haber siteleri için yayın durdurma müeyyidesinin uygulanamayacağı belirlenmiş olup verilen süre içerisinde eksikliklerin giderilmemesi ya da gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmemesi halinde öngörülen usul çerçevesinde haber sitesi vasfı kazanılmaması tespiti şartı düzenlenmiştir. Bu karar ile internet haber sitesi vasfını kazanamayan haber sitesi süreli yayın kapsamının dışında bırakılmış olacaktır.

**Madde 6-** İnternet haber sitelerinin 5187 sayılı Kanun kapsamına alınmasıyla birlikte 10 uncu maddenin başlığı “Teslim ve muhafaza yükümlülüğü” olarak değiştirilmektedir.

İnternet haber sitelerinin yayınladıkları içerikleri doğruluğu, bütünlüğü ve erişilebilirliği sağlanmış şekilde iki yıl süre ile muhafaza etmeye ve gerektiğinde talep eden yetkili mercilere teslim etmeye mecbur olduğu öngörülmektedir.

Ayrıca, yayının herhangi bir şekilde soruşturma veya kovuşturma konusu yapılması halinde, bu işlemlerin sonuçlandığının yetkili mercilerce ilgili internet haber sitesine bildirilmesine kadar soruşturma veya kovuşturma konusu yayın kaydının saklanması zorunlu olduğu düzenlenmektedir.

**Madde 7-** Maddeyle, internet haber siteleri 5187 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi kapsamına alınmaktadır. Bu doğrultuda, internet haber sitelerinde cevap ve düzeltme hakları açık bir şekilde teminat altına alınmış ve içeriğin yayından çıkarılması ile erişimin engellenmesi durumlarında da düzeltme ve cevap metninin bir hafta süre ile yayınlanmaya devam edileceği belirtilmiştir.

**Madde 8-** 5187 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin başlığı “Teslim ve muhafaza yükümlülüğüne uymama” olarak değiştirilmekte ve aynı maddede yer alan basımcı ibaresinden sonra gelmek üzere “ile teslim ve muhafaza yükümlülüğünü yerine getirmeyen internet haber sitesi sorumlu müdürü” ibaresi eklenmektedir. Böylece teslim ve muhafaza yükümlülüğüne uymayan internet haber siteleri için de müeyyide getirilmiş olmaktadır.

**Madde 9-** 5187 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde, günlük süreli yayınlar ve diğer basılmış eserler yönünden dava açma süreleri ve bu sürelerin ne zaman başlayacağına ilişkin hükümler bulunmakta olup internet haber siteleri de bu madde kapsamına alınmak suretiyle belirsizlik giderilmektedir.

**Madde 10-** Ek 1 inci maddeyle, basın kartı başvurusunun 14 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenen görevine uygun bir şekilde İletişim Başkanlığına yapılacağı ve basın özgürlüğünü güçlendirmek amacıyla basın kartının resmi nitelikte bir kimlik belgesi olduğu vurgulanarak basın kartı türlerinin neler olduğu düzenlenmiştir.

**Madde 11-** Ek 2 nci maddeyle, yargı kararları doğrultusunda basın kartının basın ve ifade özgürlüğüyle ilişkilendirilmesi sebebiyle basın kartının kimlere verileceğinin kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

**Madde 12-** Ek 3 üncü maddeyle, yargı kararları doğrultusunda basın kartının basın ve ifade özgürlüğüyle ilişkilendirilmesi sebebiyle basın kartı verilecek kişilerde aranacak şartların kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

**Madde 13-** Ek 4 üncü maddeyle, yabancı medya mensuplarının basın kartını hangi şartlarda alacağı düzenlenerek, basın kartı alım işlemlerinde karşılıklılık esasının da gözetileceği hüküm altına alınmıştır.

**Madde 14-** Ek 5 inci maddeyle, basın kartı başvurularını değerlendirecek Komisyonun kimlerden teşekkül edeceği, üye sayısı, görev süresi ile Komisyonun başvuru sahibinin niteliklerini, mesleki çalışmalarını, eserlerini, ödülleri değerlendirerek basın kartı taşıyıp taşımayacağını takdir edeceği düzenlenmiştir.

**Madde 15-** Ek 6 ncı maddenin birinci fıkrasıyla basın kartı sahibinin sahip olması gereken nitelikleri kaybettiğinin anlaşılması halinde bu durumda Komisyon değerlendirmesine gerek kalmadığından basın kartının Başkanlıkça iptal edilmesi öngörülmüştür.

Ek 6 ncı maddenin ikinci fıkrasıyla ise yargı kararları doğrultusunda hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri dikkate alınarak basın kartı sahibinin basın ahlâk esaslarına aykırı faaliyet ve davranışlarda bulunması halinde basın kartlarının Komisyon kararıyla iptal edileceği öngörülmüştür.

**Madde 16-** Ek 7 nci maddeyle basın kartı sahibinin gerekli nitelikleri kaybettiğinin anlaşılması neticesinde basın kartının iptal edilmesi halinde iptal tarihinden itibaren bir yıl; basın ahlâk esaslarına aykırı faaliyet ve davranışlarda bulunması neticesinde iptal edilmesi halinde ise beş yıl süre boyunca yeniden basın kartı düzenlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Son fıkrada ise adli sicil kaydında basın kartı verilmesine engel bir suçtan mahkumiyeti bulunan kişilere bu mahkumiyetler adli sicil kaydından silinmedikçe veya yasaklanmış hakların geri verilmesine karar verilmedikçe basın kartı düzenlenmeyeceği vurgulanmıştır.

**Madde 17-** Ek 8 inci maddeyle, basın kartlarının şekli, medya kuruluşlarında aranacak şartlar, kontenjanlar, Komisyon üyelerinin belirlenmesi, çalışma ve karar alma usulleri, başvuru türleri ile başvuruda istenilecek belgeler Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

**Madde 18-** Geçici madde 4 ile 5187 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle ilgili tarafların uyum sağlaması için üç aylık süre öngörülmüştür ve Cumhuriyet Başsavcılıklarında bulunan kayıtların, bu konuda görev yapan Basın İlan Kurumuna verilmesi düzenlenmiştir. Ayrıca maddeyle bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayıma girdiği tarihten önceki basın kartı yönetmelikleri gereği verilen basın kartı sahiplerinin kazanılmış haklarını korumak amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

**Madde 19-** Maddede yapılan değişiklikle, 195 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yer alan 36 kişilik Basın İlan Kurumu Genel Kuruluna, resmi ilan yayınlayacak internet haber sitelerinden 2, Cumhurbaşkanınca belirlenecek 2, Radyo, Televizyon ve internet siteleriyle ilgili işlemler gerçekleştiren BTK ve RTÜK'ten 2 temsilci eklenmektedir. Bu şekilde Kurum Genel Kurulu üye sayısı 42'ye çıkmaktadır. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan ilk 'Ege' ibaresi, büyük bir coğrafi bölgeyi ifade etmesi ve bölgedeki hangi üniversiteden Genel Kurula temsilci alınacağına yönelik olası yorum farklarının önüne geçmek amacıyla 'Dokuz Eylül' olarak değiştirilmektedir. Ayrıca maddeye Kurum Yönetim Kurulunun, Genel Kurulun yeni temsilcilerinin seçilememesi halinde mevcut üyelerin görevlerinin devam edeceğine yönelik cümle eklenmektedir. Kurumun ülke genelinde görevli olmasıyla tüm Anadolu gazetelerinin kayıtları Basın İlan Kurumunda tutulduğundan Anadolu gazete sahipleri temsilcileri seçiminin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı yerine Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

**Madde 20-** Resmi ilan ve reklam verilebilecek internet haber sitelerinin de Kurumun internet siteleri üzerinden kamuoyuna duyurulması amacıyla 195 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin başlığı ve birinci fıkrası değiştirilmiştir.

**Madde 21-** Maddeyle, 195 sayılı Kanunun 45 inci maddesinden sonra gelmek üzere Üçüncü Bölümüne “İnternet Haber Sitelerinde Yayınlanacak Resmi İlan ve Reklamlar” üst başlıklı “Üçüncü Kısım” ilave edilerek, “Kapsam ve esaslar” başlıklı 45/A maddesi ihdas edilmektedir. Böylelikle internet haber sitelerinde resmi ilan ve reklamların Basın İlan Kurumu aracılığıyla yayınlatabilmesine imkan sağlanması, Kurum aracılığıyla yayınlanan ilanların kopyalanması veya ticari faaliyete konu edilmesi durumlarına dair usul ve esasların tespit edilmesi için Genel Kurula yetki verilmesi, kamuya ait ilanlara vatandaşların tek merkezden kolayca ulaşabilmesi ve Basın İlan Kurumu İlan Portalına hukuki statü kazandırılması amaçlanmaktadır.

**Madde 22-** İnternet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlaması görevi Basın İlan Kurumuna verildiğinden, 195 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre gazete ve dergiler için uygulanan müeyyidelerin internet haber sitelerine de uygulanması amacıyla maddede yer alan gazete ve dergi ibarelerinden sonra gelmek üzere internet haber siteleri ibareleri eklenmiştir. Ayrıca müeyyide uygulanan gazete, dergi ve internet haber sitelerinin başvuracağı yargı mercii konusunda tereddütlerin giderilmesi amacıyla başvurulacak mahkeme yeri, Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki en yüksek dereceli asliye hukuk hakimliği olarak değiştirilmiş, on beş gün olan mahkemenin karar verme süresi kaldırılarak konuya ilişkin basit yargılama usulü getirilmiştir.

**Madde 23-** Resmi ilan ve reklam yayınlamak internet haber sitelerinin taşınması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esasların Basın İlan Kurumu Genel Kurulu tarafından altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenmesi amacıyla 195 sayılı Kanuna geçici 9 uncu madde eklenmektedir.

**Madde 24-** Basın kartına ilişkin hususların Basın Kanunu içerisinde düzenlenmesi öngörüldüğünden 5510 sayılı Kanunda uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

**Madde 25-** Maddeyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlaması amaçlanmaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 114 ve 126 ncı maddeleri kapsamındaki taşınır/taşınmaz satışlarının gazete yoluyla ilan edilip edilemeyeceğinin takdir yetkisi anılan 114 üncü madde uyarınca ilgili icra memurluklarının tasarrufuna bırakılmıştır. İcra memurları tarafından ifa edilen bu yetkiden kaynaklanan uygulamalardaki farklılıkların giderilmesi, bu ilanların internet haber sitelerinde de yayınlaması amacıyla maddeye eklemeler yapılmaktadır. Bu doğrultuda satışa konu mallar için yapılacak ilanın kapsamını belirlemek üzere eşik değerler getirilmekte ve böylece satış yapılacak mala rağbetin artması, değerinin altında satış yapılmasının önüne geçilmesi, şeffaflığın sağlanması maksadıyla etkin şekilde duyuru müessesesi kurulması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan vatandaşların icra, ihale, tebligat ve personel alımlarına ilişkin ilanlara tek merkezden kolayca ulaşabildiği Basın İlan Kurumu İlan Portalında da ücretsiz yayın yapılması sağlanmaktadır.

**Madde 26-** Resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlaması amacıyla 2886 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde geçen ‘gazete’ ibarelerinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibareleri eklenmektedir.

**Madde 27-** Resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlaması amacıyla 4734 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde geçen ‘gazete’ ibarelerinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibareleri eklenmektedir.

**Madde 28-** Maddenin (a) bendiyle, 5187 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde düzenlenen “Cezai sorumluluk” hükmüne internet haber siteleri ibaresi, 13 üncü maddesinde düzenlenen “Hukukî sorumluluk” hükmüne internet haber siteleri ibaresi eklenmektedir. Diğer taraftan, 5187 sayılı Kanunun 15,18, 20, 21 ve 27 nci maddelerinde de değişiklikler yapılmaktadır.

Maddenin (b) bendiyle, internet haber siteleri çalışanları da, 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamına alınmaktadır.

Maddenin (c) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2/A maddesinde geçen ‘gazete’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir.

Maddenin (ç) bendiyle, 2004 sayılı Kanunun 166 ncı maddesinde değişiklik yapılarak resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amaçlanmaktadır.

Maddenin (d) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 7201 sayılı Tebligat Kanununun 29 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin (e) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 213 sayılı Kanunun 104 üncü maddesinde geçen ‘gazete’ ibarelerinin yanına ‘ve bir internet haber sitesinde’ ibareleri eklenmektedir.

Maddenin (f) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 47 ncı maddesinde geçen ‘Resmi Gazete’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir. Gazetelerde yayınlatılan resmi ilanların tamamı gazetelerin internet haber sitesinde ve Basın İlan Kurumu İlan Portalında ücretsiz yayınlatılmaktadır. Basın İlan Kurumu İlan Portalı Yönetmeliğine göre bu şekilde üç mecrada yayınlanan ilanlar için tek ücret alınmaktadır. Personel alımı ilanlarının vatandaşların tek merkezden kolayca ulaşabilmesi maksadıyla Basın İlan Kurumu İlan Portalında da yayınlatılması amaçlanmaktadır.

Maddenin (g) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 1163 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde geçen ‘gazete’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir.

Maddenin (ğ) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 2911 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde geçen ‘gazeteler’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir.

Maddenin (h) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 2942 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde geçen ‘gazete’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir. Ayrıca maddenin (h) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 2942 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde geçen ‘gazete’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir.

Maddenin (ı) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 3011 sayılı Kanunun 2 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin (i) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 3402 sayılı Kanunun 2 ve 22 ncı maddelerinde geçen ‘gazete’ ibarelerinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibareleri eklenmektedir.

Maddenin (j) bendiyle; 4706 sayılı Kanunun 7 ncı maddesinde değişiklik yapılarak resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amaçlanmaktadır.

Maddenin (k) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 4721 sayılı Kanunun 713 üncü maddesinde geçen ‘gazete’ ibaresinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibaresi eklenmektedir.

Maddenin (1) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla 6102 sayılı Kanunun çeşitli maddelerinde geçen ‘gazete’ ibarelerinin yanına ‘internet haber sitesi’ ibareleri eklenmektedir.

Maddenin (m) bendiyle, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde ve gazetede yayınlatılması amacıyla 7223 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

**Madde 29-** Düşünce ve kanaat (ifade) özgürlüğü, kamusal tartışma ve kanaat oluşumunu mümkün kılarak demokratik toplumun oluşmasına katkı sağlayan temel hakların başında yer almaktadır. İfade özgürlüğünün temeli ve zemini, doktrinde “fikirler pazarı” olarak nitelendirilmektedir. Demokratik toplumun vazgeçilmezleri olan çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirlilik; bireyin kendisini geliştirmesine, dolayısıyla toplumun ilerlemesine yol açan en temel gerekliliklerdir. Bu gereklilikler ise ifade özgürlüğünün alt yapısını oluşturmaktadır. İfade özgürlüğü, haber ya da bilgiye ulaşma hakkı, kanaat sahibi olma hakkı ve kanaati açıklama hakkı olmak üzere üç unsurdan oluşmakta ve bu alanları korumaktadır. Haber ya da bilgiye ulaşma hakkı; bireylerin iletişim araçlarını özgürce kullanabilmelerine, haber ve bilgi kaynaklarına kolayca erişebilmelerine ve fikirler pazarında yer alan farklı görüşler arasından diledikleri seçimi yapabilmelerine, böylece kendilerine ait (özgün) düşünce ve kanaatlerini oluşturabilmelerine imkân sağlamaktadır.

Özünde, negatif statü haklarından olan ifade özgürlüğü, devletler için negatif yükümlülük getirmektedir. Bunun yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının ve Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru incelemelerinin etkisiyle temel hak ve özgürlüklerin günümüzde ulaştığı seviye, ifade özgürlüğü bakımından devletlerin pozitif yükümlülüklerini de ortaya koymaktadır. Gelişmekte olan bu pozitif yükümlülüğün, özgürlüklerin önünü açmak ve geliştirmek yönünde olacağında şüphe bulunmamaktadır.

Teknolojik gelişmelerin ve internetin yaygınlaşmasına bağlı olarak ciddi rağbet gören dijital platformlar, daha çok “içerik” olarak nitelendirilebilecek bilgi veya haberlerin yayılma hızını öngörülemez biçimde artırmış ve bu içeriklerin zihin süzgecinden geçme, analiz etme ve değerlendirme süresini oldukça kısaltmıştır. Bu noktada, internetin sağladığı anonim ortam yalan, yanlış veya manipülatif içeriklerin artmasına neden olmuştur. Bilhassa, özel saiklerle oluşturulup organize bir biçimde yayılan içerikler veya bot hesaplar aracılığıyla yapılan paylaşımlar, internet ortamındaki dezenformasyonu hızlı bir biçimde artırmaktadır. Bu şekilde maksatlı bir biçimde oluşturulan uydurma içerikler, fikirler pazarındaki ürün güvenliğini olumsuz etkilemekte, bireylerin kanaat oluşumunu manipüle etmekte ve özgür düşüncüyü ipotek altına alarak demokratik ortamın masumiyetini zedelemektedir. Sonuçta, kişilerin habere veya bilgiye erişimini kolaylaştırmaya yönelik mekanizmalar ve imkânlar geliştirilirken, haber veya bilginin güvenliği sağlanarak, özgür ve özgün fikirlerin demokratik ortamda çatışmasına ya da yarışmasına yönelik tedbirlerin alınması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Maddeyle, sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli olacak şekilde alenen yaymak suç olarak düzenlenmektedir. Fiilin, “kamu barışını bozmaya” elverişli olması aranarak, bu suçun somut tehlike suçu olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra “dezenformasyon” olarak nitelendirilen bu fiillerin, kişilerin bireysel kanaatlerini açıklama veya haber verme haklarıyla karıştırılmaması için fiilin, halk arasında endişe, korku veya panik yaratma saikiyle gerçekleştirilmesi



ilave bir unsur olarak aranmaktadır. Belirtmek gerekir ki, dezenformasyona konu içerik, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili doğrudan asılsız bir bilgi olabileceği gibi tahrif edilmiş bir bilgi de olabilecektir. Kamu barışına yönelik suçlar kapsamında ihdas edilen bu suçun, Bölümde yer alan diğer suçlardan daha farklı bir alanı düzenlediğinde şüphe bulunmamaktadır. Ayrıca suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hali, cezada artırım sebebi olarak öngörülmektedir.

**Madde 30-** Teklif ile, Türk Ceza Kanununda ihdas edilen “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlıklı 217/A maddesi bakımından temyiz kanun yoluna başvurulabilmesine imkan tanınmaktadır.

**Madde 31-** Erişim Sağlayıcıları Birliği, 5651 sayılı Kanunun 6/A maddesi ile erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasında koordinasyon görevini ifa etmek amacıyla 2014 yılında kurulmuştur. İnternetin dinamik ve gelişmekte olan yapısı nedeniyle gerek kurumların gerekse mevzuatın uyumluluğu açısından değişikliklerin ve yeniliklerin yapılması kaçınılmazdır.

5651 sayılı Kanun ve diğer özel kanunlarda internet ortamına yönelik getirilen yeni düzenlemeler nedeniyle Birliğin görev ve yetki alanının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Birlik kuruluş itibarıyla sadece erişimin engellenmesi kararlarının uygulanması hususunda görev ile donatılmış iken 2020 yılında 7253 sayılı Kanun ile 5651 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yapılan değişiklik sonrası içeriğin çıkarılması kararlarının içerik ve yer sağlayıcılara bildirilmesi konusunda da görevli kılınmıştır. Bu kapsamda, birinci fıkra kapsamında yapılan değişikliklerle, 6/A maddesinin 2014 yılında yürürlüğe girmesinden sonra Kanuna 2015 yılında eklenen 8/A maddesinin uygulamasında yaşanan fıkra metninden kaynaklanan tereddüt giderilmiş, Birliğin görev alanı erişimin engellenmesi kararları ile birlikte içeriğin çıkarılması kararlarının uygulanması ile ilgili 5651 sayılı Kanun ve diğer özel kanunlarda yapılan değişiklikleri de kapsayacak şekilde yeniden belirlenmektedir.

İnternetin hayatımıza kattığı sayısız faydalarının yanında kullanıcılar için ve özellikle korunmaya muhtaç durumda olan çocuklar için taşıdığı risk ve zararların varlığı da kabul edilen bir gerçektir. İnternetin riskleri ve zararları ile mücadelenin sadece erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması yoluyla yapılamayacağı, internetin kullanımı konusunda kullanıcıların bilinçlendirilmesinin de bir o kadar önem taşıdığı aşikardır. Üçüncü fıkra kapsamında yapılan değişikliklerle, internet hizmetini kullanıcılara doğrudan sunan erişim sağlayıcılardan müteşekkil bir yapı olan Birliğin görev ve faaliyet alanı, internetin bilinçli ve güvenli kullanımı yönünde aktif olarak çalışmalar yürütmesi amacıyla yeniden düzenlenmektedir.

Erişimin engellenmesi kararları, uygulanmak üzere Birliğe gönderilmekte ve kararların uygulanmasında koordinasyon görevini yürütmekte olan Birlik tarafından kararların gereğini yerine getirmede doğrudan yükümlülüğü bulunan erişim sağlayıcılara bildirilmektedir. Kararların Birliğe tebliği ile erişim sağlayıcıların da yasal sorumluluğu başlamaktadır. Yedinci fıkra kapsamında yapılan değişikliklerle, Birlik ile erişim sağlayıcılar arasında kararların bildirimi noktasında doğru ve hızlı bir şekilde veri akışının sağlanmasını teminen gerekli yazılım ve donanımın erişim sağlayıcılar tarafından kurulması yükümlülüğü getirilmektedir.

Birliğin tüzükle belirlenen farklı faaliyet alanlarında çalışması neticesinde elde edeceği gelirlerin ya da Birliğe faaliyet alanlarında kullanmak üzere yapılacak bağışların da gelir olarak kabulü için dokuzuncu fıkra yeniden düzenlenmektedir.

Onbirinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, Erişim Sağlayıcıları Birliğine, kendisine gelen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine yönelik mahkeme kararlarını, 5651 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen ve daha hızlı iletişimi sağlayan elektronik posta yoluyla ilgili içerik veya yer sağlayıcılarına bildirme imkânı sağlanmaktadır.

**Madde 32-** İnternetin dağınık ve dinamik yapısı nedeniyle içerik veya yer sağlayıcının nerede bulunduğu tespitinde yaşanan sorunların ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yetki tartışmasının giderilmesi ve katalog suçlarla daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla yurt içi yurt dışı ayrımı kaldırılarak Başkanın engelleme yetkisinde yeknesaklık sağlanmış olacaktır. (Örneğin; yurt dışındaki bir intihara yönlendirme içeriğine müdahale edebilen Başkan, yurt içindeki intihara yönlendirme içeriğine de müdahale edebilecektir.) Maddeye, eklenen (ç) bendiyle, Milli İstihbarat Teşkilatının faaliyetleri ve personeline yönelik suç teşkil eden içerikler katalog suçlar kapsamına dahil edilmiştir.

**Madde 33-** Hakim tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına konu içeriklerin başka internet adreslerinde de yayınlanması halinde ilgilinin başvurusu üzerine mevcut karardaki içeriklerle aynı olduğu tespit edilen içerikler için yeni bir mahkeme kararı aranmaksızın mevcut karar uygulanmaktadır. Mevcut karar uygulandığında etkilenen ve kararda yer almayan internet sitesinin Birliğe yaptığı müracaatın kabulü halinde yapılan işlemlerin yargısal denetimi konusunda uygulamada yaşanan tereddütler giderilmekte ve Anayasa Mahkemesinin bu madde ile ilgili olan bireysel başvuru kararındaki değerlendirmeleri de karşılanmaktadır. Zira söz konusu işlem için idari yargıda iptal davası açılarak sonuç alınmaya çalışıldığı gibi; direkt mevcut kararı veren sulh ceza hakimliğine de itiraz edilebilmektedir.

Kaldı ki mevcut karara konu içerikler hakkında kişilik haklarının ihlali yönünden değerlendirmeyi yapan hakimliğin, Birliğin mevcut kararı başkaca internet adreslerine uygulaması hakkında da değerlendirme yapması usul ekonomisi açısından da yerinde olacaktır. Birlik tarafından müracaatın kabul edilmemesi halinde ise içeriğin kişilik haklarını ihlal edip etmediği hususunda yeni bir değerlendirme yapılması gerekeceğinden bu değerlendirmenin hakim tarafından yapılması maddenin amacına uygun olacaktır. Ayrıca maddenin dördüncü fıkrası gereği internet sitesinin tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararı gerekçesiyle birlikte hakim tarafından verilebildiğinden bu fıkra kapsamındaki uygulama sadece içeriğe yönelik (URL) erişimin engellenmesi ile sınırlandırılmıştır.

**Madde 34-** Birinci fıkra kapsamında yapılan değişikliklerle, kullanıcılar ve yetkili merciler ile sosyal ağ sağlayıcılar arasında muhataplık ilişkisini güçlendirmek suretiyle kişilik haklarının korunmasına yönelik daha etkin bir mekanizmanın oluşturulması amaçlanmaktadır.

Dördüncü fıkra kapsamında yapılan değişikliklerle, 29 Temmuz 2020 tarihli ve 7253 sayılı Kanun ile sosyal ağ sağlayıcılara getirilen raporlama yükümlülüğü genişletilerek sosyal ağ sağlayıcıların bağımsız ve tarafsız bir şekilde kullanıcılara eşit hizmet verme yönündeki politikalarının ve başlık etiketleri, öne çıkarılan veya erişimi azaltılan içeriklere ilişkin algoritmalarının raporlara yansıtılmasının sağlanması ve reklam kütüphanesi oluşturmak suretiyle şeffaflığın artırılması hedeflenmektedir.

Beşinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, belirli suçlara ilişkin olarak yürütülen yargılama faaliyetleri kapsamında sosyal ağ sağlayıcıların adli mercilere bilgi vermemesi neticesinde soruşturma ve kovuşturmaların akamete uğramasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Belirtmek gerekir ki, bu düzenleme sosyal ağ sağlayıcılarının diğer suçlara ilişkin olarak, yargı mercilerine bilgi verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır.

Yedinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, sosyal ağ sağlayıcıların, çocuklara yönelik ayrıştırılmış hizmet sunmasının sağlanması suretiyle çocukların sosyal ağlarda daha etkin korunması hedeflenmektedir.

Onuncu fıkra ile getirilen düzenlemeyle, Kanunun 8 ve 8/A maddeleri kapsamında Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının sosyal ağ sağlayıcılar tarafından yerine getirilmemesi durumuna dair ilave yaptırımlar öngörülmektedir.



Onbirinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen idari para cezalarının yasal süresinde ödenmemesi durumunun bir yıl içinde birden fazla gerçekleşmesi halinde sosyal ağ sağlayıcıya yaptırım getirilmektedir.

Onikinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, reklam yasağı kararının etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla reklam yasağına aykırı davranan Türkiye’de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilere idari yaptırım getirilmektedir.

Onüçüncü fıkra ile getirilen düzenlemeyle, sosyal ağlarda kullanıcı haklarının daha etkin korunması hedeflenmektedir.

Onbeşinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, sosyal ağ sağlayıcının, başlık etiketleri veya öne çıkarılan içerikler aracılığıyla ortam sağladığı başkasına ait yayın yoluyla işlenen suçtan, yayını sunuş biçiminden kullanıcının söz konusu yayına ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise sorumlu tutularak suçlarla etkin mücadele edilmesi hedeflenmektedir.

Onaltıncı fıkra ile getirilen düzenlemeyle, sosyal ağ sağlayıcıların kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan içeriğe ve içeriği oluşturanla ilişkin bilgileri yetkili kolluk birimleriyle paylaşma yükümlülüğü getirilmektedir.

Onsekizinci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, sosyal ağ sağlayıcının Kanun kapsamındaki yükümlülüklerine uyumuna ilişkin yerinde ve etkin inceleme mekanizması kurulmasına imkan sağlanmaktadır.

Ondokuzuncu fıkra ile getirilen düzenlemeyle, sosyal ağ sağlayıcının olağanüstü durumlarda alacağı tedbirlere ilişkin kriz planı oluşturma ve Kuruma bildirme yükümlülüğü getirilmektedir.

Yirminci fıkra ile getirilen düzenlemeyle, kullanıcı verilerini barındırma, çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alma, kullanıcı haklarının korunması gibi 5651 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinin altıncı, yedinci, onüçüncü, onaltıncı, onsekizinci ve ondokuzuncu fıkralarında yer alan belirli yükümlülükleri yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya idari para cezası yaptırımını öngörülmektedir.

**Madde 35-** Sosyal platformlarda, kişisel hak ve özgürlüklerin etkili bir biçimde korunması amacıyla, maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinden önce temsilci belirlemiş olan sosyal ağ sağlayıcının bu Kanunla getirilen yükümlülükleri altı ay içinde tamamlamaması durumuna ilişkin geçiş düzenlemesi yapılmaktadır.

**Madde 36-** Hâlihazırda, internet tabanlı hizmet veya OTT (Over The Top) olarak isimlendirilen uygulamalar üzerinden internet kullanıcılarına temel olarak sesli, yazılı, görsel iletişim sağlamak amacı ile sunulan elektronik haberleşme hizmetlerinin tanımlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu nedenle, “şebekeler üstü hizmet” ve “şebekeler üstü hizmet sağlayıcı” kavramları tanımlara eklenmektedir.

**Madde 37-** 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu çerçevesinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (Kurum) tarafından yetkilendirilen işletmeciler, ilgili mevzuat çerçevesinde kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini teminen bazı yükümlülüklerle (tüketici hakları, kişisel verilerin korunması, hizmet kalitesi, raporlama, mali yükümlülükler gibi) tabi tutulmaktadır. Bununla birlikte şebekeler üstü (Over The Top (OTT) - İnternet Tabanlı) hizmetler olarak da ifade edilebilen bazı hizmetlerde, Türkiye’de yerleşik olmamakla birlikte, yurtdışından internet üzerinden sesli, yazılı ve görsel iletişim hizmeti sunulabilmektedir. Türkiye’deki herhangi bir mevzuata tabi tutulmadan sunulan bu hizmetler, Kurum tarafından yetkilendirilen ve benzer hizmeti sunan işletmeciler açısından haksız rekabet oluşturabilmektedir. Bu kapsamda Kuruma bu hizmetlere ilişkin gerekli düzenlemeleri yapma ve ilgili tedbirleri alma hususunda yetki verilmektedir.

Düzenlemenin ikinci cümlesi ile şebekeler üstü hizmet sağlayıcıların ülkemizdeki faaliyetlerinin muhataplığının sunulan hizmetin kapsamına göre anonim şirket veya limited şirket statüsündeki tam yetkili temsilcileri vasıtası ile Kurumca yapılacak yetkilendirme çerçevesinde yürütmeleri hedeflenmiştir.

Ayrıca, şebekeler üstü hizmet sunanların hak ve yükümlülüklerinde Ulusal Numaralandırma Planında yer alan numaralar ile haberleşme imkanı sunup sunmamasına, Türkiye'deki kullanıcı sayısına veya günlük erişim sayısına bakılarak farklılaştırma yapılabileceğine ilişkin açık düzenleme yapılmaktadır. Bununla birlikte Kurumun elektronik haberleşme sektörüne ilişkin görev alanına yönelik tüm düzenlemelerin şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara uygulanamayacağı hususlar bakımından (arabağlantı, abonelik sözleşmelerinin kurulması gibi) yeni düzenlemeler yapılması gerekeceğinden Kuruma bu görev alanı dahilinde düzenleme yapma ve şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara da bu düzenlemeye uyma yükümlülüğü getirilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu hizmet sağlayıcılarının Kuruma göndereceği bilgilerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

**Madde 38-** Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılarının 5809 sayılı Kanun kapsamına alınmasına bağlı olarak 5809 sayılı Kanunda öngörülen yükümlülükleri yerine getirmemeleri halinde uygulanacak yaptırımlar düzenlenmektedir.

Bu kapsamda; uygulanabilecek diğer yaptırımların yanı sıra yurtdışı merkezli şebekeler üstü hizmet sunanlar hakkında caydırıcı tedbirler ancak ilgili hizmete erişim engeli ile alınabileceğinden, bu hususa yönelik de yaptırım hükmü getirilmektedir.

Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar bakımından internet trafiği bant genişliğinin daraltılmasına veya erişimin engellenmesine yönelik olarak getirilen yaptırımın Kurum tarafından uygulanmasında 5809 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin onikinci fıkrası ile uyumlu olması gözetilmiştir.

**Madde 39-** Yürürlük maddesidir.

**Madde 40-** Yürütme maddesidir.

**Dijital Mecralar Komisyonu Raporu**

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Dijital Mecralar Komisyonu*

06/06/2022

*Esas No: 2/4471*

*Karar No: 2*

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

2/4471 Esas numaralı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 01-02/06/2022 tarihinde yapılan toplantılarında görüşülmüş ve kabul edilmiştir. Raporumuz, Adalet Komisyonu Başkanlığına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

## 1. Giriş

Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64 Milletvekili tarafından 26/05/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4471 esas numaralı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Başkanlıkça 27/05/2022 tarihinde esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilmiştir.

- Komisyonumuzun 01/06/2022 tarihinde başlayıp 02/06/2022 tarihinde biten toplantısında, 2/4471 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet ÖZDEMİR, İstanbul Milletvekili Feti YILDIZ ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve Basın İlan Kurumu temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

- Sivil toplum kuruluşlarından, Türkiye Gazeteciler Konfederasyonu, Anadolu Yayıncılar Derneği, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Basın Konseyi, İnternet Gazetecileri Federasyonu, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Ekonomi Muhabirleri Derneği, Gazeteciler Cemiyeti, İzmir Gazeteciler Cemiyeti, Parlamento Muhabirleri Derneği, Türkiye Foto Muhabirleri Derneği, Türkiye Gazeteciler Sendikası temsilcileri ile sosyal medya şirketlerinden Facebook/Madoka Turkey Bilişim Hizmetleri Limited Şirketi, Google Bilgi Teknolojileri Limited Şirketi, Twitter İnternet İçerik Hizmetleri Limited Şirketi temsilcileri toplantıda hazır bulunmuşlardır.

Teklif daha önce üyelere dağıtılmış olduğundan Teklifin maddelerinin tekrar okutulmadan okunmuş sayılması, varsa sadece önergelerin okunması ve görüşmelerin madde numarası belirtilmek suretiyle yapılması kabul edilmiştir. Komisyonumuz aldığı karar gereği, Teklifin geneli ile birlikte bütün maddelerinin ayrı ayrı görüşülmesini kararlaştırmıştır.

## 2. Teklifin İçeriği

Teklif ile, internet haber siteleri ve çalışanlarının gazetelere ve gazetecilere tanınmış olan haklardan yararlanabilmesi, internet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınması, resmi ilan ve reklamların internet haber sitelerinde de belirli kurallar çerçevesinde yayımlanmasının sağlanması, basın kartı çeşitleri ile bu kartları alabilecek kişiler ve bu kişilerde aranan şartların düzenlenmesi, Basın Kartı Komisyonunun üyelerinin ve görev sürelerinin belirlenmesi, basın kartının iptal edileceği hâller ve bunun sonuçlarının düzenlenmesi, Basın İlan Kurumunun teşkilat yapısında bazı değişiklikler yapılması, içeriğin çıkarılması/erişimin engellenmesi kararlarının uygulama merci noktasındaki tereddütlerin giderilmesi, Erişim Sağlayıcıları Birliğinin görev ve yetkilerinin belirlenmesi, internet ortamında işlenen katalog suçlarda yurt içi-yurt dışı ayrımının kaldırılması, sosyal ağ sağlayıcılarının yükümlülük ve sorumluluklarına ilişkin ilave düzenlemeler yapılması, şebekeler üstü hizmetlerin tanımlanarak bu hizmetlere ilişkin gerekli düzenlemeleri yapma ve ilgili tedbirleri alma hususunda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna yetki verilmesi, dezenformasyonla mücadele kapsamında Türk Ceza Kanunu’nda “Kamu Barışına Karşı Suçlar” bölümünde “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçunun tanımlanması ve gerçeğe aykırı bir bilginin kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayılmasının suç olarak düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

### 3. Teklifin Genel Gerekçesi

Teklifin genel gerekçesi incelendiğinde;

- Dijitalleşme ortamıyla bağlantılı olarak dijital ortamlarda kişilerin gerek sosyolojik gerek hukuki birçok problemle veya kişisel haklarının ihlaliyle karşılaşmasını beraberinde getirdiği,
- İnternet ortamının; ulusal sınır tanımayan olgusu, hızlı erişim ve geniş paylaşım kolaylığı sağlaması, dağınık ve çok değişkenli yapısı ve dinamik küresel ağ yapısı nedeniyle kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek yasa dışı iş ve eylemlerini hayata geçirmesine fırsat tanıdığı,
- Kişilik hakları ihlal edilen bireylerin anayasal güvence altında olan haklarının korunması noktasında devletten beklenti içine girdikleri,
- Gerçekte hayatta olduğu gibi, dijital dünyada da insanların onur, şeref ve saygınlığının, kişisel haklarının, özel hayatlarının dokunulmazlığının ve kişisel verilerinin korunmasının gerektiği,
- Yalan haberi kasıtlı olarak üretme ve yayma eyleminin (dezenformasyon), birey ve toplum iradesini ipotek altına alan ve vatandaşların gerçek bilgiye ulaşma hakkını engelleyen ciddi bir tehdit haline geldiği,
- “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlığıyla müstakil bir suç ihdas edilmesi,
- İnternet haber sitelerinde fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanların gazeteci tanımına dahil edilmesi,
- İnternet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınması,
- Çocukların, gençlerin ve ailenin internetin yasa dışı içerikleri hakkında bilinçlendirilmesi ve güvenli kullanımı konusunda bilgilendirilmesi için Erişim Sağlayıcıları Birliğine ilave görevler tevdi edilmesi,
- Sosyal ağ sağlayıcıların yükümlülük ve sorumluluklarına yönelik; muhataplık ilişkisinin güçlendirilmesi, raporlama yükümlülüğünün kapsamının genişletilmesi, çocuklara yönelik uygulamalar konusunda ayırtıştırılmış hizmet sunumunun sağlanması, yargı mercilerinin bilgi taleplerine süresinde ve doğru cevap verilmesi, kullanıcı haklarının korunması, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumlarda kriz planı oluşturarak etkin önlemler alınması gibi hususlarda ilave düzenlemeler yapılması,

hususlarına yer verilmektedir.

### 4. Teklifin Maddelerinin İçeriği

2/4471 sayılı Kanun Teklifi ve gerekçesi incelendiğinde;

- İnternet haber sitesinin, basın kartının, basın kartı verilecek medya mensuplarının, enformasyon görevlilerinin ve basın kartı başvurularını değerlendirecek Komisyonun tanımının yapılması,
- Basın kartı talep eden medya mensuplarının ve enformasyon görevlilerinin ilgili Kanun kapsamına dâhil edilmesi,
- İnternet haber sitelerinin süreli yayın tanımı kapsamına alınması ile eser sahibi tanımının genişletilmesi,
- İnternet haber sitelerinde faaliyet gösterdiği iş yeri adresi, ticari unvanı, elektronik posta adresi, iletişim telefonu ve elektronik tebligat adresi ile yer sağlayıcısının adı ve adresi kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ana sayfadan doğrudan ulaşabileceği şekilde ve “iletişim” başlığı altında bulundurulması,

• İnternet haber sitelerinde bir içeriğin ilk kez sunulmaya başlandığı tarih ve sonraki güncelleme tarihlerinin, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilmesi ile bu içeriklerden doğacak sorumluluklar açısından tarih tespitinin mümkün hale getirilmesi,

• Kayıt için verilen beyannamede elektronik tebliğat adresinin de gösterilmesi ile basın duyurularının ve yargı organlarınca verilen yayın yasağı kararlarının hızlı ve etkin bir şekilde tebliğinin sağlanması, söz konusu beyannamelerin Cumhuriyet Başsavcılıkları yerine Basın İlan Kurumuna verilmesi,

• Beyanname ve eklerinin gerekli veya gerçek bilgileri içermemesi veya yayın sahibinin veya temsilcisinin veya sorumlu müdürün belirlenen şartlara sahip olmaması halinde Basın İlan Kurumunun beyannamenin verilmesinden itibaren iki hafta içinde eksikliğin giderilmesini veya gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmesini yayın sahibinden istemesi,

• Düzeltme veya eksikliğin giderilmesi isteminin tebliğinden itibaren 2 hafta içerisinde gereğinin yerine getirilmemesi halinde, Basın İlan Kurumu tarafından İstanbul Asliye Ceza Mahkemesinden yayının durdurulmasını talep edebilmesi,

• Verilen süre içerisinde eksikliklerin giderilmemesi ya da gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmemesi halinde, öngörülen usul çerçevesinde haber sitesi vasfının kazanılmaması,

• İnternet haber siteleri için yayın durdurma müeyyidesinin uygulanmaması,

• İnternet haber sitelerinin yayınladıkları içerikleri doğruluğu, bütünlüğü ve erişilebilirliği sağlanmış şekilde iki yıl süre ile muhafaza etmeye ve gerektiğinde talep eden yetkili mercilere teslim etme zorunluluğu, yayının herhangi bir şekilde soruşturma veya kovuşturma konusu yapılması halinde, bu işlemlerin sonuçlandığının yetkili mercilerce ilgili internet haber sitesine bildirilmesine kadar soruşturma veya kovuşturma konusu yayın kaydının saklanması zorunluluğu, teslim ve muhafaza yükümlülüğüne uymayan internet haber siteleri için müeyyide getirilmesi,

• İnternet haber sitelerinde cevap ve düzeltme haklarının açık bir şekilde teminat altına alınması ve içeriğin yayından çıkarılması ile erişimin engellenmesi durumlarında da düzeltme ve cevap metninin bir hafta süre ile yayınlanmaya devam edilmesi,

• Günlük süreli yayınlar ve diğer basılmış eserler yönünden dava açma süreleri ve bu sürelerin ne zaman başlayacağına ilişkin hükümlerin kapsamına internet haber sitelerinin alınması suretiyle belirsizliklerin giderilmesi,

• Basın kartı başvurusunun İletişim Başkanlığına yapılması, basın kartının basın ve ifade özgürlüğüyle ilişkilendirilmesi sebebiyle basın kartının kimlere verileceğinin ve basın kartı verilecek kişilerde aranacak şartların kanunla düzenlenmesi,

• Basın kartı verilecek yabancı medya mensuplarında aranacak şartların düzenlenmesi ile basın kartı alım işlemlerinde karşılıklılık esasının gözetilmesi,

• Basın kartı başvurularını değerlendirecek Komisyonun kimlerden teşekkül edeceği, üye sayısı, görev süresi ile Komisyonun başvuru sahibinin niteliklerini, mesleki çalışmalarını, eserlerini, ödülleri değerlendirerek basın kartı taşıyıp taşımayacağını takdir edeceği,

• Basın kartı sahibinin sahip olması gereken nitelikleri kaybettiğinin anlaşılması halinde Başkanlıkça; basın kartı sahibinin basın ahlâk esaslarına aykırı faaliyet ve davranışlarda bulunması halinde ise basın kartlarının Komisyon kararıyla iptali,

• Basın kartının iptal edilmesi halinde iptal tarihinden itibaren bir yıl; basın ahlâk esaslarına aykırı faaliyet ve davranışlarda bulunması neticesinde iptal edilmesi halinde ise beş yıl boyunca yeniden basın kartı düzenlenmemesi; adli sicil kaydında basın kartı verilmesine engel bir suçtan mahkûmiyeti bulunan kişilere bu mahkûmiyetleri adli sicil kaydından silinmedikçe veya yasaklanmış hakların geri verilmesine karar verilmedikçe basın kartı düzenlenmemesi,

• Basın kartlarının şeklinin, medya kuruluşlarında aranacak şartların, kontenjanların, çalışma ve karar alma usullerinin, başvuru türleri ile başvuruda istenilecek belgelerin Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi,

• Kanunda yapılan değişikliklere ilgili tarafların uyumu için 3 aylık süre öngörülmesi, Cumhuriyet Başsavcılıklarında bulunan kayıtların, bu konuda görev yapan Basın İlan Kurumuna verilmesi,

• Basın İlan Kurumu Genel Kurulu üye sayısının 36’dan 42’ye çıkarılması; Anadolu Gazete Sahipleri temsilcileri seçiminin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı yerine Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmesi, her ayın sonunda resmî ilan ve reklam verilebilecek olan mevcuteler ile internet haber sitelerinin isimlerini ve vasıflarını ihtiva eden birer listeyi Kurumun internet siteleri üzerinden duyurması,

• Basın İlan Kurumu aracılığıyla internet haber sitelerinde resmî ilan ve reklamların yayınlatabilmesine imkân sağlanması, bu ilanların kopyalanması veya ticari faaliyete konu edilmesi durumlarına dair usul ve esasların tespit edilmesi için Genel Kurula yetki verilmesi, kamuya ait ilanlara vatandaşların tek merkezden kolayca ulaşabilmesi için Basın İlan Kurumu İlan Portalı’na hukuki statü kazandırılması,

• Müeyyide uygulanan gazete, dergi ve internet haber sitelerinin başvuracağı yargı mercii konusunda tereddütlerin giderilmesi amacıyla başvurulacak mahkeme yeri, Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki en yüksek dereceli asliye hukuk hâkimliği olarak değiştirilmesi ve basit yargılama usulünün getirilmesi,

• İnternet haber sitelerinde resmî ilan ve reklam yayınlayacakların taşınması gereken vasıflar, yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esasların Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Kurum Genel Kurulu tarafından yönetmelikle 6 ay içinde düzenlenmesi,

• İcra ve İflas Kanunu kapsamındaki taşınır, taşınmaz satışlarının gazete yoluyla ilan edilip edilemeyeceğinin takdir yetkisi icra memurluklarının tasarrufuna bırakılması, icra memurları tarafından ifa edilen bu yetkiden kaynaklanan uygulamalardaki farklılıkların giderilmesi ile bu ilanların internet haber sitelerinde de yayınlattılması;

• Elektronik satış portalı ve Basın İlan Kurumu İlan Portalı’nda yapılacak ilanın, artırmanın bitimine kadar erişime açık tutulması,

• Toplam muhammen bedeli 500 bin Türk lirasına kadar olan satışlarda gazete veya internet haber sitesi ile ilan yapılıp yapılmayacağına icra dairesince alakadarların menfaatleri dikkate alınarak karar verilmesi,

• Toplam muhammen bedeli 500 bin Türk lirasının üzerinde ve 2 milyon Türk lirasının altında olanların, satışın yapılacağı yerde yayınlanan resmî ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazetede veya bir internet haber sitesinde ilan edilmesi,

• Toplam muhammen bedeli 2 milyon Türk lirası ve üzerinde olanlar ise bir internet haber sitesinde veya yurt genelinde dağıtılıp satışa sunulan ve ilan talebi tarihinde günlük fiili satışı 50 bin adedin üzerinde olan resmî ilan yayınlama hakkını haiz bir gazetede yayınlattırılması,

• Gazete veya internet haber sitesinde yayınlanacak resmî ilanların eş zamanlı olarak Basın İlan Kurumu İlan Portalı'nda duyurulması,

• Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli olacak şekilde alenen yaymanın suç olarak düzenlenmesi, bu suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinin cezada artırım sebebi olarak düzenlenmesi,

• Erişim Sağlayıcıları Birliğinin görev ve yetki alanının yeniden düzenlenmesi, Birliğin tüzükle belirlenen farklı faaliyet alanlarında çalışması neticesinde elde edeceği gelirlerin ya da Birliğe faaliyet alanlarında kullanılmak üzere yapılacak bağışların gelir olarak kabul edilmesi,

• Erişim Sağlayıcıları Birliğinin, kendisine gelen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine yönelik mahkeme kararlarını ilgili içerik veya yer sağlayıcılarına elektronik posta yoluyla bildirim yapabilmesi,

• İnternetin dağınık ve dinamik yapısı nedeniyle içerik veya yer sağlayıcının nerede bulunduğu tespitinde yaşanan sorunların, bu sorunlara bağlı olarak ortaya çıkan yetki tartışmasının giderilmesi ile katalog suçlarla daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla yurt içi yurt dışı ayırımının kaldırılarak Başkanın engelleme yetkisinde yeknesaklık sağlanması,

• Sosyal ağ sağlayıcıların bağımsız ve tarafsız bir şekilde kullanıcılara eşit hizmet verme yönündeki politikalarının başlık etiketleri, öne çıkarılan/erişimi azaltılan içeriklere ilişkin algoritmalarının raporlara yansıtılması ve reklam kütüphanesi oluşturmak suretiyle şeffaflığın artırılması,

• Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının sosyal ağ sağlayıcılar tarafından yerine getirilmemesi durumuna dair ilave yaptırımlar öngörülmesi,

• Reklam yasağı kararının etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla reklam yasağına aykırı davranan Türkiye'de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilere idari yaptırım uygulanması,

• Temsilci belirlemiş olan sosyal ağ sağlayıcının bu Kanunla getirilen yükümlülükleri 6 ay içinde tamamlamaması için geçiş düzenlemesi yapılması,

• Türkiye'de yerleşik olmamakla birlikte, yurtdışından internet üzerinden sunulan şebekeler üstü (Over The Top (OTT) - İnternet Tabanlı) sesli, yazılı ve görsel iletişim hizmetlerine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapma ve ilgili tedbirleri alma hususunda yetki verilmesi, şebekeler üstü hizmet sağlayıcıların öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde yaptırım uygulanması,

öngörülmektedir.

## **5. Komisyon Görüşmeleri**

• Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerde, Teklifin Anayasa'ya aykırı olduğu iddialarını içeren önergeler verilmiştir. Anayasa'ya aykırılık iddiaları Komisyonunda tartışılmış ve yapılan oylama sonucunda önergeler kabul edilmemiştir.

• Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerde, kanun teklifinin alt komisyona havalesine ilişkin verilen önerge kabul edilmemiştir.



Görüşmelerin başında Komisyon Başkanı Hatay Milletvekili Doç. Dr. Hüseyin YAYMAN tarafından;

- Dijital Mecralar Komisyonu olarak kurulduğu günden bu yana; Facebook/Instagram, Google/ Youtube, Tiktok ve LinkedIn gibi sosyal medya şirketlerini komisyonun dinlediğini,
- Gazete ve internet medyasından temsilcilerin komisyonda dinlenildiğini,
- Komisyonun yapmış olduğu süregelen toplantıların bir ön hazırlık işlevini de sağlamış olduğunu,
- Kanun teklifi hazırlanırken Avrupa Birliği müktesebatının ve farklı ülke örneklerinin incelendiği,
- Sosyal ağlarda, dijital ağlarda cinsel istismar, ırkçılık, siber faşizm, ergen mobbingi, kadın istismarı, çocuk istismarı, şiddet, uyuşturucu ticareti, kutsala hakaret, dijital faşizm, nefret suçlarının işlenmesi ve veri mahremiyetinin sağlanması konularına önem verildiği,
- Dezenformasyon konusunda hukuksal bir çerçeve çizilmesinin herkes tarafından talep edildiği ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda Teklif üzerinde yapılan görüşmelerde Teklifin ilk imza sahiplerinden İstanbul Milletvekili Feti YILDIZ tarafından;

- Dezenformasyon ve yalan haberin üretilmesi ve yayılması eyleminin vatandaşların gerçek bilgiye ulaşma imkânını engelleyen ciddi bir tehdit hâline geldiği,
- Sahte isimli hesaplarla yasa dışı içerik oluşturup paylaşmanın farklı siyasi düşüncedeki kişilere, herhangi bir alanda rakip olarak gördüklerine, farklı dinlere veya milletlere yönelik küfür, iftira, hakaret etmek, karalamak ve itibarsızlaştırmak amacıyla kullanılmasının önüne geçilmesi amacıyla yeni bir düzenlemenin yapılması gerekliliği,
- Kanun teklifi ile 23 Kanunda toplam 62 maddede değişiklik ve ekleme yapıldığı,
- İnternet haber sitesi çalışanlarının, yazılı medya çalışanı basın mensuplarıyla eşit şartlara sahip hâle getirilmesi ve basın kartı sahibi olabilmeleri,
- Basın Kanunu'nda süreli yayınlar için öngörülen yükümlülüklerini yerine getiren sitelerin, internet haber sitesi vasfını haiz olmaları ve kayıt altına alınmaları,
- Basın kartına ilişkin temel düzenlemelerin Basın Kanunu kapsamına alınması,
- Resmî ilanların ve reklamların da internet haber sitelerinde yayınlanabilmesinin önünün açılması, bu şekilde internet haber sitelerinin hem maddi olarak desteklenmeleri hem de yayınlarını Basın Ahlak Esasları kapsamında yapmaları,
- Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikle, dezenformasyonla mücadele etme kapsamında halk arasında şifhî endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla ülkenin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini ve genel sağlığı bozmaya elverişli olacak şekilde, gerçeğe aykırı bilgiyi alenen yayma suçunun müstakil bir suç olarak ihdas edildiği ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda Teklif üzerinde yapılan görüşmelerde Teklifin ilk imza sahiplerinden Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet ÖZDEMİR tarafından;

- Dijital dünyada vatandaşların karşılaştığı sorunları gerçek dünyada olduğu gibi çözebilmek adına diğer ülke ve uluslararası kuruluş düzenlemelerinin de Teklif hazırlanırken dikkate alındığı,
- Anayasanın ilgili hükümleriyle koruma altına alınan temel hak ve özgürlüklerin gerçek dünyada olduğu gibi dijital dünyada da korunmasının amaçlandığı,

• Beyannamelerin Cumhuriyet Başsavcılıkları yerine Basın İlan Kurumuna verilerek yargının iş yükünün azaltılmasının amaçlandığı,

• Türkiye’den günlük erişimi 10 milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların temsilcisinin gerçek kişi ya da sermaye şirketi tüzel kişisi olarak belirlenmesi, bu temsilcinin teknik ve mali hukuki sorumluluğu haiz olacağı,

• Sosyal ağ sağlayıcılara çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünün getirildiği,

• BTK’nın sosyal ağ sağlayıcısının Kanuna uyumuna ilişkin her türlü bilgiyi talep edebileceği ve sosyal ağ sağlayıcısının tüm tesislerinde yerinde inceleme yapabileceği,

• Sosyal ağ sağlayıcılara kamu güvenliği ve kamu sağlığına ilişkin olağanüstü durumlarda kriz planı oluşturma yükümlülüğünün getirildiği,

• Şebekeler üstü hizmetlerin Elektronik Haberleşme Kanunu’nun kapsamına alındığı ve bu hizmetlerin diğer işletmeciler gibi Kurum tarafından yetkilendirilmesinin öngörüldüğü,

• Kanun teklifi hazırlanırken uluslararası mevzuatın ve mevzuat çalışmalarının, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının ve ulusal mevzuatımızda yer alan ilgili hükümlerin titizlikle incelendiği, ilgili ulusal ve yerel basın kuruluşlarının, medya temsilcilerinin, Basın İlan Kurumunun, Adalet Bakanlığının, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile İletişim Başkanlığının görüşlerine başvurulduğu ifade edilmiştir.

Teklif üzerinde yapılan görüşmelerde aleyhte söz alan milletvekilleri tarafından;

• Türk Ceza Kanunu’nun kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi göz önüne alındığında, teklif ile ihdas edilen “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçu ile düşünce hürriyeti ve basın hürriyeti arasındaki sınırının muğlak olduğu, suç tanımının soyut ve sınırlarının açıkça belirlenmiş olmamasının çok ciddi keyfi uygulamaları da beraberinde getirebileceği,

• Demokratik toplumun, meslek kuruluşlarının ve basının üzerinde gerçek anlamda tahakküm oluşturabilecek bir yasalar bütünü olduğu ve “sansür torba yasası” olarak tanımlanabileceği,

• Basın kartının verilmesine yönelik getirilen düzenlemelerin kısıtlayıcı tedbirler öngördüğü,

• Cumhuriyet savcısından bilgi ve belge talebinde bulunma yetkisinin Basın İlan Kurumuna tanınmasının kanuna ve kuvvetler ayrılığına aykırı olduğu,

• Kanunun yürürlük tarihinin 1 Ocak 2024 şeklinde düzenlenmesi gerektiği,

• Kanun Teklifinde çocukların bilişimin zararlarından korunmasına yönelik hiçbir hükme yer verilmediği,

• Kanun Teklifinin Türkiye Cumhuriyeti devletinin, ülkesinin ve halkının dezenformasyon ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik unsurlar taşımadığı, ifade edilmiştir.

Teklif üzerinde yapılan görüşmelerde lehte söz alan milletvekilleri tarafından;

• Kişinin şeref ve haysiyetinin, itibarının zedelenmesine, kişisel verileri ve özel hayatı gibi değerlerine yönelik olarak sosyal medya ve haber sitelerinde paylaşılan yalan haberlerin önüne geçilmesi yönünde toplumumuzun acil beklentilerinin karşılanmasının gerekliliği,

• Dezenformasyonun üretilmesi ve yayılması eyleminin vatandaşların gerçek bilgiye ulaşma imkânını engelleyen ciddi bir unsur hâline geldiği,

• İnternet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınmasının, internet gazeteciliği yapan haber sitelerinin de vasıf almalarını, gazeteci unvanı ve basın kartı almalarını sağlayacağı, ifade edilmiştir.

Milletvekilleri tarafından ifade edilen değerlendirme, görüş ve eleştiriler ile sorulan sorulara cevaben Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı temsilcileri tarafından;

➤Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Ömer Fatih SAYAN tarafından:

- Bütün platformların şeffaflık raporu yayınladığı,
- TikTok tarafından raporlama yükümlülüğünün yerine getirildiği,
- Türkiye’de 313 internet servis sağlayıcısının bulunduğu ve bu sağlayıcıların işlemlerini regülasyona tabi olarak belirli standartlara göre gerçekleştirdikleri,
- İletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumunun yetkilendirildiği,
- Kurumun her türlü bilgi ve belgelerini kanunlara ve mahkeme kararlarına göre alındığı,
- İlgili güvenlik kurullarının talepleri doğrultusunda kanunla verilen yetkilerin dışında hiçbir işlem yapılmadığı,

• Sosyal medya şirketlerinin hangi bilgileri topladıklarına dair algoritmalarını daha şeffaf hale getirmelerinin istendiği,

• Kurum tarafından hiçbir şekilde algoritma veya profillemeye yapılmadığı ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Başkan Yardımcısı Evren BAŞAR tarafından:

• Kamu görevlilerinin basın mensubu gibi davranmasının ve herhangi bir kamu görevlisine basın kartı verilmesi yönünde bir uygulamanın söz konusu olmadığı,

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Hukuk Müşaviri Ahmet Erdem ERBEK tarafından:

• Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünden itibaren ve İletişim Başkanlığınca teamülen devam eden uygulama kapsamında Türkiye Spor Yazarları Derneği’ne, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’ne, Anadolu Basın Birliği’ne basın kartı verildiği, Teklifte düzenlenen hükmün yalnızca teamül niteliğini haiz bir uygulamanın kazanılmış hak şeklinde düzenlenmesi olduğu,

• Danıştay tarafından 21/10/2021 tarihinde Basın Kartı Yönetmeliği’nin tamamına ilişkin bir yürütmenin durdurulması kararı verildiği ve bu kararın Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’na 14/02/2022 tarihinde kaldırıldığı, Basın Kartı Komisyonu’nun söz konusu dava sürecinden dolayı belirtilen süreler boyunca toplanamadığı ifade edilmiştir.

Toplantıya katılan sivil toplum kuruluşları tarafından:

• Teklifin, haber alma ve bilgilenme hakkını engelleyeceği, basın ve düşünceyi ifade özgürlüğü üzerinde sansürü artıracığı,

• Basın Kanunu’nun amacının, basın kartına ilişkin usul ve esasları belirlemek olmadığı, bu konularda yapılacak düzenlemenin ayrı bir kanun olarak düzenlenmesi gerektiği, düzenlemenin Basın Kanunu’nda yapılması halinde ise tek bir maddeye yer verilerek usul ve esasların yönetmeliğe bırakılması gerektiği,

• Beyanname verme zorunluluğunun Basın Kanunu’na tabi olan veya olmayan internet haber siteleri ayrımını ortaya çıkaracağı, beyanname vermeyen haber sitelerinde çalışanların Basın İş Kanunu kapsamı dışında kalacağı,

• İnternet haber siteleri için sağlanabilecek resmî ilan ve reklam ile çalışanların basın kartına ilişkin haklarının ortadan kalkması yönünde getirilen düzenlemenin eşitlik ilkesine ve Anayasa’ya aykırı olduğu,

• İnternet haber sitelerinde yayınlanan içerikler için öngörülen 2 yıllık muhafaza süresinin çok uzun olduğu,

• Teklif ile öngörülen değişikliklerin gereklilik, ölçülülük ve amaca uygunluk gibi yönlerden ifade özgürlüğüne aykırılık teşkil edeceği,

• Medya alanında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personeli kapsamının çok geniş tutulduğu,

• Basın Kartları Komisyonu’nun 9 üyesinden 5’inin İletişim Başkanlığı tarafından atanması yerine konfederasyon olarak basın mesleğini temsil eden 17 üyeden oluşması, Komisyonun aldığı kararların İletişim Başkanlığı’nın onayı aranmaksızın uygulanması gerekliliği,

• Basın İlan Kurumu’ndan verilen ilanların gazeteler yerine internet sitelerine konulması talebi,

• Tekziplerin 1 hafta yerine 24 saat süreyle manşetten yayınlanmasının önerildiği,

• Belediyelerin “advertoial” ve reklam bedellerinin de Basın İlan Kurumundan geçirilmesi talebi,

• Sosyal medya ve internet kullanımı konusunda devletin hızlı erişim, içerik ve yer sağlayıcılar ile sosyal ağ sağlayıcıları arasında koordinasyonu sağlayarak sorumluluk yüklenmesi, ilgili sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve basın meslek örgütlerinin katkılarıyla evrensel insan haklarına, demokrasi ve hukuk kurallarına saygı temelinde dezenformasyona karşı bir iç denetim ve kontrol mekanizmasının hayata geçirilmesi, dezenformasyonla mücadele için internet kullanımıyla ilgili eğitimlerin okul çağından başlayarak “yaşam boyu öğrenme” yaklaşımıyla uygulamaya konulması, uluslararası standartlarda medya okuryazarlığı konusunda eğitimlerin yaygınlaştırılması,

• Basın İlan Kurumundan gazetelerin yararlandığı resmî ilan haklarının radyo ve televizyonlara da verilmesi,

• Basın İlan Kurumunun kararlarına karşı İstanbul 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin tek yetkili mahkeme olarak belirlenmesinin yerinde olmadığı,

• Foto muhabirlerinin fotoğraflarının yanı sıra, internet gazetecilerinin ve diğer gazetecilerin yazılı ürünlerinin de telif hakkı kapsamına alınması gerekliliği ifade edilmiştir.

Toplantıya katılan sosyal medya şirketleri tarafından:

• Sosyal ağ sağlayıcılara getirilen yükümlüklerin kapsamının çok geniş ve pratikteki uygulamasının belirsiz olduğu,

• Kanun Teklifi ile getirilen düzenlemelere aykırı hareket edilmesine ilişkin çok ciddi cezalar öngörülmesine rağmen, uyum için şirketlere tanınan sürenin yetersiz olduğu,

• Şebekeler üstü hizmet sağlayıcıların faaliyetlerini Türkiye’de bir anonim veya limited şirket şeklinde kurulmuş bir temsilci vasıtasıyla sürdürmesi; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan elektronik haberleşme yetkilendirmesi alma zorunluluklarına uyum için bir geçiş sürecinin Teklifte öngörülmediği,

• Elektronik haberleşme sektöründe geleneksel olarak uygulanmakta olan regülasyonların şebekeler üstü hizmetlere uygulanmasının sakıncalı olacağı ifade edilmiştir.

Görüşmelerin sonunda, Komisyon Başkanı Hatay Milletvekili Doç. Dr. Hüseyin YAYMAN tarafından; dezenformasyonun siyaset üstü bir konu olduğu, küresel bir problem haline geldiği, gerçek hayatta suç olanların sanal dünyada da suç olmasının gerektiği ifade edilmiştir.

Teklifin tümü ve maddeleri üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde Teklifin maddeleri ve tümünün oylanması sonucunda oy çokluğu ile Teklif kabul edilmiştir.

Teklife ilişkin uygunluk görüşünü içeren Raporumuz, Adalet Komisyonu Başkanlığına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

| Başkan                      | Başkanvekili                | Sözcü                       |
|-----------------------------|-----------------------------|-----------------------------|
| <i>Hüseyin Yayman</i>       | <i>Ahmet Büyükgümüş</i>     | <i>Zeynep Yıldız</i>        |
| Hatay                       | Yalova                      | Ankara                      |
| Kâtip                       | Üye                         | Üye                         |
| <i>İbrahim Ethem Sedef</i>  | <i>Mehmet Şükrü Erdiç</i>   | <i>Abdullah Koç</i>         |
| Yozgat                      | Adana                       | Ağrı                        |
|                             | (Son oylamada bulunamadı)   | (Muhalefet şerhimiz vardır) |
| Üye                         | Üye                         | Üye                         |
| <i>Ayhan Altıntaş</i>       | <i>Zafer Işık</i>           | <i>Dersim Dağ</i>           |
| Ankara                      | Bursa                       | Diyarbakır                  |
| (Muhalefet şerhimiz vardır) |                             | (Muhalefet şerhimiz vardır) |
| Üye                         | Üye                         | Üye                         |
| <i>Onursal Adıgüzel</i>     | <i>Ravza Kavakcı Kan</i>    | <i>Ahmet Tuncay Özkan</i>   |
| İstanbul                    | İstanbul                    | İzmir                       |
| (Muhalefet şerhimiz vardır) |                             | (Muhalefet şerhimiz vardır) |
| Üye                         | Üye                         | Üye                         |
| <i>Selman Özboyacı</i>      | <i>Burak Erbay</i>          | <i>Bahar Ayzazoğlu</i>      |
| Konya                       | Muğla                       | Trabzon                     |
|                             | (Muhalefet şerhimiz vardır) | (Son oylamada bulunamadı)   |

## MUHALEFET ŞERHİ

2/4471 esas numaralı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıda yer almaktadır.

### 1. GENEL DEĞERLENDİRME

#### Teklifin Hazırlanış ve Komisyon Süreci

Uzun zamandır gündemde olan sosyal medya ve internette "yalan haberle mücadele" gerekçesiyle hazırlandığı iddia edilen ve kamuoyunda "dezenformasyon yasası" olarak adlandırılan yasa teklifi 26 Mayıs 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Başkanlık tarafından esas komisyon olarak Adalet Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Dijital Mecralar Komisyonu'na sevk edilmiştir. 27 Mayıs 2022 tarihinde ise Komisyon tarafından, ilgili teklifin 1 Haziran 2022 Çarşamba günü görüşülmesi için toplantı günü belirlenmiştir.

AKP ve MHP milletvekillerinin imzasıyla sunulan teklif her ne kadar “dezenformasyon yasası” olarak lanse edilse de, 40 maddeden oluşan ve 5187 sayılı Basın Kanunu, 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu olmak üzere toplamda 23 adet Kanunda değişiklik öngören teklifi “torba yasa” olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

Teklifin değerlendirmesine geçmeden önce teklifin hazırlanış biçimine ilişkin birkaç noktaya değinmek gerekmektedir. Uzun zamandır üzerinde çalışıldığı ifade edilen teklif, ne yazık ki iktidar partisinin muhalefeti, sivil toplumu, üniversiteleri yani konunun paydaşlarını dışlayan, yok sayan zihniyetinin bir tezahürü olarak Meclis’e sunulmuştur. Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS), Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI) Türkiye Ulusal Komitesi, Gazeteciler Cemiyeti, Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD), Basın Konseyi ve Haber-Sen yaptıkları açıklamada, gazetecilik mesleğini doğrudan ilgilendiren bir teklifin gazetecilik örgütlerinin görüşü alınmadan, bir grup siyasetçi ve bürokrat tarafından kapalı kapılar ardında hazırlanmasına tepki göstermiş, gazetecilerin görüşlerini içermeyen hiçbir teklifin dezenformasyona çare olamayacağını ifade etmişlerdir.

Teklifin hazırlanış sürecinde sivil toplumun, meslek örgütlerinin görüşlerine başvurulmadığı gibi muhalefet de bu sürecin dışında tutulmuş, konunun asıl muhatabı olan Dijital Mecralar Komisyonu dahi sürece dahil edilmemiştir. Komisyonun kuruluş sürecinde ve bugüne dek



gerçekleştirilen Komisyon toplantılarında, muhalefet milletvekilleri olarak sıklıkla dile getirdiğimiz üzere; bir düzenleme yapılacaksa, Dijital Mecralar Komisyonu'nun bu sürecin yürütücüsü ve baş aktörü olması yasamanın bağımsızlığı ilkesi gereği elzemdir. Ancak Komisyonumuzun kurulduğu tarihten bu yana ülkemizi dijital anlamda ileriye taşıma arzusu ile sergilediğimiz uzlaşa ve ortak akılla çalışma çabamız ve teklifimiz kabul görmediği gibi iktidar kanadı Saray eliyle hazırlandığı aşıkâr olan bir teklifi tıpkı 2020 yılında "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"un yasalaşma sürecinde olduğu gibi oldu bitti yöntemi ile seçimler öncesi hayata geçirmeyi amaçlamaktadır. Teklifin Komisyona sevk edilmesinden yalnızca 4 gün sonra Komisyonun toplantıya çağırılması da iktidarın dışlayıcı tutumunun açık bir göstergesidir. Bu kadar kapsamlı ve teknik bir teklifin değerlendirilmesi için yeterli süre verilmemiştir. Hatta bu durum Komisyon'a katılan sivil toplum kuruluşları tarafından da dile getirilmiştir.

Yine Komisyon sürecinde teklifin daha detaylı olarak incelenmesi, ilgili kurum ve kuruluşların, sivil toplumun, üniversitelerin görüşlerinin alınması için alt komisyon kurulmasına ilişkin teklifimiz de ne yazık ki kabul görmemiştir. Oysa bir alt komisyonun varlığı teklifin daha nitelikli ve sağlıklı bir yasama süreci ile olgunlaştırılmasına olanak sağlayacak önemli bir süreçtir.

Öte yandan, başta 29'uncu madde olmak üzere, ifade ve haber alma özgürlüğü ile diğer kimi Anayasal özgürlüklerle çelişen hükümlerin incelenmesi için ilgili kanun teklifinin TBMM İçtüzük'ünün 38'inci maddesi uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi de yapılmamıştır.

Komisyonunda genel görüşmelerin ardından Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Gazeteciler Konfederasyonu, Basın İlan Kurumu Anadolu Gazete Sahipleri, İnternet Gazetecileri Federasyonu, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Parlamento Muhabirleri Derneği, Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği, TMMOB Bilgisayar Mühendisleri Odası, Türkiye Gazeteciler Sendikası, İzmir Gazeteciler Cemiyeti, Gazeteciler Cemiyeti, META ve GOOGLE temsilcilerine söz verilmiştir.

Toplantıya katılan meslek örgütü temsilcileri teklif ile başta Basın Kanunu olmak üzere gazetecilik mesleğini ilgilendiren birçok konuda değişiklik yapıldığını ancak kendilerinin konuya ilişkin en son aşamada bilgilendirildiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu teklifin gazetecilerin ihtiyaçlarına cevap vermediğine dikkat çekerek, bir Basın Kanunu hazırlanmasının elzem olduğunu ancak bunun tüm paydaşları sürece dahil eden katılımcı bir süreç sonucu hayata geçirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Özellikle 29. maddeyle ilişkin ciddi endişeler dile getirilmiş, maddenin tekliften tamamen çıkarılması ve dezenformasyona ilişkin tüm paydaşların katılımıyla yeni bir çalışma başlatılması gerekliliğine vurgu yapılmıştır. İnternet kullanımı ile ilgili eğitimlerin okul çağından başlayarak, yaşam boyu öğrenme yaklaşımıyla uygulamaya konulması, uluslararası standartlarda medya okur-yazarlığı konusunda eğitimlerin yaygınlaştırılmasının dezenformasyonla mücadelede en akılcı ve demokratik bir yaklaşım olacağına dikkat çekilmiştir.

Sosyal ağ sağlayıcılardan META (Facebook) temsilcisi, teklifle; sosyal ağ sağlayıcılara birçok yeni yükümlülük getirildiğini, bu yükümlülüklerin kapsamının çok geniş olduğunu ve pratikte nasıl uygulanacağı konusunda birçok belirsizlik bulunduğunu belirtmiştir. Global ciro

üzerinden para cezaları, reklam yasağı, bant daraltma gibi çok ciddi cezalar öngörüldüğünü, maddelere uyum için yeterli süre tanınmadığını, teklifte yer alan hükümlerin etkilerinin analiz edilebilmesi için daha fazla zamana ve ilgili taraflarla daha fazla istişareye ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

GOOGLE temsilcisi ise çok teknik ve hukuki boyutu oldukça karmaşık olan teklifi değerlendirmek için daha fazla süreye ihtiyaç duyduklarını dile getirmiştir. 2020 yılında kurdukları İstanbul'daki şirketlerinin şu anki teklifte yer alan gereklilikleri karşılayamayabileceğine dikkat çekmiştir.

### **Türkiye’de Medya ve İnternet Özgürlüğü**

Son yıllarda Türkiye’de demokratik işleyişin sacayağını oluşturan bütün yapılar erozyona uğrarken medya ve internet de bundan nasibini almıştır. **Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün hazırladığı 2022 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’ne** göre Türkiye 180 ülke arasında 149. sıradadır. Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) tarafından hazırlanan 2021-2022 Basın Özgürlüğü Raporu’na göre ise, son 1 yılda;

- 31 gazeteci toplamda **52 gün** gözaltında kalmıştır.
- **60 gazeteci** hakkında soruşturma açılmıştır.
- 128 davada **273 gazeteci** yargılanmıştır.
- Gazeteciler toplam **75 yıl 5 ay 26 gün** hapis cezasına mahkûm edilmiştir.
- TGS **10 cezaevinde 18 gazeteciyle** görüşerek hak ihlallerini kayıt altına almıştır.
- **57 gazeteci** fiziksel saldırıya uğradı; 32 gazeteci sözlü olarak tehdit edilmiştir.
- 54 haber sitesine ve **1355 haber içeriğine** erişimin engellenmesine, 19 haberin içerikten çıkarılmasına karar verilmiştir.
- RTÜK marifetiyle toplam 61 ayrı karar ile toplam **10.427.902 TL idari para cezası** verilmiştir.
- 2021’de **559 basın kartı iptal edilmiştir**.
- Basın İlan Kurumu Cumhuriyet, Evrensel ve Sözcü gazetelerine gazetelere toplam **25 gün** ilân kesme cezası vermiştir.

Öte yandan, medya özgürlüğü ile birlikte internet özgürlüğünün de gitgide azalmaya devam ettiği ülkemizde, internete dair her düzenleme dolayısıyla vatandaşlarda ve kamuoyunda yoğun bir endişe yaratmaktadır.

Freedom House’un son olarak yayınladığı “Nette Özgürlük” raporuna göre, Türkiye “internetin özgür olmadığı” ülkeler arasında yer almaktadır.

Türkiye’de internet yasakları ve erişim engellemeleri üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan İfade Özgürlüğü Derneği’nin geçtiğimiz yıl yayınladığı “Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi” raporuna göre 2020 sonu itibarıyla Türkiye’den 467.011 web sitesi 764 farklı kurum (mahkemeler ve idari kurumlar) tarafından verilen 408.808 farklı kararla erişime engellenmiştir. Dahası, EngelliWeb 2020 raporlama çalışması kapsamında tespit edildiği kadarı ile 2020 sonu itibarı ile 150.000 URL adresine, 7.500 Twitter



hesabına, 50.000 tweete, 12.000 YouTube videosuna, 8.000 Facebook içeriğine ve 6.800 Instagram içeriğine de 5651 sayılı Kanun ve diğer hükümlere istinaden erişim engellendiğine dikkat çekilmektedir.

Twitter'ın yayınladığı 2021 Şeffaflık Raporu'na göre Türkiye, dünyada en fazla içerik kaldırma talebinde bulunan 3. ülke konumundadır. Benzer şekilde Google'ın Şeffaflık Raporu'na göre 2021'in ilk altı ayında Türkiye, içerik kaldırma taleplerinde dünyada 4. sırada yer almıştır. Yine Twitter tarafından yayınlanan başka bir veriye göre, Twitter tarafından onaylanan gazeteciler ve haber kaynakları hakkında mahkeme kararları ve diğer hukuki talepler yoluyla en çok erişim engelleme talebinde bulunan ülkeler sıralanırken, Türkiye Hindistan'ın ardından 2. sırada yer almaktadır.

### 5651 Sayılı Kanuna ilişkin Yaşanan Sorunlar

2007 yılında katalog suçlarla mücadele için getirildiği iddia edilen 5651 sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun” birçok kez yasa yapımına ve ruhuna aykırı bir şekilde torba yasa çerçevesinde değiştirilerek ‘sansür’ yasası haline getirilmiştir. Vatandaşın üzerinde “Demokles’in kılıcı” gibi sallanan 5651 sayılı Kanun Anayasa’ya aykırılık oluşturduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi başvurusuna konu olmuş, Yüksek Mahkeme de değişik zamanlarda iptal kararları vermiştir. Yasa bu haliyle şu an yapboz tahtası olmuş ve internet ortamını düzenlemekten çok uzakta, açık ve anlaşılabilir olmayan, vatandaşları devlet karşısında savunmasız bir hale sokan, düşünce ve ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkına çok büyük zarar veren bir sansür yasasına dönüştürülmüştür.

Hatırlanacağı üzere Anayasa Mahkemesi 27.10.2021 tarihli kararında erişim engelleme kararlarına ilişkin yapılan başvurular çerçevesinde, Anayasa’nın 26. ve 28. maddelerinde düzenlenen **“ifade ve basın özgürlükleri”** ile 40. maddesinde düzenlenen **“etkili başvuru hakkının” ihlal edildiği** sonucuna varmıştır. AYM ihlalin doğrudan 5651 sayılı Kanun’dan kaynaklandığını, Kanun’un 9. maddesinin mevcut haliyle Anayasa’ya aykırı olduğunu, AYM’nin tavsiyeleri çerçevesinde değiştirilmesi gerektiğini belirtmiş, yapısal sorunun çözümü için de TBMM’yi işaret etmiştir.

Ancak söz konusu teklifte Anayasa Mahkemesi’nin pilot kararı dikkate alınmadığı gibi, 5651 sayılı Kanun’daki ifade ve basın özgürlüğü ile çelişen uygulamalara da dokunulmamıştır. Hatta şerhin ileriki bölümlerinde de tartışılacağı üzere erişim engellemeleri konusunda MİT’le ilgili düzenlemede olduğu gibi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkanı’nın, dolayısıyla idarenin erişim engelleme/içeriğin çıkarılması yetkisinin daha da artırılması amaçlanmaktadır.

### Diğer Ülke Uygulamaları

Söz konusu Kanun Teklifi’nde 2020 yılında apar topar 1 gecede Meclisten geçirilen sosyal medya düzenlemesinde olduğu gibi AB ülkeleri, AB’de yakın zamanda uzlaşma sağlanan Dijital Hizmetler Yasası (DSA) işaret edilmektedir.

Öncelikle dezenformasyon tüm dünyanın ortaklaştığı bir sorundur. Özellikle dijital alanda dezenformasyonun bir gerçeklik olduğu, bununla mücadele edilmesi gerektiği aşikardır. Zaten bu noktada Almanya, İngiltere, Fransa, ABD gibi ülkelerde dijital medyaya ve dezenformasyona yönelik çeşitli düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Bugün 50’den fazla ülkede dezenformasyona yönelik düzenlemeler mevcuttur.

Keza dezenformasyon ile ifade özgürlüğü arasındaki hassas dengenin korunabilmesi adına hem BM hem de Avrupa Konseyi tarafından yürütülen çalışmalarda “dezenformasyon”, “mezenformasyon” ve “malenformasyon” tanımları üzerinde durulmuştur. Buna göre; dezenformasyon “ciddi sosyal zarara yol açmak için kasten yayılan yanlış bilgi”, mezenformasyon ise “kasıt olmaksızın yayılan yanlış bilgi” şeklinde tanımlanmıştır. Malenformasyon ise “doğru olan ama zarar vermek gayesiyle kullanılan içerikler”i tanımlamak için kullanılmıştır.

Düzenlemede atıf yapılan ülkelerdeki yasal ve pratik işleyişe geçmeden önce şunu belirtmek de fayda var ki Almanya, Fransa, İngiltere, ABD ve Avrupa Birliği’nde yalan habere karşı tutuklama, gözaltı, ceza gibi önlemler söz konusu değildir. Bu anlamda önerilen yasa tasarısı Bahreyn, Bangladeş, Benin, Kamerun, Fildişi Sahilleri, Kazakistan, Myanmar, Ruanda, Tayland gibi ülkelerle benzeşmektedir. Tüm bu sayılan ülkelerde de AKP ve MHP tarafından TBMM’ye sunulan teklifte olduğu gibi cezai düzenlemeler söz konusudur.

Yukarıda da belirtildiği üzere Almanya, Fransa, İngiltere ve ABD gibi dijital mecralara dair internet özgürlüğünün yüksek olduğu ülkelerde de dezenformasyonla mücadele kapsamında farklı düzenlemeler son yıllarda hayata geçirilmiştir.

**Almanya’da** yapılan düzenlemenin gerekçesi nefret suçlarının önüne geçmek olarak tanımlanmaktadır. Düzenlemenin amacı aşırı sağcı gruplar tarafından yalan haber yapma, yayma, kamuoyunu suça teşvik etme, halkı kışkırtma, şiddet görselleri paylaşma ve tehdit içerikleriyle daha etkin mücadele olarak tanımlanmıştır. Pratikte ise süreçte idarenin payı yok denecek kadar azdır. Almanya’daki işleyiş şu şekilde özetlenebilir: Sosyal medya platformları alenen suç teşkil eden içeriğin belirlenmesinden sorumludur. Herhangi bir içeriğin kaldırılıp kaldırılmayacağına dair karar sosyal medya platformu tarafından verilir. Burada idare sosyal medya platformunun uygulamalarını bütün olarak inceler ve eğer talep edilen ilkelere uyulmadığını tespit ederse platforma ceza yazabilir. Eğer sosyal medya platformu içeriği kaldırır ya da engellerse, içeriği kaldırılan kullanıcı için adli itiraz öngörülür. Adli süreçler sonrası içerik ya yeniden erişime açılır ya da olduğu gibi kalır. Eğer paylaşılan içerik düşünce ve ifadenin ötesinde bir suç ögesi içeriyorsa sosyal medya platformu kolluğa ihbarda bulunur.

**Fransa** örneğinde de düzenlemenin amacı seçim süreçlerinin olası manipülasyonu ile daha etkin mücadele etmek olarak tanımlanmaktadır. 2019’da uygulamaya giren yasa; sosyal medya platformlarına, seçime 3 ay kalmasından itibaren, yapılan reklam ve propaganda içeriklerini ve bunların finansman kaynakları ile bedellerini kamuoyuna açıklama zorunluluğu getirmiştir. Söz konusu yasa seçim süreçlerine dış ülkelerin olası müdahalesinin önüne geçmek için devreye sokulmuştur. 2016 ABD seçimleri ve Brexit sürecinde Rusya’nın seçim süreçlerine dahil olduğu iddialarının ertesinde, Fransa’da böyle bir yasaya ihtiyaç duyulmuştur.

**İngiltere’de** yanlış bilginin ve yurtdışı kaynaklı dezenformasyon kampanyalarının önüne geçilmesi için bürokrasinin, akademinin ve sivil toplumun dahil edildiği bir süreç işletilmiştir. Bu çabanın arkasında dezenformasyonla mücadele ve yanlış bilginin yayılımının çok boyutlu yapısına gönderme vardır. İngiltere örneğinde dezenformasyonla mücadele için devlet ve devlet dışı aktörler eşgüdümlü hareket etmektedir. Yine Fransa’ya benzer şekilde İngiltere’de de düzenlemenin gerekçesi olarak Brexit seçiminde yaşanan Cambridge Analytica skandalı ve Rusya’nın seçim sürecini yalan haberlerle manipüle ettiğine dair iddialar dayanak gösterilmiştir. Seçim manipülasyonlarının demokratik karar alma süreçlerini tehdit ettiği konusuna dikkat çekilmiştir. Öte yandan, İngiltere’de dezenformasyonla mücadele çerçevesinde kişilere yönelik herhangi bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Çözüm yolu olarak temel eğitimden başlayarak medya okuryazarlığı hususunda halkın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar ön plana çıkarılmıştır.

Denge ve Denetleme Ağı’nın “Dünyada Sosyal Medya Düzenlemelerine Karşılaştırmalı Bakış Ve Türkiye İçin Somut Öneriler Raporu”nda da dikkat çekildiği üzere **Amerika Birleşik Devletleri’nde** ise son dönemde yapılan düzenlemeler ile kullanıcı içeriklerine yönelik her türlü faaliyetlerini detaylı raporlamaları zorunlu hale gelirken, sosyal medya platformlarının içerik kaldırma gibi eylemlerinin ancak mahkeme tarafından kanun dışı olarak addedildiği durumlarda gerçekleştirilebileceği hükmü getirilmiştir.

Teklifte de sık sık referans verilen Avrupa Birliği Tarafından hazırlanan **Dijital Hizmet Yasası’na** (Digital Services Act) da değinmek de fayda vardır. AB’de üzerinde uzlaşılan ve 1 Ocak 2024 tarihi itibarıyla geçerli olacak yasa özünde büyük teknoloji şirketlerine bir sınırlama getirme, bu şirketler karşısında çevrimiçi dünyada bireyin haklarını koruma amacı taşımaktadır.

Yasa’ya ilişkin şu düzenlemeler ön plana çıkmaktadır:

- Yasa, çevrimdışı yasa dışı olanın, çevrimiçi yasa dışı olması gerektiği ilkesine dayandırılmaktadır.
- Büyük teknoloji şirketlerinin denetimsiz gücüne son vermek ve insan haklarına saygılı bir çevrimiçi dünya amaçlanmaktadır.
- Bir kişinin dinine, cinsel yönelimine veya etnik kökenine dayalı hedefli reklamlar yasaklanmaktadır.
- Çocuklara yönelik hedefli reklamlara sınırlama getirilmektedir.
- Kullanıcıları belirli seçimler yapmaya yönlendirmek için tasarlanmış kafa karıştırıcı veya aldattıcı kullanıcı arayüzleri olan “karanlık desenler” yasaklanmaktadır.
- Büyük çevrimiçi platformlar ve tavsiye algoritmaları kullanıcılar için şeffaf hale getirilmektedir.
- Platformlar tarafından kullanıcılara “profil oluşturmaya dayalı olmayan” bir öneri sistemi sunulma zorunluluğu getirilmektedir.
- Platformlara, yasa dışı içeriği neden kaldırdıklarını açık bir şekilde açıklama ve kullanıcılara bu tür yayından kaldırma işlemlerine itiraz etme olanağı sağlama zorunluluğu getirilmektedir.

- Büyük platformlara ayrıca krizler sırasında yanlış bilgilerle başa çıkmak için yeni stratejiler sunma zorunlu hale getirilmektedir.

Son olarak, şunu belirtmek de fayda var ki eğer diğer ülkeler örnek gösterilecekse, öncelikle iktidarın süreç yönetimini kendine örnek alması daha yerinde olacaktır. Almanya’da Sosyal Ağların Düzenlenmesi Kanunu 1 Ekim 2017 tarihinde uzun tartışmaların ardından yürürlüğe girmiştir. Kanun taslağı uzmanların, farklı kurumların katılımı ile uzun bir süre kamuoyunda şeffaf ve derinlemesine bir şekilde tartışılmıştır. Yine örneğin; AB’deki Dijital Hizmetler Yasası’nda iki yıllık uzun tartışmaların sonunda uzlaşmaya varıldığı bilinmektedir.

### **Sivil Toplumun Görüşleri**

Teklifin TBMM Başkanlığı’na sunulmasının ardından, çeşitli meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları farklı açıklamalarla teklifin hazırlanış sürecine ve içeriğine dair eleştirilerde bulunmuştur. Aktif Bilişim Derneği ve TMMOB Bilgisayar Mühendisleri Odası’nın (BMO) da içinde bulunduğu bir grup sivil toplum ve meslek kuruluşu düzenlemenin algoritmaların şeffaflığından ziyade *“sosyal medyanın hukuksuzluklara karşı anlık gündem oluşturma yeteneğini ortadan kaldırmak için, seçim gibi hukuksuzluklara anlık tepkilerin önemli olduğu günlere yönelik olarak, örnek cezalandırma, tutuklama ya da gözaltılarla kişilere bir gözdağı vermek, kişilerde bir otosansür dürtüsü yaratmak amacını taşıdığını”* belirten bir bildiri yayınlamıştır.

Teklifeye ilişkin özetle şu değerlendirmelerde bulunulmuştur:

- Teklifin hazırlanış sürecinde sivil toplumun görüşlerine başvurulmamıştır.
- Bu teklif ilk haliyle sansür ve oto-sansürü tetikleyecektir. Değişikliğin dezenformasyonla mücadeleyi değil gazeteciliği hedef aldığı açıktır.
- “Dezenformasyon”, “yalan haber”, “asılsız bilgi” ve “tahrif edilmiş bilgi” gibi hukuken nasıl yorumlanacağı belirsiz kavramlar, bağımsızlığını yitirmiş yargı düzeninde suistimale açıktır.
- Dezenformasyon dünya çapında bir sorundur fakat yapılan düzenleme dezenformasyonla mücadeleden ziyade halkın haber alma hakkını ve ifade özgürlüğünü zedeleyecek düzenlemeler içermektedir.
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, halkın haber alma ve bilgilene hakkını engelleyecek bu düzenlemenin seçim öncesinde haberi halktan saklama amacı taşıdığını belirtmektedir.
- Halihazırda ana akım medyayı kontrolü altında tutan iktidar, dijital alanda da özgür ve bağımsız haberciliği engellemek ve toplumsal taleplere alan bırakmamak istemektedir.

### **Türkiye ve Sosyal Medya Düzenlemesi**

Türkiye’de internet ve sosyal medyaya yönelik ilk düzenleme 2007 yılında yukarıda da değerlendirilen 5651 sayılı Kanun’la hayata geçirilmiştir. 2020 yılında 5651 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikle sosyal ağ sağlayıcılarına önemli yükümlülükler getiren düzenleme ise sosyal medya platformlarına yönelik ilk kapsamlı düzenlemedir.



Yeni düzenlemeyle sosyal ağ sağlayıcı tanımı yapılarak, sosyal ağ sağlayıcılarının Türkiye’de en az bir temsilci bulundurma zorunluluğu getirilmiştir. Bununla beraber yeni düzenleme, sosyal ağ sağlayıcılarına çeşitli içeriklere ilişkin birçok yükümlülük getirmiştir. Bunların başında 5651 sayılı Kanun’un kişilik hakları ile ilgili 9. maddesi ve özel hayatın gizliliği ile ilgili 9/A maddesi kapsamındaki içeriklere yönelik olarak kişiler tarafından yapılacak başvurulara, sosyal ağ sağlayıcıların başvurudan itibaren en geç kırk sekiz saat içinde olumlu ya da olumsuz cevap verme yükümlülüğü getirilmiştir. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcılarına beş milyon Türk lirası idari para cezası BTK başkanı tarafından verilmektedir.

Ayrıca günlük erişimi 1 milyondan fazla ve yurtdışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarına 5651 sayılı kanun kapsamında verilen erişim engelleme ve/veya içerik kaldırma kararlarını uygulama zorunluluğu getirilmiş, uygulamama durumunda ise 1 milyon TL para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır. Ayrıca, hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirimle rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumlu tutulmuştur. Türkiye’de günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları, kendilerine bildirilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasına ve üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporları altı aylık dönemlerle BTK’ya bildirmekle de yükümlü kılınmıştır. Bu kapsamda, kişiler tarafından doğrudan sosyal ağ sağlayıcılarına yapılan başvurulara ilişkin raporun, kişisel verilerden arındırılmak suretiyle sosyal ağ sağlayıcılarının kendi internet sitelerinde de yayınlanması zorunluluğu getirilmiştir.<sup>1</sup>

Ancak o gün de muhalefetin, sivil toplumun, üniversitelerin görüşleri alınmadan hazırlanan ve tüm itiraz ve uyarılarımıza rağmen bir gecede apar topar Meclis’ten geçirilen düzenleme birçok soruna çözüm olmamıştır ki daha üzerinden 2 yıl geçmeden sosyal medyaya yönelik yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Bugün mevcut düzenleme çerçevesinde yolsuzluk ve rüşvet haberlerine bile kişilik haklarının ihlali çerçevesinde engelleme kararları verildiği görülmektedir. 2020 yılında yürürlüğe giren düzenleme, o gün ısrarla uyardığımız ve karşı çıktığımız şekilde, bugün muhalif sesleri susturmanın bir aracı haline dönüşmüştür. Örneğin; “unutulma hakkı” vatandaşlardan ziyade siyasetçiler ve kamu görevlileri için bir koruma kalkını görevi yapmaktadır. Kişilik hakkı ihlali gerekçesiyle, vatandaşın kamusal figürlere ilişkin haber alma hakkı engellenmektedir. Örneğin; Medya Araştırmaları Derneği (MEDAR), “Sosyal Medya Yasası’nın Basın Özgürlüğü Üzerine Etkileri İzleme Araştırması Genişletilmiş Tarama Raporu”na göre, bir yılda (Ekim 2020/Ekim 2021) en az 1197 haber hakkında içerik kaldırma kararı verilirken, içerik kaldırma kararlarının 675’inin yolsuzluk ve usulsüzlük, 466’sının ise “görevin kötüye kullanılması” konusunda verildiği tespit edilmiştir.

Türkiye’de özellikle sosyal medyadaki dezenformasyonun bir gerçeklik olduğu, bununla mücadele edilmesi gerektiği aşikardır. Ancak dezenformasyon ve ifade özgürlüğü arasındaki hassas dengenin Türkiye gibi hukukun, adaletin, bağımsız yargının olmadığı bir ülkede korunamayacağı da ortadadır. Kaldı ki bu noktada iktidarın sık sık yaptığı üzere batıyı, AB’yi

<sup>1</sup> <https://www.dengedenetleme.org/dosyalar/file/Analiz%20Raporu%2016.pdf>

işaret etmek “ama bu düzenlemeler orada da var” demek de Türkiye’nin mevcut koşullarında anlamsız bir tartışmadır. Öyle ki Türkiye Hukukun Üstünlüğü Endeksi’ne göre, 2021 yılında 139 ülke arasında 117. sırada yer almıştır. Sık sık referans gösterilen ülkelerden biri olan Almanya ise 5. sırada yer almaktadır.

Ancak ileride de tartışılacağı üzere söz konusu teklifin içeriği ve pratik olarak getirilen düzenlemelerin dezenformasyondan ziyade muhalif seslerle mücadele amacı taşıdığı ortadadır. Anlaşılmaktadır ki geleneksel medyadan sonra teklesleştirme sırası dijital medyaya, internete gelmiştir. Özellikle teklifin 29. maddesi ile muhalefete, sosyal medyadaki muhalif seslere gözdağı verilmek istendiği açıktır. Türkiye hâlihazırda zaten internetin özgür olmadığı, geleneksel medyanın zapturapt altına alındığı bir ülkedir. Böyle bir ortamda, sosyal medyaya yönelik hapis cezasını da içerecek bir düzenleme, sansür ve oto-sansürü daha da artıracaktır.

## 2. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

### Madde 1

Teklifin 1. maddesi ile 5187 sayılı Basın Kanununun 1. maddesine “Basın kartı düzenlenmesi bakımından basın kartı talep eden medya mensupları ve enformasyon görevlileri bu Kanun kapsamına dahildir.” fıkrası eklenmektedir.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi’nin (A) bendine göre gazeteci tanımı şu şekilde yapılmaktadır; “Günlük yahut süreli, yazılı, görüntülü, sesli elektronik veya dijital basın ve yayın organında, kadrolu, sözleşmeli ya da telif karşılığı, haber alma, işleme, iletme veya görüş, fikir belirtme görevi üstlenen ve asıl işi ile başlıca geçim kaynağı bu olup, çalıştığı işletme ile ilgili yasalar karşısındaki konumu bu tanıma uygun olanlar gazetecidir.”

Maddeye eklenen “enformasyon görevlisi” evrensel gazeteci tanımına uymamakla birlikte, çok geniş bir kapsamı içermektedir. Bu ibare ile kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, ancak gazetecilik mesleği tanımına uymayan ve gazetecilik mesleğini ifa etmeyen kişilere keyfi bir şekilde Basın Kartı verilmesinin önü açılmaktadır.

Bu nedenle maddedeki fıkra, “enformasyon görevlisi” ifadesi kaldırılarak, “Basın kartı düzenlenmesi bakımından basın kartı talep eden medya mensupları bu Kanun kapsamına dahildir.” şeklinde değiştirilmelidir. Böylelikle basın kartının, gazetecilik yapan kişilere verilmesi sağlanmalı, gazetecilik mesleğini ifa etmeyen kişilere basın kartı verilmesinin önüne geçilmelidir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

### Madde 2

Teklifin 2. maddesi ile 5187 sayılı Basın Kanununun 2. maddesinde değişiklik yapılmakta ve yeni bentler eklenmektedir.

Kanunun 2. maddesine eklenen (n) bendi ile Basın kartı, İletişim Başkanlığı tarafından verilen bir kimlik kartı olarak tanımlanmaktadır. Bu bentle basın kartı verme yetkisi İletişim Başkanlığı uhdesine verilmektedir.

Maddedeki bu düzenlemeyle; gazetecilik mesleği, iktidarın keyfiyetine bırakılmaktadır. Siyasi iktidar tarafından atanan ve bir kamu görevlisi olan İletişim Başkanı ve bu kişinin başında bulunduğu kamu kurumu tarafından belirlenen Basın Kartı Komisyonu aracılığı ile basın kartı verilmesi, gazetecilik mesleğinin iktidar tarafından yeniden tanımlanmasına yol açacak ve gazetecilik mesleğinin temel ilkesi olan bağımsızlık ilkesine gölge düşüreceklerdir.

Teklifin bu haliyle yasalaşması halinde; basın kartı verme yetkisi muhalif basın olarak tanımlanan basın kuruluşlarında görev yapan gazeteciler üzerinde bir sopa gibi kullanılacak ve basın kartı verilmesinde keyfi uygulamaların önü açılacaktır.

Namık Kemal'den, Şinasi'den bu yana Türk basını köklü bir geçmişe sahiptir. Gazetecinin kim olduğu, Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nin (A) bendinde açık bir biçimde tanımlanmaktadır. Kimlerin gazeteci olup olmadığına basın meslek örgütleri karar vermelidir.

Bu nedenle, gazetecilik mesleğinin iktidar tarafından keyfi bir şekilde yeniden tanımlanmasının önüne geçilmesi açısından, basın kartı verme yetkisi; basın iş kolunda örgütlenmesini tamamlamış sendikalar ve basın meslek kuruluşları tarafından verilmelidir.

Yine kanunun 2. maddesine eklenen (s) bendi ile kanun teklifinin 1. maddesinde tanımlanan "enformasyon görevlisi" ibaresi burada yeniden yer almaktadır. Teklifin birinci maddesinde olduğu gibi bu maddede de "enformasyon görevlisi" ibaresi teklif metninden çıkarılmalıdır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

### **Madde 3**

Teklifin 3. maddesi ile 5187 sayılı Kanunun 4'üncü maddesine yeni fıkralar eklenerek, internet haber sitelerine, iletişim başlığı altında künye olarak tanımlanan; faaliyet gösterdiği iş yeri adresi, ticari unvanı, elektronik posta adresi, iletişim telefonu ve elektronik tebligat adresi ile yer sağlayıcısının adı ve adresinin paylaşılması ve internet haber sitelerinde bir içeriğin ilk kez sunulmaya başlandığı tarih ile sonraki güncelleme tarihleri, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilme zorunluluğu getirilmektedir.

Kanun teklifinde belirtilen hususlar esasta olumlu olmakla birlikte teknik olarak uygulanabilmesi zor bir düzenlemedir. Bir internet haber sitesinde her haberin üzerinde sürekli olarak tarih ve saatin bulunması haber içeriklerine zarar vermesi ve teknik sürdürülebilirlik açısından olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle haber içeriklerinin tarih ve saat bilgilerinin arka planda saklanması uygun olacaktır.

Öte yandan, maddeye ilişkin "internet haberciliği habercilik faaliyetini gerçekleştiren kişi ve kurumları varsa bu bilgileri de sitelerine yazar, belirtilen bilgileri yoksa herhangi bir zorunluluk yoktur." şeklinde verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

### **Madde 4**

Teklifin 4. Maddesiyle 5187 sayılı Kanunun 7. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerle; süreli yayınların vermekle yükümlü oldukları beyannamelerini, süreli yayınların yönetim yerinin bulunduğu Cumhuriyet Başsavcılığı yerine Basın İlan Kurumuna verilmesi düzenlenmektedir.



AB’ye uyum düzenlemeleri kapsamında 2004 yılında kabul edilen 5184 Sayılı Basın Kanunu ile süreli yayınların beyannamelerini Cumhuriyet Başsavcılığına verilmesi sistemi getirilmiştir.

Bu madde ile yapılmak istenen değişiklikle Cumhuriyet Savcısının bu yetkisi alınarak süreli yayın beyannamesinin hiçbir yargısal yetkisi olmayan, son yıllarda iktidarın ilan kesme cezalarıyla basın üzerinde Demokles’in kılıcı gibi sallanan, siyasi iktidarın bir aracı haline gelen, basın özgürlüğü üzerindeki önemli tehditlerden biri olan Basın İlan Kurumu’na verilmek istenmektedir.

Bu madde ile 195 sayılı yasa ile kurulan ve resmi ilan ve reklamları dağıtmakla görevli olan Basın İlan Kurumu, kanunla tanınan yetkinin çok üstünde bir konuma getirilmektedir. Yargısal denetleme yetkisi olmayan, Genel Kurul üyelerinin büyük çoğunluğu siyasi iktidar tarafından belirlenen bir kuruma yargı yetkisi olarak tanımlanacak bu uygulama basının bağımsızlığına gölge düşürecektir. Bu nedenle teklifin 4. Maddesinin kanun teklifinden çıkarılması yerinde olacaktır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 5**

Teklifin 5. Maddesi ile 5187 sayılı Kanunun 8. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmektedir.

Teklifin 4. Maddesinde olduğu gibi bu maddenin de teklif metninden çıkarılması yerinde olacaktır.

Ayrıca bu madde ile 5187 sayılı Kanunun 8. Maddesine yeni bir fıkra eklenerek; internet haber sitesinin bu madde hükmüne uymaması halinde Basın İlan Kurumu’nun iki hafta içinde eksikliğin giderilmesini veya gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmesini internet haber sitesinden istemesi, istemin iki hafta içinde yerine getirilmemesi durumunda, Basın İlan Kurumu internet haber sitesi vasfının kazanılmadığının tespiti amacıyla İstanbul Asliye Ceza Mahkemesine başvurması, başvurunun kabul edilmesi halinde internet haber siteleri için sağlanabilecek resmi ilan ve reklam ile çalışanlarının basın kartına ilişkin hakları ortadan kaldırılması ön görülmektedir.

Bu madde ile bir internet haber sitesinde çalışan ve basın kartı sahibi olan bir gazeteci, internet haber sitesinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu yayınının durdurulması nedeniyle cezalandırılmaktadır. İnternet haber sitesine uygulanan yaptırım nedeniyle gazetecinin basın kartı iptal edilmektedir.

Evrensel hukukun temel ilkelerinden bir tanesi de “suçun ve cezanın şahsiliği ilkesidir”. Türk Ceza Kanunu’nun 20. maddesi birinci fıkrası; “Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu kural gereğince, kişi ancak kendisinin işlediği fiiller nedeniyle sorumlu tutulabilir, başkasının işlediği fiillere iştirak etmedikçe sorumlu tutulamaz.

Kanun teklifinde yer alan bu madde ile internet haber sitesinin yükümlülüklerini yerine getirmemesinden o kurumda çalışan gazeteci sorumlu tutulmakta ve bir gazeteci için çok önemli olan basın kartı iptal edilmektedir.

Bu nedenle bu maddenin tekliften çıkarılması uygun olacaktır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki öneremiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 7**

Teklifin 7. Maddesi ile 5187 sayılı Kanunun 14. maddesinin birinci fıkrasında düzenleme yapılarak; internet haber sitesinde yayınlanan bir haberde zarar gören kişinin düzeltme ve cevap yazısının hiçbir düzeltme ve ekleme yapılmadan yazının ulaştığı tarihten itibaren en geç bir gün içinde, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, URL bağlantısı sağlanmak suretiyle, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlanması, yayın hakkında verilen erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararının uygulanması ya da internet haber sitesi tarafından içeriğin kendiliğinden çıkarılması durumunda, düzeltme ve cevap metni ilgili yayının yapıldığı internet haber sitesinin ana sayfasında bir hafta süreyle yayımlanması zorunlu hale getirilmektedir.

Cevap ve düzeltme hakkı, kişi ve kuruluşların, kendileriyle ilgili yayınlar konusunda, aynı araçtan yararlanarak düşüncelerini açıklama, kendilerini savunma ve böylece yanlış beyanları düzeltme olanağı sunan temel bir haktır.

Cevap ve düzeltme hakkı, dayanağını doğrudan Anayasa'dan almaktadır. Buna göre Anayasa'nın 32. Maddesi'nde, düzeltme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınmakta ve kanunla düzenlenmektedir.

Cevap ve düzeltme hakkı, keyfi bir biçimde, sınırları olmadan, ilgili internet haber sitesini töhmet altında bırakacak ve bu hakkı kötüye kullanacak içerikte olamaz. Cevap ve düzeltme hakkı, gerçeğe aykırı haber, gerçeğe aykırı yayın durumunda kullanılmalıdır. Cevap ve düzeltme hakkı için yargı yolunun kapalı olması her haber için cevap ve düzeltme yazısı yayınlamak zorunluluğu doğuracaktır.

Diğer yandan, internet haber sitelerinin akış hızının basılı medyaya oranla çok hızlı ve değişken olması nedeniyle bazı teknik sorunlarla karşı karşıya kalınması durumu söz konusu olacaktır.

Bu nedenle kanun teklifinin 7. Maddesi ile ilgili verdiğimiz değişiklik önergesi ile madde metninin "İnternet haber sitelerinde ise zarar gören kişinin düzeltme ve cevap yazısının; sorumlu müdür, hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, yazıyı aldığı tarihten itibaren *en geç üç gün içinde*, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, URL bağlantısı sağlanmak suretiyle, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır. Yayın hakkında verilen erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararının uygulanması ya da internet haber sitesi tarafından içeriğin kendiliğinden çıkarılması durumunda, düzeltme ve cevap metni ilgili yayının yapıldığı internet haber sitesinin ana sayfasında URL bağlantısı sağlanmak suretiyle bir gün süreyle yayımlanır." şeklinde değiştirilmesi teklif edilmiştir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

## Madde 8

5187 sayılı Kanunun 17'nci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, bu teklifin 6'ncı maddesiyle yayınladıkları içerikleri “teslim ve muhafaza” zorunluluğu getirilen internet haber sitelerine de bu zorunluluklara uymamaları halinde para cezası uygulanması öngörülmektedir. Teklifte yer alan meblağların yüksekliğini göz önünde bulundurarak “üç yüz milyon liradan bir milyara kadar ağır para cezası ile cezalandırılır” ifadesinin “otuzbin türk lirasından yüzbin türk lirasına kadar para cezası ile cezalandırılır.” şeklinde değiştirilmesine yönelik verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

## Madde 10

Teklifin 10. Maddesi ile 5187 sayılı Kanuna ek madde eklenerek basın kartı başvurularının hangi mercie yapılacağı düzenlenmekte ve basın kartı türleri ile basın kartının kimlere verileceği tanımlanmaktadır. Bu madde ile basın kartı verme yetkisi İletişim Başkanlığı'na verilmektedir. Siyasi iktidarın bir organı olan İletişim Başkanlığı'nın basın kartıyla ilgili yaptığı uygulamalar ve yürürlüğe koyduğu yönetmelikler basın özgürlüğünü kısıtlayıcı bir işlev görmüştür ve görmektedir. Devletin gazetecilere kendi belirlediği kurallara göre basın kartı vermesi basın özgürlüğünü güçlendirmez, aksine zayıflatır. Siyasi iktidarın kontrolündeki bir kuruluşun basın kartı verme yetkisine sahip olması, gazetecilik mesleğinin iktidar tarafından tanımlanmasına yol açmaktadır. Devletin basın kartıyla ilgili kurallar koyması ve uygulaması asla basın özgürlüğünü güçlendiren bir uygulama değil, aksine özgürlüğü daraltan bir uygulamadır. Nitekim geçtiğimiz süreçte birçok gazetecinin basın kartı iptal edilmiş ya da hak ettikleri basın kartları verilmemiştir. Yine, muhalif gazetecilerin basın kartları iptal edilerek gazetecilik yapmaları engellenmektedir. Basın Kartı Komisyonu'nun sektörü temsil etmekten uzak olması da basın kartı sisteminin basın özgürlüğünü tehdit etmesine yol açmaktadır. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de basın özgürlüğünün önündeki en önemli engel kamu otoritesidir. Bu nedenle basın kartını gazetecilik örgütlerinin vermesine yönelik bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Bu çerçevede teklif metninde yer alan “Basın kartı başvurusu Başkanlığa yapılır.” ibaresinin, “Basın kartı başvurusunu, medya mensubu bağlı bulunduğu meslek sendikasına yapar.” şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.

Ayrıca, teklif metninde 10. Maddeye ilişkin olarak

“a) Göreve bağlı basın kartı: Bir medya kuruluşuna bağlı olarak çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarına ve enformasyon görevlilerine verilen basın kartını,”

“a) Göreve bağlı basın kartı: Bir medya kuruluşuna bağlı olarak çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarına verilen basın kartını,” şeklinde değiştirilerek enformasyon görevlisi tanımlaması da madde metninden çıkarılmalıdır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

### **Madde 11**

Teklifin 11. Maddesi ile 5187 sayılı Kanuna ek madde eklenerek basın kartı alabilecek kişiler tanımlanmaktadır. Teklifin 11. Maddesi genel olarak olumlu olsa da madde metninde yer alan

“e) Medya alanında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarında ve kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personeline,

f) Medya alanında faaliyet göstermeleri şartıyla, sendikalar ile kamu yararına faaliyette bulunduğu Cumhurbaşkanlığı kararıyla tespit edilen dernek ve vakıfların yöneticilerine,

verilebilir.”

Bentleri gazetecilik mesleğini ifa etmeyen kişilere basın kartı verilmesinin önünü açtığı için madde metninden çıkarılmalıdır.

### **Madde 12**

Teklifin 12. Maddesi ile 5187 sayılı Kanuna ek madde eklenerek “Basın kartı alabilecek kişilerde aranan şartlar tanımlanmaktadır.

Bu maddenin (g) bendi; “Medya faaliyeti dışında ticari faaliyette bulunmaması” şeklindedir. Gazetecilik başka hiçbir iş yapmadan o mesleği icra eden kişiye verilen addır. O nedenle meslek mensupları başka iş yapamazlar. Teklifin bu maddesinde sınai ve zirai faaliyet ile iştigal edenlerin eklenmemesi, sadece “ticari faaliyette bulunmak” koşulu konulması asıl işi sanayicilik ve ziraat olanların da basın kartı alabilmesinin önünü açacaktır.

Bu nedenle madde yer alan (g) bendinin “Medya faaliyeti dışında ticari, sınai ve zirai faaliyette bulunmaması” şeklinde düzenlenmesi uygun olacaktır.

### **Madde 13**

Teklifin 13. Maddesi ile 5187 sayılı Kanuna ek madde eklenerek Basın kartı alabilecek yabancı medya mensuplarında aranan şartlar tanımlanmaktadır.

Bu maddenin c) bendi “Bağlı bulundukları kuruluşun idare merkezinin bulunduğu ülkenin Türkiye’deki büyükelçilik, elçilik veya konsolosluklarından aldıkları takdim mektubunu ibraz etmeleri, halinde, karşılıklılık esası da gözetilerek Başkanlıkça basın kartı verilebilir.” şeklindedir.

Maddenin (c) bendinde yabancı medya mensuplarına basın kartının İletişim Başkanlığı’na verileceği ibaresi yer almaktadır. Bu uygulama ile madde metninde belirtilen diğer şartları sağlaması halinde dahi yabancı medya mensuplarına basın kartı verilmesi İletişim Başkanlığı’nın uhtesine bırakılmaktadır. Bu durum keyfiyete yol açabileceğinden basın kartının yabancı medya mensuplarına da basın meslek sendikalarınca verilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda madde metnindeki “Başkanlıkça” ibaresinin “meslek sendikasıncı” şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.



#### **Madde 14**

Teklifin 14. Maddesi ile 5187 sayılı Kanuna ek madde eklenerek Basın Kartı Komisyonu tanımlanmaktadır.

Demokratik, hukuk devletinin en temel özelliklerinden bir tanesi de kamu otoritesinin basın üzerindeki kontrol mekanizmalarının ortadan kaldırılması ve halkın haber alma hakkı çerçevesinde gazetecilerin mesleklerini özgür bir şekilde yerine getirebilmesidir.

Kanun teklifinin bu ve önceki maddeleri ile ortaya koyduğu temel amaç basın kartı verilmesini kamu otoritesinin uhtesine bırakmaktır. Bu yaklaşım demokratik, hukuk devleti normları ile bağdaşmayan bir tutumdur.

Basın kartının, kamu otoritesi tarafından verilmesine yönelik bir düzenleme, gazetecilik mesleğinin tanımının, sınırlarının kamu otoritesi tarafından belirlenmesine yol açacaktır.

Madde metninde düzenlenen Basın Kartı Komisyonu, beş üyesinin siyasi iktidar tarafından belirlendiği dokuz üyeden oluşmaktadır. Ayrıca komisyonun aldığı kararların yürürlüğe girmesi için son merci olarak İletişim Başkanı tarafından onaylanması öngörülmektedir.

Basın kartı verilmesi ile ilgili maddelerde de belirtildiği üzere ilkesel olarak basın kartının siyasi iktidarın parçası olan bir komisyon tarafından değil, mesleki gelişim ve çağdaş dünya ile bağdaşır olması sebebiyle meslek sendikaları tarafından verilmesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

Bu nedenle madde metninin kanun teklifinden çıkarılması uygun olacaktır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 15**

Teklifin 15. Maddesi ile 5187 sayılı Kanuna ek madde eklenerek Basın kartının iptal edileceği haller tanımlanmaktadır.

Maddeye göre; basın kartı sahibinin, ek 3. Maddede yer alan niteliklere sahip olmadığı veya bu nitelikleri sonradan kaybettiğinin anlaşılması halinde basın kartı Başkanlıkça ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 49. maddesine göre belirlenen basın ahlak esaslarına aykırı davranışlarda bulunması halinde Komisyon kararıyla basın kartı iptal edilmektedir. Basın kartının, siyasi iktidarın parçası olan İletişim Başkanlığı ve Basın Kartı Komisyonu tarafından iptal edilmesi son derece keyfi ve riskli bir düzenlemedir.

Diğer yandan Basın İlan Kurumu tarafından uygulanan basın ahlak esaslarına aykırı davranışlar gazetecilerle değil, kurumlarla ilgili bir düzenlemedir.

Bu nedenle basın kartı almak için gereken koşulları taşımadığı ya da bu koşulları kaybettiği anlaşılanların; basın kartı sahibinin, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 49. maddesine göre belirlenen basın ahlak esaslarına aykırı davranışlarda bulunması halinde “sendika yönetim kurulu kararıyla basın kartı iptal edilir” yönünde bir düzenleme daha uygun olacaktır. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

#### **Madde 16**

Teklifin 16. maddesiyle Basın Kanuna getirilen Ek Madde 7 ile basın kartını almaya engel durum ortadan kalktıktan sonra Ek 3'üncü maddede yer alan niteliklere sahip olmadığının veya bu nitelikleri sonradan kaybettiğinin anlaşılması halinde basın kartı iptal edilirse bir yıl geçmeden; Basın kartı sahibinin, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 49'uncu maddesine göre belirlenen basın ahlâk esaslarına aykırı davranışlarda bulunması halinde basın kartı iptal edilirse üç yıl geçmeden yeniden basın kartı alamayacağı düzenlenmektedir.

Son fıkra ile Ek Madde-3 ün birinci fıkrasının (ç), (d) ve (e) bentlerine aykırı duruma düşenlere, yani hakkında basın kartı almaya engel suçtan hüküm giyenlere 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 12'nci ve/veya 13/A maddeleri uyarınca adli sicil kaydı silinmedikçe ve/veya yasaklanmış olduğu hakları geri verilmedikçe basın kartı verilmez denilmektedir. Bu işlemler için ise 3 yıl ila 30 yıl arası bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu düzenleme ile hakkında aralarında işbu teklifle getirilmek istenen "Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçu ile gazetecilerin en çok mahkûm edildiği örgüt üyeliği gibi suçların da yer aldığı bu suç kataloğundan birinden hüküm giyen gazetecinin cezasının infazı sona erse de uzun yıllar basın kartı hakkından mahrum bırakılması mümkün kılınmıştır. Bu düzenlemenin de tekliften çıkarılması gerekmektedir. Bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 17**

Teklifin 17. maddesi ile 5187 sayılı Kanuna eklenen yeni bir madde ile (ek madde 8) basın kartlarının şekli, medya kuruluşlarında aranacak şartlar, kontenjanlar, Komisyon üyelerinin belirlenmesi, çalışma ve karar alma usulleri, başvuru türleri ile başvuruda istenilecek belgelerin İletişim Başkanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür. İletişim Başkanlığına basın mesleği üzerinde düzenleme yetkisi veren bu madde gerek mesleki gelişim gerekse çağdaş dünya standartlarıyla bağdaşmamaktadır. Bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 18**

Teklifin 18. maddesi ile 5187 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmiştir. Bu geçici madde ile bu teklifle Basın Kanunu kapsamına alınan internet haber sitelerine, durumlarını kanuna uygun hale getirmek için üç aylık bir süre verilmektedir. Ek olarak, Cumhuriyet Başsavcılıklarının üç ay içerisinde ellerindeki kayıtları Basın İlan Kurumu'na devretmesi düzenlenmektedir. Dünyanın hiçbir hukuk devletinde Cumhuriyet Başsavcılıkları ellerinde bulunan kayıtları idareye devretmezler. Yargının bağımsız ve özgür karar verebilmesi için bu tür uygulamaların olmaması gerekmektedir.

Söz konusu geçici maddenin "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösteren internet haber siteleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde bu Kanunda öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce usulünce verilmiş olan basın kartları ek 3 üncü maddede yer alan şartları taşımaları



kaydıyla geçerliliğini korumaya devam eder.” şeklinde değiştirilmesi yönünde verdiğimiz önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 19**

Teklifin 19. Maddesi ile 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun Genel Kurul başlıklı 5’inci maddesinde değişikliğe gidilmektedir. Öncelikle, 195 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yer alan 36 kişilik Basın İlan Kurumu Genel Kuruluna, resmi ilan yayınlayacak internet haber sitelerinden 2, Cumhurbaşkanınca belirlenecek 2, Radyo, Televizyon ve internet siteleriyle ilgili işlemler gerçekleştiren BTK ve RTÜK’ten 2 temsilci eklenmektedir.

Bu şekilde Kurum Genel Kurulu üye sayısı 42’ye çıkmaktadır. Burada Delege kompozisyonundaki 4 yeni delegenin siyasi olarak atanacak olması 1961 tarihinde kurulan bu kurumun siyasi iktidardan bağımsız bir şekilde faaliyet gösterme amacının da ortadan kaldırıldığını göstermektedir. Basın İlan Kurumu Genel Kuruluna RTÜK’ten temsilci atanmasında sorun bulunmaktadır. Radyo ve Televizyon alanında Anayasa ile kurulmuş olan bu düzenleyici ve denetleyici kuruluşun görevleri arasında basın ilanları ile ilgili bir husus olmadığı gibi 6112 sayılı Kanunun 37’inci maddesinde sayılan görevler arasında bu yönde bir temsil görevi tanımlanmamıştır. Bu doğrultuda maddenin teklif metninden çıkarılması talebiyle verdiğimiz önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 20**

Teklifin 20. maddesi ile 195 sayılı Kanunun 37’nci maddesinin başlığı ve birinci fıkrası değiştirilmiştir. Resmi ilan ve reklam verilebilecek internet haber sitelerinin de listelenmesine ilişkin düzenleme maddenin birinci fıkrasına eklenirken mevcut uygulama değiştirilmiş, valiliklerin bu listeleri yayınlama ve ilgililere gönderme görevi kaldırılarak listelerin sadece Kurumun internet sitesinde yayınlanmasına ilişkin değişiklik yapılmıştır.

Maddeye dair verdiğimiz önerge ile resmi ilan ve reklam verilebilecek internet haber siteleri, radyo ve televizyonların da Kurumun internet siteleri üzerinden kamuoyuna duyurulması amaçlanmış ve 195 sayılı Kanunun 37’nci maddesinin başlığı ve birinci fıkrasının değiştirilmesi önerilmiştir. Bu doğrultuda verdiğimiz önerge kabul edilmemiştir.

#### **Madde 21**

Teklifin 21. maddesi ile 195 sayılı Kanuna 45/A maddesi eklenmekte ve yeni eklenen madde ile Resmi Gazetede yayımlananlar hariç olmak üzere; Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmelikler uyarınca yayınlatılması mecburi olan resmi ilanlar ile genel ve katma bütçeli dairelerle il özel idareleri, belediyeler, köyler ve İktisadi Devlet Teşekkülleri ve sermayesinin yarısından fazlası kamu hukuku tüzel kişilerine ait bulunan teşekkülleri, kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulan sair müesseseler veya bunların iştiraklerinin internet haber sitelerinde yayınlatacakları ilan ve reklamların ancak Basın İlan Kurumu aracılığı ile yayınlanacağı düzenlenmiştir.

Bu değişiklikle 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında olan ihalelerin ilanlarının Kamu İhale Bülteni ile birlikte işin yapılacağı yerde çıkan yerel gazetelerde de yayınlanacağına ilişkin

düzenlemede değişikliğe gidilmektedir. Söz konusu bülten halihazırda internet ortamında yayınlandığından aslında bunların Basın İlan Kurumu aracılığıyla yayınlanması, ilanların tekelleşmesine neden olacak bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut durumda ilanların hangi yerel gazetede yayınlanacağını ihaleyi yapan idare belirlemektedir. İhaleler hususunda idarelerin yetkileri ellerinden alınmakta ve bu yetkiler Basın İlan Kurumu'na verilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Basın İlan Kurumu aracılığıyla yayınlanan ilan ve reklamların, kopyalanması, yayınlanması, yayınlattırılması ve ticari faaliyete konu edilmesinin Kurumun vereceği izne bağlı olduğuna ilişkin bir düzenleme yapılırken, bu iznin kimlere verileceğini belirlemede usul esasları da kurumun genel kurulunun belirleyeceği vurgulanmaktadır. Bu izinlerin verilmesine ilişkin düzenlemeler objektiflik ve belirlilik kıstaslarından yoksun olacaktır. Rekabeti zedeleyici düzenlemelere ve idarenin takdir hakkını aşan düzenlemelere neden olabilecek bu düzenleme Anayasa'ya da aykırılık içermektedir.

Maddenin son fıkrası ile Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmeliklere göre, Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar ile Bakanlıklar, bağlı, ilgili veya ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşların kendi internet sitesinde yayını zorunlu olan ilanlarının ayrıca Basın İlan Kurumu İlan Portalı'nda yayınlattırılmasına ilişkin bir zorunluluk getirilmiştir. Son cümle ile de bu ilanların Basın İlan Kurumu İlan Portalı'ndaki yayınından ücret alınmayacağı düzenlenmiştir.

21. maddenin değiştirilmesine dair verdiğimiz önerge ile 195 sayılı Kanunun 45'inci maddesinden sonra gelmek üzere Üçüncü Bölümüne "İnternet Haber Siteleri, Radyolar ve Televizyonlarda Yayınlanacak Resmi İlanlar ve Reklamlar" üst başlıklı "Üçüncü Kısım" ilave edilerek, "Kapsam ve esaslar" başlıklı 45/A maddesi ihdas edilmektedir. Böylelikle internet haber siteleri, radyolar ve televizyonlarda resmi ilan ve reklamların Basın İlan Kurumu aracılığıyla yayınlattırılabilmesine imkan sağlanması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

## **Madde 22**

Teklifin 22. maddesine dair verdiğimiz değişiklik önergesi ile İnternet haber siteleri, radyolar ve televizyonlardaki resmi ilan ve reklam yayınlattırılması görevi Basın İlan Kurumu'na verildiğinden, 195 sayılı Kanunun 49'uncu maddesine göre gazete ve dergiler için uygulanan müeyyidelerin internet haber siteleri, radyolar ve televizyonlara da uygulanması amacıyla maddede yer alan gazete ve dergi ibarelerinden sonra gelmek üzere internet haber siteleri, radyolar ve televizyonlar ibareleri eklenmiştir. Ayrıca müeyyide uygulanan gazete, dergi, internet haber siteleri, radyo ve televizyonların başvuracağı yargı mercii konusunda tereddütlerin giderilmesi amacıyla başvurulacak mahkeme yeri, Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki en yüksek dereceli Asliye Hukuk Hakimliği olarak değiştirilmiş, on beş gün olan mahkemenin karar verme süresi kaldırılarak konuya ilişkin basit yargılama usulü getirilmiştir. Verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

### **Madde 23**

Teklifin 23. maddesi ile resmi ilan ve reklam yayınlayacak internet haber sitelerinin taşınması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayıma ilişkin usul ve esasların Basın İlan Kurumu Genel Kurulu tarafından altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenmesi amacıyla 195 sayılı Kanuna geçici 9’uncu madde eklenmektedir.

Teklifin 23. maddesine dair verdiğimiz değişiklik önergesi ile radyolar ve televizyonlar da düzenlemeye dahil edilmiştir. Resmi ilan ve reklam yayınlayacak internet haber siteleri, radyolar ve televizyonların taşınması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esasların Basın İlan Kurumu Genel Kurulu tarafından altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenmesi amacıyla 195 sayılı Kanuna geçici 9’uncu maddenin eklenmesi talep edilmektedir. Bu doğrultuda verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

### **Madde 24**

Anayasa Mahkemesi’nin 25/12/2019 tarihli ve E.: 2019/62, K.: 2019/98 sayılı Kararı ile basın kartı verilecek kişilerin nitelikleri ve basın kartının verilmesine ilişkin şartlar yönünden bir kanuni düzenleme bulunmaksızın, bu şartların belirlenmesi keyfiyetinin Basın Kartı Yönetmeliği ile yürütme organına bırakılmış olmasından dolayı temel bir hak olan sosyal güvenlik hakkının ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin Anayasa’nın 13’üncü ve 60’ıncı maddelerinin ihlal edildiği tespiti yapılarak, Anayasa’ya aykırılık kararı verilmiştir. 1/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Kanunun 32’nci maddesi ile bu alanda yeni bir düzenleme yapılarak aslında Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı ile aynı anlama gelen yeni bir düzenleme yapılmıştır.

“14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre basın kartı sahibi olmak suretiyle fiilen çalışanlar” şeklinde yapılan düzenleme de Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Anayasa’ya aykırılık iddiası ile AYM’ye götürülmüştür. Şimdi yapılan düzenleme olası iptal kararı çerçevesinde bir düzenleme olarak görülse de Basın Kanunu kapsamında çalışma ile Basın Kartına sahip olma arasında yine bir ilişki kurulmakta ve gazetecilerin fiili hizmet zammından yararlanması sakatlanmaktadır. Bu düzenleme de yukarıda belirtilen AYM kararına aykırı olduğu gerekçesiyle tekliften çıkarılmalıdır. Bu doğrultuda verdiğimiz maddenin tekliften çıkarılması önergesi kabul edilmemiştir.

### **Madde 29**

Teklifin 29. maddesi ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa yeni bir suç tipi eklenmektedir. Madde 217/A ile ‘halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma’ suçu düzenlenmektedir. Söz konusu düzenlemede suçun manevi unsuru olarak “halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saiki” öngörülmektedir. Kişiden kişiye, dönemden döneme değişmesi mümkün olan bu duygu durumlarının ölçülmesi, saikin ortaya koyulması son derece subjektif değerlendirmelere bağlıdır. Kamu barışının bozulmasına elverişlilik ölçüldü de son derece göreceli olup bunun cezai müeyyideye bağlanması başta gazeteciler olmak üzere tüm halkın cezai tehdit altında bırakılmasına yol açmaktadır.

Düzenleme, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının sınırları (AY m.13) ile haberleşme (AY m. 22), düşüncüyü açıklama ve yayma (AY m. 26), basın hürriyetleri (AY m. 28)

bakımından Anayasaya aykırılık teşkil etmektedir. Seçim dönemi yaklaşırken; bu türden bir kanun teklifinin yasalaşacak olması; yaklaşan seçimlerin iktidar tarafından, baskı altında yapılmak istendiğinin alameti farikalarından yalnız biridir. Nitekim yerleşik demokrasi kültürüne sahip Fransa’da dahi; dezenformasyonu önlemeye yönelik yasalar, 2018 yılında, seçimlere 3 ay kala çıkarılmıştır. 772 sayılı Bilgi Manipülasyonuna Karşı Teşkilatlanma Kanunu ile 799 sayılı Bilgi Manipülasyonu ile Mücadele Kanunu yasalaşırken; bu kanunların hükümet tarafından siyasal araç olarak kullanılacağı dile getirilmiş ve parlamento tarafından iki kez reddedilmiştir. Dezenformasyon, gelişen teknolojiyle beraber dünyanın gündeminde yerini alan bir konudur. Fakat sahte haberlere ve dezenformasyona karşı mücadelede; sert ve muğlak ceza kanunları bir araç olarak kullanılamaz. Söz konusu 29. madde; ifade özgürlüğü ve basın hürriyeti bağlamında; bilgi ve fikir ile haber alma ve yayma haklarının ihlaline, vatandaş gazeteciliğinin ortaya çıkmasının önlenmesine, bir konuda kanaat ve kamuoyu oluşturulmasının engellenmesine, sansür oto-sansür uygulamasına, internetin özgürce kullanımının sınırlandırılmasına neden olacaktır.

Düzenleme, Hukuk devleti ilkesi (AY m.2), temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının sınırları (AY m.13), kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı (AY m.19), suçların ve cezaların kanuniliği ilkesi (AY m.38) bakımından da Anayasaya aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa’nın 2’inci ve 38’inci maddelerinde güvence altına alınan hukuk devleti ile suç ve cezaların kanuniliği ilkeleri uyarınca; suç tipi, açık – net – anlaşılabilir – ulaşılabilir – öngörülebilir - objektif biçimde tanımlanmalıdır. Teklifte yer alan suç tipi ise, tamamen muğlak kavramlarla kaleme alınmıştır. Bu suç, iktidarın tesiri altındaki yargının keyfi uygulamalarına neden olacaktır. Kişi hangi somut eyleminin bu suçu oluşturacağını önceden hukuki kesinlik içinde tayin edemeyecek; davranışlarını buna göre şekillendiremeyecektir. Kişi, yaptığı her paylaşımda, söylediği her sözde; bu suçun faili konumuna düşme riskiyle karşı karşıya kalacaktır.

Teklifte “sırf halk arasında endişe, korku, panik yaratmak” amacı, özel kast olarak belirlenmiştir. 1 yıldan 3 yıla kadar öngörülen hapis cezası; Anayasa’nın 19’uncu maddesinde yer alan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına ölçsüz bir müdahale yapılmasına sebep olacaktır. Öte yandan, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası aralığı; hükmün açıklanmasının geri bırakılması (Ceza Muhakemesi Kanunu Md. 231), hapis cezasının ertelenmesi (Türk Ceza Kanunu Md. 51) gibi kurumların şartlarının oluşmasını zorlaştırmaktadır.

Söz konusu düzenleme Uluslararası antlaşmaların iç hukuka etkisi bakımından da aykırılık doğuracaktır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin suç ve cezaların kanuniliği ilkesine ilişkin 7’nci ve ifade özgürlüğüne ilişkin 10’uncu maddelerini ihlal ettiğinden Anayasa’nın 90’ıncı maddesine de aykırıdır. Bu durum, Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası mahkemelerde sorumluluğunun doğmasına sebep olacaktır. Bu madde nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti’nin AIHM’e tazminat ödemesi kaçınılmazdır. Tüm bu yukarıda sayılan gerekçeler doğrultusunda maddenin teklif metninden çıkarılması şarttır ancak bu yönde verdiğimiz önergemiz kabul edilmemiştir.



### **Madde 30**

Teklifin 30. maddesi ile 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun temyizi düzenleyen 286. maddesine (3.fıkra / (a) bendi / (6) numaralı alt bende) “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A) suçu” eklenmektedir. Buna göre temyiz edilemeyecek sayılı kararlar kapsamında olsa bile; teklifin 29’uncu maddesiyle TCK’ya eklenen halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçu nedeniyle verilen Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairelerinin kararlarının temyiz edilebilmesinin önü açılmaktadır. 29. Madde ile getirilen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı göz önünde bulundurulduğunda 29. Madde ile bağlantılı olarak 30. Maddenin de teklif metninden çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki öneremiz kabul edilmemiştir.

### **Madde 31**

Teklifin 31. maddesi ile 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesinde değişiklik yapılması öngörülmektedir. Bu değişiklik ile Erişim Sağlayıcıları Birliğinin (ESB) yetkileri artırılmaktadır. Buna göre önceden ESB yalnızca Kanunun 8. Maddesinde belirlenen katalogdaki suçlara dair içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişime engellenmesine dair verilen kararların uygulanmasını sağlıyorken; teklifin 31. maddesi ile ESB’ye 5651 Sayılı Kanunun 8/A maddesinde sayılan gecikmesinde sakınca bulunan hallerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi hallerinde verilen kararların uygulanması yetkisi de verilmektedir. Halihazırda ESB’nin erişim engellemelerdeki yetki aşımı göz önünde bulundurulduğunda, ESB’ye daha fazla yetki verilmesinin mevcut sorunlara çözüm üretemeyeceği, aksine daha büyük sorunlara yol açacağı ortadadır. Bu nedenle maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki öneremiz kabul edilmemiştir.

### **Madde 32**

Teklifin 32. maddesi ile 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 8. maddesi kapsamındaki katalog suçlar genişletilmekte ve bu maddeye MİT görev ve faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeleri ve MİT mensupları ve ailelerinin kimliklerini, makam, görev ve faaliyetlerini ifşa eden haber ve içerikler de eklenmektedir. Yine bu madde ile Kanundaki “katalog suçlar”la etkin mücadele adı altında idarenin yetkileri daha da artırılmaktadır.

5651 sayılı Kanunda BTK Başkanı’nın elinde istisnai bir yetki bulunmaktadır ve Kanunun m.8/4 fıkrasında BTK Başkanı’na erişimin engellenmesi ya da içeriğin çıkarılması kararını re’sen verebileceği haller açıkça sıralanmıştır. Hangi suçlar için “yeterli şüphe” sebebi varsa Başkanın re’sen hareket edebileceği, hangi hallerde yetkinin hakim ve mahkemede olduğu hususu zaten düzenlenmiştir.

Site içerik ya da yer sağlayıcısının “yurtiçi ya da yurtdışı”nda olmasına göre farklı yürüten ve “BTK Başkanı’nın hızla erişim engelleme/içeriğin çıkarılması kararını vermesini geciktirdiği” savunulan bu ayrım teklif ile kaldırılmak istenmektedir. Yine teklifle, içerik veya yer sağlayıcısının “yurtiçi/yurtdışında” olması ayrımı kalktığından, BTK Başkanı yurtiçindeki

içerik ve yer sağlayıcılarının yayınları aleyhine re'sen karar vereceği haller genişletilmektedir. Madde, BTK Başkanı'nın re'sen karar vereceği katalog suçların listesini artırarak yargı ile idare arasında bir ikilik doğurma tehlikesi taşımaktadır. Üstelik MİT, MİT mensupları ve aileleri hakkında yapılan haberler de katalog suçlar listesine eklenmekte; BTK Başkanı'na bu konuda da erişimin engellenmesi/içeriğin çıkarılması için “yeterli suç şüphesi” görüyorsa re'sen karar alma yetkisi verilmektedir.

Öte yandan, MİT mensuplarıyla ailelerinin bilgilerini paylaştığı iddia edilen haberlerin, BTK Başkanı'nın takdiriyle çıkarılması ya da siteye erişimin engellenmesi basın ve ifade özgürlüğü, habere erişim hakkı ile çelişkili bir durum oluşturmaktadır. Bu nedenle maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 34**

Hatırlanacağı üzere 2020 yılında yasalaşan 7253 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle, 5651 sayılı Kanun'a ek 4. madde eklenmiş, söz konusu maddenin tümü hakkında, Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle AYM nezdinde iptal davası açılmıştır. 5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesinde değişiklik yapan teklifin 34'üncü maddesi de bu kapsamda Anayasal bağlamda sorun teşkil etmektedir. Yine BTK'nin bilgi ve belge talep etme yetkisinin sınırlandırılmaması, Anayasa'nın 2, 7, 13, 20, 35, 90 ve 123'üncü maddelerine aykırılık içermektedir.

İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilmesi ve kararın gereğinin yerine getirilmesi bakımından yeterli usuli güvencelerin öngörülmemesi, Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 2, 6, 7, 10, 13, 22, 26, 28, 35, 36, 38, 40, 48, 90, 123, 125 ve 153'üncü maddelerine de aykırıdır. Bu çerçevede ilgili maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

#### **Madde 35**

35. madde ile sosyal ağ sağlayıcıların içerikten çıkarılma ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının gereğinin yerine getirilmemesi halinde ciddi ekonomik yaptırımlar öngörüldüğü gibi bant genişliğinin %90'a kadar daraltılarak genel bir sansür uygulanması da mümkün hale getirilmektedir.

Hatırlanacağı üzere 10 Ekim 2015 Ankara Gar Katliamı, 13 Mart 2016 Ankara Güvenpark patlaması, 19 Mart 2016 İstanbul Beyoğlu patlaması, 28 Haziran 2016 Atatürk Havalimanı patlaması sonrasında Twitter, Facebook ve Youtube başta olmak üzere sosyal medyaya yönelik “bant genişliğini daraltma” yöntemine başvurulmuştu.

Bant daraltması uygulaması kullanıcıyı cezalandıran, haberleşme ve basın hürriyetini ihlal eden bir uygulama olarak kabul edilemezdir. Bu çerçevede ilgili maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.



### **Madde 36**

Teklif edilen madde ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 3. maddesinin birinci fıkrasındaki tanımlar bölümüne “Şebekeler üstü hizmet” ve “Şebekeler üstü hizmet sağlayıcı” tanımları eklenmektedir. Bu ekleme ile “şebekeler üstü hizmet”ler olarak adlandırılan anlık mesajlaşma uygulamalarının (Whatsapp, Signal, Telegram v.b) kanunen düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Şebekeler üstü hizmet tanımı ile anlık mesajlaşma uygulamalarının da sosyal medya platformları gibi düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Teklifin ileriki maddelerinde de düzenlendiği üzere, bu tür uygulamalara bazı yaptırımlar ve engellemeler getirilmesi söz konusudur. Anlık mesajlaşma uygulamalarını sosyal ağ sağlayıcılar ile beraber düzenlemek gerek hukuki gerekse teknik bazı sorunlar içermektedir. Anlık mesajlaşma uygulamalarına yönelik idarenin yapacağı işlemlerde haberleşme hürriyeti ve gizlilik esasının ihlali söz konusu olabilir.

Anayasa’nın haberleşme hürriyetini düzenleyen 22. maddesi açık bir şekilde “Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır” hükümlerini içermektedir. Sosyal ağ sağlayıcılarına yönelik bant daraltma uygulamaları kullanıcıları cezalandıran aşırı bir uygulama olup, haberleşme hürriyetiyle de çelişmektedir. Ayrıca BTK tarafından istenecek bilgi ve belgeler muğlaktır. İçeriğe dair her türlü bilgi ve belge talebi gizlilik esasına aykırılık içermektedir. Bu çerçevede ilgili maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

### **Madde 37**

Teklif edilen madde ile anlık mesajlaşma hizmeti sunan uygulamaların çalışmalara izne bağlanarak düzenlenmekte; anlık mesajlaşma sağlayıcılarına BTK’ya bilgi verme yükümlülüğü getirilmektedir. 36. Madde ile bağlantılı olarak yukarıda açıklanan gerekçeler ile 37. Maddenin de teklif metninden çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

### **38. Madde**

Teklif edilen madde ile, 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’na teklifin 36 ve 37 maddeleri ile eklenen anlık mesaj uygulamalarının denetim altına alınması uygulamasına yönelik ihlaller durumunda uygulanacak yaptırımlar düzenlenmektedir. 36. Madde ile bağlantılı olarak yukarıda açıklanan gerekçelerle 38. Maddenin de teklif metninden çıkarılması gerekmektedir. Ancak bu doğrultuda verdiğimiz maddenin teklif metninden çıkarılması yönündeki önergemiz kabul edilmemiştir.

### 3. SONUÇ

2/4471 esas numaralı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimiz ışığında CHP grubu olarak teklifin bu haliyle yasalaşmasının kabul edilemez olduğunun altını çizmek isteriz.

Teklif, sansür ve oto sansüre yol açacak, ifade ve basın özgürlüğünü daha da daraltacak düzenlemeler barındırmaktadır. Dezenformasyonla mücadele ettiği iddia edilen teklifte doğrudan ve dolaylı olarak bir dezenformasyon tanımı yapılmamaktadır. Teklifte fazlasıyla geniş tanımlanmış bir suç tiplemesi mevcuttur. Hangi bilginin ne düzeyde halkı yanıltıcı bilgi olarak değerlendirileceği büyük bir belirsizlik taşımaktadır. AKP iktidarının gerek kendi gücünü korumak gerekse rakiplerini baskı altına almak için yargıyı siyasi bir baskı aparatına dönüştürdüğü bir ortamda; iktidarın mevcut pratikleri de göz önüne alındığında bu teklifi “toplumsal muhalefeti bastırma yasası” ya da “sansür yasası” olarak adlandırmak daha tutarlı olacaktır.

Teklifin özellikle yaklaşan seçim öncesi oldubittiye getirilerek yasalaştırılmak istenmesi vatandaşlar ve kamuoyu nezdinde ciddi soru işaretlerine yol açmıştır. Oysa iktidarın temel görevi seçimlerin temel hak ve özgürlüklerin tam bir koruma altına alındığı ortamda yapılmasını sağlamak olmalıdır.

Ülkemizin demokrasi karnesinin iktidar eliyle günden güne kötüye götürüldüğü ortadadır. Uluslararası toplumda Türkiye demokrasi, hukuk ve insan hakları alanında örnek bir ülke olması gerekirken, son 20 yıldır özgürlükler bağlamında geriye gitmektedir. Bu geriye gidiş başkanlık sistemine geçiş ile beraber hızını artırmış, özellikle muhalefete yönelik sansür ve oto sansür uygulamaları daha da artmıştır. Demokrasi ve insan hakları alanında iktidar eliyle bilinçli bir politika olarak yürütülen kötüleşme, vatandaşlar üzerinde ciddi bir endişe ve kaygı yaratmaktadır. Yaratılan bu endişe ve kaygının sonucunda, son yıllarda özellikle yetişmiş, nitelikli ve eğitimli genç nüfusun yurtdışına göçü artmıştır. Böylesi bir ortamda, internete, ifade ve haber alma özgürlüğüne kelepçe vurulmak istenmesi kabul edilemez.

Ülkemizde dezenformasyonun tüm kesimlerin ortaklaştığı bir sorun olduğu açıktır. Ancak bu konunun düzenlenmesinde, ifade ve haber alma özgürlüklerinin zedelenmemesi öncelikli hedeflerden biri olmalıdır.

Yapılacak olan düzenlemenin çağdaş demokrasi ilkeleri çerçevesinde, tüm paydaşların sürece dahil olduğu, konunun tüm boyutları ile uzun uzadıya tartışılıp olgunlaştırılabildiği, çoğulcu bir bakış açısı ışığında, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini, basın özgürlüğünü güvence altına alacak bir şekilde yapılmasıdır. Teklif bu hali ile olması gerekenden çok uzaktır.

06.06.2022

Onursal Adıgüzel  
İstanbul

Ahmet Tuncay Özkan  
İzmir

Burak Erbay  
Muğla

## MUHALEFET ŞERHİ

### **Teklifin Tümüne İlişkin Genel Değerlendirme:**

Kanun teklifi ile TCK'da yeni bir suç tipi, sosyal medya kuruluşlarıyla internet haberciliği yapan sitelere yeni müeyyideler, engellemeler ve gerek kullanıcı ve gerekse sosyal medya ağ sağlayıcılarına kısıtlamaları beraberinde getirecek olan kısıtlamalar içeren bir sansür torba yasa teklifi ile karşı karşıyayız. Demokratik bir toplumun oluşması açısından, olmazsa olmaz olan eleştiri, haber alma ve yayma hakkına yönelik inceden inceye işlenmiş ve topluma sunuş şekli itibarıyla tam anlamıyla antidemokratik ve yasaklarla dolu olan bir kanun teklifi ile karşı karşıyayız.

Dezenformasyona karşı mücadele edileceği algısıyla hazırlanan bu kanun teklifi, medya alanını tek tipleştirme, gazeteciliğin temellerini tehdit eden, kişilik hakları ve nefret söylemi gibi bütün dünyanın bahsetmeye çalıştığı dijital dünya sorunlarına hiçbir çözüm getirmeyeceği gibi yeni sorunlar yaratacaktır.

Kanun teklifinde yer verilen yalan haber, dezenformasyon olan haberin tespitinin mümkün olmadığı bir ortamda, "gerçeğe aykırı, kamu barışını bozmaya elverişli" gibi tespiti mümkün olmayan bir düzenleme ile halkı ve muhalif bütün kesimleri susturmaya yönelik ve haber alma özgürlüğünü kısıtlayan birtakım değişiklikler öngörmektedir. Örneğin; orman yangınlarında, ya da Kürtlere, mültecilere, Alevilere ve diğer farklılıklara yönelik linç girişiminin yapıldığı ve çeşitli çıkar guruplarının manipülasyonlarına karşılık, gerçeği yansıtmaya ve gerçeği ortaya çıkarmaya yönelik olan paylaşımlara, benzer sosyal medya içeriklerine yönelik bir kapatma olarak değerlendirmek mümkündür.

Ülkede, "Terörle mücadele" adı altında yıllardır, gerçeğe aykırı ve hukuka aykırı bir biçimde yapılan binlerce uygulama ve hak ihlalleri bulunmaktadır. Gerçeğin halka ulaştırılması ve en azından gündem oluşturulmasına yönelik olan sosyal medya paylaşımlarının hedef alınmış olması da yine teklifin 29. Maddesinde aleni olan bir durumdur. Bu kanun teklifi ile getirilmek istenen endişe, panik yaratma, korku yaratma veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi gibi durumlar karşısında; eleştiri, düşünce açıklaması olup olmadığına ilişkin sınırının tespitinin yapılmasının ölçülerinin nasıl yapılacağına ilişkin demokratik bir toplumun aleyhine sonuç doğurabilecek bir düzenleme olacaktır. Türkiye'de siyasi faaliyetlerin neredeyse tümünün kriminalize edildiği bir ortamda bu yasal düzenleme ile zaten sınırlı olan özgürlüklerin tamamen ortadan kaldırılmasına neden olacaktır.

AKP/MHP hükümetinin sosyal medyaya olan yaklaşımı, Adalet Bakanı Bekir Bozdoğan'ın söylemi ile bu yasa teklifinin gerçek amacını açıklamış durumdadır. "Herkes twit atabilir ama içi boşsa sorun yoktur" mantığı topluma dayatılmak istenmektedir. Sorgulamayan, gerçekleri ortaya çıkarmayan ve susturulmuş bir toplum hedeflenmektedir. Yeni suç tipinin siyasal iktidarının çıkarlarını koruyacak nitelikte ve ayrıca muhalefet partilerini, sivil toplumu ve özellikle basını baskılayacak ve terörle mücadele yasasını da geniş yorumlamak suretiyle endişe

verilecek düzeyde kısıtlamalara neden olacak şekilde hazırlanmış olması kabul edilebilir bir durum değildir.

Teklifin 29. Maddesiyle oluşturulan yeni suç tipinin “korku ve panik, iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse...” şeklindeki suç tanımının soyut olması ve sınırlarının açıkça belirlenmiş olmaması çok ciddi keyfi uygulamaları da beraberinde getirecek olan bir husustur. Bu mantık aynı zamanda Anayasada belirtilen kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesine de aykırılık teşkil edebilecek olan bir durumdur. Asılsız haber, tahrif edilmiş haber gibi... Sınırları belli olmayan suç tipi, çağdaş ve demokratik ceza yasası bakımından suç olarak tanımlanacak bir durum değildir. Keza TCK’nın 2. Maddesinin ikinci fıkrası “kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz” hükmünü içermektedir. Yine Anayasanın 38. Maddesi ise “kimse işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz” hükmünü içermektedir. Bu bakımdan bu kanun teklifinin anayasaya açıkça aykırı olduğunu söylemek mümkündür.

Teklifin 26. Maddesini düzenleyen düşüncüyü açıklama, 28. Maddesini düzenleyen basın hürriyetine aykırı olması nedeniyle Anayasaya aykırılık teşkil etmektedir. Kanun teklifi tamamen geri çekilmeli, Meclis’te kurulacak olan bir Araştırma Komisyonu ve gazetecilik meslek örgütlerinin de dahil olacağı bir tartışma sürecinin ardından, muhalefetin ortaklaşacağı bir teklif hazırlanmalıdır.

AKP Hükümetinin yirmi yıllık bir icraatının sonucunda biz şöyle bir gerçekle karşı karşıyayız esasında: Bu kanun teklifinde olduğu gibi bundan önceki süreçlerde de maalesef bütün alanlara müdahale eden, bütün alanları dizayn eden bir anlayış söz konusudur. Devleti oluşturan yasama, yargı, yürütmeye ve çağdaş bir devlette önemli olan diğer erklerden biri olan medyaya yapılan müdahale bu teklifle bir üst aşamaya geçecektir. Geçen sene barolarla ilgili Avukatlık Yasası’nda yapılan düzenlemeyle birlikte hukuk dünyasına, hukuk kurumlarına müdahale edildi; bu savunma makamını büyük ölçüde zayıflattı. Öte taraftan, medya organlarına başından itibaren müdahale edilerek el değiştirildi ve ne yazık ki yasama organının işlevi de mevcut Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve tek adam rejimiyle neredeyse fonksiyonsuz hâle getirildi. Teklife, meslek kuruluşları dâhil edilmemiş, Türkiye’deki toplumsal katmanlar dâhil edilmemiş, bu işin mutfağında çalışmış, sivil toplum örgütleri ve cumhuriyetin kuruluşundan bu yana bu işin içinde olan basın emekçilerinin, gazetecilerin kanun yapım sürecine dahil edilmediğini görüyoruz.

Enformasyon çalışanlarına gazetecilik unvanı verilmesiyle ilgili, basın kartı verilmesiyle ilgili her kurumdan başka bir yorum geliyor. Bu, gerçekten çok düşündürücü bir mesele. Bu neyi gösteriyor biliyor musunuz? Bu, kanun teklifinin yasama Meclisi tarafından yapılmadığını gösteriyor. Bu, yürütmenin bir şekilde bu kanun tekliflerine de müdahalesini gösteriyor. Türkiye’de olağanüstü hâl rejimi devam ediyor, bu mantıkla Meclisten geçen kanun teklifleriyle olağanüstü koşullar kalıcı hâle getirilmek isteniyor. Demokratik bir devletin oluşması için en önemli erklerden biri olan medya ayağı tamamiyle kontrol altına alınıyor. Hükümet, siyasal iktidar bu antidemokratik süreçleri kendi eliyle yürütüyor. Tıpkı yargıda olduğu gibi, tıpkı yasamada olduğu gibi yürütmenin bu kanun tekliflerinin ruhunda etkisini görüyoruz.

Teklif, içerik açısından “yalan haber, dezenformasyon haber”, şeklindeki yeni kanun düzenlemesinin denetlenmesi yargı tarafından yapılması gereken bir yoldur. Kuvvetler ayrılığının ortadan kalktığı ve yürütmenin yargı üzerindeki tartışılmaz etkisi göz önünde



tutulursa, bu yasa teklifinin tek amacı seçime gidilirken bir yol temizliğini gerçekleştirmektir. Ülkede can yakıcı bir ekonomik çöküş vardır, yoksul emekçiler, toplumun büyük bir kesimi açlık sınırlarının altında yaşamlarını sürdürmektedir. Öncelikle yasama organının yapması gereken bu sorunlara bir çare üretmektir.

**Bu Kanun Teklifıyla Hedeflenenleri Şu Şekilde Açıklayabiliriz:**

- Enflasyon can yakıyor, enflasyon miktarını az göstermektir, buna ilişkin doğru haberleri baskılamaktır.
- Yoksulluğu örtbas etmektir.
- Toplantı ve gösteri hakkı askıdadır, bu gerçeği toplumdan kaçırmaktır.
- Konserler yasak, gösteriler yasak, toplumun yaşam tarzına müdahale var, bu hususlara itirazlara karşı bu kanun teklifi gündemdedir.
- HDP'yi kapatma, Kobani Kumpas Davasına karşı yükselen itirazları baskılamak için bu kanun gündemdedir.
- Bu yasa ile Van'da gözetlince alındıktan sonra Osman Şiban ile birlikte işkence gören ve "helikopterden atıldığı" iddialarıyla gündeme gelen Servet Turgut yaşamını yitirdi. Bu haberlerin önüne geçmek için bu yasa teklifi getirilmektedir.
- Silivri 5'Nolu cezaevinde "işkence ile öldürüldüğüne ilişkin Ferhan Yılmaz'ın olayını gündeme getirmeyecek bir tekliftir.
- Kocaeli Kandıra 1'Nolu F Tipi cezaevinde Garibe Gezer'in işkence gördüğünü ve infaz koruma memurları tarafından cinsel saldırıya maruz kaldığını ve daha sonra yaşamını yitirdiğine ilişkin olayı gündeme getirmek için bir engel oluşturmayı planlayan bir tekliftir.
- Sorgusuz ve şüpheli olarak öldürülen 16 yaşındaki Muharrem Aksem, Urfa'da polislin atış talimi yaptığı bölgede yaşamını yitirmiştir. Vücudunda 12 metal parça bulundu. Hakkâri Derecik'te askerlin açtığı ateş sonucunda 21 yaşındaki Tahsin Yalçın yaşamını yitirmişti. Bu vb. şekilde yaşanan ölümleri örtbas etmeye yöneliktir.
- Ensar Vakfının tecavüz iddiaları, Erzurum'da Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kuran Kursundaki çocuklara yapılan cinsel istismar olaylarını örtbas etmeye yöneliktir.
- 29 Kasım 2016 tarihinde Adana Aladağ İlçesinde cemaat yurdunda yangın çıkmış ve 11 kız çocuğu yaşamını yitirmişti. Yaşananları sansürlemeye yönelik bir tekliftir.
- Cemaatlere ait vakıf ve derneklere aktarılan kaynakların sorgulanması ve bu konularda haber yapılmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu yönüyle bir sansür ve susturma yasasıdır.

Bütün bu olayların aydınlatılması gerekirken herhangi bir soruşturma dahi başlatılmamış olması veya arkasından, tarafsız ve bağımsız bir yargının olmadığı koşullarda hakikatler baskılanmış ve açığa çıkarılmamıştır. Bütün bu kronikleşen sorunları çözebilecek bir adalet sisteminden bahsetmek mümkün değildir. Hukukun Üstünlüğü Endeksine göre Türkiye 139 ülke arasında 117'nci sıradadır. (OECD) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın



verilerine göre, son 10 yılda 36 ülke içinde Türkiye adalete güvenin en hızlı azaldığı ülke olmuş. Rapora göre adalete güven genel ortalaması yüzde 57 iken Türkiye’de yüzde 38’dir.

İnternet erişim noktalarının sadece iki adet olması düşündürücüdür. Bu konuda yatırım yapılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında internet geçiş noktalarının güvenliğinin sağlanması gerekmektedir. Yatırımcılar açısından öncelikli konu hukuki güvenlik ilkesinin olmasıdır. Kişisel verilerin korunması, düşünce ve basın hürriyetinin olması dijital dünyanın olmazsa olmazıdır. Dijitalleşmiş olan bir dünyada yer almanın önünde en büyük engel güvenlikçi politikaların olması ve tarafsız ve bağımsız bir yargının olmamasıdır. Bu tür yasalarla, Orta Çağ’dan kalma bir siyasal sistemde ısrar etmekten başka bir şey değildir. Özgürlükçü ve katılımcı bir sistem uzak, otoriter bir anlayışın hâkim kılınması çabasıdır. Sürekli çatışmalı bir politikanın olması ve bütün demokratik ortamların ortadan kaldırılması nedeniyle beyin göçünün yaşandığı otoriter bir sistemin bütün unsurların hâkim olduğu bir yönetim anlayışı ile karşı karşıyayız.

Bütün bu antidemokratik yasa tekliflerine rağmen, dijitalleşen bir dünyada tüm farklılıkların kendilerini ifade etmeleri ve çağdaş bir dünyada yer almanın yolu, bütün dünyaca kabul görmüş ve demokratik ilkelerin hâkim olduğu bir “Dijital Anayasanın” oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

**Özellikle dijital dünyayı ve medyayı ilgilendiren bu yasa teklifinin her şeyden önce katılımcı bir anlayışla oluşturulmasına dönük önerilerimiz şu şekildedir:**

- Tüm siyasal dinamik ve aktörlerin katılımı olmalıdır.
- Toplumu oluşturan farklı aidiyetlerin görüş ve talepleri içermelidir.
- Dijital dünyada öngörülebilir bütün gelişmeleri karşılayacak nitelikte olmalıdır.
- Tüm yurttaşlar için öngörülebilir evrensel bir hukuki düzen içermelidir.
- Bütün toplumun rızasının alındığı bir teklif olmalıdır.
- Liyakatin, zekanın, dijital birikimin hâkim olduğu bir kurallar dizisi olmalıdır.
- Güvence mekanizmalarının sağlandığı ve denge denetlemenin sağlandığı erkler ayırımının hâkim olduğu kriterler içermelidir.
- Uluslararası kriterler esas alınmalıdır.
- İstisnai olarak çekince konulan ve evrensel insan haklarını içeren tüm yasalar dijital kanunda çekincesiz yer almalıdır.
- “Milli, manevi değerler, beka ve milli menfaat” gibi ötekileri yok sayan kriterler içermemelidir.

**Türkiye’de yukarıda saydığımız bütün bu hususları içerecek ve demokratik bir “Dijital Anayasanın” oluşturulması bu koşullarda mümkün görünmemektedir.**

Ekonomik krizin korkunç boyutlarda olduğu, yargıya güvenin %30’larda olduğu toplumsal rızasının olmadığı bir iktidar tarafından bu yasaların çıkarılıyor olması kabulü mümkün değildir. Bu yasalaştırma çalışmaları bir kesimin yani gün itibarıyla %30’un altında kalan AKP-MHP iktidarının ideallerini, ilkelerini, dünya görüşünü ve ideolojik dayatmalarını içeren bir yasa

teklifidir. Başından itibaren bu yasallaştırma çabaları, ötekini yok sayma, baskı altında tutma, ötekinin varlık sebebini ortadan kaldırma niteliğinde bir yasama faaliyetidir. Bu uygulamalarla demokrasi rafa kaldırılmış ve dikta rejimi inşa edilmiştir. Anayasanın 90. Maddesi yok sayılmıştır. Uluslararası mahkemelerin evrensel kararları ve normları çiğnenmiştir.

Uzun zamandır basın yayın alanında ilan edilmemiş bir OHAL rejimiyle karşı karşıya olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz. İktidarın yaklaşımı, baskılar ve basın özgürlüğü açısından yaşananlar bizlere gösteriyor ki Türkiye, gazeteciler için bir cezaevi konumundadır. Bu durum cezaevinde olmayan gazeteciler için de geçerliliğini korumaktadır. Çünkü dışarıdaki gazeteciler de özgür bir ortamda mesleklerini icra etme imkânı bulamamaktadır.

#### **2021 Yılı Hak İhlali İstatistiklerine Yansıyan Veriler Şu Şekildedir:**

- Saldırıya Uğrayan Gazeteci 55
- Saldırıya Uğrayan Yayın organı 2
- Öldürülen Gazeteciler 2
- Evine Baskın Düzenlenen Gazeteciler 9
- Gözaltına Alınan Gazeteciler 61
- Tutuklanan Gazeteciler 6
- İşkence ve Kötü Muameleye Maruz Kalan Gazeteciler 23
- Tehdit ve Ajanlık Dayatması 11
- Haber Takibi Engellenen Gazeteciler 103 olay
- Hapishanelerde Gazetecilere Yönelik İhlaller 17
- Hakkında Soruşturma Açılan Gazeteciler 54
- Hakkında Dava Açılan Gazeteciler 51
- Cezalandırılan Gazeteciler Kişi Sayısı 47
- Hapis Cezası 133 yıl, 8 ay, 21 gün
- Para Cezası 72.206 TL
- Yargılaması Devam Eden Gazeteciler Duruşma Sayısı 336
- Tutuklu Gazeteci Sayısı (04 Ocak 2022 itibariyle) 62
- İşine Son Verilen Gazeteciler 75
- Basın Kartı İptal Edilen Gazeteciler 1

#### **Basın-Medya Kuruluşlarına Yönelik Engelleme Ve Sansür RTÜK Cezaları**

- Yayın Sayısı 12
- Ceza Sayısı 59

#### İlan Reklam Cezası Verilen Gazeteler

- Gazete Sayısı 4
- Ceza Gün Sayısı 115
- Yayın Yasağı 112

#### İnternet-Dijital Medya Mecralarına Yönelik Erişim Engeli

- Kapatılan İnternet Sitesi 64
- Erişim Engeli Getirilen Haberler 1460
- Erişim Engeli Getirilen Sosyal Medya İçeriği 160

Muhelif ve Kürt basınının üzerinde artan baskı ve sansürün önlenmesi bir yana mevcut kanun teklifi yasalastığında basın özgürlüklerine dair son kısıntılarda ve toplumun hakikatlere ulaşma özgürlüğü yok edilecektir.

Son yirmi yılın bilgi teknolojilerinin gelişmelerine bakıldığında, artık sosyal medya platformlarının bir toplumsal değişim ve gelişim alanı olduğu görülecektir. Geleneksel ve sınırlayıcı medyanın aksine, kullanım ve alternatif bilgiye erişim konusunda sağladığı kolaylık hayatlarımızda geri dönülemez bir noktaya gelmiştir. Sosyal medyanın yaygınlaşması bir yana hayatımızın ayrılmaz bir parçası olduğundan beri iktidarlar açısından da demokrasiyle olan ilişkiyi de belirler hale geldi. Nefret dili, saldırganlık, kutuplaşma, zararlı içerik gibi toplumsal ve siyasal sorunlar sosyal medya alanının denetlenmesine dönük bir yaklaşımı ortaya çıkartmıştır. İnternet alanında genel olarak kişisel bilgilerin kullanımının yaygınlaşması da sosyal medyadaki verileri tartışmalı bir noktaya getirmiştir.

Milyonlarca insanın bir arada bulunduğu sosyal medya, otokratik yönetimler açısından adeta bir savaş alanı olarak görülmekte; sosyal medyayı yasaklamak, baskılamak, sınırlayıcı düzenlemeler yapmak, otokratik iktidarların muhalefeti baskılamak için başvurdukları temel yöntemlerden biri haline gelmiştir. AB ve İngiltere gibi ülkelerde sosyal medya platformlarına yaklaşım geleneksel medyaya yaklaşım gibi ele alınarak devlet ve bürokrasinin mümkün olduğu kadar dışında kaldığı yöntemler kullanılmaya çalışılmış, ifade özgürlüğünü kısıtlamayacak ama kişisel güvenliği sağlayacak tedbirler alınmaya çalışmaktadır. Türkiye’de ise AKP hükümetleri ve AKP-MHP hükümetinin medyaya yaklaşımı her dönem özgürlükleri kısıtlamak üzerine olmuştur. Geleneksel medyanın önce sahiplik yapısını kendi yandaş sermayesi lehine değiştirerek ve ardından el koymalar ve kapatmalarla basının özgürlük alanını ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

İnternet ve sosyal medyaya yönelik ilk düzenleme 2007 yılında daha çok çocukları zararlı içeriklerden korumak amacıyla yapılmış ancak 17-25 Aralık sürecinde bu kanunun kapsamı genişletilmiştir. Özellikle özel hayatın gizliliği, kişilik haklarının ihlali gerekçeleriyle siyasi nitelikli ve eleştirel birçok habere erişim engelli uygulanmaya başlanmış, uygulamalar dünyanın en büyük bilgi deposu olarak görülen Wikipedia, iki yıl süreyle erişime kapatılmıştır. Özellikle 2013 yılından itibaren ifade özgürlüğü bağlamında incelendiğinde Türkiye’deki geriye gidiş daha net olarak görülmektedir. İnternet ve sosyal medya sansüründe de son 10 yılda gözle görülür bir artış yaşanmaktadır.

Varieties of Democracy Demokrasinin Çeşitleri Endeksi sosyal medya ve internet ortamının hükümet tarafından kontrol edilme seviyesini ölçümlendiği verilerine göre “Yürütmenin çevrimiçi içerikleri regüle etme kapasitesi” ve “Yürütmenin çevrimiçi içerik filtreleme kapasitesi” nin giderek arttığı görülmektedir. Sosyal medya alanındaki sansür seviyesi 2012-2020 yılları arasında Türkiye’den Twitter’a yapılan içerik engelleme/çıkarma, hesap kapatma/ülkede görünmez kılma taleplerinde de net şekilde görülmektedir. 2012-2020 yılları arasında tüm ülkelerden Twitter’a iletilen toplam engelleme/çıkarma talebi 181.689 iken, Türkiye 49.525 taleple dünyada ikinci sırada bulunmaktadır. Benzer seklide ülkelerden Twitter’a iletilen toplam 500.325 kapatma/ülke bazında görünmez kılma talebinden 107.211’i Türkiye’den iletilen talepler olmuş ve bu kategoride de Türkiye dünya ülkeleri arasında Twitter’a kapatma/ ülke bazında görünmez kılma kategorisinde ikinci sırada bulunmaktadır.

Freedom House İnternet Özgürlüğü 2020 verilerinde, Türkiye özgür olmayan otoriter ülkeler arasında görülmektedir. Hükümet sözcüleri açıklamalarında, her fırsatta sosyal medya platformlarını hedef almakta, kriminal bir alanmış gibi algı yaratmaya çalışmaktadır. Söz konusu yasal düzenleme de mevcut yapısı giderek daraltılmış, özgürlükleri kısıtlamaya dönük bir düzenlemedir. Medya alanında yaratılmak istenen tek sesli alanın sosyal medyada da kurulması istenmektedir.

Değişiklik teklifinin geneline bakıldığında da dezenformasyon algısıyla, objektif olmayan kavramlarla, düşünce özgürlüğü ortadan kaldırılmak istenmektedir. Gazeteciliğin temel işlevine müdahale edilmektedir. Basın özgürlüğünün kurumsallaşmadığı, iktidarların her dönem hedefi haline geldiği, yargı bağımsızlığının olmadığı bir ülkede yapılacak bu düzenleme, bilgiye ve düşünceye ulaşma ve ifade hürriyeti açısından sansürü hayatın her alına yaygınlaştıracaktır. Basın kanunda yapılmak istenen değişiklikler, basın alanını tamamen iktidarın keyfi uygulamalarıyla düzenlenmesini amaçlamaktadır. Basın alanında yapılacak olan düzenlemeler, basın meslek örgütleri ve gazetecilerin görüşleri alınarak, iktidarın etki alını kısıtlayacak, gazetecilerin özgürlük alanını genişletecek şekilde yapılmalıdır. Basın kartı dağıtımı ve değerlendirmesi tamamen siyasal alanın dışına çıkartılmalıdır. Saray yönetimi, bir süredir yaptığı düzenlemelerle kendi yandaşları lehine bir rant alanı haline getirmiş şimdi bu düzenlemeyle bu rant alanını genişletme çabasındadır. Yapılmak istenen değişiklik basın alanındaki tek dilliliğini de sürdürmektedir. Kürtçe, Ermenice, Rumca, Süryanice, İbranice, Çerkezce, Lazca gibi dillerde gazetecilik yapmaya çalışan gazeteleri ve gazetecileri koruyacak ayakta tutacak bir düzenleme yapılmalıdır.

#### **Maddeler Açısından Değerlendirme:**

**MADDE 1-** 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu’nun 1’nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, ikinci fıkrasında yer alan “yayımını” ibaresi “yayımı ile internet haber sitelerini” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ Basın kartı düzenlenmesi bakımından basın kartı talep eden medya mensupları ve enformasyon görevlileri bu Kanun kapsamına dahildir.”

**Basın kartı verilmesi meselesi daha önce yönetmelikle düzenleniyordu. Bu maddeyle yasal statüye kavuşuyor. Bu maddenin sorunu enformasyon görevlilerinin basın kartı**

**alabilecek olanlar kapsamına giriyor olması. Birçok görevliye basın kartı verebilecekler. Bu hem gazetecilik mesleğine bir saygısızlıktır. Bürokratlar gazeteci değildir.**

**MADDE 2-5187 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine "yayınlarını" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve internet haber sitelerini" ibaresi; (1) bendine "karikatürü yapanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "görsel veya işitsel içerikleri kaydeden veya düzenleyeni," ibaresi ve fıkraya (1) bendinden sonra gelmek üzere bazı bentler eklenmiştir.**

**Basın Kartı Komisyonu İletişim Başkanlığının denetiminde olan bu Komisyonun ne derecede tarafsız ve bağımsız davrandığını, ne derecede daha demokratik ölçülerde hareket ettiği konusunda çok ciddi endişeler söz konusu. Basın kartı komisyonu, kesinlikle ilgili meslek örgütlerinden oluşan bir komisyon tarafından sağlanmalı ve bu konuda yetkili olmalıdır. İletişim Başkanlığı, tarafsız değildir. İletişim Başkanlığının, basın kartı verilmesinde yetkili olmasına dönük yapılan yönetmelik değişiklikleri yargı kararlarıyla iptal edilmişken bu düzenleme yargı kararlarına açıkça aykırıdır.**

**MADDE 4-5187 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yönetim yerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına" ibaresi "Basın İlan Kurumuna" şeklinde, birinci ve dördüncü fıkralarda yer alan "Cumhuriyet Başsavcılığı" ibareleri "Basın İlan Kurumu" şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına "türü" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve elektronik tebligat adresi" ibaresi eklenmiştir.**

**Basın Kanunu'na göre, bir gazetenin yayına başlaması için gerekli bildirimler Cumhuriyet Başsavcılığına yapılıyor. Bu düzenlemeyle "İş yükünü hafifletme gerekçesiyle" bu başvurular Basın İlan Kurumu'na verilmesini öngörüyor. Basın açısından böylesine önemli olan bir sürecin idari bir kuruma verilmesi, idarenin basın üzerindeki etkisini arttıracaktır. Keyfi uygulamalara yol açacaktır. 2004 yılında AB uyum sürecinde idareden alınarak savcılıklara verilen ve reform olarak lanse edilen sürecin sonunda yeniden geri dönülüyor ve idarenin insiyatifine bırakılıyor. Demokratik ülkelerde, medya düzenlemelerine idarenin etkisinin hiç olmayacağı bakış açısı hakimken bu düzenlemeyle tam aksi bir uygulamaya özlem duyulmuştur.**

**Bir diğer tarafta ise çok önemli olan yine evrensel bir ilke var, suçun şahsiliği ilkesi. Yani siz bir kusur işlerseniz bu sadece sizi bağlar, 3'üncü, 4'üncü kişiyi bağlaması mümkün değildir. Dolayısıyla bu hükmün bu şekilde yani basın kartının bu mevcut olan işverenin kusurundan dolayı ya da işverenin eksikliğinden dolayı çalışanın kartının iptal edilmesi hukuk mantığına uyacak bir tarafı yoktur.**

**MADDE 5- Bu düzenlemeyle uygulamanın İstanbul Mahkemesinin yetkilendirilmesi doğal hakimlik ilkesine aykırıdır. Ayrıca suçun şahsiliği ilkesine de aykırıdır. Bir internet sitesinin, sahibi ya da idaresinin ceza alması orada çalışan bütün gazetecilerin basın kartının iptaline neden olmamasıdır. Yine 4. Maddede de olduğu gibi Basın İlan Kurumu eliyle idarenin bu kadar yetkilendirilmesinin demokrasilerde bir karşılığı yoktur. İdare basın dünyasından elini çekmelidir.**

**MADDE 6- İnternet gazetecilik, maliyeti olmayan, ekonomik, mobil olması nedeniyle bu kadar kullanışlıdır. İnternet sitelerini, konvansiyonel medyaya bakıldığı gibi bakılamaz. Kanun teklifinin genelinde olduğu gibi bu maddede de böyle bir bakış açısı mevcuttur. Bu madde internet sitelerine, gerektiğinde, talep edilesi durumunda, Cumhuriyet Başsavcılığına verilmek üzere iki yıl muhafaza yükümlülüğü getiriliyor. Bu süre uzundur. Maliyet yaratır. Ayrıca**



saklama süresine ilişkin soruşturma ya da kovuşturma açılması durumunda bu sürecin tamamlanmasının beklenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Yeni dönem medyasını ruhuna aykırıdır. Saklama süreler kısaltılmalıdır.

**MADDE 7-** İnternet sitelerinde cevap ve düzeltme halini düzenleyen bu madde tamamen ucu açık düzenlenmiştir. Müeyyidesi yoktur. Basın Kanunu'nda mahkemeler yoluyla işleyen bir tekzip ve düzeltme süreci işlerken burada böyle bir süreç öngörülmemiş. Ayrıca gelen cevap ve düzeltme metninin bir hafta sitede kaldırılması, kaldırılmış haberler de dahi bu sürenin korunuyor olması yine ceza vermek, RTÜK tarafından uygulandığı gibi her muhalif sesin susturulmasının yolunun açılması hedeflenmiştir. AKP'ye eleştiri yapan sitelerin bu ucu açık uygulamayla sindirilmesi hedefleniyor.

**MADDE 10-** Bu maddeyle basın kartına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Öngörülen basın kartları arasında serbest çalışan gazeteciler düşünülmemiş, çağın koşullarına uygun olarak gazetecilerin çalışma koşullarını düzenleyecek bir düzenleme yapılmamıştır. Enformasyon görevlileri kapsama alınmıştır. Basın kartı resmi bir kart olmak özelliği taşınmalıdır. Türkiye'de AKP hükümetiyle beraber, basın kartının itibarı kalmamıştır. Toplanmayan komisyonlar, basın kartı iptalleri, keyfi uygulamalar, ağırlaştırılan akreditasyon uygulamaları gazetecilerin hayatlarını zorlaştıran, hedef haline getiren uygulamalara dönüşmüştür. Basın kartı başvuruları, gazeteciler tarafından kendi sendikasına yapılmalı idare sürecin dışında kalmalıdır.

**MADDE 11-** Basın kartını kimlerin alabileceğini düzenleyen bu maddeye internet medyasının yanı sıra enformasyon çalışanları ve Cumhurbaşkanlığı kararıyla tespit edilen dernek ve vakıfların yöneticileri kapsama alınmıştır. Enformasyon çalışanları, dernek ya da vakıflar gazeteci değildir. Bürokratlar veya yandaş dernekler, vakıflara basın kartı dağıtılmasının önü açacaktır. Bu nedenle bu maddede yer alan enformasyon çalışanları ve vakıflar, dernekler kapsamdan çıkartılmalıdır.

**MADDE 12-** Bu maddede basın kartı alabileceklerin şartları tanımlanmış. Kamu barışına karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından hüküm giymemiş olması gibi kısıtlayıcılar eklenmiş. Normalde bu şartlar yönetmelikle düzenleniyordu ve bu maddeler yönetmelikte yoktu. Türkiye'de yargının tamamen uluslararası hukuku tanımayan, AİHM ve İHS uygulamayan tavrı da düşünüldüğünde söz konusu madde gazetecilik yapmayı kısıtlayacaktır.

**MADDE 13-** Bu madde basın kartı alabilecek yabancı medya mensuplarında aranan şartları düzenlemektedir. Yabancı gazeteciler için basın kartı alınması zorlaştırılmış. Daha önce sadece kurumlarından aldıkları belge ve maaş bordrosu gibi bir belgeyle başvuru yapabiliyorlardı. Uygulamayla bu süreçler zorlaştırılmıştır. Yandaş haline getiremedikleri yabancı gazetecileri Türkiye'de iktidarın istemediğini açıkça gösteren bir maddedir. Yabancı gazeteciler, Türkiye'ye dönemsel olarak gelir giderler. Uygulama gelişlerini kolaylaştırmak yerine zorlaştırıyorlar.

**MADDE 14-** Basın kartı uygulamalarının tamamı gazetecilik meslek örgütlerinin ağırlığının olacağı bir komisyon tarafından yapılmalıdır. Bu düzenleme yine İletişim Başkanlığı eliyle komisyonu idareye bağlamıştır. Komisyon üyeleri de İletişim Başkanlığının atamalarıyla geliyor. Yani hem üye yapısı hem de son onay mercii yine Başkanlık tarafından belirleniyor. Komisyon yapısı gazetecilik meslek örgütlerinin olduğu, idarenin sadece sekreteryaya görevi

göreceği bir sisteme kavuşmalıdır. Bu komisyonun uygulaması sonucu iktidara yakın medya mensupları dışında kimsenin basın kartı alamaması olacaktır.

**MADDE 15-** Basın kartı iptali durumunda yeniden bekleme süreleri öngörülmüş. Bu kısıtlamalar adil değildir. Kartın çeşitli nedenlerden dolayı iptal durumunda, yeniden başvuru hakkı hemen tanınmalıdır. Gazetecilik faaliyetleri kolaylaştırılmalıdır. Kart iptali gibi uygulamalar ise zorlaştırılmalıdır.

**MADDE 29-** Bu maddeyle gerek sivil toplum, gerek siyaset gerekse de gazeteciler üzerinde çok ciddi bir baskı uygulanması hedeflenmektedir. Gazetecilere kaynağını açıklamasını yoksa ceza verilebileceği tehdidi yapılmaktadır. Medyayı, demokrasinin ayrılmaz bir parçası yapan kaynakları ve kaynaklarının gizliliğidir. Uluslararası sözleşmeler bunu güvence altına alır ve gazetecilik her türlü baskıya rağmen bu güvenceyle yoluna devam edebilir. Burada yapılmak istenen bu düzenleme gazeteciliği gazetecilik yapan temel değerleri ortadan kaldırmayı hedefliyor. Bununla beraber objektif olmayan kriterlerle ceza öngörülmektedir.

**MADDE 30-** Bu düzenleme bütün muhalif medyaya karşı kullanacak bir düzenlemedir. Her açıklama, her toplantı için bu madde uygulamaya konulabilecektir. Ucu açık kavramlarla, ani demokratik bir uygulama süreci yasallaştırılmak istenmektedir.

**MADDE 34-** 5651 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş, maddeye dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, teselsül neticesinde oluşan altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, teselsül neticesinde oluşan dokuzuncu fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, maddeye teselsül neticesinde oluşan on dördüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, maddeye teselsül neticesinde oluşan on yedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

**Kanun teklifinin 34. maddesine göre,** halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma, devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma, anayasal düzene karşı suçlar ve devlet sırlarına karşı suçlar gibi katalog suçlar söz konusu olduğunda, içerikleri oluşturan veya yayanlara ilişkin bilgiler savcılık ya da mahkeme tarafından talep edildiği takdirde sosyal medya platformları bu bilgileri vermek zorunda. Vermedikleri takdirde sosyal medya platformunun bant genişliğinin yüzde 90 oranında daraltılması söz konusu olabilecek. İçerik çıkarılması veya engellenmesi kararlarına uyulmadığı takdirde sosyal medya platformlarına 6 aya kadar reklam yasağı getirilebilecek. Bu durum sosyal medya kullanıcılarının bilgilerinin istenildiği zaman alınabileceği bir düzenlemedir. İstenildiği an gözaltı ve soruşturma furysı başlatılabilir. Sosyal medyayı da yandaş medya haline getirme düzenlemesidir bu aynı zamanda.

Dersim Dağ  
Diyarbakır

06.06.2022  
Abdullah Koç  
Ağrı

## MUHALEFET ŞERHİ

2/4471 esas numaralı “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdadır.

### Genel Değerlendirme

Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, yürürlük ve yürütme maddeleri hariç 38 maddeden oluşmakta, 20’den fazla farklı kanunda değişiklik öngörmektedir. Bunların içerisinde;

- 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu
- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
- 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun
- 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu
- 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun
- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
- 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu
- 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu
- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu
- 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmi Gazete’de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanun
- 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu
- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanunu
- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu
- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu

yer almaktadır.

Kanun teklifi genel olarak basın alanını ve internet üzerindeki sosyal mecraları ilgilendiren düzenlemeler içermektedir. Ancak öngörülen düzenlemelerin; basın çalışanlarıyla, meslek odalarıyla, platform işletmecileri ve sivil toplum kuruluşlarıyla istişare edilmeden hazırlandığı ortaya çıkmıştır. Nitekim komisyonda;

- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
- Türkiye Gazeteciler Konfederasyonu
- Basın İlan Kurumu Anadolu Gazete Sahipleri
- İnternet Gazetecileri Federasyonu
- Çağdaş Gazeteciler Derneği
- Parlamento Muhabirleri Derneği
- Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği
- TMMOB Bilgisayar Mühendisleri Odası
- Türkiye Gazeteciler Sendikası
- İzmir Gazeteciler Cemiyeti
- Gazeteciler Cemiyeti
- Meta (Facebook)
- Google

temsilcileri söz almış ve bu 13 kuruluşun temsilcilerinin tamamı, teklifin birçok alanda keyfi ve tutarsız uygulamalar içermesi nedeniyle kendilerini tatmin etmediğini ve teklifi olumlu bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Teklifin sosyal medyayı ilgilendiren maddeleri Genel Gerekçede belirtildiği üzere Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 20’nci maddesindeki “özel hayatın gizliliği” ve “kişisel verilerin korunması” ilkelerine dayandırılmakta ve kişileri dezenformasyona karşı koruma amacını taşımaktadır. Ayrıca, sosyal medyada yer alan, bütün hizmet sağlayıcıların Türkiye’ye temsilci ataması, hesap verebilir olması, ulusal egemenlik ve millî güvenlik hassasiyetler de Genel Gerekçede yer almakta ve iktidar milletvekilleri dile getirilmektedir. Ancak, bu hassasiyet dile getirilirken Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 22’nci maddesindeki “haberleşme hürriyeti”, 26’ncı maddesindeki “düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti”, ve 28’nci maddeyle güvence altına alınan “basın hürriyeti” göz ardı edilmektedir. Halbuki, Anayasa bir bütündür ve herhangi bir maddesi gözardı edilemez. Toplumun tamamını etkileyecek böylesi bir kanun teklifinde Anayasanın tüm hükümlerinin gözetilerek ve mümkün olduğunca geniş ölçüde kamuoyunun görüşlerinin dikkate alınarak hazırlanmasında zaruret vardır. Zira kanun teklifiyle internet ortamında yapılmak istenen düzenlemeler, dezenformasyonla mücadele edilmesi iddiası ile vatandaşların hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasına ve anti-demokratik bir tablonun ortaya çıkmasına yol açacaktır. Bu kanun teklifinin seçim öncesi gündeme getirilmesi ise sosyal medyanın seçim sırasında baskı altına alınacağı iddiasını güçlendirmektedir. İktidar milletvekilleri bu iddia reddedilmektedir. Bu iddiaları ortadan kaldırmak maksadıyla, komisyon toplantısı sırasında, kanun teklifinin tüm maddelerinin seçimlerden sonra, 1 Ocak 2024 tarihinde yürürlüğe girmesi hakkında verdiğimiz önerge iktidar milletvekillerinin oyları ile kabul edilmemiştir.

İktidar Partisi; sosyal medya uygulamalarına ve politikalarına emsal olarak Avrupa Birliği Parlamentosu’nun 23 Nisan 2022 tarihinde üzerinde siyasi mutabakata varılan Dijital Hizmetler Yasasını göstermektedir. Ancak İktidar Partisinin “Dezenformasyon Yasası” adıyla gündeme getirilen bu teklif ile örnek alındığı söylenen Avrupa Birliği (AB) yasa tasarıları birbirinden oldukça farklıdır. Öncelikle AB’de görüşülen yasanın muhatabı kurumlar iken bu kanun teklifinin maddelerinin birçoğunda vatandaşlar üzerine yaptırım getirilmektedir. AB Parlamentosu tarafından görüşülen bahsi geçen yasa tasarısının amacının platformların ve kurumların vatandaşları yanıltmasını engellemek olduğu, vatandaşların ifade özgürlüğünün kısıtlanması gibi hususlardan uzak olduğu görülmekteyken “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ile İktidar Partisi tarafından, muğlak tanımlamalar ve yeni suçlar ortaya konularak halkın ifade özgürlüğü kısıtlanmaktadır.

Teklifin sunumu sırasında terörizm, fuhuş, müstehcenlik, çocuk istismarı, nefret suçları, iftira, kumar gibi toplum yaşamını olumsuz etkileyen unsurların internet ortamında kontrol



edilebilmesi sıklıkla dile getirilmiştir. Halbuki günlük hayatta suç olarak görülen bu gibi yasa dışı davranışlar internet ortamında da yasaktır. Bu nedenlerle mahkeme kararları ile her yıl yüz bine yakın web sitesi kapatılmakta, birçok davalar açılmaktadır. Dünyada en çok içerik kaldırma talebi yapılan ülkelerden birisi olarak yer almaktayız. Ayrıca, komisyona çağrılan platform temsilcileri, zararlı veya şikayet edilen içeriklerle ilgili olarak filtreleme sistemleri oluşturarak, gerekli işlemleri yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda bu kanun teklifinin bu suçlarla mücadele maksatlı çıkarıldığının söylenmesi doğru değildir. İnternet ortamında küfür, hakaret gibi kavramların cezalandırılmasında esas problem yasal eksiklik değil, mahkemelerin adil karar vermemeleridir. Sosyal mecralarda muhalefeti hedef alan küfürler “fikir özgürlüğü” kapsamında değerlendirilirken, iktidar mensuplarına edilen küfürler derhal en ağır şekilde cezalandırılmaktadır.

Teklifte, sansürü gizlemek için çeşitli suç etiketlerinin kullanıldığı da görülmektedir. Benzeri bir uygulama Rusya Federasyonu tarafından yapılan uygulamalarda da görülmektedir. Rusya Federasyonu, daha önce çocuk istismarının, intihara yönlendirmenin, uyuşturucu satışının engellenmesi maksadıyla bir kanun teklifi ortaya koymuş ancak daha sonra bu yasanın kapsamı genişletilerek “Federal Aşırılıkçı Materyaller Listesi” çıkarılmıştır. Bu liste ile terörizm, aşırılık materyalleri gibi makul görünen yasakların yanı sıra Müslüman grupların yayınlarının terör adı altında yasaklanması da eklenmiştir. Aşırılık karşıtı olarak nitelendirilen bu yasanın 2022 yılı içerisinde birçok defa Rus hükümeti lehine yorumlanarak amacı dışında kullandığı görülmektedir. Bu hususta kamuoyunca bilinen birçok örnek mevcuttur. Örneğin Rusya Federasyonu tarafından 4 Mart 2022’de kabul edilen yasaya göre Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetlerinin, ülke ve vatandaşların çıkarlarının korunması maksadıyla kullanımının itibarsızlaştırılmasına yönelik kamu eylemleri aşırılık sayılmış, Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşa muhalif kesimin sesini bastırabilmek için bu kanuna 25 Mart’ta Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetlerine ilişkin verilerin kamuoyuna açıklanmasını cezalandırmayı öngören bir madde eklenmiştir. Bu çerçevede savaş karşıtı söylemlerde ve eylemlerde bulunan birçok kişinin cezalandırıldığı kamuoyunca bilinmektedir. Ayrıca Rusya Federasyonuna Saygısızlık başlığı altında devlet yetkililerini eleştirmenin suç sayıldığı görülmektedir. Bununla ilgili bazı vatandaşların yolsuzluk iddialarını sunmaları ve bunların da yargı yoluyla çözülmesini sosyal medya üzerinden talep etmeleri suç olarak nitelendirilmiş ve bu çağrıda bulunanlar

cezalandırılmıştır. Hatta okullarda sınıfların aşırı kalabalık olduğunun videoda gösterilmesinin bile bu bağlamda federasyona saygısızlık kabul edilebileceği basında yer almıştır.

Rusya Federasyonu’nda LinkedIn gibi uygulamalar da vatandaşların kişisel bilgilerinin yurtdışına çıkarılmasının yasak olması nedeniyle kullanılamamakta ve bu sebeple de bu platformlar üzerinden Rus vatandaşlar, başka ülkelerde iş aramak ya da danışmanlık yapmakta sorun yaşamaktadır. Rusya’da yasaklar bununla sınırlı değildir, mesajlaşma platformlarının da kısıtlandığı bilinmekte ayrıca telekom firmalarının devletin verdiği filtreleme ve kayıt cihazlarını kullanarak kullanıcıların iletişim bilgilerini, telefon, e-posta, internet geçmişleri gibi bilgilerini de kaydetmek ve devlete teslim etmekle yükümlü kılındığı bilinmektedir.

İktidar Partisinin bugün sosyal medya üzerine görüşleri, sansür politikaları, sosyal medyayı engelleme uygulamaları Avrupa Birliği ülkelerindekilerden çok Rusya Federasyonu’ndaki baskıcı uygulamaları çağrıştırmaktadır. Nitekim İktidar Partisinin internet ortamında özgürlük, karşıt görüşlere hoşgörü gibi alanlarda karnesi oldukça kötüdür. Örneğin Freedom House isimli kuruluşun İnternet Özgürlüğü verilerine göre Türkiye özgür olmayan ülkeler arasında 34 puan ile yer almaktadır. Yine internet özgürlüğü olmayan devletler arasında yer alan Rusya ise 30 puana sahiptir. İnterneti özgür olmayan devletler arasında Türkiye’nin yanı sıra Çin, Küba, Mısır, Etiyopya, İran, Kazakistan, Pakistan, Suudi Arabistan, Ruanda, Sudan, Tayland, Vietnam, Venezüella gibi devletler yer almaktadır. Ayrıca basın hürriyeti hususunda da Türkiye’de Rusya Federasyonu’na yakın bir tablo seyredildiği görülmektedir. Nitekim Sınır Tanımayan Gazeteciler isimli kuruluş tarafından yayımlanan Basın Özgürlüğü endeksinde de 180 ülke arasında Rusya 155’inci sırasında yer alırken, Türkiye 149’uncu sırada yer almaktadır.

Yürürlüğe konmak istenen uygulamaların emsallerinin Rusya Federasyonu’ndakilere benzemesi, Türkiye Cumhuriyeti açısından oldukça olumsuz bir adım olacaktır. Bu yüzden İktidar Partisinin bu gibi düzenlemelerde vatandaşların haberleşme, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti gibi temel haklarını azami derecede gözeterek kamuoyunun farklı kesimlerinin uzlaşısını sağlaması önemli görülmektedir.

### **Maddeler Üzerine Değerlendirme**

**Madde 11:** Teklif maddesi ile Cumhurbaşkanı tarafından muhtelif kişilere basın kartı verilebilmesi öngörülmektedir. Bu yetkinin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına

bırakılmasının keyfi ve adaletsiz uygulamalara yol açabileceği düşünülmektedir. Nitekim bu gerekçeyle 11’inci maddenin teklif metninden çıkarılması için komisyon toplantısı sırasında vermiş olduğumuz önerge iktidar milletvekillerince kabul edilmemiştir.

**Madde 19:** Teklif maddesi ile 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun’un 5 inci maddesinin (c) bendinde geçen “İstanbul, Ankara ve Ege Üniversiteleri Hukuk Fakülteleri ile Ankara Üniversiteleri Siyasal Bilgiler Fakültesinden 1’er, İstanbul, Ankara ve Ege Üniversitelerinden Basın Yayınla ilgili eğitim yapan yüksekokul ya da enstitülerden 1’er öğretim üyesi...” ifadesi değiştirilmekte, “Ege Üniversiteleri” ibaresi yerine “Dokuz Eylül Üniversitesi”, “Ankara Üniversiteleri” ibaresi yerine “Ankara Üniversitesi” ibaresi getirilmek istenmektedir. Bu teklif ile bahsi geçen üniversitelerin görevlendirilmek istenmesi, üniversitelerin bağımsızlığı açısından olumsuz görünmektedir. Nitekim tek bir üniversitenin belirlenmesi, öğretim üyesi sayısının az olması halinde, bazı öğretim üyelerine bu görevin zorla tevdi edilmesine ve bahsi konu olan akademisyenin bürokratik işlerle gönülsüz olarak uğraşmasına neden olacaktır. Bunun yerine maddenin seçilecek olan öğretim üyesinin birçok üniversite arasından seçilebilmesine olanak sağlayan eski hali akademik özgürlük açısından daha uygun görünmektedir. Bu bağlamda komisyon toplantıları sırasında 19’uncu maddenin teklif metninden çıkarılması için vermiş olduğumuz önerge iktidar milletvekillerince kabul edilmemiştir.

**Madde 29:** Teklif metninin 29’uncu maddesi, özgürlükleri kısıtlama açısından en olumsuz maddedir ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 26’ncı maddesi ile açıkça çelişir niteliktedir. Nitekim madde ile yapılan suç tanımları Anayasa’nın 26’ncı maddesinde yer alan “herkes düşünce ve kanaatlerini açıklama ve yayma hakkına sahiptir” ifadesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu madde ile muğlak suçlar oluşturulmakta ve düşünce ve kanaatleri açıklama özgürlüğü kısıtlanmaktadır. Bu madde bu haliyle kabul edilirse insan kaçakçılarının kamyonlarının kasasından inen yabancı kaçakların videosunun paylaşılması “nefret ve ayrımcılığa zemin oluşturmak” gerekçesiyle suç sayılabilecek, hatta kaçaklar ve sığınmacıların yasadışı davranışlarının paylaşılması da cezaya sebebiyet verebilecektir.

Bu madde ile ilgili olarak “illegal içerik” ve “dezenformasyon” ayrımını doğru yapmak gerekmektedir. İlegal içerik, yasa dışı içerikleri belirlerken dezenformasyon tamamen yasa dışı değildir. Bazı durumlarda zararlara sebep olsa da bu sonuçların her zaman planlı olmasını beklemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Ayrıca bu teklif maddesinin neticesinde gazetecilerin haber verme özgürlüğünün de oldukça kısıtlanacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda komisyon toplantıları sırasında bu maddenin tekliften çıkarılması için muhalefet partilerince verilmiş önergeler iktidar milletvekilleriince kabul edilmemiştir.

**Madde 30:** Madde ile 29’uncu madde ile Türk Ceza Kanunda ihdas edilen “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlıklı 217/A maddesi bakımından temyiz başvurularına imkân verilmesi amaçlanmaktadır. 29’uncu madde, Anayasa’ya aykırılık teşkil etmekte ve halkın düşünce ve kanaatlerini açıklama hürriyetini kısıtlamaktadır. Bu nedenle teklifin 30’uncu maddesinin de teklif metninden çıkarılması uygun olacaktır. Bu amaçla komisyon toplantısı sırasında vermiş olduğumuz önerge iktidar milletvekilleriince kabul edilmemiştir.

**Madde 32:** Teklifin 32’nci maddesinin (ç) bendiyle “1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27’nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçlar” katalog suçlar kapsamına dâhil edilmesi öngörülmektedir. Bu bent, millî güvenlik açısından önem arz etmekte ancak bunun yanı sıra istismara açık bir yapı da teşkil etmektedir. Bu bağlamda bu maddenin teklif metninden çıkarılması gerekli görülmüş ve komisyon toplantısı sırasında önerge verilmiştir. Ancak bu önergemiz İktidar Partisi milletvekilleriince kabul edilmemiştir.

**Madde 34:** Teklif metninin 34’üncü maddesinde öngörülen “Sosyal ağ sağlayıcı, bu Kanun kapsamındaki suçlara ilişkin içerikler ile başlık etiketlerinin yayınlanmamasına ilişkin kendi sistem, mekanizma ve algoritmasında Kurumla işbirliği halinde gerekli tedbirleri alır ve bu tedbirlere raporunda yer verir.” cümlesi teklifin 29’uncu maddesinde ortaya konan suçlar üzerinden sosyal ağ sağlayıcılarına bir yükümlülük getirmekte, bu yükümlülük neticesinde de bahsi geçen 29’uncu maddeye karşı sosyal ağ sağlayıcılarının da sorumlu olması öngörülmektedir. Sosyal ağ sağlayıcıları, yönetim tarafından sınırları muğlak bırakılmış olan suç çerçevesindeki içerik ve başlık etiketlerine karşı sansür uygulaması halkın haber alma, düşünce ve kanaatleri açıklama özgürlüğüne zarar verecek niteliktedir. Ayrıca yasa dışı içerik ve dezenformasyon arasındaki fark gözetilerek bu sorumluluğun yalnızca yasa dışı içerikler için sosyal ağ sağlayıcılarına yüklenmesi daha doğru olacaktır, nitekim sosyal ağ sağlayıcılarının dezenformasyondan mesul tutulması olumsuz bir tutumdur. Kaldı ki sosyal ağ sağlayıcıları çoğunlukla yasa dışı içeriklere karşı tedbir almaktadır. Bu bağlamda, bahsi geçen teklif maddesinin teklif metninden çıkarılmasına yönelik tarafımızca önerge verilmiştir ancak bu önerge iktidar milletvekilleriince kabul edilmemiştir.

**Madde 39:** Kanun teklifinin seçime yönelik bir hazırlık olduğu kamuoyu tarafından değerlendirilmektedir. Nitekim ülkemizde bir sonraki genel seçim en geç Haziran 2023'te yapılacaktır ve bu kanun teklifinin de 39'uncu madde uyarınca 20'nci, 21'inci, 22'nci, 25'inci, 26'ncı, 27'nci maddelerinin ve 28'inci maddesinin (a) ve (b) bentleri hariç diğer hükümlerinin 1 Ocak 2023 tarihinde, geriye kalan maddelerin ve hükümlerin ise yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Bu bağlamda komisyon görüşmelerinde teklifin tüm maddelerinin yürürlük tarihinin 1 Ocak 2024 tarihine alınması hakkında tarafımızca önerge verilmiş, ancak İktidar Partisi milletvekillerince bu önerge kabul edilmemiştir.

*Ayhan Altıntaş*  
Ankara



## Adalet Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Adalet Komisyonu*

*20/6/2022*

*Esas No: 2/4471*

*Karar No: 22*

### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

#### 1. Giriş

“Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64 Milletvekilinin; Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4471)” 27/5/2022 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Dijital Mecralar Komisyonuna havale edilmiştir. Dijital Mecralar Komisyonunun 2 karar numaralı tali komisyon raporu, 7/6/2022 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmiştir. Teklif, Adalet Komisyonu Başkanı İstanbul Milletvekili Abdullah Güler başkanlığında, Komisyonumuzun 9/6/2022, 14/6/2022 ve 15/6/2022 tarihli toplantılarında Teklif sahipleri ile Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Yargıtay, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Basın-İlân Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Erişim Sağlayıcıları Birliği, Kamu İhale Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye Barolar Birliği, Avrasya Medya ve İletişim Konfederasyonu, Gazeteciler Cemiyeti, İnternet Gazetecileri Federasyonu, Parlamento Muhabirleri Derneği, Türkiye Gazeteciler Konfederasyonu, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye İnternet Gazeteciliği Derneği, Uluslararası İnternet Gazeteciliği ve Gazeteciler Derneği ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı temsilcileri ve Anadolu Gazete Sahipleri Temsilcisinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır.

#### 2. Komisyon görüşmeleri

Komisyon, Anayasaya aykırılık iddialarını değerlendirmiş, Anayasaya aykırılık iddialarını oylamış ve Teklifin Anayasaya aykırılık teşkil etmediği neticesine ulaşmıştır.

Müzakereler esnasında Teklifin lehinde genel olarak aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

Günümüzde insanlar habere ulaşmak için sosyal medyayı kullanmakta ve farklı temalı sosyal medya platformları hızla artmaktadır. Dijital platformlarda bilgi veya haberlerin yayılma hızındaki artış, beraberinde birçok sosyal ve hukuki problemleri de getirmektedir. Dijital dünyanın arka planında rol alan aktörler olarak sosyal ağ sağlayıcılarının geniş çaplı kullanıcıları bulunmakta ve yüksek miktarda gelir elde etmektedirler. Ancak, kişi dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, ailenin korunması gibi temel hakların korunması için ihtiyaç duyulan önleyici ve koruyucu mekanizmaları geliştirmedikleri ya da etkin tedbir almadıkları, kullanıcıların ve devletlerin haklı taleplerine direnç gösterdikleri görülmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10’uncu maddesine göre herkes ifade özgürlüğüne sahiptir. Ancak toplumun sağlık, kültür, ahlak ve güvenliğini tehdit eden, kişisel verilerin korunmasını ihlal eden hiçbir kanaat, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, millî güvenliği, toprak bütünlüğünü ve kamu düzenini korumak için devletler iletişim araçlarına ilişkin gerekli tedbirleri getirebilirler.

Yanlış veya doğruluğu bulunmayan ve kasıtlı olarak yayılan bilgi ve bilgi çarpıtma olarak tanımlanabilecek olan dezenformasyon, bugün tüm dünyanın olumsuz sonuçlarına maruz kaldığı, mücadele için çeşitli tedbirler geliştirmeye çalıştığı çok önemli ve tehlikeli bir sorundur. Sahte belge, fotomontaj, fabrikasyon istihbarat, dedikoduların duyurulması gibi yöntemler bu süreçte rahatlıkla kullanılmaktadır. Dezenformasyon içerikli sosyal medyanın etkisi, virüs ve aşılar hakkında yalan haberlerin yayılmasında, terör örgütlerin her geçen gün sosyal medya vasıtasıyla farklılaşan taktiklerinde ve yurt içi ve yurt dışından yapılan algı operasyonlarında net bir şekilde gözlemlenmektedir. Yapılan araştırmalarda, Türkiye’nin yalan habere muhatap olma noktasında dünyada birinci ülke olarak tespit edilmiş olması ve bu konumunu hâlâ koruması da konunun önemini teyit eder niteliktedir. Almanya, Fransa ve İngiltere gibi mukayeseli hukuk örneklerine bakıldığında, düzenlemeyle yapılmak istendiği gibi, dezenformasyonla mücadele konusunda gerekli önleyici tedbirlerin ve cezaların getirildiği görülmektedir.

İnternet ortamının ulusal sınır tanımayan olgusu, hızlı erişim ve erişim kolaylığı sağlaması, dağınık, çok değişkenli ve dinamik küresel ağ yapısı nedeniyle kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek yasa dışı iş ve işlemleri hayata geçirmelerine fırsat tanıdığı gerçekliği karşısında, internetin sahte isim ve hesaplarla yasa dışı içerik oluşturup paylaşma, farklı düşüncedeki kişilere, dinlere veya milletlere yönelik küfür, iftira, hakaret, karalama ya da itibarsızlaştırma amacıyla kullanıldığı durumlara ilişkin yeni bir düzenleme yapılması zaruret olmuştur. Kişilik hakları ihlal edilen bireyler başta olmak üzere, toplumun, anayasal güvence altında bulunan hakların korunmasına yönelik olarak, birey ve toplumun iradesini ipotek altına alan, vatandaşların gerçek bilgiye ulaşma imkânını engelleyen ciddi bir tehdit hâline gelen, çeşitli özgürlükleri istismar etmek suretiyle temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasını engelleyen yalan haberi kasıtlı olarak üretme ve yayma eylemlerine ilişkin devletten haklı talepleri mevcuttur. Bu nedenle, ceza hukukunda “araç ilkesi” olarak nitelendirilen norm koyma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ülkemizde yalan haber yaymaya yönelik olarak Türk Ceza Kanununda sadece bir madde bulunmaktadır ve savaş durumlarını kapsamaktadır. Türk Ceza Kanununun 323’üncü maddesinde düzenlenen suç, bir tehlike suçudur ve fiilin savaş sırasında işlenmesi yönüyle Teklifin 29’uncu maddesinden farklıdır. Türk Ceza Kanununun 213, 214, 215, 216, 217’nci maddelerinde “Kamu barışına karşı suçlar” düzenlenmiştir; 218’inci maddesi ise ortak hükümdür.

Tehlike suçlarında suçun işlenerek neticesinin alınması durumunda, suçla mücadelede geç kalınmış olmaktadır. Ceza Hukuku, yalnız insan hareketlerinin bilfiil doğan sonuçlarıyla değil, doğacak sonuçlarıyla da ilgilenir. Bu noktada “tehlike” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Zarar doğurmaya elverişli tehlikenin, korunan hukuksal değeri bozabilecek nitelikte olduğu takdirde suç oluşmaktadır. Teklifin 29’uncu maddesindeki suç, kamu barışına yönelik suçlar kapsamında ihdas edilen bir tehlike suçudur ve bölümde yer alan diğer suçlardan farklı bir alanı düzenlemektedir.

İhdası öngörülen suçun oluşabilmesi için dört şartın bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir. Bir, “Sırf halk arasında endişe, korku, panik yaratmak saikiyle” kişi hareket edecek, özel kast; iki, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili “gerçeğe aykırı bilgi” olacak; üç, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde kullanılacak; dört, “alenen yaymak” gerekecektir. Dolayısıyla suç tanımında herhangi bir belirsizlik yoktur, sınırları çok net çizilmiştir ve çok zor işlenebilecek bir suçtur. Suç ve cezanın, bireyin toplumsal hayatını esaslı bir şekilde etkilediği dikkate alınarak kişilere uygulanacak normun çerçevesi kesin bir şekilde çizilmiştir. İddia edildiği gibi bir muğlaklık bulunmamaktadır ve çok kolay işlenebilecek bir suç düzenlemesi olduğu yönündeki eleştiriler yerinde değildir.

Haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının ise suç olarak değerlendirilmeyeceğinde şüphe bulunmamaktadır. Kamu barışına karşı işlenen suçların ortak hükümlerini düzenleyen Türk Ceza Kanununun 218’inci maddesinde, haber verme sınırlarını aşmayan

ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayaacağı zaten açıkça belirtilmiştir. Haber verme hakkı, sübjektif bir hak olarak hukuka uygunluk sebebidir ve hakkın kullanılması dolayısıyla işlenen fiiller suç oluşturmaz. Hakkın dışında kalma olgusunu da tayin edecek olan mahkemelerdir. Gazetecilik faaliyeti çerçevesinde eleştiri mahiyetinde yazılan yazılar ve diğer hakkın sınırları içerisinde kullanılan basın özgürlüğüne ilişkin hususlar, zaten mevcut düzenlemelerimizde korunmaktadır; engellenmesi gibi bir durum söz konusu değildir. “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesi gereğince, hiç kimsenin kanunda açıkça suç sayılmayan bir fiilden dolayı cezalandırılması mümkün değildir.

Tehlike suçları ifade özgürlüğünün kullanılması bakımından etrafında duraksama ve yanlış anlamalara elverişli bir alan oluştursa da teknolojinin insan yaşamına bu derece egemen olduğu bir dönemde ve bireylerin çok sayıda tehlike ile çevrelendiği bir zamanda, farklı sebeplerle tehlike suçları her ülkenin ceza kanununda yer almıştır. Düzenleme yapılırken diğer ülke uygulamaları gözden geçirilmiş ve teklif ile toplum hayatının huzur ve güvenliği ile kamu barışını korumak amaçlanmıştır.

İnternet haber siteleri, 5187 sayılı Basın Kanunu ile 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamına alınmıştır. Söz konusu düzenleme, bu mecralarda görev yapan emekçilere büyük katkı sağlayacaktır ve resmî ilan ve reklam alabilmelerinin önü açılacağından maddi yönden de bir nebze rahatlayacaklardır.

Teklifin 10’uncu maddesinde göreve bağlı basın kartı, bir medya kuruluşuna bağlı olarak çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarına ve enformasyon görevlilerine verilen basın kartı şeklinde tanımlanmıştır. İnternet haber sitelerinin çalışanlarının basın kartının iptal edilmesinde söz konusu olan, göreve bağlı basın kartıdır. İsterse kişi daha sonra serbest basın kartı şartlarını taşıyorsa serbest basın kartı alabilecektir.

Erişim engellemeleri ve diğer internete ilişkin yapılan tüm işlemler, kanunlar çerçevesinde ve mahkeme kararlarına dayanarak yapılan işlemlerdir. Ağ sağlayıcılar, çoğu zaman kendi kriterlerine dahi uymamaktadırlar. Ülkemizin egemenlik haklarına saygı duymamaları, yasa dışı içerikleri düzenleme konusunda iş birliği yapmamaları ve yargı kararlarının gereğini yerine getirmemeleri durumunda ancak kısıtlamalar gündeme gelmektedir.

Basın-İlân Kurumu, hiçbir düşünce ve fikir ayrımı gözetmeksizin resmî ilan ve reklamların yayınlanmasına aracılık eden, bilhassa yerel gazeteler için önemli bir kurumdur. Hangi görüş ve düşünce olduğuna bakılmaksızın içerik, sayfa ölçüsü, kadro, fiilî satış, bekleme süresi gibi şartlar gözetilerek ilanlar dağıtılmaktadır. Resmî ilan dağıtımına dair aylık olarak düzenlenen resmî ilan, kontenjan ve dağıtım tabloları elektronik ortamda tüm gazetelerle paylaşılmaktadır. Taraf tutulması gibi bir durum söz konusu değildir; ölçüler objektiftir.

Resmî ilan hakkına haiz süreli yayınların ödevlerinden biri de basın ahlak esaslarına uymaktır. Gazete ve dergiye verilecek ilan ve reklamlar, yönetim kurulu kararına dayanarak iki ayı geçmeyecek şekilde kesilebilmekte ancak müeyyide, mahkeme nezdinde itirazların sonucu beklendikten sonra uygulanmaktadır.

Gazete gelirlerinin önemli bir bölümünü yayımladıkları resmî ilanlar ve verdikleri hizmet karşılığı elde ettikleri gelirler oluşturmakta, basın sektöründe büyük bir istihdam sağlanmaktadır. İnternet haber sitelerinin de süreli yayın kapsamına alınmasıyla istihdam alanı önemli şekilde genişleyecektir.

İcra ve İflas Hukukuna dair ilanlara ilişkin hususlar belirlenirken, esas yükün borçluda olduğu dikkate alınarak, maliyetlerin borçlu için daha fazla yıpranmaya sebep olmaması adına makul bir düzenlemeye gidilmiştir.

Mülga 15/7/1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanunu uygulamasında zaten beyannameler ve ekleri mevkiye nerede çıkarılacaksa o yerin en büyük mülki amirliğine verilmekteydi. Yapılan iş sadece bir alındı belgesinden ibaret olup, Basın-İlân Kurumu tarafından sürekli bir bilgi talebi söz konusu değildir. Geçiş hükmüyle, bir kereye mahsus beyannameler kuruma intikal ettirilecektir.

Anayasa Mahkemesinin 16/1/2020 tarihli kararında, Basın-İlân Kurumunun basın etik yönden niteliklerini artırma görevinin olduğu belirtilmiştir. Kararda, bir köşe yazısında gençlerin ve çocukların gelişimini olumsuz etkileyen ifadeler dolayısıyla verilen ilan kesme müeyyidesi hukuka uygun bulunmuştur.

İnternet ortamının düzenlenmesiyle alakalı yetkili kurum Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, internet ortamında radyo ve televizyonlarla ilgili kurum ise Radyo ve Televizyon Üst Kuruludur. Radyo, televizyon ve bağlı yayın hizmetlerinin internet ortamına sunumuna, iletimine, yayınların denetlenmesine ilişkin usul ve esasların belirlendiği Radyo ve Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkındaki Yönetmelik, 1 Ağustos 2019 tarihli ve 30849 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bu yönetmelik hükümlerini ortaklaşa yürütmektedirler. Bu nedenle, internet haber sitelerinin Basın-İlân Kurumunun görev alanına girmesiyle birlikte Basın-İlân Kurumu Genel Kurulunda temsilcilerinin bulunması öngörülmüştür.

Radyo ve televizyonların sesli ve akan bir yayın akışı bulunmakta ve bu yönüyle internet haber siteleri ile gazetelerden farklılık oluşturmaktadır. Diğer yandan radyo ve televizyonlar Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna bağlı bulunmaktadır. Dolayısıyla an itibarıyla radyo ve televizyonların, internet haber siteleri ve gazetelerle birlikte ilan ve reklam payından faydalanmasına ilişkin teknik ve hukuki zorluklar bulunmaktadır.

Bütün özel kanunlarda yer alan para cezaları, 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile adli para cezasına çevrilmiş, ancak Askeri Ceza Kanunu ile Basın Kanunu bunun dışında tutulmuştur. Uygulaması ise, 4/11/2004 tarihli ve Türk Ceza Kanununun Yürürlük Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 8’inci maddesinde yer almaktadır.

Teklifin aleyhinde ise genel itibarıyla aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Birçok Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında, demokratik bir sistemde devletin eylem ve işlemlerinin adli ve idari yetkililerin olduğu kadar, basının ve kamuoyunun denetimi altında da bulunması gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda yazılı, işitsel ve görsel basın, kamu gücünü kullanan organların karar ve eylemlerini denetime tutmakta ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını kolaylaştırarak demokrasinin etkin bir şekilde işlemlerini güvence altına almaktadır. Sosyal medyada dezenformasyon, mücadele edilmesi gereken bir gerçeklik olduğu aşikâr olmasına rağmen, demokrasi ve ifade özgürlüğü alanında sıkıntılar yaşanan ülkemizde, siyasallaşan kurumlar, özgürlükleri koruyan kurumsal yapılarda yaşanagelen tahribat, kurumların toplumun tüm kesimlerinin haklarını koruyacak yapılar olmaktan uzaklaşarak bağımsızlıklarını yitirmeleri ve yargı bağımsızlığının olmaması nedeniyle getirilen düzenleme, anılan problemlerin daha da derinleşmesine neden olacaktır. Teklif, gündeme geldiği ilk andan itibaren toplumda, düzenlemelerin keyfi uygulamalara açık olduğu ve temel hak ve özgürlüklerde çok net bir geriye gidişe neden olacağı konusunda kaygılara yol açmıştır. Düzenleme neticesinde geniş toplum kesimlerinin ve basının, düşünce ve ifade hürriyeti ile haberleşme özgürlüğünün kısıtlanacağı görüşü hâkimdir. İnternetin özgür olmadığı ve basının ciddi ölçüde kontrol altında olduğu bir ortamda, sosyal medyanın tarafsız, güçlü ve dinamik hareket alanı

daha da daraltılmış olacaktır. Esasen bu noktada niçin insanların sosyal medya ve internet gazeteciliği üzerinden bilgilenmeyi tercih ettikleri konusu üzerinde de düşünülmelidir. Bu nedenle, vatandaşlarımız için sosyal medyanın bir alternatif bilgi mecrası olarak korunması önem taşımaktadır. Özgürlük alanı daraltılmadan, dezenformasyonla temelden mücadele edebilmek için öncelikle yapılması gereken, diğer ülkelerde olduğu gibi, yaşam boyu öğrenme ve medya okur-yazarlığı uygulamaları konusunda bir yaklaşımı benimsemektir. Diğer yandan sağlıklı bir düzenleme yapılmak isteniyorsa, ilgili tüm tarafların katılımıyla dünya örnekleri de dikkate alınarak detaylı bir çalışma gerçekleştirilmelidir.

Anayasaya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine göre yöneticilerin ifade özgürlüğü dar iken, yurttaşların ifade özgürlüğü geniştir ve yöneticilere yönelik kullanılan ifadeler rahatsız edici olsa da yöneticilerin katlanması gerekir. Ancak son dönemde yurttaşların en demokratik görüşleri dahi yaptırma tabi tutulabilmektedir. Hâl böyle iken teklifin 29’uncu maddesi ile “kamu düzeni”, “kamu barışını bozma”, “ülkenin iç ve dış güvenliği”, “gerçeğe aykırı bilgi” gibi içeriklerinin belirlenmesi ileride tartışmalar çıkarabilecek son derece geniş kapsamlı ve subjektif kavramları içeren bir düzenleme getirilmektedir.

“Suçta ve cezada kanunilik” ilkesi, bireylerin hukuk devletinde serbestçe kendilerini ifade edebilmelerine imkân tanıyan temel hak ve hürriyetlere ilişkin önemli bir prensiptir. Bu prensip ve en önemli unsurlarından birisi olan “belirlilik” ilkesi sayesinde bireyler, hangi fiillerin suç oluşturacağını ve cezasını tereddüde yer bırakmayacak şekilde bilme olanağına kavuşmaktadırlar. Bu yönüyle düzenleme değerlendirildiğinde, özgürlükler aleyhine ve öngörülemez niteliktedir.

“Sırf halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak saikiyle...” şeklinde kullanılan kavramlar, hem Anayasaya hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine yabancı kavramlardır. Düzenlemede öngörülen formül, esasında savaş ortamı için öngörülen bir formüldür ve aslında savaş zamanında işlenen bir suçun, barış ortamında yürürlükteki hukuk düzenine aktarılmasıdır. Çok geniş ve uygulamada öznel değerlendirmelere neden olsalar da, Anayasanın 26’ncı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10’uncu maddesinde yer alan ölçütler yeterlidir.

Hukuki belirlilik ve ölçülülük ilkesinden uzak, Anayasa Mahkemesinin 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 9’uncu maddesine ilişkin pilot kararındaki somut tespitlerin dikkate alınmadığı yeni madde ihdasına ilişkin Teklifin 29’uncu maddesi, başta Anayasanın 2, 11, 13, 22, 26, 28 ve 153’üncü maddelerine açık aykırılık oluşturmaktadır.

Yapılan düzenlemelerle, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlikten yoksun basın kartlarına ilişkin yönetmelik hükümleri, yargı kararlarına rağmen, yasal dayanağa kavuşturulmaya çalışılmaktadır.

Gazetecilik bireysel bir iştir ve gazetecilik mesleğinden geçinen kişi, “Gazeteci” olarak tanımlanır. Bu nedenle, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan, meslek tanımına uymayan ve gazetecilik pratiğinden gelmeyen kişilere “enformasyon görevlisi” gibi geniş kapsamlı ifadelerle basın kartı verilmemelidir.

Sürelî yayınların beyannamelerini Cumhuriyet Başsavcılığına verilmesi sistemi Avrupa Birliği uyum düzenlemeleri kapsamında getirilmiştir ve bugüne kadar işleyen sistem içerisinde bir birikim söz konusudur. Cumhuriyet Başsavcılığına verilen yetkinin yürütme erkinin kontrolünde, son yıllarda eleştirel haber yapan basın kuruluşlarına ilişkin verdiği kararlarla tartışılan Basın-İlân Kurumuna verilmesi, basın hürriyetine aykırı uygulamalara zemin hazırlayacaktır. İllerdeki Cumhuriyet başsavcılıklarına dağıtılmış bir iş yükünün çok daha büyük bir teşkilatı ve kadrosu bulunmayan Basın-İlân Kurumunda toplanması, gerekçede belirtildiğinin aksine asıl iş yükünü Kurumda oluşturacaktır.



İnternet haber sitelerinde çalışanların, internet haber sitelerinin yükümlülüklerini yerine getirmemesi neticesinde basın kartlarına ilişkin haklarının ortadan kalkacağına ilişkin düzenleme, suçta ve cezada şahsilik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Cevap ve düzeltme hakkı, dayanağını Anayasadan alan bir hak olmasına karşın “zarar gören” kavramı Anayasanın 32’nci maddesi ile uyumlu değildir ve çok geniştir. Anayasadaki anlam ve ifade ile uyumlu hâle getirilmelidir. Öte yandan düzeltme ve cevap metinlerinin bir hafta gibi uzun bir süre ana sayfada yayımlanması, bir takım teknik sorunlara neden olabilecektir.

Basın kartları iptal edilenlerin, basın kartı almaya engel durumlarının ortadan kalkmasına rağmen yeniden basın kartı verilebilmesi için belirlenen süreler, hakkaniyete uygun değildir; mükerrer bir cezalandırma niteliğindedir.

Anayasanın 124’üncü maddesine göre Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. İletişim Başkanlığının kamu tüzelkişiliği bulunmadığından, verilen yönetmelik çıkarma yetkisi, yetki açısından Anayasaya aykırıdır. Bunun yanında basın özgürlüğünün kullanımına ilişkin büyük önem taşıyan konuların kanun seviyesinde düzenlenmesi yerine, anılan hususlarda düzenleme yapılmasının yönetmeliğe bırakılması, diğer bir Anayasaya aykırılığı oluşturmaktadır.

Basın-İlân Kurumu Genel Kurulu üye kompozisyonunda yapılan değişiklik, yeni gelen temsilcilerin çoğunun siyasi olarak atanacak olmasından dolayı, Kurumun siyasi iktidarın daha fazla tesiri altına girmesine neden olacaktır. Ayrıca Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun görevleri arasında basın ilanları ile ilgili bir husus bulunmadığından, Genel Kurulda temsilcisinin bulunması sorunludur.

Basın-İlân Kurumunun ilan ve reklamlarından, radyo ve televizyonlarda yararlanabilmelidir.

Bir malın, özellikle de gayrimenkullerin, satışa çıkarıldığını ne kadar çok kişi görürse o kadar çok fiyatının yükseleceği bir gerçektir. İnternet haber sitelerinde yapılacak ilanların ne derece takip edileceği zaman içerisinde belli olacaktır. İnternet haber sitelerinde bu ilanlar görülmediği takdirde tarafların zararına sonuçlar ortaya çıkabilecek ve çeşitli uyuşmazlıklara neden olabilecektir. Öte yandan pek çok yerel gazete, icradan ya da resmî ilanlar sayesinde hayatta kalmaktadırlar. Getirilen hüküm korunduğu takdirde, yerel basın büyük bir ekonomik kayba uğrayacaktır.

5953 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan fikir işçilerinin, basın kartı şartı olmaksızın, yıpranma hakkından yararlanmaları sağlanmalıdır.

Anayasa Mahkemesi, erişim engellenmesi kararına yönelik olarak 5651 sayılı Kanunun “İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi” başlıklı 9’uncu maddesinin değiştirilmesi gerektiğine hükmetmiş ve kararını Türkiye Büyük Millet Meclisine göndermiş bulunmaktadır. Kararın gerekleri yerine getirilmesi gerekirken göz ardı edilmesi, Anayasanın 2,11 ve 153’üncü maddelerine aykırılık oluşturmaktadır.

Anlık mesajlaşma uygulamalarına ilişkin getirilen yaptırımlar ve engellemeler vatandaşların Anayasanın 22’nci maddesinde düzenlenen haber alma hürriyetini engeller niteliktedir. Yine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun içeriğe dair her türlü bilgi ve belge talebi, özel hayatın gizliliği esasına aykırılık teşkil etmektedir.

### 3. Teklif metnine ilişkin kabuller ve değişiklikler

Teklifin çerçeve 1 ila 4'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 5'inci maddesi, tek bir yargı çevresinde (İstanbul) bulunan asliye ceza mahkemelerinde oluşması muhtemel iş yükünün ülke geneline yayılması ve bu suretle konuyla ilgili yargısal süreçlerin daha hızlı ilerlemesinin temini amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 6'ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 7'nci maddesi, internet haber sitelerinin işleyişi göz önünde bulundurularak ana sayfada bir hafta yayınlanması öngörülen cevap ve düzeltme metninin ilk yirmi dört saatının ana sayfada yayınlanması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 8'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 9'uncu maddesi, Türk Ceza Kanununda yer alan genel zaman aşımının uygulanmasının temin edilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 10'uncu maddesi, yurt dışında serbest gazetecilik yapan Türk vatandaşı medya mensuplarına verilecek olan basın kartının türüne ilişkin belirsizliğin giderilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 11'inci maddesi, medya alanında faaliyet gösteren sendikalar ile kamu yararına faaliyette bulunduğu tespit edilen dernek ve vakıfların yöneticilerine basın kartı verilebilmesine ilişkin hükmün revize edilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin 12'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 13'üncü maddesi, Türkiye'de çalışma izni bulunmasının 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca verileceği hususunun netliğe kavuşturulması, mevcut yazının teknik mahiyette düzeltilmesi ile 6735 sayılı Kanunun 22'nci maddesi ile hükme bağlanan sosyal güvenlik hususunun tekrardan kaçınılması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 14'üncü maddesi, Basın Kartı Komisyonu kararlarının Başkan tarafından onaylandıktan sonra uygulanacağına ilişkin hükmün madde metninden çıkarılması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 15'inci maddesi, basın ahlak esaslarına aykırı davranılması hâlinde ihlalin mahiyeti ve fiilin ağırlığı göz önünde bulundurularak basın kartı sahibinin uyarılabileceğini de öngören önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 16'ncı maddesi, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 17'nci maddesi, komisyon üyelerinin belirlenmesine ilişkin madde hükmü bulunduğundan, teknik düzeltme yapılması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 18 ila 21'inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 22’nci maddesi, “en yüksek dereceli Asliye Hukuk Hakimliğine” ibaresinin 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine uyum sağlamak bakımından çıkarılması, yerine Asliye Hukuk Mahkemesi ibaresinin eklenmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 23 ila 28’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 29’uncu maddesi, fail tarafından işlenecek fiilin nitelikli hâlinde yaşanan tereddütlerin önüne geçilmesi, failin kendi kimliğini gizleyerek söz konusu suçu işlemesi hâlinde veyahut bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi durumunda cezada artırım uygulanması, böylelikle basın mensuplarının haber kaynaklarını açıklamaya zorlanacağı hususunda yaşanan endişelerin de giderilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 30 ila 38’inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 39 ve 40’ıncı maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklif oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Ayrıca redaksiyon yetkisi doğrultusunda Teklifin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

#### 4. Genel Kurulda temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Adıyaman Milletvekili Muhammed Fatih Toprak, Balıkesir Milletvekili Belgin Uygur, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya, Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile Tokat Milletvekili Mustafa Arslan özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

|                             |                                                      |                             |
|-----------------------------|------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Başkan                      | Başkanvekili                                         | Sözcü                       |
| <i>Abdullah Güler</i>       | <i>Ramazan Can</i>                                   | <i>Gülay Samancı</i>        |
| İstanbul                    | Kırıkkale                                            | Konya                       |
| Kâtip                       | Üye                                                  | Üye                         |
| <i>Belgin Uygur</i>         | <i>Muhammed Fatih Toprak</i>                         | <i>Abdullah Koç</i>         |
| Balıkesir                   | Adıyaman                                             | Ağrı                        |
| (Bu raporun özel sözcüsü)   | (Bu raporun özel sözcüsü)                            | (Muhalefet şerhimiz vardır) |
| Üye                         | Üye                                                  | Üye                         |
| <i>Ayhan Erel</i>           | <i>Hasan Subaşı</i>                                  | <i>Rafet Zeybek</i>         |
| Aksaray                     | Antalya                                              | Antalya                     |
| (Muhalefet şerhimiz vardır) | (Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır) | (Muhalefet şerhimiz vardır) |
| Üye                         | Üye                                                  | Üye                         |
| <i>Süleyman Bülbül</i>      | <i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i>                          | <i>Emine Yavuz Gözgeç</i>   |
| Aydın                       | Batman                                               | Bursa                       |
| (Muhalefet şerhimiz vardır) | (Muhalefet şerhimiz vardır)                          |                             |

|                                                                      |                                                                                                    |                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Üye<br><i>Oğuzhan Kaya</i><br>Çorum<br>(Bu raporun özel sözcüsü)     | Üye<br><i>Tufan Köse</i><br>Çorum<br>(Muhalefet şerhimiz vardır)                                   | Üye<br><i>Sabri Öztürk</i><br>Giresun                                  |
| Üye<br><i>Abdulkadir Özel</i><br>Hatay                               | Üye<br><i>Hayati Arkaz</i><br>İstanbul                                                             | Üye<br><i>Turan Aydoğan</i><br>İstanbul<br>(Muhalefet şerhimiz vardır) |
| Üye<br><i>Zeynel Emre</i><br>İstanbul<br>(Muhalefet şerhimiz vardır) | Üye<br><i>Züleyha Gülüm</i><br>İstanbul<br>(Son oylamada bulunamadı,<br>muhalefet şerhimiz vardır) | Üye<br><i>Mahmut Atilla Kaya</i><br>İzmir                              |
| Üye<br><i>Halil Öztürk</i><br>Kırıkkale                              | Üye<br><i>Bülent Tüfenkci</i><br>Malatya                                                           | Üye<br><i>Alpay Antmen</i><br>Mersin<br>(Muhalefet şerhimiz vardır)    |
| Üye<br><i>Orhan Kırçalı</i><br>Samsun<br>(Bu raporun özel sözcüsü)   | Üye<br><i>Mustafa Arslan</i><br>Tokat<br>(Bu raporun özel sözcüsü)                                 |                                                                        |

## MUHALEFET ŞERHİ

(2/4471) esas numaralı **“Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**ne ilişkin muhalefet şerhimiz.

### I. TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

**“Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”;** 65 AKP’li milletvekili ile MHP Hukuk İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı, İstanbul Milletvekili Feti Yıldız’ın ortak imzasıyla 27 Mayıs 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunuldu. Teklif, içeriğinde internet haber siteleri ile sosyal medya mecralarına ilişkin düzenlemelerin de yer alması nedeniyle ilk olarak tali komisyon sıfatıyla 1 Haziran 2022 tarihinde Dijital Mecralar Komisyonunda görüşüldü. Bu Komisyon’daki görüşmelerin ardından Adalet Komisyonu, esas komisyon sıfatıyla teklifi gündemine aldı. Teklifin Adalet Komisyonundaki görüşmeleri, 9, 14 ve 15 Haziran olmak üzere aralıklarla üç ayı günde yapılabildi.

Anayasa’nın ‘Temel Hak ve Ödevler’ başlıklı ikinci kısmındaki ‘Özel hayatın gizliliği’ (md. 20), ‘Haberleşme hürriyeti’ (md. 22), ‘Düşünce ve kanaat hürriyeti’ (md. 25), ‘Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti’ (md. 25), ‘Basın hürriyeti’ (md. 28), ‘Sürelili ve süresiz yayın hakkı’ (md. 29), ‘Düzeltilme ve cevap hakkı’, (md. 32), ‘Çalışma hakkı ve ödevi’ (md. 49), ‘Sosyal güvenlik hakkı’ (md. 60) kapsamındaki hükümlerini doğrudan ilgilendiren içerikteki kanun teklifinin görüşmelerine, teklifin AKP’li Ahmet Özdemir ile birlikte ilk imzacısı konumundaki MHP’li Feti Yıldız’ın, ne teklif sahibi ne de milletvekili konumuna yakışan üslubu **damga vurdu**. Feti Yıldız’ın, Adalet Komisyonundaki görüşmeler sırasında, muhalefet milletvekilleri ile komisyona davet edilen resmi kurum ve kuruluşların yanı sıra sivil toplum örgütü temsilcilerinin görüş ve önerilerine karşı, yer yer laf atarak yer yer söz alarak kullandığı **hakir görücü ifadeleri**, Komisyon’un itibarını sarsacak düzeye ulaştı. Komisyonun daha ilk dakikalarında teklifin sunumunu yaparken, hukukçu milletvekillerine hiza vermek istercesine, *“Bu yasaya toplumsal muhalefeti bastırma ya da sansür yasası diyebilmek için... bir hukuk adamı bunu söyleyemez, bunu söyleyebilmek için altılı masanın mütemmim cüzü olmak gerekir.”* diyen Feti Yıldız, Adalet Komisyonunun CHP’li üyesi Turan Aydoğan’ın *“Biz hukukçu değil miyiz? Altılı masanın üyesiyiz aynı zamanda”* tepkisi üzerine *“Hayır, söylediğim*

*başka, ben başka bir şey söyledim; ‘hukukçular’ demedim yani” sözleriyle geri adım atmak zorunda kaldı. Feti Yıldız, gazetecilerin dışında kamu kurum ve kuruluşlarında enformasyon hizmetlerinde çalışan ‘enformasyon görevlileri’ne de basın kartı verilmesini sağlayan teklifin maddeleri üzerinde görüşlerini açıklarken, muhalefet milletvekillerini, “günlük politik, tahripkar rüzgarların içinde savurularak” değerlendirmeler yapmakla eleştirip, konuşmaların nasıl yapılması gerektiğine kendince çerçeve çizmeye çalıştı ve aksi durumda sayısız çoğunluğun kendilerinde olduğunu, teklifi istedikleri gibi çıkaracaklarını kaydetti. Muhalefet milletvekillerinin tepkileri üzerine hızını alamayan Feti Yıldız, “Bakın, sizin ne konuşacağınız elinize verilen kağıtlarda belli. Elinize verilecek konuşmaların bir kelime dışına çıkamazsınız, özgür iradeyle bir laf edemezsiniz burada.” iftirasını attı. CHP’nin Adalet Komisyonu Sözcüsü Zeynel Emre söz alarak, Feti Yıldız’ın ifadelerini ‘çirkin’ diye tanımlayarak, kınadığını ve düzeltmesi gerektiğini ifade etti. Düşünce ve ifade özgürlüğü ile basın özgürlüğüne müdahaleyi öngören, bu bağlamıyla siyasi nitelikli mezkûr teklife ilişkin basın örgütü temsilcilerini de - üstüne üstlük net öneriler sunmuş olmalarına karşın - “siyasi görüşlerini anlatmakla” yaftalayan Feti Yıldız, görüşmelere, Yargıtay’dan katkı vermek üzere katılan Yargıtay 8. Ceza Dairesi Üyesi İhsan Baştürk’ün, kendisinin hilafında görüşler -şerhin ilerleyen kısımlarında detaylı yer alacak- aktarması üzerine “Boş hikaye anlattın” diyerek, seviyeyi daha da aşağılara çekti.*

Toplantıyı yöneten Adalet Komisyonu Başkanı Abdullah Güler’in, ihtisas komisyonu niteliğindeki Komisyon’un çalışmasını adeta sabote eden Feti Yıldız’ı uyarmaması ve sağlıklı bir ortam için çaba göstermemesi de kayda geçirilmesi gereken önemli bir detaydır.

Söz konusu atmosferin hâkim olduğu toplantıda CHP’li Adalet Komisyonu üyeleri olarak, öncelikle teklifin Anayasaya aykırılık görüşünü gündeme getirerek, bu yönde önerge sunduk. Ancak maddeler üzerine verdiğimiz önergelerde olduğu gibi anayasaya aykırılık önergemiz de AKP ve MHP milletvekillerinin çoğunluğuyla reddedildi. Teklifin yasalaşması ve ardından Anayasa Mahkemesine taşınması halinde, anayasaya aykırılık gerekçesiyle iptali yönünde karar verileceğini öngördüğümüz teklif maddeleri ve anayasa aykırılık gerekçelerini şöyle sıralayabiliriz:

## **Madde 2: Tanımlar**

Teklif metninin 5187 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 2. maddesine yeni bentler ekleyen 2. maddesi; basın kartını düzenleyecek merci olarak kanun



teklifine dahil edilen **Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı'nı** ve **Başkanlığı'nı**, anılan 2. maddeye “o” ve “ö” bentleriyle ilave etmektedir. Basın özgürlüğünün kullanımı açısından büyük önem taşıyan basın kartının, 2017 Anayasa değişiklikleri sonrası tarafsızlığını yitiren ve bugün bir siyasi parti genel başkanı olan bir Cumhurbaşkanı'na bağlı bir idari merci tarafından verilmesi, basın özgürlüğüne (m.28) ve düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüne de (m.26) açıkça aykırıdır. Basın Kanunu'nda Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'na ve Başkanı'na herhangi bir bu özgürlüğün kullanımını etkileyen herhangi bir yetki verilmemesi gerekir.

Anayasa'nın 28. maddesine göre: “*Basın hürdür, sansür edilemez ... Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır*”.

Anayasa Mahkemesi'nin ifade ettiği üzere:

*“Demokratik bir sistemde, devletin eylem ve işlemlerinin, adli ve idari yetkililerin olduğu kadar, basının ve aynı zamanda kamuoyunun da denetimi altında bulunması gerekmektedir. Yazılı, işitsel veya görsel basın kamu gücünü kullanan organların siyasi kararlarını, eylemlerini ve ihmallerini sıkı bir denetime tabi tutarak ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını kolaylaştırarak demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlemlerini ve bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerini güvence altına almaktadır (benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. Lingens/Avusturya, B. No: 9815/82, 8/7/1986, § 41; Özgür radyo-Ses Radyo Televizyon Yapım ve Tanıtım AŞ/Türkiye, B. No: 64178/00, 64179/00, 64181/00, 64183/00, 64184/00, 30/3/2006 § 78; Erdoğan ve İnce/Türkiye, B. No: 25067/94, 25068/94, 8/7/1999, §48). Bu sebeple basın özgürlüğü, herkes için geçerli ve yaşamsal bir özgürlüktür (bkz. AYM, E.1997/19, K.1997/66, K.T. 23/10/1997).*

AİHM, birçok sefer demokratik bir toplumda basının oynadığı temel rolün altını çizmiştir. Her ne kadar, özellikle de başkalarının şöhret ve haklarının korunmasıyla ilgili olarak, bazı sınırları aşmaması gerekse de basının, görev ve sorumluluklarının bilincinde olarak kamu yararını ilgilendiren her konuyu iletme görevi vardır. Onun böyle konularda bilgi ve fikir yaymadan ibaret olan görevine kamunun bu fikir ve bilgileri alma hakkı eklenir. AİHM'e göre bu görevi olmasaydı basın, vazgeçilmez “bekçi köpeği” rolünü oynayamazdı (Bladet Tromsø ve

Stensaas/Norveç [BD], B. No: 21980/93, 20/5/1999, §§ 59 ve 62; Pedersen ve Baadsgaard/Danimarka [BD], B. No: 49017/99, 17/12/2004 § 71)” (AYM, İlhan Cihaner (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, §57-58).

2017 yılında 6771 sayılı Kanun ile gerçekleştirilen Anayasa değişiklikleri dahilinde, Anayasa’nın 101. maddesinde yer alan “Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir” fıkrası ilga olmuştur. Akabindeki siyasi deneyim, Anayasa’nın 103. maddesindeki açık tarafsızlık kaydına rağmen, partili ve parti genel başkanı Cumhurbaşkanı kavramını ortaya çıkarmıştır. 6771 sayılı Kanun ile gerçekleşen Anayasa değişiklikleri sonrasındaki siyasi deneyim; Cumhurbaşkanı’nın, muhalefet partilerini eleştiren, günlük siyasi tartışmalara dahil olan bir parti genel başkanı konumunda bulunduğunu göstermektedir. Hal böyleyken, gazetecilere basın kartı verilmesini, siyasi tartışmalarda taraf ve muhalif gazeteciler tarafından doğal olarak eleştirilebilen Cumhurbaşkanı’na bağlı İletişim Başkanlığı’nın yetkisine bırakılması, basın özgürlüğüne ve düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüne açıkça aykırı bir nitelik taşır. İletişim Başkanlığı, siyasi tartışmalarda taraf olan partili Cumhurbaşkanı’nı basının “bekçi köpeği” fonksiyonu dahilinde eleştiren muhalif gazetecilere basın kartı vermeyerek, onları fiilen cezalandırabilecektir. Esasen güncel uygulama, tam da bu şekilde cereyan etmektedir: İletişim Başkanlığı, muhalif olduğu kabul edilen gazetecilere, Anayasa’nın demokrasi, basın hürriyeti ve ifade özgürlüğüyle ilgili düzenlemelerine açıkça aykırı olarak, basın kartı vermemektedir. Son yıllarda, birçok muhalif gazetecinin basın kartı iptal edilmiştir. Bu tablo karşısında; bazı gazetecilerin, basın kartı alma imkanını yitirmemek amacıyla kendi kendilerine sansür uygulamaları ve eleştiri haklarını kullanmaktan kaçınmaları mümkündür (chilling effect).

#### **Madde 10: Basın Kartı**

Teklif metninin 10. maddesi, gerekçesinde de ifade edildiği üzere “basın kartı başvurusunun 14 no’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenen görevine uygun bir şekilde İletişim Başkanlığınca yapılacağı” hükmünü içermektedir. Basın özgürlüğünün kullanımı açısından büyük önem taşıyan basın kartının, 2017 Anayasa değişiklikleri sonrası tarafsızlığını yitiren ve

bugün bir siyasi parti genel başkanı olan bir Cumhurbaşkanı'na bağlı bir idari merci tarafından verilmesi basın ve ifade hürriyetlerine açıkça aykırıdır (Bu konuda bkz. teklifin 2. maddesiyle ilgili açıklamalar).

Gerekçede ifade edildiği şekilde bir kanun maddesinin bir CBK düzenlemesine “uygun bir şekilde” ihdası, normlar hiyerarşisinin inkarıdır ve Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini içeren 2. maddesiyle uyumlu bir yaklaşım değildir.

Basın kartıyla ilgili işlemler, basın ve ifade hürriyetleri açısından büyük bir önem taşıdığından, bu konunun CBK ile düzenlenmesi Anayasa'nın 104., 26., 28. ve 7. maddelerine aykırılık taşımaktaydı.

Bu konunun (Anayasa'ya diğer açılardan aykırı olmakla beraber) kanunla düzenlenmesi itibarıyla 14 no'lu CBK'nin 3. maddesinin 1. fıkrasının k bendiyle, 7. maddesinin 1. fıkrasının e bendi, “Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.” hükmünü içeren Anayasa m.104/17 uyarınca, ilga olmuştur.

#### **Madde 17: Yönetmelik**

Teklifin 17. maddesiyle 5187 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 8 uyarınca, özellikle, basın kartlarıyla ilgili olarak medya kuruluşlarında aranacak şartlar, kontenjanlar, Basın Kartı Komisyonu'nun üyelerinin belirlenmesi, çalışma ve karar alma usulleri ve başvuru türleri hususlarının genel çerçevesinin kanun düzeyinde belirlenmeyip, taraflı Cumhurbaşkanı'na bağlı İletişim Başkanlığı'nca tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, yetki ve yasa-yönetmelik ilişkisi bakımından şu ikili sorunu beraberinde getirmektedir:

–Yönetmelik çıkarma yetkisi bakımından: Anayasa madde 124, yönetmelik çıkarmaya yetkili makamları sayım yoluyla belirlemiştir: Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri. Oysa, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının, Cumhurbaşkanlığına bağlı idari nitelikte bir birim olup, kamu tüzelkişiliğine sahip olmadığından yönetmelik çıkarma yetkisi de bulunmamaktadır.

–Yasa ile düzenlenmesi gereken konuların yönetmelikle düzenlenmesi

ise, Anayasa'nın birçok maddesine açıkça aykırılık oluşturmaktadır: Anayasa'nın 2. (demokratik hukuk devleti ilkesi), 10. (kanun önünde eşitlik ilkesi), 26. (düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti), 28. (basın hürriyeti) ve 13. (temel hak ve hürriyetlerin sınırlanmasında kanunilik ilkesi) maddelerini ihlal etmektedir (Bu konuda bkz. teklifin 2. maddesiyle ilgili açıklamalar).

### **Madde 23: İnternet Haber...**

Kanun teklifinin 23. maddesiyle 195 sayılı Kanun'a eklenen "İnternet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlayacakların sorumlulukları" başlıklı Geçici Madde 9 uyarınca; internet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlayacakların taşınması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esasların Kurum Genel Kurulu tarafından (altı ay içinde) çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür. Resmi ilan ve reklam yayınına ilişkin koşullar basın özgürlüğü ve mülkiyet hakkı üzerinde sınırlayıcı etkiler doğuracaktır. Özellikle, demokratik muhalefet işlevinin internet basını tarafından yerine getirilebilmesi açısından, söz konusu hususların maddi anlamda bir kanun dahilinde düzenlenmesi gerekir. O sebeple, söz konusu vasıf, sorumluluk, usul ve esasların genel çerçevesinin kanunla çizilmesi gerekir. Teklif maddesi; Anayasa'nın 26. (düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti), 28. (basın hürriyeti), 35. (mülkiyet hakkı), 2. (hukuk devleti ilkesi), 10. (kanun önünde eşitlik ilkesi) ve 13. (temel hak ve hürriyetlerin sınırlanmasında kanunilik ilkesi) maddelerine aykırıdır.

### **Madde 29: "...endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle,"**

Kanun teklifinin 29. maddesiyle 5237 sayılı Kanun'a eklenen madde 217/A uyarınca; sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimsenin cezalandırılacağı öngörülmektedir.

Anayasa'mıza ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre, yöneticilerin ifade özgürlüğü dar, yurttaşların ifade özgürlüğü ise geniştir. Ancak son yıllarda tanık olduğumuz süreç tersine dönmüş bulunuyor; yöneticilerin ifade özgürlüğü

her gün yurttaşlara veya yurttaşların bazı kesimlerine hakaret edecek eşiğe ulaşmakta fakat yurttaşların en mütevazı görüşlerini, en demokratik görüşlerini dile getirmeleri bile yaptırıma tabi tutulabilmektedir. Böyle bir ters orantı var. 29. maddeyi değerlendirirken bu siyasi atmosferi de görmezden gelmemek gerekir.

Hukuk devleti, bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa'ya ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bulunduğu bilinci olan devlettir (*Anayasa Mahkemesi'nin 02.06.2009 tarihli ve 2004/10 E.; 2009/68 K. sayılı Kararı*). *Hukuk devletin ön koşullarından olan hukuki güvenlik ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olması, hukuki belirlilik ilkesi de kanun hükümlerinin şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılabilir olması ve ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (bkz. AYM 9.2.2017, 2016/143 E.– 2017/23 K. par. 13; RG. 12.4.2017-30036) (Anayasa Mahkemesi'nin 04.05.2017 tarihli ve 2015/41 E.; 2017/98 K. sayılı Kararı).*

Madde, Anayasa Mahkemesi'nin ve Avrupa Mahkemesi'nin yasanın niteliğini tanımladığı kararlarına açıkça aykırıdır çünkü özellikle ilgili pilot kararların da vurguladığı üzere; bu, öngörülmez bir düzenlemedir, uygulamadaki sonuçları belirsiz ve keyfiliğe açıktır. Her ne kadar düzenlemede hem özel kast hem de elverişlilik koşulları suç tipine dahil edilmiş olsa da, kullanılan “ülkenin iç ve dış güvenliği”, “kamu düzeni” ve “genel sağlık” kavramları son derece geniş kapsamlıdır ve suçun objektif olarak çerçevelenmesini mümkün kılmamaktadır. “Gerçeğe aykırı bilgi”, görüldüğü kadar masum bir ibare değildir. Çeşitli kamusal meselelerde neyin “gerçek” olduğunu tespitinin her zaman mümkün olmaması yanında, teklif maddesi, tanımı gereği doğru ya da yanlış olamayacak değer yargılarının da uygulamada

cezalandırılması riskini doğuracaktır. Özellikle, antidemokratik erişim engeli ve yayın yasağı kararlarının sıklıkla alınmış olduğu son yıllarda yargının yürütmeye bağımlı hale gelmiş olduğu da dikkate alındığında; teklif maddesi, Anayasa'nın düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini öngören 26. ve hukuk devleti ilkesini içeren 2. maddesine aykırıdır.

**Madde 30: “Halkı Yanıltıcı Bilgi”**

Madde 29 teklif metninden çıkarılırsa, orada ihdas edilen suça ilişkin olarak temyiz kanun yolunu düzenleyen 30. maddenin de tekliften çıkarılması gerekir.

**Madde 33 : “Erişimin Engellenmesi” ve AYM Pilot Kararı**

Birleşmiş Milletler, İfade Özgürlüğü Özel Raportörü David Kaye 2017 yılında özel şirketlere içerik çıkarma yükümlülüğü getirilmesine ilişkin görüşünde<sup>1</sup> özel şirketlere içerik çıkarma yükümlülüğü getirilmesine ilişkin düzenlemelerin ifade özgürlüğü açısından kaygı verici olduğunu belirtmiş ve “aşağılama”, “hakaret” gibi muğlak kavramlarla bilginin yayılmasının yasaklanmasının, Uluslararası Medeni Siyasi Haklar Sözleşmesinin 19. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Raportör çıkarılması istenen içeriğin hukuka aykırılığının büyük ölçüde dile getirildiği bağlamla ilişkili olduğunu ve platformların bu bağlamı değerlendirme pozisyonunda bulunmadığına dikkat çekmiştir. “Sosyal ağ” kavramının muğlaklığına da değinen raportör, bu muğlaklığın yasanın uygulanacağı platformlar açısından belirsizlik ve öngörülemezlik doğurduğuna dikkat çekmiştir. Öngörülen cezaların yüksekliğinin ve inceleme sürelerinin kısalığının da platformları hukuka uygun içerikleri çıkarmaya yöneltebileceği uyarısında bulunmuştur.

İfade özgürlüğü ve özel hayata yönelik her türlü müdahalenin her türlü siyasi, ticari ya da istenilmeyen etkiden uzak bağımsız organlarca ve keyfi ve ayrımcı tutumlardan uzak bir şekilde uygulanması gerektiğini (A/HRC/17/27) hatırlatarak yargı denetiminden uzak bir şekilde ticari şirketlere üçüncü kişilerin

<sup>1</sup> <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/Legislation/OL-DEU-1-2017.pdf>



içeriklerini çıkarma yetkisi tanınmasının uluslararası insan hakları hukukuna aykırı olduğunu belirtmiştir.<sup>2</sup>

Özel Raportör tarafından dile getirilen endişeler nitekim Fransız Anayasa Konseyi tarafından da paylaşılmış ve benzer bir şekilde nefret söylemi içeren içeriklerin 24 saat içinde sosyal medya platformları tarafından çıkarılmasını aksi takdirde yüksek idari cezalar öngören bir yasayı ifade ve haberleşme özgürlüklerini ihlal ettiği gerekçesiyle anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir.<sup>3</sup>

Türkiye’de idari ve yargısal kararlarla yüzbinlerce internet sitesi veya internet içeriği erişime engellenmiştir. İfade Özgürlüğü Derneğinin EngelliWeb Raporuna göre 2019 yılı sonu itibarıyla 408.494 alan adı ve internet sitesi erişime engellenmiştir. Bunun yanı sıra 2019 sonu itibarıyla 130.000 URL adresine, 7000 Twitter hesabına, 40.000 tweete, 10.000 YouTube videosuna ve 6.200 Facebook içeriğine de 5651 sayılı Kanun ve diğer kanunlara dayalı olarak erişime engellenmiştir.<sup>4</sup> Yine yukarıda açıklandığı gibi Anayasa Mahkemesi bugüne kadar 5651 sayılı Kanunun 9. Maddesinin uygulanmasına ilişkin onbeşden fazla ihlal kararı vermiş ve Ali Kızık kararında sulh ceza hakimlikleri tarafından uygulanması gereken “ilk bakışta ihlal” (*prima facie*) doktrinini geliştirmiştir. Ne var ki, 2019 yılında bu maddeye göre verilen 62.000’den fazla karardan yalnızca 22’sinde sulh ceza hakimlikleri tarafından bu ilke uygulanmış ve ilk bakışta ihlal değerlendirmesi yapılmıştır.<sup>5</sup> Yine 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesine göre 400’e yakın idari tedbir kararıyla 21.000’den fazla içerik erişime engellenmiştir. 2019 sonu itibarıyla 19 farklı sulh ceza hakimliğince onaylanan ve tespit edilen toplam 397 8/A kararıyla yaklaşık 2.000 tane haber sitesi ve alan adı, 650’den fazla haber linki, 3.000’den fazla Twitter hesabı, yaklaşık 3.000 tweet, 600’e yakın Facebook içeriği ve 1.600’den fazla YouTube videosu olmak üzere 21.000’den fazla adrese erişim engellenmiştir.<sup>6</sup> Anayasa Mahkemesi, Birgün (*Birgün İletişim ve Yayıncılık Ticaret A.Ş.*, B. No: 2015/18936, 22.05.2019) kararında bu madde açısından da ilk bakışta ihlal doktrininin uygulanması gerektiğine karar vermiştir. Kanunda açık bir şekilde

2 Ibid.

3 Bkz. Yukarıdaki açıklamalar: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2020/2020801DC.htm>

4 EngelliWeb 2019 Raporu, s. 3 [https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb\\_2019.pdf](https://ifade.org.tr/reports/EngelliWeb_2019.pdf)

5 Ibid. s. 38.

6 Ibid. s. 14.

erişimin engellenmesinin URL bazlı yapılacağı belirtilmesine rağmen hiçbir gerekçe göstermeden haber siteleri topyekûn erişime engellenmektedir. Anayasa Mahkemesi, bugüne kadar en az beş kararda haber sitelerinin topyekûn erişime engellenmesinin Anayasaya aykırı olduğuna karar vermiş olmasına rağmen<sup>7</sup> 2020 yılı başında OdaTv'nin beş farklı alan adı topyekûn erişime engellenmiştir. Aynı şekilde Independent Türkçe'nin dört ayrı alan adı topyekûn erişime engellenmiştir.

2019'un birinci yarıyılı içinde Türkiye'den Twitter'a 388 mahkeme kararı ve 5.685 diğer çıkartma talebi gönderildiği ve bu taleplerle 8.993 Twitter hesabının kapatılmasının talep edildiği görülmektedir. Twitter ise 2019'un birinci yarıyılı içinde sadece 264 hesabı ve 230 tweeti Türkiye'den görünmez kıldığını açıklamıştır. EngelliWeb rapor çalışmasında da 2019 yılı içinde Türkiye'den sulh ceza hakimlikleri kararlarıyla erişimi engellenen 1.484 Twitter hesabı tespit edilmiştir.<sup>8</sup> Dünya genelinde, genel toplamda Twitter'dan toplam 181.271 hesabın kapatılması veya ülke bazında görünmez kılınması talep edilirken, Twitter toplamda sadece 2.877 hesabı kapatmış veya görünmez kılmıştır. Şikâyet konusu hesap sıralamasında Türkiye 84.258 (%46) hesapla ilk sırada yer alırken, 16.209 hesapla Rusya ikinci sırada ve 10.960 hesapla Japonya üçüncü sırada yer almıştır. Kapatılan veya görünmez kılınan hesaplar sıralamasında da Türkiye 2.243 (%77) hesapla ilk sırada yer alırken, 308 hesapla Rusya ikinci sırada ve 205 hesapla Hindistan üçüncü sırada yer almıştır.<sup>9</sup>

**Bu durumda sosyal medya platformlarının Türkiye'den gönderilen yargı kararlarını uygulamadığı tezi anlamsızlaşmaktadır. Zira bu kararların tamamını sosyal medya platformları uygulasa, AYM tarafından ihlal kararı verilinceye kadar ifade özgürlüğüne yönelik ihlaller devam edecektir.**

7 Bkz. (Baran vakfı Twitter hesabı ve Diken haberine ilişkin) Baransav ve Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş., B. No: 2015/18581, 26.09.2019; (Yüksekova güncel habersitesine ilişkin) Cahit Yiğit Başvurusu, B. No: 2016/2736, 27.11.2019; (Siyasihaber.org sitesine ilişkin) Tahsin Kandamar Başvurusu, B. No: 2016/213, 28.11.2019; Wikimedia Foundation ve Diğerleri, Başvurusu, B. No: 2017/22355, 26.12.2019; (Sendikaorg sitesine ilişkin) Ali Ergin Demirhan, B. No: 2015/16368, 11/3/2020.

8 EngelliWeb 2019, s. 41.

9 Ibid, s. 44.

Kanun teklifinin 33. maddesi, 5651 sayılı Kanun'un “İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi” başlıklı 9. maddesinin 9. fıkrasına yargısal sürece ilişkin olarak bir cümle eklemektedir. Ancak Anayasa Mahkemesi, sulh ceza mahkemelerinin internetteki haberlerin erişime engellenmesi kararları ile ilgili verdiği “**pilot kararında**”, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlemesi Kanunu'nun erişimin engellenmesi kararlarına yönelik 9. maddesinin değiştirilmesi gerektiğine hükmetmiştir (*Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri Başvurusu* (Başvuru no: 2918/14884; Karar ta.: 27/10/2021; R.G. 7 Ocak 2022-31712).

AYM, TBMM'ye yeni düzenleme yapılmaması durumunda tüm başvuruların hak ihlali ile sonuçlanacağını da bildirmiş oldu. Karar, AYM Genel Kurulu tarafından çeşitli haber sitelerinde yer alan dokuz farklı haberle ilgili 129 URL adresine getirilen erişime engelleme kararlarına karşı yapılan bireysel başvuru dosyaları birleştirilerek verildi.

Kararda, Anayasa'ya göre kamunun bilgiyi alma hakkı bulunduğu belirtilerek, erişimin engellenmesi kararlarının hem haber ve fikirleri verme hakkına hem de halkın haber ve fikirleri alma hakkına müdahalede bulunduğu kaydedildi.

Kararda, erişime engelleme kararı veren sulh ceza hakimliklerinin hiçbirinin söz konusu haberlerin şeref ve saygınlığı nasıl zedelediğine kararlarında yer vermedikleri, gerekçeli kararlarda, basının görev ve sorumluluklarına uymadığı tespitinin neye göre yapıldığının açıklanmadığı belirtildi.

Mevzuatın, basına güvence sağlamadığını saptayan AYM, **yapılacak düzenlemenin içermesi gereken hususları** da sıraladı:

• Madde 9 öngörülebilir niteliğe kavuşturulmalıdır. Erişimin engellenmesi usulünün kapsamı ve hukuki niteliği yeterli açıklıkta ve netlikte olacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

• İnternetin sınırlandırılmasını düzenleyen kanunların olabildiğince dar bir uygulama alanına izin verecek şekilde tasarlanması ve kullanımının acil bir toplumsal ihtiyacın gereklerine özgülenmiş olması gerekmektedir.

• Hangi davranış ve olgulara hangi hukuksal sonuçların bağlanacağını ve bu bağlamda kamusal makamlar için nasıl bir müdahale yetkisi doğacağını belirli bir kesinlik ölçüsü içerisinde ortaya konulması gereklidir. Erişimin engellenmesi gibi durumlarda, haksız fiilin ağırlığının boyutuna ilişkin bir ölçüt/eşik değer belirlenmesi gibi kriterler oluşturulmalıdır.

• İfade özgürlüğünü kısıtlayan bir yolun keyfi uygulamalara yol açmaması ve özgürlüğün kullanımını ölçsüz biçimde ortadan kaldıracak düzeyde olmaması için gerekli güvenceleri barındırması elzemdir.

• Kararlara itiraz edildiğinde delil sunmak da dahil savunmaları ortaya koyma imkanı bulabilecekleri bir yol kurulması yükümlülüktür.

• İtiraz merci tarafından verilen kararların istinaf veya temyiz mercii denetimine açılmasının demokratik düzen için vazgeçilmez olan ifade ve basın özgürlüklerine yönelik halihazırda ortaya çıkan ihlallerin önlenmesi açısından yaşamsal önemde olduğu unutulmamalıdır.

• Sulh ceza mahkemelerine kılavuzluk edecek hükümler getirilmelidir. Orantısız ve keyfi uygulamalara yol açmamak için erişimin engellenmesinin zorunlu ve istisnai bir tedbir olduğu, en son başvurulabilecek çare ve son önlem olduğu belirtilmelidir.

• Düzenlemede erişimin engellenmesi tedbirine başvurmadan önce etki değerlendirmesi yapılması, gecikmeksizin erişimin engellenmesinin haklı çıkarılması, kullanılan araç ile ulaşılmak istenen meşru amaç arasında makul bir dengenin sağlanması yükümlülüğü getirilmeli, erişimin engellenmesi dışında alternatif araçlara yer verilmelidir.

Kararda, benzer çok sayıda başvurunun AYM'nin önünde olduğu belirtilerek, sorunun yasadan kaynaklandığı vurgulandı ve kararın bir örneğinin **TBMM'ye gönderilmesine** hükmedildi.

AYM gündeminde olan başvuruların görüşülmesinin bir yıl süreyle ertelenmesine karar verildi. Karara bağlanan dosyalarda ise yeniden yargılama

yapılmasının zorunlu olduğu belirtildi. Bununla birlikte haberleri erişime engellenen yayın organlarına 8 bin 100'er lira tazminat ödemesi kararlaştırıldı.

**Madde 34: Temsilci, sosyal ağ, reklam, kolluk, idari para...**

**1) Temsilci Atama Yükümlülüğü**

Temsilci atama zorunluğu serbest ticaret ilkelerine aykırı olduğu gibi, amacının da sosyal medya üzerinde sansür sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Zira dünyada sosyal medya platformlarına en çok içerik çıkarma talebi Türkiye'den gitmektedir. Bu platformlar şeffaflık ilkeleri gereği kendilerine gelen içerik çıkarma taleplerine ilişkin istatistikleri yayınlamaktadırlar. Platformlar kendi etik değerlendirmelerine göre nefret söylemi, ırkçılık, terör tehdidi, şiddet savunuculuğu, tehdit, sövme, hakaret olarak gördükleri içerikleri çıkarmaktadırlar. Ancak Türkiye'den gönderilen taleplerin önemli bir kısmı bu platformların tabi olduğu ülkelerin hukukuna ya da uluslararası hukuka göre ifade ve basın özgürlüğü kapsamında kaldığından, platformlar tarafından söz konusu talepler yerine getirilmemektedir.

Sosyal ağ sağlayıcılara getirilen temsilci atama yükümlülüğü ve yaptırımı Anayasa'nın 22. maddesinde yer alan "haberleşme hürriyeti"nin, 26. maddesinde teminat altına alınan ve demokratik toplumların en temel değerlerinden biri olan "ifade hürriyeti"nin ve yine Anayasa'nın 28. maddesinde düzenlenen "basın hürriyeti"nin ve Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13. Maddesinin -özellikle demokratik toplum bakımından- açık bir biçimde ihlâli anlamına gelmekte ve dolayısı ile, mezkûr hak ve hürriyetleri teminat altına alan Anayasamızın "demokratik hukuk devleti" ilkesini benimseyen 2. maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir.

Atanan temsilcinin gerçek kişi olması halinde Türk vatandaşı olmasını öngören kuralın meşru bir amacı olmadığı gibi sözleşme özgürlüğüne ölçsüz bir müdahale teşkil etmektedir. Kanun teklifi, buna ek olarak, Türk vatandaşı gerçek kişinin Türkiye'de mukim olması şartını da getirmektedir. Bu koşul da, yine Anayasa'nın 48. maddesine aykırıdır. Zira; Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyeti ile sahip olduğu özel teşebbüs kurma serbestisine sahip olduğu, devletin de özel teşebbüsleri güvenli

ve kararlılık içerisinde sosyal amaçlarına uygun çalışmasını temin edecek tedbirler almakla yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Sözleşme özgürlüğü devletin, kişilerin istedikleri hukuki sonuçlara ulaşmalarını sağlaması ve bu bağlamda kişilerin belli hukuki sonuçlara yönelen iradelerini geçerli olarak tanınması, onların iradelerinin yöneldiği hukuki sonuçların doğacağını ilke olarak benimsemesi ve koruması anlamına gelmektedir. Sözleşme özgürlüğü uyarınca kişiler, hukuksal ilişkilerini özgür iradeleriyle ve sözleşmelerle düzenlemekte serbesttir. Anayasa'nın 48. maddesinde koruma altına alınan sözleşme özgürlüğü, sözleşme yapma serbestisinin yanı sıra yapılan sözleşmelere dışarıdan müdahale yasağını da içerir (AYM, E.2017/154, K.2019/18, 10/04/2019, § 11).

## **2) Sosyal Ağ Sağlayıcının Bilgi Verme Yükümlülüğü**

5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine yapılan eklemeye; sosyal ağ sağlayıcının, **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu** tarafından istenen bilgileri Kurum'a vermekle yükümlü olduğu öngörülmüştür. Teklif maddesinde; kişisel verilerin kişinin rızası dışı paylaşımını kamu yararına yönelik meşru bir amaç dahilinde çerçeveleyen ve sınırlayan herhangi bir ibare yoktur. Bu durumda, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun kişisel verilere sınırsız şekilde ve keyfi olarak ulaşması riski ortaya çıkmaktadır. Söz konusu düzenleme; Anayasa'nın 20., 123., 2., 7. ve 13. maddelerine aykırıdır.

## **3) Reklam Verilmesinin Yasaklanması**

Yine aynı maddeyle 5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine eklenen 10. fıkrayla; “ ... bu Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğinin yerine getirilmemesi halinde, Türkiye'de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin, ilgili yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıya altı aya kadar reklam vermesinin yasaklanmasına Başkan tarafından karar verilebilir, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. ” Düzenleme, altı aya kadar reklam verilmesinin yasaklanmasına Başkan tarafından karar verilebileceğini belirtmekte; ancak bu kararın hangi koşullarda verilmek gerektiğini ve tedbirin hangi durumlarda altı aya kadar nasıl bir süre uzunluğu derecelenmesiyle verileceğini belirtmemektedir. Anılan altı aya kadar



getirilebilen reklam yasağı ağır bir tedbirdir ve tedbirin kurul şeklinde ya da yargısal bir merci tarafından değil de tek kişinin kararıyla alınabilmesi; öte yandan, tedbirin hukuka aykırı fiille nasıl orantılandırılacağına kanunda öngörülmemesi, onu ölçsüzlük ve keyfîlik riskine açık hale getirmektedir.

Maddeyle 5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine eklenen 10. fıkrayla ilgili yukarıdaki gözlemler, 5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine eklenen 11. fıkra bakımından da geçerlidir.

#### **4) Kolluk Birimleriyle Bilgi Paylaşma**

5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine eklenen 16. fıkrayla, *“Sosyal ağ sağlayıcı, kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan içerikleri öğrenmesi ve gecikmesinde sakınca bulunması halinde, bu içeriği ve içeriği oluşturan ilişkin bilgileri yetkili kolluk birimleriyle paylaşır”* hükmü öngörülmüştür. Hüküm çok geniş kapsamlı bir uygulama alanı bulabilir; zira yükümlülüğünün ihlal edilmemesine yönelik aşırı bir ihtiyat gösterecek sosyal ağ sağlayıcı, en ufak bir tereddüt gördüğü durumlarda dahi kolluk kuvvetleriyle temasa geçebilecek ve kişisel verileri potansiyel suçla ilgili şüphesiyle sistematik şekilde paylaşabilecektir.

#### **5) İdari Para Cezası**

5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine eklenen 20. fıkra uyarınca, 5651 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine eklenen 19. fıkradaki yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya, Kurum Başkanı tarafından, bir önceki takvim yılındaki küresel cirosunun yüzde üçüne kadar idari para cezası verilebilir. Söz konusu 19. fıkra şöyledir: *“Sosyal ağ sağlayıcı, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumlara ilişkin kriz planı oluşturmakla ve Kuruma bildirmekle yükümlüdür.”*

19. fıkarda öngörülen idari suç ve ceza, suç ve cezaların kanuniliği ilkesine tabidir. Buna karşın;

- kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumların nasıl belirleneceği
- oluşturulacak kriz planının mahiyeti ve kapsamı
- Kurum'a ne zaman ve ne şekilde bildirim yapılacağı, tamamen

belirsizdir.

Şu halde; kanunda açık şekilde tanımlanmamış ve öngörülebilir olmayan bir fiile karşılık olarak idari ceza ihdas edilmektedir. Bu düzenleme, Anayasa'nın 38. ve 2. maddelerine aykırıdır.

19. fıkra ile ilgili olarak yukarıda tanımlanan Anayasa'nın 38. ve 2. maddelerine aykırılık hali, benzer şekilde ek 4. maddeye eklenen ve 20. fıkra uyarınca ihlali halinde aynı idari para cezasını gerektirecek olan 7. fıkradaki yükümlülük açısından da geçerlidir. Söz konusu 7. fıkraya göre: “Sosyal ağ sağlayıcı, çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alır”. “Ayrıştırılmış hizmet” ve “gerekli tedbirler” ibarelerinin anlamı belirsizdir ve 7. fıkra, suçların kanuniliği ilkesine aykırıdır.

#### **Madde 38: Mali Yaptırım ve Yasallık İlkesi**

Kanun teklifinin 38. maddesiyle 5809 sayılı Kanun'un 60. maddesine eklenen 16. fıkra uyarınca; 5809 sayılı Kanun'un 9. maddesine aykırı olarak düzenlemelerde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara bir milyon Türk Lirası'ndan otuz milyon Türk Lirası'na kadar idari para cezası verilebileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 38'inci maddesinin üçüncü fıkrasında “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.” denilerek, “cezanın kanuniliği” ilkesi öngörülmüştür. Anayasa'nın 38'inci maddesine paralel olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2'nci maddesinde de “suçta ve cezada kanunilik” ilkesi hüküm altına alınmıştır.

AYM'nin ifade ettiği üzere:

“Anayasa'da öngörülen suçta ve cezada yasallık ilkesi, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir anlayışın öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun da temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Anayasa'nın 38. maddesine paralel olarak Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan 'suçta ve cezada kanunilik' ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek

*cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde yasada gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmadığından disiplin cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tâbidir.” (AYM, 20.10.2011 günlü, E. 2010/28, K. 2011/139 sayılı karar; AYM, 14.01.2015 günlü, 2014/100 E., 2015/6 K. sayılı karar).*

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa'nın 13'üncü maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan özel önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir (Anayasa Mahkemesi'nin 11.04.2019 tarihli 2019/9 E., 2019/27 K. sayılı Kararı, §15).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 7'inci maddesi de suçta ve cezada kanunilik ilkesini güvencelemektedir. (AİHM, Kokkinakis/Yunanistan, 25 Mayıs 1993, başvuru no : 14307/88 § 52). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 7'inci maddesi uyarınca, kovuşturma ve mahkumiyete yol açan eylemin icra edildiği tarihte, ilgili eylemi cezalandırılabilir kılan kanuni bir düzenlemenin bulunmasının ve verilen cezanın da ilgili düzenleme tarafından belirlenmiş sınırları aşmamasının gerektiğini belirtmektedir (AİHM, Del Río Prada/İspanya, 21 Ekim 2013, başvuru no : 42750/09, §80). Suçların kanuniliği ilkesi, suçun kanun tarafından açıklıkla tanımlanmasını gerektirir (AİHM, Cantoni/Fransa, 15 Kasım 1996, başvuru no : 17862/91, §29). Sözleşme'nin 7'inci maddesindeki “hukuk” sözcüğü, ulaşılabilirlik ve öngörülebilirlik niteliklerini içerir. Bu itibarla; kişi, gerektiğinde mahkemelerce yapılan yorumların da yardımıyla, ilgili düzenlemenin lafzından, hangi eylem ve ihmallerin cezai sorumluluğunu doğuracağını ve söz konusu eylem ya da ihmal sebebiyle hangi cezaya hükmedileceğini bilebilmelidir (AİHM, Kafkaris/Kıbrıs, 12 Şubat 2008, başvuru no : 21906/04 , §140). Bir başka deyişle; suç oluşturan eylemlerin Türkiye'nin iç hukukunda açıklıkla ve öngörülebilir şekilde tanımlanması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7'inci maddesinin de bir gereğidir. Yine Medeni ve

Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 15'inci maddesinin birinci paragrafında ise *“Hiç kimse, işlendiği zamanda ulusal ya da uluslararası hukuk bakımından suç sayılmayan bir fiil ya da ihmal yüzünden suçlu sayılamaz. Suç sayılan bir fiile, işlendiği zaman yürürlükte olan bir cezadan daha ağır ceza verilemez. Fiilin işlenmesinden sonra yasalarda bu fiile karşılık daha hafif bir ceza öngörülecek olursa, fiili işleyene bu ikinci ceza uygulanır.”* biçiminde düzenlenmiştir (Anayasa Mahkemesi'nin 11.04.2019 tarihli 2019/9 E., 2019/27 K. sayılı Kararı, §14).

Kanun teklifinde öngörülen söz konusu müeyyide, cezaların kanuniliği ilkesine (Anayasa m.38) aykırıdır. Zira, bire otuzluk bir orana tekabül eden anılan idari para cezası makası aşırı derecede geniştir. Maruz kılınacak müeyyideye ilişkin süre makası bakımından keyfiligi engelleyecek objektif bir kanuni ölçüt bulunmamaktadır. Cezanın asgari ve azami hadleri farklı ağırlıkta iki cezaya tekabül etmektedir. Şu halde, söz konusu fiilleri işleyen kişilerin alacakları cezalar, maddi anlamda bir kanun dâhilinde makul şekilde öngörülebilir değildir. Sayılan sebeplerle, ihtilafı kural Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini düzenleyen 2. maddesine de aykırıdır.

Maddelerinin büyük çoğunluğu anayasa aykırılık içeren teklife ilişkin, Adalet Komisyonuna uzman olarak katılan Yargıtay temsilcisi de hukuk dersi niteliğinde izahatlarda bulundu. MHP'li Feti Yıldız'ın, bir milletvekiline yakışmayan üslubuyla karşılaşan Yargıtay 8. Ceza Dairesi Üyesi İhsan Baştürk, teklifin özellikle ‘Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma’ başlıklı ve kamuoyunda ‘sansür’ maddesi olarak tanımlanan 29 uncu maddesiyle ilgili dikkat çekici eleştirilerde getirdi. Yargıtay’da görev yaptığı 8. Ceza Dairesinin, söz konusu maddenin de dahil olduğu suç türlerinin yargılmasını yaptığıının altını çizen ve bu bağlamda birinci derecede uygulayıcı konumda olduklarını vurgulayan İhsan Baştürk'ün, teklifin 29 uncu maddesinin ‘hukuki belirlilik’ içermediği, mahkemelerde farklı kararların verilmesine kaynaklık edeceği ve yüzde 99 basına yönelik olduğunu ifade ettiği görüşlerinden öne çıkanlar şöyle:

*“‘Suçta ve cezada kanunilik ilkesi’ hem Anayasamızda hem ceza kanunlarında vurgulanan temel hak ve hürriyetlere ilişkin çok önemli bir maddedir. Bu madde bir taraftan bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına alırken diğer taraftan*

'hukuki güvenlik ilkesi'ni, bireylerin serbestçe, özgürce hukuk devletinde, toplum içinde kendilerini ifade edebilmelerine imkân tanımaktadır. Bu prensip, bu ilke sayesinde ki bireyler hangi fiillerin suç oluşturduğunu ve cezasının ne olduğunu bilebilecek duruma kavuşurlar. Bu bağlamda, kanunilik ilkesinin en önemli unsurlarından birisi "kıyas yasağı" yanında "belirlilik ilkesi"dir. 'Belirlilik ilkesi' sayesinde bireyler, hukuk devletinde hangi davranışların yasaklandığını hiçbir tereddüde meydan bırakmayacak şekilde bilebilecek durumda olabilecek; böylelikle, kişilerin toplumsal hayatlarını, sosyal hayatlarını hiçbir endişeye, mani olmadan maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmeleri mümkün olabilecektir. Bu bağlamda, "Kamu düzeni" kavramı, "ülkenin iç ve dış güvenliği" kavramı, "kamu barışını bozma" kavramı; bunların içeriğinin belirlenmesinin yargı erki tarafından uygulanmasında önemli tartışmalar çıkarılabileceğini tahmin etmek hiç de güç değildir.

Ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığıyla ilgili bilginin ne olduğunun belirlenmesi, kanaatimizce oldukça güçlük arz edecektir. Akabinde bu bilginin ne olduğu belirlense bile bunun kamu barışını bozmaya elverişli şekilde yayılması unsurunun belirlenmesi de ayrı bir güçlük olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teklif metninde yer alan "alenen yayma" ifadesinin ne olduğunun belirlenmesi uygulamada güçlük doğurabilecek nitelikte gözüküyor. Bu bağlamda, bir içeriğin sadece beğenilmesi, sadece "retweet" yapılması, sadece paylaşılması yayma mıdır? Bunun sınırları nedir? İştirak hükümleri çerçevesinde nasıl değerlendirilecek? Dolayısıyla hangi fiiller suç oluşturup hangileri oluşturmayacak? Bunun belirlenmesi, alenen yayma unsuru anlamında da zorluklar doğuruyor ve bunun da ülke çapında farklı uygulamaların oluşmasına sebebiyet verebilecek bir unsur olarak ve dolayısıyla mağduriyetlere sebebiyet verebilecek bir unsur olarak dikkatimi çekmekte.

'Failin gerçek kimliğinin gizlenmesi...' Yani "gizlemek" ne demek? Fail hangi durumda gerçek unsuru gizliyor? Çünkü bu bir ağırlaştırıcı sebep olarak öngörülüş. Özellikle bilgisayar ağları ortamı gözetildiğinde herkes bir "nick name" kullanıyor, müstearat kullanıyor, farklı bir hesapla hareket ediyor ve sosyal medyada, ağ ortamında bazı kişiler gerçek isimleriyle tanınmıyor, oradaki ismiyle tanınmıyor. Dolayısıyla gerçek kimliği gizleme ağırlaştırıcı sebebi de bu

*bağlamda belirlilik ilkesi çerçevesinde ciddi sakıncalar doğurabilecek olarak gözükmüyor.*

*Norm yapma tekniği bakımında da sakıncalı... Teklifte öngörülen suç tipinin zaten basın - yayın işlenebileceği gözetildiğinde... Çünkü bu veri, bu bilgi yüzde 99 basın - yayın yoluyla işlenebilecek bir suç ama 218'inci maddede bildiğimiz gibi bir ağırlaştırıcı sebep var. Dolayısıyla, basın - yayın yoluyla işlenebilmesini, biz âdeta bir ağırlaştırıcı sebebi, bir unsuru yeniden ağırlaştırıcı sebep saymak yoluyla norm yapma tekniğine aykırı bir yöne getiriyoruz.”*

Teklifin görüşmeleri sırasında muhalefet milletvekillerinin, basın örgütlerinin ve konunun birinci derece muhatabı hukukçuların tüm itiraz ve önerilerine kulak tıkayan teklif sahipleri, basın özgürlüğü ve hukukun üstünlüğü açısından Hindistan, Sudan, Myanmar, Türkmenistan, İran, Eritre, Kuzey Kore ile aynı kümede yer alan Ülkemizi son sıralara kaydırma kararlılığını ortaya koymuştur.

## II. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

**Teklifin 1 – 23. maddeleri;** bir yandan internet haber sitelerinin basın hukuku kapsamına alınması amacıyla Basın Kanununun çeşitli maddelerinde düzenleme öngörülürken, diğer yandan gazeteciliğin bir nevi kimlik kartı özelliği taşıyan ve haber takibi sırasında kolaylaştırıcı imkanlar sağlayan basın kartına yönelik hükümler içermekte. Mevcut uygulamada yönetmelik düzeyinde bir mevzuata dayalı verilen basın kartları, teklifle olması gerektiği gibi kanuni dayanağa kavuşturulsa da basın özgürlüğünü ihlal edici hükümlerle Anayasal güvencede olan basın hürriyetine darbe vurmakta. Basın kartı verilmesi ve iptali yetkisini, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı bünyesinde ve neredeyse tamamı siyasi saiklarla belirlenen üyelerin oluşturduğu Basın Kartları Komisyonunun inisiyatifine bırakan uygulamaları öngören düzenlemeler, süre gelen ve gazeteciliği propaganda aracına dönüştürme amacını doğrultusunda ‘memur gazeteci’ anlayışını yerleştirmektedir.



Aynı maddeler kapsamında yine Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına bağlı Basın İlan Kurumu, günümüzde haber ve bilgi edinme açısından en önemli mecralardan olan internet medyasını kontrol etme yetkisiyle donatılıyor. Maddelerin içine yerleştirilen hükümler, Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 'Haberleşme hürriyeti' (md. 22), 'Düşünce ve kanaat hürriyeti' (md. 25), 'Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti' (md. 25), 'Basın hürriyeti' (md. 28), 'Süreli ve süresiz yayın hakkı' (md. 29), 'Düzeltilme ve cevap hakkı', (md. 32), kapsamındaki hükümlere aykırılık taşımakta.

**Teklifin 24. maddesi,** 5510 sayılı Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40 ıncı maddesi uyarınca fiili hizmet süresi zammından yararlanan mesleklerden olan basın çalışanlarının, bu haktan faydalanabilmesinin şartlarına ilişkin düzenleme öngörmekte. Mevcut mevzuatta, 'basın kartı sahibi olunması' şartıyla bu haktan yararlanılabileceği düzenlenirken, hem idari yargı hem de Anayasa Mahkemesinde görülen çeşitli davalarda alınan kararlarla, mevzuatın yasal dayanaktan yoksun olduğu tartışması gündeme gelmişti. Değişiklikle yasal dayanak oluşturulmasına karşın Anayasa Mahkemesinin 25/12/2019 tarihli ve E.: 2019/62, K.: 2019/98 sayılı kararındaki, fiili hizmet süresi zammından faydalanılmasının basın kartı şartına bağlanmaması gerekliliği yerine getirilmiş değildir. Dolayısıyla yapılan düzenleme alınan mahkeme kararlarına aykırılığı gidermediği gibi Anayasa'nın 'Çalışma hakkı ve ödevi' (md. 49) ve 'Sosyal güvenlik hakkı' (md. 60) kapsamındaki hükümlerine uyarlılık taşımamaktadır.

**Teklifin 29. maddesi,** Türk Ceza Kanununun 'Özel Hükümler' başlıklı İkinci Kitap kapsamındaki 'Topluma Karşı Suçlar' başlıklı Üçüncü Kısımının, 'Kamu Barışına Karşı Suçlar' başlıklı 213 ile 222'nci maddelerini içeren Beşinci Bölümündeki 217'nci maddesinden sonra gelmek üzere "Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" başlıklı '217/A' maddesinin eklenmesini öngörmektedir. Bir kişinin, "sırf halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde" yayması halinde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmasını ve Komisyon'da AKP'li milletvekillerinin önergesiyle ikinci fıkrada yapılan değişiklikle failin, suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi halinde, cezanın yarı oranında artırılmasını öngören madde, gerekçesinde de ifade edildiği üzere ifade

özgürlüğü sınırlarındaki bir alana müdahale içermekte. Son yıllarda alınan mahkeme kararlarında ifade özgürlüğü bakımından devletlere pozitif yükümlülük, yani kişilerin, haklardan etkin şekilde yararlanması için devletlere bazı tedbirleri alma sorumluluğu getirilmiş olsa da bunun evrensel hukuk ilkelerinin esas alınarak yapılması bir zorunluluktur. Teklifin gerekçesinde yapılan bu tartışmalar da göstermektedir ki konunun düzenlenmesinde hassas bir denge güdülmelidir, aksi takdirde çağımızda bir toplumun geleceğe güvenle bakabilmesi ve görünen gerçekler etrafında ortaklaşabilmesinin temel şartı olan düşünce ve ifade özgürlüğü ile basın özgürlüğüne baskı uygulanmasına meşruluk kazandırılacaktır ki bunun da her an toplumsal bir kaosu tetiklemesi kaçınılmazdır. Madde, hem yazılış hem de mahiyeti bakımından, Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 'Haberleşme hürriyeti' (md. 22), 'Düşünce ve kanaat hürriyeti' (md. 25), 'Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti' (md. 25), 'Basın hürriyeti' (md. 28) kapsamındaki hükümlerine açıkça aykırılık taşımaktadır. Düzenlemenin kaçınılmaz olarak basın mensuplarında oto sansüre neden olacağı, bunun da kanaat oluşturulması yönünde ikame edilemez bir konuma sahip olan basının, görevini yapamamasına yol açacağı nettir.

**Teklifin 31 – 38. maddeleri**, sosyal medya ve çevrim içi haberleşme ağlarına yönelik düzenleyici hükümleri içeren 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda değişiklikler içermekte. Her iki kanunda yapılan değişiklikler de çağımızın en temel iletişim ve bilgi edinme araçlarından olan internet tabanlı uygulamalara sınırlamalar getirerek, haberleşme hakkına müdahaleye imkan sağlamaktadır.

*Zeynel Emre*

*İstanbul*

*Turan Aydoğan*

*İstanbul*

*Tufan Köse*

*Çorum*

*Alpay Antmen*

*Mersin*

*Rafet Zeybek*

*Antalya*

*Süleyman Bülbül*

*Aydın*

## MUHALEFET ŞERHİ

### Teklifin Tümüne İlişkin Genel Değerlendirme:

Kanun teklifi ile TCK'da yeni bir suç tipi, sosyal medya kuruluşlarıyla internet haberciliği yapan sitelere yeni müeyyideler, engellemeler ve gerek kullanıcı ve gerekse sosyal medya ağ sağlayıcılarına kısıtlamaları beraberinde getirecek olan maddeleri içeren torba bir sansür yasa teklifi ile karşı karşıyayız. Komisyona sunulan teklif, demokratik bir toplumun oluşması açısından, olmazsa olmaz olan eleştiri, haber alma ve yayma hakkına yönelik inceden inceye işlenmiş ve topluma sunuş şekli itibarıyla tam anlamıyla antidemokratik ve yasaklarla dolu olan bir kanun teklifidir. Dezenformasyona karşı mücadele edileceği algısıyla hazırlanan bu kanun teklifi, medya alanını tek tipleştirme, gazeteciliğin temellerini tehdit eden, kişilik hakları ve nefret söylemi gibi bütün dünyanın gündeminde olan “Dijital Dünyanın” sorunlarına hiçbir çözüm getirmeyeceği gibi yeni sorunları da beraberinde getirecektir.

Yalan haber, dezenformasyon niteliğindeki haberin tespitinin mümkün olmadığı mevcut ortamda, düzenleme ile halkı ve muhalif bütün kesimleri susturmaya yönelik ve halkın haber alma özgürlüğünü kısıtlayan birtakım değişiklikler öngörülmektedir. Örneğin; orman yangınlarında, ya da Kürtlere, mültecilere, Alevilere ve toplumun diğer farklı kesimlerine yönelik linç girişiminin yapıldığı, çeşitli çıkar gruplarının manipülasyonlarına karşılık, gerçeği yansıtmaya ve gerçeği ortaya çıkarmaya yönelik olan paylaşımlara, benzer sosyal medya içeriklerine yönelik bir engelleme olarak değerlendirmek mümkündür.

Ülkede, “terörle mücadele” adı altında yıllardır hukuka aykırı binlerce uygulama yürürlüğe konulmuş olup sayısız hak ihlali yaşatılmıştır. Gerçeğin halka ulaştırılması ve en azından gündem oluşturulmasına yönelik olan sosyal medya paylaşımlarının hedef alınmış olmasının ispatı teklifin 29. maddesidir. Bu düzenleme, yapılan haberlerin aslında “eleştiri, düşünce açıklaması” mı yoksa kanun teklifinde yer alan “endişe, panik yaratma, korku yaratma” mı olduğunun tespitinin yapılmasının ölçülerinin belirsiz olması sebebiyle demokratik bir toplumun aleyhine sonuç doğurabilecek bir düzenleme olacaktır.

AKP/MHP hükümetinin sosyal medyaya olan yaklaşımı ve Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın söylemi bu yasa teklifinin gerçek amacını ortaya koymaktadır. “Herkes tweet atabilir ama içi boşsa sorun yoktur” mantığı topluma dayatılmak istenmektedir. Sorgulamayan, gerçekleri ortaya çıkarmayan ve susturulmuş bir toplum hedeflenmektedir. Yeni suç tipinin, siyasal iktidarın çıkarlarını koruyacak nitelikte ve ayrıca muhalefet partilerini, sivil toplumu ve özellikle basını baskılayacak olması, TMK'yı geniş yorumlamak suretiyle de kısıtlamalara neden olacak şekilde tasarlanmış olması kabul edilebilir bir durum değildir.

Teklifin 29. Maddesiyle oluşturulan “korku ve panik, iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse...” şeklindeki suç tanımının soyut olması ve sınırlarının açıkça belirlenmiş olmaması çok ciddi keyfi uygulamaları da beraberinde getirecek olan bir husustur. Bu mantık aynı zamanda Anayasada belirtilen kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesine de aykırılık teşkil edebilecek olan bir

durumdur. Asılsız haber, tahrif edilmiş haber gibi... Sınırları belli olmayan suç tipi, çağdaş ve demokratik ceza yasası bakımından suç olarak tanımlanacak bir durum değildir. Keza TCK'nın 2. Maddesinin ikinci fıkrası "kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz" hükmünü içermektedir. Yine Anayasanın 38. Maddesi ise "kimse işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz" hükmünü içermektedir. Bu bakımdan bu kanun teklifinin Anayasaya açıkça aykırı olduğunu söylemek mümkündür.

Bildiğiniz gibi "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" hem Anayasa'da hem ceza kanunlarında vurgulanan temel hak ve hürriyetlere ilişkin çok önemli bir maddedir. Bu madde bir taraftan bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına alırken diğer taraftan "hukuki güvenlik ilkesini", bireylerin serbestçe, özgürce hukuk devletinde, toplum içinde kendilerini ifade edebilmelerine imkân tanımaktadır. Bu prensip, bu ilke sayesinde ki bireyler hangi fiillerin suç oluşturduğunu ve cezasının ne olduğunu bilebilecek duruma kavuşurlar. Böylelikle davranışlarının sınırlarını bilebilirler ve bu sınırlar dışına çıkan davranışlarının suç olduğunu bilebilecek durumda olurlar. Bu bağlamda, kanunilik ilkesinin en önemli unsurlarından birisi "kıyas yasağı" yanında "belirlilik" ilkesidir. Yani hangi fiilin suç olarak tanımlandığının açık ve net şekilde, hiçbir tereddüde imkân bırakmayacak şekilde belirlenmesi diyebiliriz. Bu anlamda bakıldığında teklif metnine suçun ve cezanın belirli olması demek, suç ve suç oluşturan fiilin tanımlanmasında unsurlarının açıkça belirlenebilir olması demektir.

Anayasa Mahkemesi de kararlarında belirlilik/kanunilik ilkesine sıklıkla vurgulama yapmaktadır ve bu ilkeler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen, iptal gerekçesi olarak en sık başvuru ilkelere dendir. Ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığıyla ilgili bilginin ne olduğunun belirlenmesi, kanaatimizce oldukça güçlük arz edecektir. Akabinde bu bilginin ne olduğu belirlense bile bunun "kamu barışını bozmaya elverişli" şekilde yayılması unsurunun belirlenmesi de ayrı bir güçlük olarak bu teklifle karşımıza çıkmaktadır.

Diğer taraftan ceza politikası bakımından değerlendirdiğimizde ceza hukuku sisteminde saikin, saik unsurunun suç unsuru olarak kabul edildiği haller Türk Ceza Kanununda oldukça sınırlıdır. Kanı gütmeye saikiyle insan öldürme, töre saikiyle insan öldürme; bunun dışında hiçbir durumda saikin suç unsuru olarak kabul edildiğine rastlamıyoruz; ama bu teklifle birlikte saik kavramının yeniden suç unsuru sayıldığını görüyoruz. Teklif, norm yapma tekniği bakımından da bazı sakıncalar içermektedir. Teklifte öngörülen suç tipinin basın-yayın yolu ile işlenebileceği varsayıldığında norm yapma tekniğine aykırı bir durumun ortaya çıktığını görüyoruz.

İktidarda bu kanun teklifinde de açığa çıktığı üzere bütün alanlara müdahale eden, bütün alanları dizayn eden bir anlayış söz konusudur. Devleti oluşturan yasama, yargı, yürütmeye ve çağdaş devletlerde önemli erklerden biri olan medyaya yapılan müdahale, bu teklifle bir üst aşamaya geçecektir. Geçen sene barolarla ilgili Avukatlık Yasasında yapılan düzenlemeyle birlikte hukuk dünyasına, hukuk kurumlarına müdahale edildi; bu savunma makamını büyük ölçüde zayıflatı. Öte taraftan, medya organlarına başından itibaren müdahale edilerek el değiştirildi ve ne yazık ki yasama organının işlevi de mevcut Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve tek adam rejimiyle neredeyse fonksiyonsuz hâle getirildi. Teklife ilişkin süreç, meslek kuruluşları, Türkiye'deki toplumsal katmanlar, bu işin mutfağında çalışmış, sivil toplum örgütleri ve en önemlisi basın emekçileri, gazetecilerin dahil edilmediğini görüyoruz.

**Bu Kanun Teklifiyle Hedeflenenleri Şu Şekilde Açıklayabiliriz:**

- Enflasyon can yakıyor, enflasyon miktarını az göstermektir, buna ilişkin doğru haberleri baskılamaktır.
- Yoksulluğu örtbas etmektir.
- Toplantı ve gösteri hakkı askıdadır, bu gerçeği toplumdan kaçırmaktır.
- Konserler yasak, gösteriler yasak, toplumun yaşam tarzına müdahale var, bu hususlara itirazlara karşı bu kanun teklifi gündemdedir.
- HDP'yi kapatma, Kobani Kumpas Davasına karşı yükselen itirazları baskılamak için bu kanun gündemdedir.
- Bu yasa ile Van'da gözaltına alındıktan sonra Osman Şiban ile birlikte işkence gören ve "helikopterden atıldığı" iddialarıyla gündeme gelen Servet Turgut yaşamını yitirdi. Bu haberlerin önüne geçmek için bu yasa teklifi getirilmektedir.
- Silivri 5'Nolu cezaevinde "işkence ile öldürüldüğüne ilişkin Ferhan Yılmaz'ın olayını gündeme getirmeyecek bir tekliftir.
- Kocaeli Kandıra 1'Nolu F Tipi cezaevinde Garibe Gezer'in işkence gördüğünü ve infaz koruma memurları tarafından cinsel saldırıya maruz kaldığını ve daha sonra yaşamını yitirdiğine ilişkin olayı gündeme getirmek için bir engel oluşturmayı planlayan bir tekliftir.
- Sorgusuz ve şüpheli olarak öldürülen 16 yaşındaki Muharrem Aksem, Urfa'da polislin atış talimi yaptığı bölgede yaşamını yitirmiştir. Vücudunda 12 metal parça bulundu. Hakkâri Derecik'te askerin açtığı ateş sonucunda 21 yaşındaki Tahsin Yalçın yaşamını yitirmişti. Bu vb. şekilde yaşanan ölümleri örtbas etmeye yöneliktir.
- Ensar Vakfının tecavüz iddiaları, Erzurum'da Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kuran Kursundaki çocuklara yapılan cinsel istismar olaylarını örtbas etmeye yöneliktir.
- 29 Kasım 2016 tarihinde Adana Aladağ İlçesinde cemaat yurdunda yangın çıkmış ve 11 kız çocuğu yaşamını yitirmişti. Yaşananları sansürlemeye yönelik bir tekliftir.
- Cemaatlere ait vakıf ve derneklere aktarılan kaynakların sorgulanması ve bu konularda haber yapılmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu yönüyle bir sansür ve susturma yasasıdır.

Bütün bu ve benzeri olayların aydınlatılması gerekirken herhangi bir soruşturma dahi başlatılmamış olması veya tarafsız/ bağımsız bir yargı eliyle cezasızlıkla sonuçlandırılarak hakikatler baskılanmış ve açığa çıkarılmamıştır. Bütün bu kronikleşen sorunları çözebilecek bir adalet sisteminden bahsetmek mümkün değildir. Hukukun Üstünlüğü Endeksine göre Türkiye 139 ülke arasında 117'nci sıradadır. (OECD) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın verilerine göre, son 10 yılda 36 ülke içinde Türkiye adalet güveninin en hızlı azaldığı ülke olmuş. Rapora göre adalet güven genel ortalaması yüzde 57 iken Türkiye'de yüzde 38'dir.

Ülkede internet erişim noktalarının da sadece iki adet olması düşündürücüdür. Bu konuda yatırım yapılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında internet geçiş noktalarının güvenliğinin sağlanması gerekmektedir. Yatırımcılar açısından öncelikli konu hukuki güvenlik ilkesinin olmasıdır. Kişisel verilerin korunması, düşünce ve basın hürriyetinin olması dijital

dünyanın olmazsa olmazıdır. Dijitalleşmiş olan bir dünyada yer almanın önünde en büyük engel güvenlikçi politikaların olması ve tarafsız ve bağımsız bir yargının olmamasıdır. Bu tür yasalarla, Orta Çağ'dan kalma bir siyasal sistemde ısrar etmekten başka bir şey değildir. Özgürlükçü ve katılımcı bir sistem uzak, otoriter bir anlayışın hâkim kılınması çabasıdır. Sürekli çatışmalı bir politikanın olması ve bütün demokratik ortamların ortadan kaldırılması nedeniyle beyin göçünün yaşandığı otoriter bir sistemin bütün unsurların hâkim olduğu bir yönetim anlayışı ile karşı karşıyayız.

Bütün bu antidemokratik yasa tekliflerine rağmen, dijitalleşen bir dünyada tüm farklılıkların kendilerini ifade etmeleri ve çağdaş bir dünyada yer almanın yolu, bütün dünyaca kabul görmüş ve demokratik ilkelerin hâkim olduğu bir “Dijital Anayasa’nın” oluşturulması gerektiğini düşünmekteyiz.

**Özellikle dijital dünyayı ve medyayı ilgilendiren bu yasa teklifinin her şeyden önce katılımcı bir anlayışla oluşturulmasına dönük önerilerimiz şu şekildedir:**

- Tüm siyasal dinamik ve aktörlerin katılımı olmalıdır.
- Toplumu oluşturan farklı aidiyetlerin görüş ve talepleri içermelidir.
- Dijital dünyada öngörülebilir bütün gelişmeleri karşılayacak nitelikte olmalıdır.
- Tüm yurttaşlar için öngörülebilir evrensel bir hukuki düzen içermelidir.
- Bütün toplumun rızasının alındığı bir teklif olmalıdır.
- Liyakatin, zekanın, dijital birikimin hâkim olduğu bir kurallar dizisi olmalıdır.
- Güvence mekanizmalarının sağlandığı ve denge denetlemenin sağlandığı erkler ayırımının hâkim olduğu kriterler içermelidir.
- Uluslararası kriterler esas alınmalıdır.
- İstisnai olarak çekince konulan ve evrensel insan haklarını içeren tüm yasalar dijital kanunda çekincesiz yer almalıdır.
- “Milli, manevi değerler, beka ve milli menfaat” gibi ötekileri yok sayan kriterler içermemelidir.

**Türkiye’de yukarıda saydığımız bütün bu hususları içerecek ve demokratik bir “Dijital Anayasanın” oluşturulması bu koşullarda mümkün görünmemektedir.**

Ekonomik krizin korkunç boyutlarda olduğu, yargıya güvenin %30’larda olduğu toplumsal rızasının olmadığı bir iktidar tarafından bu yasaların çıkarılıyor olması kabulü mümkün değildir. Bu yasalaştırma çalışmaları bir kesimin yani gün itibariyle %30’un altında kalan AKP-MHP iktidarının ideallerini, ilkelerini, dünya görüşünü ve ideolojik dayatmalarını içeren bir yasa teklifidir. Başından itibaren bu yasalaştırma çabaları, ötekini yok sayma, baskı altında tutma, ötekinin varlık sebebini ortadan kaldırma niteliğinde bir yasama faaliyetidir. Bu uygulamalarla demokrasi rafa kaldırılmış ve dikta rejimi inşa edilmiştir. Anayasanın 90. Maddesi yok sayılmıştır. Uluslararası mahkemelerin evrensel kararları ve normları çiğnenmiştir.

Uzun zamandır basın yayın alanında ilan edilmemiş bir OHAL rejimiyle karşı karşıya olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz. İktidarın yaklaşımı, baskılar ve basın özgürlüğü



açısından yaşananlar bizlere gösteriyor ki Türkiye, gazeteciler için bir cezaevi konumundadır. Bu durum cezaevinde olmayan gazeteciler için de geçerliliğini korumaktadır. Çünkü dışarıdaki gazeteciler de özgür bir ortamda mesleklerini icra etme imkânı bulamamaktadır.

**2021 Yılı Hak İhlali İstatistiklerine Yansıyan Veriler Şu Şekildedir:**

- Saldırıya Uğrayan Gazeteci 55
- Saldırıya Uğrayan Yayın organı 2
- Öldürülen Gazeteciler 2
- Evine Baskın Düzenlenen Gazeteciler 9
- Gözaltına Alınan Gazeteciler 61
- Tutuklanan Gazeteciler 6
- İşkence ve Kötü Muameleye Maruz Kalan Gazeteciler 23
- Tehdit ve Ajanlık Dayatması 11
- Haber Takibi Engellenen Gazeteciler 103 olay
- Hapishanelerde Gazetecilere Yönelik İhlaller 17
- Hakkında Soruşturma Açılan Gazeteciler 54
- Hakkında Dava Açılan Gazeteciler 51
- Cezalandırılan Gazeteciler Kişi Sayısı 47
- Hapis Cezası 133 yıl, 8 ay, 21 gün
- Para Cezası 72.206 TL
- Yargılaması Devam Eden Gazeteciler Duruşma Sayısı 336
- Tutuklu Gazeteci Sayısı (04 Ocak 2022 itibarıyla) 62
- İşine Son Verilen Gazeteciler 75
- Basın Kartı İptal Edilen Gazeteciler 1

**Basın-Medya Kuruluşlarına Yönelik Engelleme Ve Sansür RTÜK Cezaları**

- Yayın Sayısı 12
- Ceza Sayısı 59

**İlan Reklam Cezası Verilen Gazeteler**

- Gazete Sayısı 4
- Ceza Gün Sayısı 115

- Yayın Yasağı 112

#### İnternet-Dijital Medya Mecralarına Yönelik Erişim Engeli

- Kapatılan İnternet Sitesi 64
- Erişim Engeli Getirilen Haberler 1460
- Erişim Engeli Getirilen Sosyal Medya İçeriği 160

Muhalef ve Kürt basınının üzerinde artan baskı ve sansürün önlenmesi bir yana mevcut kanun teklifi yasalastığında basın özgürlüklerine dair son kısıntılarda ve toplumun hakikatlere ulaşma özgürlüğü yok edilecektir. Bu kanun teklifinin görüşmelerine Adalet Komisyonunda devam edildiği günlerde Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü soruşturma kapsamında 8 Haziran'da gözaltına alınan gazetecilerden 16'sı tutuklandı.. Kanun teklifi henüz yasalasmadan basının bu denli baskı ve cezalarla susturulmasını çok manidar bulmaktayız ve bunu fiili sansür olarak tanımlamaktayız.

Son yirmi yılın bilgi teknolojilerinin gelişmelerine bakıldığında, artık sosyal medya platformlarının bir toplumsal değişim ve gelişim alanı olduğu görülecektir. Geleneksel ve sınırlayıcı medyanın aksine, kullanım ve alternatif bilgiye erişim konusunda sağladığı kolaylık hayatlarımızda geri dönülemez bir noktaya gelmiştir. Sosyal medyanın yaygınlaşması bir yana hayatımızın ayrılmaz bir parçası olduğundan beri iktidarlar açısından da demokrasiyle olan ilişkiyi de belirler hale geldi. Nefret dili, saldırganlık, kutuplaşma, zararlı içerik gibi toplumsal ve siyasal sorunlar sosyal medya alanının denetlenmesine dönük bir yaklaşımı ortaya çıkartmıştır. İnternet alanında genel olarak kişisel bilgilerin kullanımının yaygınlaşması da sosyal medyadaki verileri tartışmalı bir noktaya getirmiştir.

Milyonlarca insanın bir arada bulunduğu sosyal medya, otokratik yönetimler açısından adeta bir savaş alanı olarak görülmekte; sosyal medyayı yasaklamak, baskılamak, sınırlayıcı düzenlemeler yapmak, otokratik iktidarların muhalefeti baskılamak için başvurdukları temel yöntemlerden biri haline gelmiştir. AB ve İngiltere gibi ülkelerde sosyal medya platformlarına yaklaşım geleneksel medyaya yaklaşım gibi ele alınarak devlet ve bürokrasinin mümkün olduğu kadar dışında kaldığı yöntemler kullanılmaya çalışılmış, ifade özgürlüğünü kısıtlamayacak ama kişisel güvenliği sağlayacak tedbirler alınmaya çalışmaktadır. Türkiye'de ise AKP hükümetleri ve AKP-MHP hükümetinin medyaya yaklaşımı her dönem özgürlükleri kısıtlamak üzerine olmuştur. Geleneksel medyanın önce sahiplik yapısını kendi yandaş sermayesi lehine değiştirerek ve ardından el koymalar ve kapatmalarla basının özgürlük alanını ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

İnternet ve sosyal medyaya yönelik ilk düzenleme 2007 yılında daha çok çocukları zararlı içeriklerden korumak amacıyla yapılmış ancak 17-25 Aralık sürecinde bu kanunun kapsamı genişletilmiştir. Özellikle özel hayatın gizliliği, kişilik haklarının ihlali gerekçeleriyle siyasi nitelikli ve eleştirel birçok habere erişim engelli uygulanmaya başlanmış, uygulamalar dünyanın en büyük bilgi deposu olarak görülen Wikipedia, iki yıl süreyle erişime kapatılmıştır. Özellikle 2013 yılından itibaren ifade özgürlüğü bağlamında incelendiğinde Türkiye'deki geriye gidiş daha net olarak görülmektedir. İnternet ve sosyal medya sansüründe de son 10 yılda gözle görülür bir artış yaşanmaktadır.

Varieties of Democracy Demokrasinin Çeşitleri Endeksi sosyal medya ve internet ortamının hükümet tarafından kontrol edilme seviyesini ölçemediği verilerine göre “Yürütmenin

çevrimiçi içerikleri regüle etme kapasitesi" ve "Yürütmenin çevrimiçi içerik filtreleme kapasitesi" nin giderek arttığı görülmektedir. Sosyal medya alanındaki sansür seviyesi 2012-2020 yılları arasında Türkiye'den Twitter'a yapılan içerik engelleme/çıkarma, hesap kapatma/ülkede görünmez kılma taleplerinde de net şekilde görülmektedir. 2012-2020 yılları arasında tüm ülkelerden Twitter'a iletilen toplam engelleme/çıkarma talebi 181.689 iken, Türkiye 49.525 taleple dünyada ikinci sırada bulunmaktadır. Benzer şekilde ülkelerden Twitter'a iletilen toplam 500.325 kapatma/ülke bazında görünmez kılma talebinden 107.211'i Türkiye'den iletilen talepler olmuş ve bu kategoride de Türkiye dünya ülkeleri arasında Twitter'a kapatma/ ülke bazında görünmez kılma kategorisinde ikinci sırada bulunmaktadır.

Freedom House İnternet Özgürlüğü 2020 verilerinde, Türkiye özgür olmayan otoriter ülkeler arasında görülmektedir. Hükümet sözcüleri açıklamalarında, her fırsatta sosyal medya platformlarını hedef almakta, kriminal bir alanmış gibi algı yaratmaya çalışmaktadır. Söz konusu yasal düzenleme de mevcut yapısı giderek daraltılmış, özgürlükleri kısıtlamaya dönük bir düzenlemedir. Medya alanında yaratılmak istenen tek sesli alanın sosyal medyada da kurulması istenmektedir.

Değişiklik teklifinin geneline bakıldığında da dezenformasyon algısıyla, objektif olmayan kavramlarla, düşünce özgürlüğü ortadan kaldırılmak istenmektedir. Gazeteciliğin temel işlevine müdahale edilmektedir. Basın özgürlüğünün kurumsallaşmadığı, iktidarların her dönem hedefi haline geldiği, yargı bağımsızlığının olmadığı bir ülkede yapılacak bu düzenleme, bilgiye ve düşünceye ulaşma ve ifade hürriyeti açısından sansürü hayatın her alına yaygınlaştıracaktır. Basın kanunda yapılmak istenen değişiklikler, basın alanını tamamen iktidarın keyfi uygulamalarıyla düzenlenmesini amaçlamaktadır. Basın alanında yapılacak olan düzenlemeler, basın meslek örgütleri ve gazetecilerin görüşleri alınarak, iktidarın etki alanını kısıtlayacak, gazetecilerin özgürlük alanını genişletecek şekilde yapılmalıdır. Basın kartı dağıtımı ve değerlendirmesi tamamen siyasal alanın dışına çıkartılmalıdır. Saray yönetimi, bir süredir yaptığı düzenlemelerle kendi yandaşları lehine bir rant alanı haline getirmiş şimdi bu düzenlemeyle bu rant alanını genişletme çabasıdadır. Yapılmak istenen değişiklik basın alanındaki tek dilliliğini de sürdürmektedir. Kürtçe, Ermenice, Rumca, Süryanice, İbranice, Çerkezce, Lazca gibi dillerde gazetecilik yapmaya çalışan gazeteleri ve gazetecileri koruyacak ayakta tutacak bir düzenleme yapılmalıdır.

#### **Maddeler Açısından Değerlendirme:**

**MADDE 1-** Basın kartı verilmesi meselesi daha önce yönetmelikle düzenleniyordu. Bu maddeyle yasal statüye kavuşuyor. Bu maddenin sorunu enformasyon görevlilerinin basın kartı alabilecek olanlar kapsamına giriyor olması. Birçok görevliye basın kartı verebilecekler. Bu hem gazetecilik mesleğine bir saygısızlıktır. Bürokratlar gazeteci değildir.

**MADDE 2-** Basın Kartı Komisyonu İletişim Başkanlığının denetiminde olan bu Komisyonun ne derecede tarafsız ve bağımsız davrandığını, ne derecede daha demokratik ölçülerde hareket ettiği konusunda çok ciddi endişeler söz konusu. Basın kartı komisyonu, kesinlikle ilgili meslek örgütlerinden oluşan bir komisyon tarafından sağlanmalı ve bu konuda yetkili olmalıdır. İletişim Başkanlığı, tarafsız değildir. İletişim Başkanlığının, basın kartı verilmesinde yetkili olmasına dönük yapılan yönetmelik değişiklikleri yargı kararlarıyla iptal edilmişken bu düzenleme yargı kararlarına açıkça aykırıdır.

**MADDE 4-** Basın Kanunu'na göre, bir gazetenin yayına başlaması için gerekli bildirimler Cumhuriyet Başsavcılığına yapılıyor. Bu düzenlemeyle "İş yükünü hafifletme gerekçesiyle" bu başvurular Basın İlan Kurumu'na verilmesini öngörüyor. Basın açısından böylesine önemli olan bir sürecin idari bir kuruma verilmesi, idarenin basın üzerindeki etkisini arttıracaktır. Keyfi uygulamalara yol açacaktır. 2004 yılında AB uyum sürecinde idareden alınarak savcılıklara verilen ve reform olarak lanse edilen sürecin sonunda yeniden geri dönülüyor ve idarenin inisiyatifine bırakılıyor. Demokratik ülkelerde, medya düzenlemelerine idarenin etkisinin hiç olmayacağı bakış açısı hakimken bu düzenlemeyle tam aksi bir uygulamaya özlem duyulmuştur.

Bir diğer tarafta ise çok önemli olan yine evrensel bir ilke var, suçun şahsiliği ilkesi. Yani siz bir kusur işlerseniz bu sadece sizi bağlar, 3'üncü, 4'üncü kişiyi bağlaması mümkün değildir. Dolayısıyla bu hükmün bu şekilde yani basın kartının bu mevcut olan işverenin kusurundan dolayı ya da işverenin eksikliğinden dolayı çalışanın kartının iptal edilmesi hukuk mantığına uyacak bir tarafı yoktur.

**MADDE 5-** Bu düzenlemeyle uygulamanın İstanbul Mahkemesinin yetkilendirilmesi doğal hakimlik ilkesine aykırıdır. Ayrıca suçun şahsiliği ilkesine de aykırıdır. Bir internet sitesinin, sahibi ya da idaresinin ceza alması orada çalışan bütün gazetecilerin basın kartının iptaline neden olmamasıdır. Yine 4. Maddede de olduğu gibi Basın İlan Kurumu eliyle idarenin bu kadar yetkilendirilmesinin demokrasilerde bir karşılığı yoktur. İdare basın dünyasından elini çekmelidir.

**MADDE 6-** İnternet gazetecilik, maliyeti olmayan, ekonomik, mobil olması nedeniyle bu kadar kullanışlıdır. İnternet sitelerini, konvansiyonel medyaya bakıldığı gibi bakılamaz. Kanun teklifinin genelinde olduğu gibi bu maddede de böyle bir bakış açısı mevcuttur. Bu madde internet sitelerine, gerektiğinde, talep edilesi durumunda, Cumhuriyet Başsavcılığına verilmek üzere iki yıl muhafaza yükümlülüğü getiriliyor. Bu süre uzundur. Maliyet yaratır. Ayrıca saklama süresine ilişkin soruşturma ya da kovuşturma açılması durumunda bu sürecin tamamlanmasının beklenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Yeni dönem medyasını ruhuna aykırıdır. Saklama süreler kısaltılmalıdır.

**MADDE 7-** İnternet sitelerinde cevap ve düzeltme halini düzenleyen bu madde tamamen ucu açık düzenlenmiştir. Müeyyidesi yoktur. Basın Kanunu'nda mahkemeler yoluyla işleyen bir tekzip ve düzeltme süreci işlerken burada böyle bir süreç öngörülmemiş. Ayrıca gelen cevap ve düzeltme metninin bir hafta sitede kaldırılması, kaldırılmış haberler de dahi bu sürenin korunuyor olması yine ceza vermek, RTÜK tarafından uygulandığı gibi her muhalif sesin susturulmasının yolunun açılması hedeflenmiştir. AKP'ye eleştiri yapan sitelerin bu ucu açık uygulamayla sindirilmesi hedefleniyor.

**MADDE 10-** Bu maddeyle basın kartına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Öngörülen basın kartları arasında serbest çalışan gazeteciler düşünülmemiş, çağın koşullarına uygun olarak gazetecilerin çalışma koşullarını düzenleyecek bir düzenleme yapılmamıştır. Enformasyon görevlileri kapsama alınmıştır. Basın kartı resmi bir kart olmak özelliği taşımalıdır. Türkiye'de AKP hükümetiyle beraber, basın kartının itibarı kalmamıştır. Toplanmayan komisyonlar, basın kartı iptalleri, keyfi uygulamalar, ağırlaştırılan akreditasyon uygulamaları gazetecilerin hayatlarını zorlaştıran, hedef haline getiren uygulamalara dönüşmüştür. Basın kartı başvuruları, gazeteciler tarafından kendi sendikasına yapılmalı idare sürecin dışında kalmalıdır.

**MADDE 11-** Basın kartını kimlerin alabileceğini düzenleyen bu maddeye internet medyasının yanı sıra enformasyon çalışanları ve Cumhurbaşkanı kararıyla tespit edilen dernek ve vakıfların yöneticileri kapsama alınmıştır. Enformasyon çalışanları, dernek ya da vakıflar gazeteci değildir. Bürokratlar veya yandaş dernekler, vakıflara basın kartı dağıtılmasının önü açacaktır. Bu nedenle bu maddede yer alan enformasyon çalışanları ve vakıflar, dernekler kapsamından çıkartılmalıdır.

**MADDE 12-** Bu maddede basın kartı alabileceklerin şartları tanımlanmış. Kamu barışına karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından hüküm giymemiş olması gibi kısıtlayıcılar eklenmiş. Normalde bu şartlar yönetmelikle düzenleniyordu ve bu maddeler yönetmelikte yoktu. Türkiye’de yargının tamamen uluslararası hukuku tanımayan, AIHM ve İHS uygulamayan tavrı da düşünüldüğünde söz konusu madde gazetecilik yapmayı kısıtlayacaktır.

**MADDE 13-** Bu madde basın kartı alabilecek yabancı medya mensuplarında aranan şartları düzenlemektedir. Yabancı gazeteciler için basın kartı alınması zorlaştırılmış. Daha önce sadece kurumlarından aldıkları belge ve maaş bordrosu gibi bir belgeyle başvuru yapabiliyorlardı. Uygulamayla bu süreçler zorlaştırılmıştır. Yandaş haline getiremedikleri yabancı gazetecileri Türkiye’de iktidarın istemediğini açıkça gösteren bir maddedir. Yabancı gazeteciler, Türkiye’ye dönemsel olarak gelir giderler. Uygulama gelişlerini kolaylaştırmak yerine zorlaştırıyorlar.

**MADDE 14-** Basın kartı uygulamalarının tamamı gazetecilik meslek örgütlerinin ağırlığının olacağı bir komisyon tarafından yapılmalıdır. Bu düzenleme yine İletişim Başkanlığı eliyle komisyonu idareye bağlamıştır. Komisyon üyeleri de İletişim Başkanlığının atamalarıyla geliyor. Yani hem üye yapısı hem de son onay mercii yine Başkanlık tarafından belirleniyor. Komisyon yapısı gazetecilik meslek örgütlerinin olduğu, idarenin sadece sekreteryaya görevi göreceği bir sisteme kavuşmalıdır. Bu komisyonun uygulaması sonucu iktidara yakın medya mensupları dışında kimsenin basın kartı alamaması olacaktır.

**MADDE 15-** Basın kartı iptali durumunda yeniden bekleme süreleri öngörülmüş. Bu kısıtlamalar adil değildir. Kartın çeşitli nedenlerden dolayı iptal durumunda, yeniden başvuru hakkı hemen tanınmalıdır. Gazetecilik faaliyetleri kolaylaştırılmalıdır. Kart iptali gibi uygulamalar ise zorlaştırılmalıdır.

**MADDE 29-** Bu maddeyle gerek sivil toplum, gerek siyaset gerekse de gazeteciler üzerinde çok ciddi bir baskı uygulanması hedeflenmektedir. Gazetecilere kaynağını açıklamasını yoksa ceza verilebileceği tehdidi yapılmaktadır. Medyayı, demokrasinin ayrılmaz bir parçası yapan kaynakları ve kaynaklarının gizliliğidir. Uluslararası sözleşmeler bunu güvence altına alır ve gazetecilik her türlü baskıya rağmen bu güvenceyle yoluna devam edebilir. Burada yapılmak istenen bu düzenleme gazeteciliği gazetecilik yapan temel değerleri ortadan kaldırmayı hedefliyor. Bununla beraber objektif olmayan kriterlerle ceza öngörülmektedir.

Teklif in 29’uncu maddesiyle Türk Ceza Kanunu’nda yeni bir suç tipi getiriliyor. Bu suç tipinde özellikle “halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak” gibi sübjektif ifadeler yer alıyor. Bu madde ile özgürlüklerin kısıtlanıp hapis cezası öngörülmesi Anayasanın birden fazla maddesine aykırılık teşkil ediyor.

Bu maddeyle sırf, halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla ülkenin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini ve genel sağlığıyla ilgili gerçeğe aykırı olduğunu bildiği bir bilgiyi

kamu barışını bozacak şekilde alenen yaymak suç olarak düzenlenmiştir. Bu, aslında savaş ortamı için öngörülen bir formüldür ve Anayasa'ya aykırıdır. Fakat bu savaş durumu için düzenlenen bir maddenin olağan Anayasal düzen yürürlükte iken düzenlenmiş olmasının üzerinde tartışılması gerekir. Anayasa madde 26 fıkra ikide yer alan ölçütler, AIHS madde 10 fıkra ikide yer alan sınırlama ölçütleri yeterli olduğu kanaatindeyiz.

**MADDE 30-** Bu düzenleme bütün muhalif medyaya karşı kullanacak bir düzenlemedir. Her açıklama, her toplantı için bu madde uygulamaya konulabilecektir. Ucu açık kavramlarla, ani demokratik bir uygulama süreci yasallaştırılmak istenmektedir.

Bu maddeyle, bölge adliye mahkemelerinin incelemesinden sonra kararın temyiz aşamasına tabi tutulmasına ilişkin bir hüküm düzenlenmektedir. Temel amacı yargının iş yükünü hafifletmek olan bölge adliye mahkemeleri uygulamaları itibarıyla -çözüm bekleyen dosyaların- bir ara bekleme merkezi hâline dönüşmüş durumdadır yani yargının üzerindeki yükü hafifletmesi gerekirken çok büyük bir yük hâline gelmiş durumdadır. Öte tarafta amaç olarak da dosyaların büyük çoğunluğunun istinaf aşamasında çözülmesi amaç edilmişken ve aynı zamanda daha hızlı bir yargılama sistemi getirmek gerekirken bu bölge adliye mahkemesi sistemi daha çok dosyaların bekletildiği ve aynı zamanda kararlar arasında da ciddi bir çelişki doğurabilecektir.

**MADDE 31-** Bu maddeyle kararların bildirimi için gerekli teknik altyapıyı kurmakla yükümlü olduklarına dair, sosyal ağ sağlayıcılara ilişkin bir düzenleme içermektedir. Mevcut olan internet yasasıyla uluslararası şirketlerin veya internet ağ sağlayıcılarının bu yükümlülüklerini yerine getiremeyecekleri düşüncesi hâkim bir kanıdır. Bu teklif kapsamı itibarıyla da belirsizliklerle doludur. Dolayısıyla bu teklifle sosyal medya kullanıcılarının ifade özgürlüğü alanına da çeşitli sınırlamalar getirecektir.

**MADDE 34-** Bu maddeyle istenildiği an muhalif basına yönelik gözaltı ve soruşturma furysı başlatılabilir. Sosyal medyayı da yandaş medya haline getirme düzenlemesidir bu aynı zamanda.

Ayrıca öngörülen reklam yasağı cezası, yabancı sosyal ağ sağlayıcıları açısından birbirleriyle kesişen yaptırımlar getirmektedir. Bu madde aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarıyla ilgili olan yazışmaları ve bunların faaliyet alanını ilgilendiriyor. Yerel ve uluslararası kitlelere mesaj ulaştırma ve bunlar arasındaki iletişimi sağlayan bir alan, işletmelerin satış ve pazarlama imkânlarını sağlayan bir alan, eğitime ulaşılmasını sağlayan bir alandır bu platform. Dolayısıyla bu platformu sadece bir cezalandırma ve istenilen data vermedikleri takdirde bant genişliğinin daraltılmasına ilişkin bir yasal düzenleme olarak da görmemek mümkündür. Bu maddeyle, ağır ve anlamsız cezalarla sosyal ağ sağlayıcıları karşı karşıya bırakılıyor. Uluslararası alanda ticaret ve rekabet gücünü ortadan kaldıracak bir düzenlemeyi beraberinde getirmektedir.

17.06.2022

Züleyha Gülüm  
İstanbul

Mehmet Ruştü Tiryaki  
Batman

Abdullah Koç  
Ağrı



## MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Adalet Komisyonunda görüşmeleri tamamlanan 2/4471 esas numaralı Basın Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında muhalefet şerhimiz.

Teklif ile 51 maddede değişiklik ve 13 yeni madde ihdas etmek suretiyle aşağıdaki 23 kanunda değişiklik öngörmektedir.

1. 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu
2. 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunu
3. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
4. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı icra ve iflas Kanunu
5. 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu
6. 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar arasında ki Münasebetlerin Tazimi Hakkında Kanun
7. 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu
8. 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu
9. 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
10. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurlar Kanunu
11. 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
12. 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu
13. 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu
14. 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanun
15. 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu
16. 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
17. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
18. 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
19. 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu
20. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
21. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

22. 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı internet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
23. 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu

## GENELİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Çıkarılan yasalar, tüzükler, Anayasa millet ve devlet arasında yapılan bir sözleşmedir, bu sözleşmenin bir tarafında devlet varsa diğer tarafında da paydaşlar vardır.

Çıkarılan yasalar, kanunlar, Anayasalar tarafların iradeleri doğrultusunda ve ya tarafların iradeleri mümkün olduğu kadar bu çerçevede yer alırsa bu sözleşmeler, bu kanunlar, bu Anayasalar o derecede de uzun ömürlü olur. Ama taraflarından birinin iradesi, talep ve istekleri bu kanunlarda gerektiği ölçüde yer almazsa bu sefer bu kanunlar kısa sürede ömrünü tamamlamış olur, tekrar komisyonların bir ara ya gelerek yeni kanunlar yapılması ihtiyacı ortaya çıkar.

Görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifine , metnine baktığımızda, taraflardan veya paydaşlardan büyük bir bölümünün çıkan bu yasadan memnun olmadığı ortadadır.

Dolayısıyla çıkarılan bu yasanın, bu yasanın paydaşlarının büyük bir bölümünü memnun etmediği için çok uzun ömürlü olamayacağı aşikardır.

Kanunun amacına baktığımızda , daha çok yalan ve aslı olmayan haberleri önleme , kişilerin kişilik haklarına yapılan saldırıyı ortadan kaldırma amacı güttüğünü görmekteyiz. Tabii ki dezenformasyon sadece Türkiye'nin bir meselesi değil, günümüzde dünya meselesidir.

Bu bağlamda baktığımızda dezenformasyonun en etkili olduğu toplumlarda kutuplaşmanın çok egemen olduğunu , geleneksel medya ya güvenin olmadığını , yönetenlerin gerçekçi söylemler dışında popülist söylemler kullandığını ve bu niteliklerin egemen olduğu toplumlarda da dezenformasyonun olumsuz anlam da çok etkili olduğunu görmekteyiz.

Taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10 'uncu maddesi, herkes ifade özgürlüğüne sahiptir , bu hak kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin kanaat özgürlüğünü ve haber, görüş alma ve de verme özgürlüğünü kapsıyor. 10 'uncu maddenin , bu hakkın belirli koşullar altında sınırlandırılabilceğinden bahsediliyor. Ancak buradaki en önemli husus , getirilecek kısıtlamanın demokratik toplumda gerekli olmasının tespit edilmesi . Yine, benzer şek ilde Anayasa'mızın 26'ncı maddesi ifade özgürlüğünü, özellikle haber alma , verme özgürlüğünü güvence altına alıyor. Anayasa'nın 13'üncü maddesi temel hak ve özgürlüklere getirilecek sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması gerektiğini ifade ediyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 'nin hem de Anayasa'mızın getirilecek kısıtlamalar için zorunlu tuttuğu "demokratik toplum düzeninde gerekli olma " kavramından ne anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarında da ortaya çıkmış . Buna göre , temel hak ve özgürlüğe getirilecek sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbir niteliğinde olması , başvurulabilecek en son çare ya da alınabilecek en son önlem olarak gösterilmesi gerekmektedir.

Meclise sunulan esasında haber alma , verme özgürlüğüne müdahale niteliğinde olan ; yalan haber özgürlüğü bağlayıcı ceza öngören konulu yasa teklifi gerçekten dezenformasyonla mücadele için son çare midir? İktidarın amacı gerçekten dezenformasyonla mücadele ise öncelikle kutuplaştırıcı ve popülist söylemlerden uzaklaşmalı , ardından geleneksel medya üzerindeki tahakkümü sonlandırmalı ve halkın medya ya olan güvenini tekrar tesis etmelidir.

Anayasalar insan hak ve özgürlüklerini korumak için tesis edilir ve en öncede işin özünde devletten korumak söz konusudur yani bireyin hak ve özgürlüklerini korumak o kadar kıymetlidir ki kendi devletinden korumak için anayasalar ortaya çıkmıştır. Bu yasa teklifinin gerekçelerine baktığımız zaman birçok satırında bireyimizin hak ve özgürlüklerini korumak için devletin tedbir alması gerektiğinden söz edilmekte; oysa, işin özünde bireysel hak ve özgürlükleri çoğu zaman devletten korumak icap eder. Bugün Türkiye ’deki birçok sorunun altında yatan da demokrasiye, insan haklarına ve bireysel özgürlüklere yeterince değer veremememizden kaynaklıdır.

RTÜK’ün basına ve televizyonlara verdiği cezaların hemen hemen tamamına yakınına muhalif olanlara vermektedir. Hal böyle olunca yasaların, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına siyasi gücün ve siyasi baskının sonucu yeterince adil olamadığı, yargı yeterince görevini yapamadığı için bunlar ortaya çıkıyor.

Sadece medyayı kontrol ederek siyasi iktidarların sürmesinin zor olduğunu gören siyasi iktidar, sosyal medyayı da kontrol etmek zorunda kalmıştır. Bu kanun teklifiyle büyük ölçüde sosyal medyayı ve basını neredeyse tam kontrol altına alınması amaçlanmıştır.

Basında temel kural , basının bağımsız olmasıdır. Bu temel kuralı zedelediğimiz zaman , basın hareket edemez hâle gelir. Bu kanun teklifinde görüldüğü gibi , 300 bin liradan 1 milyon lira gibi cezalar; diğer taraftan, bir yıldan üç yıla hapis cezaları , muğlak ifadelerle kaleme alınmıştır. Bu güne kadarki uygulamalarımıza baktığımızda onlarca , yüzlerce ceza almış medya mensubu ve hapse girmiş basın mensupları ve hepsinin muhalefet mensubu olduğunu düşünürsek, doğrusu bu teklif basını hiç hareket edemez hâle getirecektir. Ayrıca , en taraflı kurumlardan birisi olan İletişim Başkanlığının basın kartı dağıtması, basınla ilgisi olmayan kimselerin enformasyon görevlisi olarak basın kart ı alabilmesi , son derece sakıncalı uygulamalardır . Artık bugün sosyal medyanın tarafsız ve güçlü bir şekilde , dinamik bir şekilde hareket alanı varken , bu kanun teklifiyle tümüyle hareket alanları daraltılmıştır. Basın , zaten çok ciddi ölçüde kontrol altındayken , bu kanun teklifiyle basın da hareket edemez hâle gelecektir. Bu tür yetkilerin İletişim Başkanlığı ve yine taraflı kurulması muhtemel komisyon kuruluşlarıyla bunların dağıtılması son derece hatalıdır. Kendi kurullarının, kendi kurumlarının, kendi sendikalarının, kendi teşekküllerinin bu dağıtımları yapması ve basının bağımsızlığını, özgürlüğünü korumamız gerekir. Rejim, giderek bütün bağımsız kurumlara el atmış , neredeyse bağımsız kurum kalmamıştır. Halkın ve toplumun nefes borusu olan basının da bütün nefes boruları kesilirse gerçekten toplumun sağlıklı, güvenli ve demokratik kurallar içinde yaşama imkânı hiç kalma yacaktır, Türkiye’yi yönetmek de çok zorlaşacaktır. Ne kadar otoriterleşirlerse otoriterleşsinler artık yönetme imkânında çıkacak çok ciddi sorunları yönetmek de son derece zor olacaktır. Zaten ekonominin çöküşü de tamamen, Türkiye’de hukuktaki, özgürlük alanlarındaki, demokrasideki ve siyaset alanındaki daralmanın sonucudur. Ne yaparsak yalalım enflasyonu ve ekonomik çöküntüyü durduramadığımız gibi bu böyle devam edecek ve Türkiye savrulma ya devam edecektir. Bu nedenlerle ilgili kanun teklifinin geri çekilmesi gerekir.

En çok tartışılan 29. Madde ile; Türk Ceza Kanununa 217/A maddesi eklenerek “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçu ihdas edilerek bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

Bu madde de geçen “sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saiki; nin tespiti oldukça güç, uygulamada zorluk çıkaracak mahiyette, çerçevesi belirsiz ve ziyadesiyle muğlaktır. Neredeyse her türlü bilgi, haber vs bu kapsamda değerlendirilebilecek ve ceza kapsamına alınabilecek ve sonuçta niyet okumaya kadar gidebilecektir. Kişilerin, sahip oldukları bilginin, haberin ya da belgenin bu mahiyette olduğunu değerlendirecek bilgi ve birikime her zaman sahip olmaları imkan dahilinde değildir. Çoğu kere bu değerlendirmenin ilgili kurumlar ve yargı makamlarınca yapılması gerekecektir. Kaldı ki “alenen yayma” kapsamı da belirsizdir. Doğruluğuna inanarak yalan haberi yaymak hiçbir zaman suç teşkil etmeyecektir. Fiilin suç teşkil etmesi için tüm unsurlarının bilerek isteyerek yapılması gereklidir. Özel kastı ortaya koymak ve ispatlamak oldukça zordur. RTÜK’ün ve Basın İlan Kurumu’nun demoklesin kılıcı gibi duracağı bir ortamda yazılı ya da görsel basının, sosyal medya kullanıcılarının duydukları haber ya da bilgileri paylaşımlarının bu kapsamda değerlendirilmesi halinde, basın neredeyse çalışamaz hale gelecek, halkın internet ve sosyal medya ortamları vasıtasıyla doğru bilgiye ve habere ulaşma imkanı ortadan kalkacaktır.

Türk Ceza Kanunu bağlamında muğlak, net olmayan, subjektif değil; somut olgulara dayanılarak, objektif şekilde ceza öngörülmesi en önemli ilkedir. Düzenleme, Anayasamızda korumaya alınan temel hak hürriyetlerden, 22.maddede düzenlenen “haberleşme hürriyeti”, 26. Maddesinde yer alan “düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti”,28. Maddesinde yer bulan “basın hürriyeti” 29.maddesinde düzenlenen “sürelili ve süresiz yayın hakkı”, 31.maddesindeki “kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı” ve 32. Maddesinde yer alan “düzeltme ve cevap hakkı”nın uygulanmasını neredeyse imkansız hale getirecektir. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması, kötüye kullanılamaması, kullanılmasının durdurulması Anayasamızın 13,14 ve 15. Maddelerinde düzenlenmiştir. Teklifteki düzenleme belirtilen hakların Anayasaya aykırı şekilde özüne dokunacak niteliktedir. Maddenin kapsamı her türlü kötüye kullanmaya, her türlü haber ulaşımını keyfi şekilde ceza kapsamına sokmaya müsait durumdadır. Adeta bu düzenleme ile temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasından hareketle, ceza baskısı ile topluma yaşam tarzı dayatılması adeta yeniden dizayn edilmesi amaçlanmaktadır. Böyle bir düzenleme altında fikir hürriyetinin varlığından söz etmek söz konusu bile olmayacaktır. Aksine sürekli bir sansür baskısı ile toplumda güvensizlik, korku ve huzursuzluk ortamı hâkim olacak, demokrasi daraltılacaktır. Unutulmamalıdır ki ;Demokrasi her için anahtardır, hak ve özgürlüklerin en iyi arandığı ve korunduğu rejimdir. Sivil toplum özgülleştirilmelidir. Teklif bu anlamda da bir geriye gidişin ifadesidir.

Kavramsal olarak ve uygulama açısından genel kabul görmüş bir yaklaşım bulunmadığı göz önüne alındığında; yalan haber ya da dezenformasyonla ilgili düzenleme yapılırken Avrupa Birliği Uygulama Kodundan ve diğer ülke örneklerinden istifade edilmek suretiyle ve özellikle ifade özgürlüğünün garanti altına alınması, saygı duyulması ve korunması amacından hareket edilmesi ve metnin yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır. Aksi halde madde metinden çıkarılmalıdır.

Düzenlemeye; “Halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilen ceza yarı oranında artırılır” ifadelerine yer verilmektedir.

Yoruma açık olan bu düzenleme, somut olmayan gerekçelerle gazetecilerin cezalandırılmalarının yolunu açabilecektir. Söz konusu tespitin nasıl yapılacağı, mahkeme kararı aranıp aranmayacağı da düzenlemeye net değildir.

## MADDELER ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

### 1. Madde

İlgili Kanun Teklifinin 1. Maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “enformasyon görevlileri” ibaresi gazetecilik mesleğine uygun olmayan kişilere keyfi basın kartı verilmesinin önünü açmaktadır. “enformasyon görevlileri” ibaresi ilgili madde metninden çıkartılarak gazetecilik mesleğine uygun olmayan kişilere basın kartı verilmesinin önüne geçilecek, devlet görevlileri arasında basın kartı verilmesi amirin tekeline bırakılmayacaktır. Gerekçesi ile Görüşülmekte olan Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 1. Maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “enformasyon görevlileri” ibaresinin çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 2. Madde

İlgili Kanun Teklifinin 2. Maddesinin (s) bendi “enformasyon görevlileri”ni düzenlemektedir. 1.Maddede verilen değişikliğe paralel olarak ve aynı gerekçelerle bu bendin metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 3. Madde

Basın Kanununu 4. Maddesinde değişiklik yapılarak internet sitelerinin kendilerine ait bilgileri internet ortamında bildirmeleri zorunlu hale getirilmiş ve internet ortamında yayınlanan içeriğin ilk sunulma tarihinin belirtilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Basın İlan Kurumunun ilgili madde de yetkili hâle getirilmesinin sakıncaları nedeniyle teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 4. Madde

Basın Kanununun 7. Maddesinde değişiklik öngörülerek, kayıt için verilen beyannamede elektronik tebligat adresinin gösterilmesi ve basın duyurularının ve yargı organlarına verilen yayın yasağı kararlarının hızlı ve etkin bir şekilde tebliğinin sağlanması amacıyla; süreli yayınların çıkarılması için, kaydedilmek üzere verilecek beyannamenin artık Cumhuriyet Başsavcılığı yerine Basın İlan Kurumuna verileceği öngörülmüştür.

5187 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yönetim yerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına” ibaresi “Basın İlan Kurumuna” şeklinde, birinci ve dördüncü fıkralarda yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmesi, siyasi iktidar tarafından yöneticileri belirlenen ve yine siyasi iktidar tarafından desteklenen Basın İlam Kurumuna yargı yetkisi verecek ve tarafsız basın tamamen ortadan kalkacaktır. Gerekçesi ile teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş kabul edilmemiştir.

### 5. Madde

Basın Kanununun 8. Maddesinde değişiklik öngörülerek internet haber siteleri için yayın durdurma yasağı öngörülemeyeceği, İnternet haber sitesinin hükme uymaması halinde Basın İlan Kurumunun 2 hafta içinde eksikliğin giderilmesini veya gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmesini internet haber sitesinden isteyeceği, istemin yerine getirilmemesi durumunda Basın İlan Kurumunun internet haber sitesi vasfının kazanılmadığının tespiti amacıyla İstanbul Asliye Ceza Mahkemesine başvuracağı. Mahkemenin en geç 2 hafta içinde kararını vereceği düzenlemesi getirilmiştir.

Teklifin 5.Maddesinde yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibaresi “Basın İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmektedir. Teklifin 4. Maddesinde olduğu gibi “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmesi, siyasi iktidar tarafından yöneticileri belirlenen ve yine siyasi iktidar tarafından desteklenen Basın İlan Kurumuna yargı yetkisi verecek ve tarafsız basın tamamen ortadan kalkacaktır. Gerekçesi ile teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

#### 6. Madde

Basın Kanunun 10. Maddesinin kenar başlığı “teslim ve muhafaza yükümlülüğü” olarak değiştirilmiş, İnternet haber sitesinde yayınlanan içeriklerin gerektiğinde talep eden Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmek üzere doğruluğu ve bütünlüğü sağlanmış şekilde 2 yıl süre ile muhafaza edileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

#### 7. Madde

İnternet haber siteleri Basın Kanununun cevap ve düzeltme hakkını düzenleyen 14.maddesi kapsamına alınmış ve bu konu ile ilgili hususlar düzenlenmiştir.

#### 8. Madde

Basın Kanunun 17. Maddesinin kenar başlığı “teslim ve muhafaza yükümlülüğüne uymama” olarak değiştirilmiş ve konu ile ilgili internet haber siteleri müeyyide (para cezası) kapsamına alınmıştır.

İlgili madde de yer alan yüksek ceza miktarlarından dolayı “üçyüzmilyonlira dan birmilyarliraya kadar” ibaresinin “ellibinliradan ikiyüze İlibinliraya kadar” şeklinde değiştirilmesi teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

#### 9. Madde

Basın Kanununun dava sürelerini düzenleyen 26. Maddesi kapsamına internet haber siteleri de alınmıştır. Maddeye göre ;basılmış eserler veya internet haber siteleri yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının bir muhakeme şartı olarak, günlük süreli yayınlar ve internet haber siteleri yönünden 4 ay, diğer basılmış eserler yönünden 6 ay içinde açılması zorunlu olacak. Bu süreler basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edildiği tarihten, internet haber siteleri için ise habere ilişkin suç ihbarının yapıldığı tarihten başlayacaktır. Ancak bu süreler, Türk Ceza Kanunu'nun dava zaman aşımına ilişkin maddesinde öngörülen sürelerin yarısını aşamayacak ve süre sonunda yayının yenilenmesi hali ile suçun temadi ettiğinin belirlendiği hallerde, dava zaman aşımı süresi tam olarak uygulanacaktır.

#### 10. Madde

Basın Kanununa ek madde 1 eklenerek basın kartına başvuru usulü, basın kartlarının türleri(göreve bağlı, süreli, geçici, serbest ve sürekli) ve niteliği ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.



#### 11. Madde

Basın Kanununa ek madde 2 eklenerek basın kartı alabilecek medya mensupları düzenlenmiştir.

#### 12. Madde

Basın Kanununa ek madde 3 eklenerek basın kartı alabilecek kişilerde aranan şartlar düzenlenmiştir.

#### 13. Madde

Basın Kanununa ek madde 4 eklenerek basın kartı alabilecek yabancı medya mensuplarında aranacak şartlar düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre; basın kartı talep eden yabancı medya mensuplarına, medya kuruluşu tarafından görevlendirildiklerini belgelendirmeleri, Türkiye'de çalışma izinlerinin olması, bağlı bulundukları kuruluşun idare merkezinin bulunduğu ülkenin Türkiye'deki büyükelçilik, elçilik veya konsolosluklarından aldıkları takdim mektubunu ibraz etmeleri halinde, karşılıklılık esası da gözetilerek Başkanlıkça basın kartı verilebilecektir.

#### 14. Madde

Basın Kanununa ek madde 5 eklenerek 9 üyeden oluşacak Basın Kartı Komisyonu, üyelerin görev süresinin iki yıl olacağı, süresi biten üyelerin tekrar seçilebileceği vs düzenlenmiştir. Komisyonun oluşumunda ağırlık Meslek Örgütlerine verilmelidir. Oysa Teklifte azınlıkta kalmaktadır. Üyelerin en fazla iki dönem seçilebilmesi Komisyonun güvenilirliği açısından önemli olacaktır.

İlgili maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin "Süresi dolan üyeler en fazla bir dönem daha seçilebilir. " şeklini de değiştirilmesi teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

#### 15. Madde

Basın Kanununa ek madde 6 eklenerek basın kartının iptal edileceği haller düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre basın kartı sahibinin, basın ahlak esaslarına aykırı davranışlarda bulunması halinde Komisyon kararıyla, basın kartı sahibinin sahip olması gereken niteliklere sahip olmadığının veya bu nitelikleri sonradan kaybettiğinin anlaşılması sebebiyle ise Başkanlıkça basın kartı iptal edilecektir.

#### 16. Madde

Basın Kanununa ek madde 7 eklenerek basın kartının iptalinin sonuçları düzenlenmiştir. Basın kartı sahibinin sahip olması gereken niteliklere sahip olmadığının veya bu nitelikleri sonradan kaybettiğinin anlaşılması sebebiyle İletişim Başkanlığınca basın kartının iptali halinde; kart almaya engel durum ortadan kalksa dahi iptal tarihinden itibaren bir yıl geçmedikçe yeniden basın kartı verilmeyecek. Basın ahlak esaslarına aykırı davranışlarda bulunulması nedeniyle basın kartının iptali halinde, iptal tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe yeniden basın kartı verilmeyecek. Belirtilen süreler, iptal edilen basın kartının iade edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacak. Adli sicil kaydında basın kartı verilmesine engel bir suçtan mahkûmiyeti bulunan kişilere bu mahkûmiyetler adli sicil kaydından silinmedikçe veya yasaklanmış hakların geri verilmesine karar verilmedikçe basın kartı düzenlenmeyecektir.

#### 17. Madde

Basın Kanununa ek madde 8 eklenmiş ve İletişim Başkanlığınca düzenlenecek olan basın kartlarının şekli, medya kuruluşlarında aranacak şartlar, kontenjanlar, Komisyon üyelerinin belirlenmesi, çalışma ve karar alma usulleri, başvuru türleri ile başvuruda istenilecek belgelerin Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

#### 18. Madde

Basın Kanununa eklenen geçici madde 4 ile İnternet haber sitelerine, yükümlülükleri yerine getirmesi için 3 ay süre verilmiştir.

#### 19. Madde

Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 5. Maddesinde değişiklik öngörülerek Basın İlan Kurumu Genel Kurul üye sayısı 42'ye çıkarılıyor. Teklifte, 36 kişiden oluşan Basın İlan Kurumu Genel Kuruluna, resmi ilan yayınlayacak İnternet haber sitelerinden 2, Cumhurbaşkanınca belirlenecek 2, radyo, televizyon ve İnternet siteleriyle ilgili işlemler gerçekleştiren Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulundan (RTÜK) 2 temsilci eklenecek. Teklifte, Kurumun ülke genelinde görevli olmasıyla tüm Anadolu gazetelerinin kayıtları Basın İlan Kurumunda tutulduğundan, Anadolu gazete sahipleri temsilcileri seçiminin Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı yerine Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmesi amaçlanıyor. Anadolu gazete sahiplerinin Genel Kurula katılacak temsilcileri resmi ilan yayınlayan Anadolu gazete sahiplerinin ya da bu gazetelerin ayrı ayrı gösterecekleri temsilcilerinin Genel Müdürlüğün çağrısı üzerine katılacakları toplantıda farklı coğrafi bölgelerden olmak üzere seçileceği ve yeni üyeler belirlenene kadar mevcut üyelerin görevlerinin devamı öngörülüyor.

#### 20. Madde

Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 37. Maddesinin kenar başlığı ve birinci fıkrası değiştirilerek resmi ilan ve reklam verilebilecek İnternet haber sitelerinin kamuoyuna İnternet siteleri üzerinden duyurulması amaçlanmaktadır.

#### 21. Madde

Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanununa 45/A maddesi eklenerek İnternet haber sitelerinde yayınlanacak resmi ilan ve reklamların kapsam ve esasları düzenlenmektedir. Ayrıca, düzenleme ile İnternet haber sitelerinde Basın İlan Kurumu aracılığı ile resmi ilan ve reklam yapılması öngörülerek Basın İlan Kurumu İlan Portalına hukuki statü kazandırılması amaçlanmaktadır.

#### 22. Madde

Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanununun 49. maddesi kapsamına müeyyideler açısından gazete ve dergilerin yanı sıra İnternet haber siteleri de alınmaktadır. Konu ile ilgili yargı mercii asliye hukuk hâkimliği olarak belirlenmiş, konuya ilişkin basit yargılama usulü öngörülmüştür.

### 23. Madde

Basın İlan Kurumu Teşkilane Dair Kanuna internet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlacakların taşıması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esasların Teklifin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Kurum Genel Kurulu tarafından 6 ay içinde çıkarılacak yönetmelikle belirleneceğine dair geçici 9. Madde eklenmiştir.

### 24. Madde

Basın Kanununda basın kartına ilişkin yapılan düzenlemelere uyum sağlanmasına yönelik 5510 sayılı Kanunun 40. Maddesinde değişiklik öngörülmektedir.

### 25. Madde

İcra İflas Kanununun 114. Maddesinde değişiklik yapılarak, Kanunun 114 ve 126. Maddeleri kapsamındaki taşınır/taşınmaz satışlarının ilanının gazetelerin yanı sıra internet haber sitelerinde de yayınlatılmasına yönelik düzenlemeler eklenmekte, Basın İlan Kurumu İlan portalında yayınlanacak ilanlardan ücret alınmayacağı öngörülmektedir.

Toplam muhammen bedelin 500 bin Türk lirasına kadar olan satışların gazete veya internet haber sitesinde yayınlanması hususunda , özellikle taşrada muhammen bedeli 500 bini bulan çok az olduğu için, oradaki yerel basından gelen talep bunun alt sınırının 200 bine düşürülmesi yönündedir ve düzenleme yapılması doğru olacaktır.

### 26. Madde

Devlet İhale Kanununun 17. Maddesinde değişiklik yapılarak, resmi ilanların Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılması amacıyla gazete ibarelerinin yanına internet haber sitesi ibareleri eklenmektedir.

### 27. Madde

Devlet İhale Kanununun 13. Maddesinde değişiklik yapılarak, resmi ilanların, şartları Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca belirlenecek internet haber sitelerinde de yayınlatılabilmesi amacıyla 'gazete' ibarelerinin yanına 'internet haber sitesi' ibareleri eklenmektedir.

### 28. Madde

Basın Kanununun 11. Maddesindeki “cezaî sorumluluk”,13. Maddesindeki “hukukî sorumluluk” hükümlerine, 15.maddesindeki “basılmış eserlerde”, 20. ve 21. Maddelerindeki “yaygın süreli

yayınlarda” ibarelerinden sonra gelmek üzere “internet haber siteleri” ibareleri ile 18.maddesinde “bu yazının” ibaresinden sonra gelmek üzere “ iki internet sitesi ile” ibareleri eklenmektedir. Ayrıca;

Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun, Dâhiliye Memurları Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Tebligat

Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Devlet Memurları Kanunu, Kooperatifler Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Kamulaştırma Kanunu, Resmi Gazete’de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanun, Kadastro Kanunu, Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ile Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun ilgili bölümlerine gazete ibarelerinden sonra gelmek üzere ilgisine göre internet haber sitesi ve Basın İlan Kurumu İlan Portalı ibareleri eklenmiştir.

## 29. Madde

Türk Ceza Kanununa 217/A maddesi eklenerek “halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” suçu ihdas edilerek bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

Bu madde de geçen “sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saiki; nin tespiti oldukça güç, uygulamada zorluk çıkaracak mahiyette, çerçevesi belirsiz ve ziyadesiyle muğlaktır. Neredeyse her türlü bilgi, haber vs bu kapsamda değerlendirilebilecek ve ceza kapsamına alınabilecek ve sonuçta niyet okumaya kadar gidebilecektir. Kişilerin, sahip oldukları bilginin, haberin ya da belgenin bu mahiyette olduğunu değerlendirecek bilgi ve birikime her zaman sahip olmaları imkan dahilinde değildir. Çoğu kere bu değerlendirmenin ilgili kurumlar ve yargı makamlarınca yapılması gerekecektir. Kaldı ki “alenen yayma” kapsamı da belirsizdir. Doğruluğuna inanarak yalan haberi yaymak hiçbir zaman suç teşkil etmeyecektir. Fillin suç teşkil etmesi için tüm unsurlarının bilerek isteyerek yapılması gereklidir. Özel kastı ortaya koymak ve ispatlamak oldukça zordur. RTÜK’ün ve Basın İlan Kurumu’nun demoklesin kılıcı gibi duracağı bir ortamda yazılı ya da görsel basın, sosyal medya kullanıcılarının duydukları haber ya da bilgileri paylaşımlarının bu kapsamda değerlendirilmesi halinde, basın neredeyse çalışamaz hale gelecek, halkın internet ve sosyal medya ortamları vasıtasıyla doğru bilgiye ve habere ulaşma imkanı ortadan kalkacaktır.

Türk Ceza Kanunu bağlamında muğlak, net olmayan, subjektif değil; somut olgulara dayanılarak, objektif şekilde ceza öngörülmesi en önemli ilkedir. Düzenleme, Anayasamızda korumaya alınan temel hak hürriyetlerden, 22.maddede düzenlenen “haberleşme hürriyeti”, 26. Maddesinde yer alan “düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti”, 28. Maddesinde yer bulan “basın hürriyeti” 29.maddesinde düzenlenen “sürelili ve süresiz yayın hakkı”, 31.maddesindeki “kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı” ve 32. Maddesinde yer alan “düzeltme ve cevap hakkı”nın uygulanmasını neredeyse imkansız hale getirecektir. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması, kötüye kullanılamaması, kullanılmasının durdurulması Anayasamızın 13,14 ve 15. Maddelerinde düzenlenmiştir. Teklifteki düzenleme belirtilen hakların Anayasaya aykırı şekilde özüne dokunacak niteliktedir. Maddenin kapsamı her türlü kötüye kullanmaya, her türlü haber ulaşımını keyfi şekilde ceza kapsamına sokmaya müsait durumdadır. Adeta bu düzenleme ile temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasından hareketle, ceza baskısı ile topluma yaşam tarzı dayatılması adeta yeniden dizayn edilmesi amaçlanmaktadır. Böyle bir düzenleme altında fikir hürriyetinin varlığından söz etmek söz konusu bile olmayacaktır. Aksine sürekli bir sansür baskısı ile toplumda güvensizlik, korku ve huzursuzluk ortamı hâkim olacak, demokrasi daraltılacaktır. Unutulmamalıdır ki ;Demokrasi her işin

anahtarıdır, hak ve özgürlüklerin en iyi arandığı ve korunduğu rejimdir. Sivil toplum özgürleştirilmelidir. Teklif bu anlamda da bir geriye gidişin ifadesidir.

Kavramsal olarak ve uygulama açısından genel kabul görmüş bir yaklaşım bulunmadığı göz önüne alındığında; yalan haber ya da dezenformasyonla ilgili düzenleme yapılırken Avrupa Birliği Uygulama Kodundan ve diğer ülke örneklerinden istifade edilmek suretiyle ve özellikle ifade özgürlüğünün garanti altına alınması, saygı duyulması ve korunması amacından hareket edilmesi ve metnin yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır. Aksi halde madde metninden çıkarılmalıdır.

Düzenlemede; “Halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilen ceza yarı oranında artırılır” ifadelerine yer verilmektedir.

Yoruma açık olan bu düzenleme, somut olmayan gerekçelerle gazetecilerin cezalandırılmalarının yolunu açabilecektir. Söz konusu tespitin nasıl yapılacağı, mahkeme kararı aranıp aranmayacağı da düzenlemede net değildir. Gerekçesiyle teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 30. Madde

Ceza Muhakemesi Kanununun 286.maddesine bir alt bent eklenerek TCK’na eklenen 217/A maddesi bakımından temyiz kanun yoluna başvurulması imkânı getirilmektedir.29, maddedeki eleştiri ve notlarımız bu madde için de geçerlidir.

### 31. Madde

Bu madde değişikliği ile; 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesinde değişiklik öngörülmekte, Erişim Sağlayıcıları Birliğine erişimin engellenmesi kararlarının uygulanması görevinin yanı sıra 2020 yılında 7253 sayılı Kanunla verilen içeriğin çıkarılması kararlarının içerik ve yer sağlayıcılara bildirilmesi görevi doğrultusunda Birliğin görev alanı yeniden düzenlenmektedir. Birliğin faaliyet alanında elde ettiği gelir ve faaliyet alanında kullanılmak üzere yapılan bağışların gelir olarak kabulü öngörülmekte, Birliğe; erişimin engellenmesi ya da içeriğin çıkarılmasına yönelik mahkeme kararlarını daha hızlı iletişimin sağlanması amacıyla elektronik posta yolu ile içerik ve yer sağlayıcılara bildirme imkanı getirildiği gerekçesinde belirtilmektedir.

8.12.2015 tarihli ve 2015/112 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararında da vurgulandığı üzere mahkeme kararları Birliğe gereğinin getirilmesi için gönderilmektedir. Birlik erişim sağlayıcılar ile mahkemeler ve idare arasında koordinasyon sağlamak üzere kurulmuştur. Erişim sağlayıcılarının sayılarının hızla arttığı, takip ve tebligatın zorluğu dikkate alındığında sistemin iyi işlemesi için bu fonksiyon önemlidir. Birliğe, kuruluş amacı doğrultusunda görev ve yetkiler verilmiş olup bu sınırlar içinde kalınmalıdır.

Erişim Sağlayıcıları Birliğine kuruluş amacını da aşan yetkiler bu madde ile verilmektedir. Birlik, kuruluş sınırları içinde kalmalı ve yetkisini aşmasının önüne geçilmelidir. Bunun yanı sıra uygulamada yeni

sorunların doğmasının önüne geçilmesi amacıyla teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 32. Madde

5651 sayılı Kanunun 8. Maddesinde; katalog suçlarla daha mücadele anlamında madde değişikliğine gidildiği, Milli İstihbarat Teşkilatının faaliyetleri ve personeline yönelik suç teşkil eden suçların katalog suçlar kapsamına alındığı belirtilmektedir.

Yeni eklenen (ç) bendi ve yapılan değişiklik, oldukça geniş ve amacını aşan, bilgi edinme ve gerçeğe erişim hakkını zedeler mahiyettedir.

### 33. Madde

5651 sayılı Kanunun 9.maddesinde öngörülen değişiklikle Birliğin müracaatın kabulüne yönelik kararlarına karşı kararı veren hakimliğe itiraz edilebileceği öngörülmektedir.

Ancak internet sitesindeki yayının tümüne erişimin engellenmesi kararlarında bu hükmün uygulanmayacağı öngörülmektedir. Bu düzenleme ile Anayasa Mahkemesinin değerlendirmelerinin karşılandığı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. Yargısal denetime sınır getirilmemelidir.

### 34. Madde

Kanunda yer alan “Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı Kurum, yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirler ve bu temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde Türk vatandaşı olması zorunludur” ifadesine Türkiye’de mukim olması şartı da eklenmiştir.

Sosyal ağ sağlayıcının Kuruma tüzel kişiliği, politikaları ve faaliyetleri hakkında bilgi içeren raporlar sunması gerekmektedir.

Madde uyarınca içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğinin yerine getirilmemesi halinde, yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıya uygulanabilecek yaptırımlar özü itibarıyla aşağıda sıralanmıştır:

- A- Altı aya kadar reklam vermesinin yasaklanmasına,
- B- Bu süreçte yeni sözleşme kurulamayacağı ve para transferi yapılamayacağına, ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.
- C- Ek olarak Başkan, reklam yasağı kararının yanı sıra içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmesine kadar sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir.
- D- Hâkim tarafından verilen internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılmasına ilişkin kararın ilgili sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının sosyal ağ sağlayıcı tarafından yerine getirilmemesi halinde, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için Başkan tarafından sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir.



E- Bu Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen idari para cezalarının yasal süresinde ödenmemesi durumunun bir yıl içinde birden fazla gerçekleşmesi halinde de yukarıdaki önlemlere başvurulabilir.

F- Son olarak, Bu madde uyarınca verilen reklam yasağına aykırı davranan Türkiye'de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilere, on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanmasına Başkan tarafından karar verilebilir.

5651 sayılı Kanunun ek 4. Maddesindeki değişiklikle ilgili 29 . maddede belirtilen Anayasaya aykırılık gerekçelerimiz aynen mevcuttur. Bunun yanı sıra eklenmesi öngörülen üçüncü fıkra yönünden Teklif, Anayasanın 20. Maddesinde yer alan özel hayatın gizliliğine de aykırılık oluşturmaktadır. Maddede düzenlenen gerçek kişi, Türkiye'de yerleşik ve Türk vatandaşı olması zorunlu temsilci ve getirilen müeyyidelerin ise uygulanması son derece zor olacaktır. Bu madde 29. Madde ile amaçlanan hususları gerçekleştirmenin başka bir yolu olarak Teklifte yer aldığı değerlendirilmektedir. Sonuçta yurt dışı kaynaklı sosyal medya kuruluşlarının Türkiye'yi terk etmesinin Ülkemiz açısından yaratacağı sonuçların gözden uzak tutulmaması önemlidir.

5651 sayılı Kanunun ek 4. Maddesindeki değişiklikle ilgili 29 . maddede belirtilen Anayasaya aykırılık gerekçelerimiz aynen mevcuttur. Bunun yanı sıra eklenmesi öngörülen üçüncü fıkra yönünden Teklif, Anayasanın 20. Maddesinde yer alan özel hayatın gizliliğine de aykırılık oluşturmaktadır. Maddede düzenlenen gerçek kişi, Türkiye'de yerleşik ve Türk vatandaşı olması zorunlu temsilci ve getirilen müeyyidelerin ise uygulanması son derece zor olacaktır. Bu madde 29. Madde ile amaçlanan hususları gerçekleştirmenin başka bir yolu olarak Teklifte yer aldığı değerlendirilmektedir. Gerekçesi ile teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 35. Madde

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'a eklenen geçici madde ile temsilci belirlemiş olan sosyal ağ sağlayıcının, ek 4 üncü maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle getirilen yükümlülüklerini bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde tamamlamaması durumunda, bildirim ve idari para cezalarına ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı ve ek 4 üncü maddenin ikinci fıkrası hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

### 36. Madde

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nu düzenleyen "Tanımla ve Kısaltmalar" başlıklı 3 üncü maddesine eklenen bentler ile "Şebekeler Üstü Hizmet" ve "Şebekeler Üstü Hizmet Sağlayıcı" kavramları tanımlanmıştır. İlgili maddenin Anayasanın 20. Maddesinde yer alan özel hayatın gizliliğine de aykırılık oluşturmaması nedeniyle teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

### 37. Madde

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Yetkilendirme usulü" başlıklı maddesine ekleme yapılmıştır. Bilindiği üzere, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yetkilendirilen birtakım işletmeciler, ilgili mevzuat çerçevesinde kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini teminen bazı yükümlülükler (tüketici hakları, kişisel verilerin korunması, hizmet kalitesi, raporlama, mali yükümlülükler gibi) tabi tutulmaktadır. Ek olarak şebekeler üstü (Over The Top (OTT) - İnternet Tabanlı) hizmetler olarak da ifade edilebilen bazı hizmetlerde, yurtdışından internet üzerinden sesli, yazılı ve görsel iletişim hizmeti alınabilmektedir. Bu durumun herhangi bir mevzuata tabi tutulmadan sunulan bu hizmetler açısından haksız rekabete yol açabileceği ileri sürülmektedir. Kurum bu kapsamda yetkilendirilmektedir. Ek olarak düzenlemenin devamında şebekeler üstü hizmet sağlayıcılarının

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki faaliyetlerinin anonim şirket veya limited şirket statüsündeki tam yetkili temsilcileri vasıtası ile ve Kurumca yapılacak yetkilendirme çerçevesinde yürütmeleri düzenlenmektedir.

Son olarak, Kurumun elektronik haberleşme sektörüne ilişkin görev alanına yönelik tüm düzenlemelerin şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara uygulanamayacağı hususlar bakımından (arabağlantı, abonelik sözleşmelerinin kurulması gibi) ve bu bahisle yeni düzenlemeler yapılması gerekeceğinden Kuruma bu görev alan dahilinde düzenleme yapma ve şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara da bu düzenlemeye uyma yükümlülüğü getirilmektedir.

36. maddede verdiğimiz önergede yer alan aynı gerekçelerle bu maddenin de metinden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

#### **38. Madde**

36. ve 37. maddelerde verdiğimiz önergelerde yer alan aynı gerekçelerle bu maddenin de metinden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

#### **39. Madde**

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'na eklenen fıkralar ile bu Kanunun 9 uncu maddesine aykırı olarak yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara bir milyon Türk Lirasından otuz milyon Türk Lirasına kadar idari para cezası verileceği düzenlenmektedir.

Ek olarak, İdari para cezasını süresinde ödemeyen ve Kurumca yapılacak bildirimden itibaren altı ay içerisinde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcısının internet trafiği bant genişliğinin %95'ine kadar daraltılmasına veya ilgili uygulama veya internet sitesine erişimin engellenmesine Kurum tarafından karar verilebilecektir.

#### **40. Madde**

Yürürlük Maddesidir.

#### **41. Madde**

Yürütme Maddesidir.

*Hasan Subaşı*  
Antalya

*17.06.2022*  
*Ayhan Erel*  
Aksaray

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ AHMET  
ÖZDEMİR, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FETİ  
YILDIZ VE 64 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BASIN KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA  
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN  
TEKLİFİ**

ADALET KOMİSYONUNUN  
KABUL ETTİĞİ METİN

**BASIN KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA  
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN  
TEKLİFİ**

**MADDE 1 -** 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, ikinci fıkrasında yer alan “yayımını” ibaresi “yayımı ile internet haber sitelerini” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanunun amacı, basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün kullanımı ile basın kartına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”

“Basın kartı düzenlenmesi bakımından basın kartı talep eden medya mensupları ve enformasyon görevlileri bu Kanun kapsamına dahildir.”

**MADDE 2-** 5187 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine “yayınlarını” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber sitelerini” ibaresi; (1) bendine “karikatürü yapanı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “görsel veya işitsel içerikleri kaydeden veya düzenleyeni,” ibaresi ve fıkraya (1) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“m) İnternet haber sitesi: İnternet ortamında, belirli aralıklarla haber veya yorum niteliğinde yazılı, görsel veya işitsel içeriklerin sunumunu yapmak üzere kurulan ve işletilen süreli yayını,

n) Basın kartı: Bu Kanunda belirtilen kişilere, Başkanlıkça verilen kimlik kartını,

o) Başkan: İletişim Başkanı,

ö) Başkanlık: İletişim Başkanlığı,

p) Komisyon: Basın Kartı Komisyonunu,

r) Medya mensubu: Radyo, televizyon ve süreli yayınların basın-yayın faaliyeti yürüten çalışanlarını,

s) Enformasyon görevlisi: Kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri Devlet enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personelini,”

**MADDE 1 -** 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde, ikinci fıkrasında yer alan “yayımını” ibaresi “yayımı ile internet haber sitelerini” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanunun amacı, basın özgürlüğü ve bu özgürlüğün kullanımı ile basın kartına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”

“Basın kartı düzenlenmesi bakımından basın kartı talep eden medya mensupları ve enformasyon görevlileri bu Kanun kapsamına dahildir.”

**MADDE 2-** 5187 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine “yayınlarını” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber sitelerini” ibaresi; (1) bendine “karikatürü yapanı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “görsel veya işitsel içerikleri kaydeden veya düzenleyeni,” ibaresi ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“m) İnternet haber sitesi: İnternet ortamında, belirli aralıklarla haber veya yorum niteliğinde yazılı, görsel veya işitsel içeriklerin sunumunu yapmak üzere kurulan ve işletilen süreli yayını,

n) Basın kartı: Bu Kanunda belirtilen kişilere, Başkanlıkça verilen kimlik kartını,

o) Başkan: İletişim Başkanı,

ö) Başkanlık: İletişim Başkanlığı,

p) Komisyon: Basın Kartı Komisyonunu,

r) Medya mensubu: Radyo, televizyon ve süreli yayınların basın-yayın faaliyeti yürüten çalışanlarını,

s) Enformasyon görevlisi: Kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri Devlet enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personelini,”

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

**MADDE 3-** 5187 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“İnternet haber sitelerinde ayrıca, faaliyet gösterdiği iş yeri adresi, ticari unvanı, elektronik posta adresi, iletişim telefonu ve elektronik tebligat adresi ile yer sağlayıcısının adı ve adresi kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ana sayfadan doğrudan ulaşabileceği şekilde ve iletişim başlığı altında bulundurulur.

İnternet haber sitelerinde bir içeriğin ilk kez sunulmaya başlandığı tarih ile sonraki güncelleme tarihleri, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilir.”

**MADDE 4-** 5187 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yönetim yerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına” ibaresi “Basın İlan Kurumuna” şeklinde, birinci ve dördüncü fıkralarda yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına “türü” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve elektronik tebligat adresi” ibaresi eklenmiştir.

**MADDE 5-** 5187 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “durdurulmasını” ibaresinden sonra gelmek üzere “İstanbul” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Birinci fıkroda düzenlenen yayım durdurma müeyyidesi internet haber siteleri bakımından uygulanmaz. İnternet haber sitesinin bu madde hükmüne uymaması halinde, Basın İlan Kurumu iki hafta içinde eksikliğin giderilmesini veya gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmesini internet haber sitesinden ister. İstemin iki hafta içinde yerine getirilmemesi durumunda, Basın İlan Kurumu internet haber sitesi vasfının kazanılmadığının tespiti amacıyla İstanbul asliye ceza mahkemesine başvurur. Mahkeme en geç iki hafta içinde kararını verir. Bu karara karşı itiraz yoluna başvurulabilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

**MADDE 3-** 5187 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“İnternet haber sitelerinde ayrıca, faaliyet gösterdiği iş yeri adresi, ticari unvanı, elektronik posta adresi, iletişim telefonu ve elektronik tebligat adresi ile yer sağlayıcısının adı ve adresi kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ana sayfadan doğrudan ulaşabileceği şekilde ve iletişim başlığı altında bulundurulur.

İnternet haber sitelerinde bir içeriğin ilk kez sunulmaya başlandığı tarih ile sonraki güncelleme tarihleri, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilir.”

**MADDE 4-** 5187 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yönetim yerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına” ibaresi “Basın-İlan Kurumuna” şeklinde, birinci ve dördüncü fıkralarda yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın-İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına “türü” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve elektronik tebligat adresi” ibaresi eklenmiştir.

**MADDE 5-** 5187 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri “Basın-İlan Kurumu” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Birinci fıkroda düzenlenen yayım durdurma müeyyidesi internet haber siteleri bakımından uygulanmaz. İnternet haber sitesinin bu madde hükmüne uymaması hâlinde, Basın-İlan Kurumu iki hafta içinde eksikliğin giderilmesini veya gerçeğe aykırı bilgilerin düzeltilmesini internet haber sitesinden ister. İstemin iki hafta içinde yerine getirilmemesi durumunda, Basın-İlan Kurumu internet haber sitesi vasfının kazanılmadığının tespiti amacıyla asliye ceza mahkemesine başvurur. Mahkeme en geç iki hafta içinde kararını verir. Bu karara karşı itiraz yoluna başvurulabilir.

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

Başvurunun kabul edilmesi halinde internet haber siteleri için sağlanabilecek resmi ilan ve reklam ile çalışanlarının basın kartına ilişkin hakları ortadan kalkar. İnternet haber sitesi için sağlanan hakların ortadan kaldırılması, bu Kanun ve/veya ilgili mevzuat uyarınca öngörülen yaptırımların uygulanmasına engel değildir.”

**MADDE 6-** 5187 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin başlığı “Teslim ve muhafaza yükümlülüğü” olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“İnternet haber sitesinde yayınlanan içerikler, gerektiğinde talep eden Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmek üzere doğruluğu ve bütünlüğü sağlanmış şekilde iki yıl süre ile muhafaza edilir.

Yargı mercileri tarafından yayının soruşturma ve kovuşturma konusu olduğunun internet haber sitesine yazılı olarak bildirilmesi halinde, bu işlemlerin sonuçlandığının bildirilmesine kadar soruşturma ve kovuşturma konusu yayın kaydının saklanması zorunludur.”

**MADDE 7-** 5187 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“İnternet haber sitelerinde ise zarar gören kişinin düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür, hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç bir gün içinde, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, URL bağlantısı sağlanmak suretiyle, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır. Yayın hakkında verilen erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararının uygulanması ya da internet haber sitesi tarafından içeriğin kendiliğinden çıkarılması durumunda, düzeltme ve cevap metni ilgili yayının yapıldığı internet haber sitesinin ana sayfasında bir hafta süreyle yayımlanır.”

**MADDE 8-** 5187 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin başlığı “Teslim ve muhafaza

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Başvurunun kabul edilmesi hâlinde internet haber siteleri için sağlanabilecek resmî ilan ve reklam ile çalışanlarının basın kartına ilişkin hakları ortadan kalkar. İnternet haber sitesi için sağlanan hakların ortadan kaldırılması, bu Kanun ve/veya ilgili mevzuat uyarınca öngörülen yaptırımların uygulanmasına engel değildir.”

**MADDE 6-** 5187 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin başlığı “Teslim ve muhafaza yükümlülüğü” olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“İnternet haber sitesinde yayınlanan içerikler, gerektiğinde talep eden Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmek üzere doğruluğu ve bütünlüğü sağlanmış şekilde iki yıl süre ile muhafaza edilir.

Yargı mercileri tarafından yayının soruşturma ve kovuşturma konusu olduğunun internet haber sitesine yazılı olarak bildirilmesi hâlinde, bu işlemlerin sonuçlandığının bildirilmesine kadar soruşturma ve kovuşturma konusu yayın kaydının saklanması zorunludur.”

**MADDE 7-** 5187 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“İnternet haber sitelerinde ise zarar gören kişinin düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür, hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç bir gün içinde, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, URL bağlantısı sağlanmak suretiyle, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır. Yayın hakkında verilen erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararının uygulanması ya da internet haber sitesi tarafından içeriğin kendiliğinden çıkarılması durumunda, düzeltme ve cevap metni ilgili yayının yapıldığı internet haber sitesinde ilk yirmi dört saati ana sayfada olmak üzere bir hafta süreyle yayımlanır.”

**MADDE 8-** 5187 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin başlığı “Teslim ve muhafaza

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

yükümlülüğüne uymama” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasında yer alan “basımcı,” ibaresi “basımcı ile teslim ve muhafaza yükümlülüğünü yerine getirmeyen internet haber sitesi sorumlu müdürü” şeklinde değiştirilmiştir.

**MADDE 9-** 5187 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “Basılmış eserler” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya internet haber siteleri” ibaresi, “günlük süreli yayınlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber siteleri”, ikinci fıkrasına “teslim edildiği tarihten” ibaresinden sonra gelmek üzere “, internet haber siteleri için ise habere ilişkin suç ihbarının yapıldığı tarihten” ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkranın üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ancak bu süreler, Türk Ceza Kanununun dava zamanasına ilişkin maddesinde öngörülen sürelerin yarısını aşamaz ve bu süre sonunda yayının yenilenmesi hali ile suçun temadi ettiğinin belirlendiği hallerde, dava zamanasını süresi tam olarak uygulanır.”

**MADDE 10-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartı başvurusu, niteliği ve türleri

**EK MADDE 1 -** Basın kartı başvurusu Başkanlığa yapılır.

Basın kartı, resmî nitelikte bir kimlik belgesidir.

Basın kartı türleri aşağıda sayılanlardan ibarettir:

a) Göreve bağlı basın kartı: Bir medya kuruluşuna bağlı olarak çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarına ve enformasyon görevlilerine verilen basın kartını,

b) Süreli basın kartı: Görev alanı Türkiye’yi kapsayan yabancı medya mensuplarına verilen basın kartını,

c) Geçici basın kartı: Görev alanı Türkiye’yi kapsamamakla beraber geçici bir süreyle Türkiye’ye haber amaçlı gelen yabancı medya mensuplarına verilen basın kartını,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yükümlülüğüne uymama” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasında yer alan “basımcı,” ibaresi “basımcı ile teslim ve muhafaza yükümlülüğünü yerine getirmeyen internet haber sitesi sorumlu müdürü” şeklinde değiştirilmiştir.

**MADDE 9-** 5187 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “Basılmış eserler” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya internet haber siteleri” ibaresi, “günlük süreli yayınlar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber siteleri” ibaresi ve ikinci fıkrasına “teslim edildiği tarihten” ibaresinden sonra gelmek üzere “, internet haber siteleri için ise habere ilişkin suç ihbarının yapıldığı tarihten” ibaresi eklenmiştir.

**MADDE 10-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartı başvurusu, niteliği ve türleri

**EK MADDE 1-** Basın kartı başvurusu Başkanlığa yapılır.

Basın kartı, resmî nitelikte bir kimlik belgesidir.

Basın kartı türleri aşağıda sayılanlardan ibarettir:

a) Göreve bağlı basın kartı: Bir medya kuruluşuna bağlı olarak çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarına ve enformasyon görevlilerine verilen basın kartını,

b) Süreli basın kartı: Görev alanı Türkiye’yi kapsayan yabancı medya mensuplarına verilen basın kartını,

c) Geçici basın kartı: Görev alanı Türkiye’yi kapsamamakla beraber geçici bir süreyle Türkiye’ye haber amaçlı gelen yabancı medya mensuplarına verilen basın kartını,



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

ç) Serbest basın kartı: Geçici bir süreyle çalışmayan medya mensuplarına verilen basın kartını,

d) Sürekli basın kartı: En az on sekiz yıl mesleki hizmeti bulunan medya mensupları ve enformasyon görevlilerine ömür boyu verilen basın kartını,  
ifade eder.”

**MADDE 11-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartı alabilecek kişiler

EK MADDE 2- Basın kartı;

a) Türkiye’de faaliyet gösteren medya kuruluşlarının Türk vatandaşı medya mensuplarına,

b) Süreli yayınların sahiplerine veya tüzel kişi temsilcileri ile radyo ve televizyonların yönetim kurulu başkanlarına,

c) Medya kuruluşları adına hareket eden ve görev alanı Türkiye’yi kapsayan yabancı medya mensupları ile görev alanı Türkiye’yi kapsamamakla beraber geçici bir süreyle Türkiye’ye haber amaçlı gelen yabancı medya mensuplarına,

ç) Yurt dışında yayın yapan medya kuruluşlarının, Türk vatandaşı sahiplerine ve çalışanlarına,

d) Yurt dışında serbest gazetecilik yapan Türk vatandaşı medya mensuplarına,

e) Medya alanında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarında ve kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personeline,

f) Medya alanında faaliyet göstermeleri şartıyla, sendikalar ile kamu yararına faaliyette bulunduğu Cumhurbaşkanlığı kararıyla tespit edilen dernek ve vakıfların yöneticilerine,  
verilebilir.”

**MADDE 12-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ç) Serbest basın kartı: Geçici bir süreyle çalışmayan veya yurt dışında serbest gazetecilik yapan Türk vatandaşı medya mensuplarına verilen basın kartını,

d) Sürekli basın kartı: En az on sekiz yıl mesleki hizmeti bulunan medya mensupları ve enformasyon görevlilerine ömür boyu verilen basın kartını,  
ifade eder.”

**MADDE 11-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartı alabilecek kişiler

EK MADDE 2- Basın kartı;

a) Türkiye’de faaliyet gösteren medya kuruluşlarının Türk vatandaşı medya mensuplarına,

b) Süreli yayınların sahiplerine veya tüzel kişi temsilcileri ile radyo ve televizyonların yönetim kurulu başkanlarına,

c) Medya kuruluşları adına hareket eden ve görev alanı Türkiye’yi kapsayan yabancı medya mensupları ile görev alanı Türkiye’yi kapsamamakla beraber geçici bir süreyle Türkiye’ye haber amaçlı gelen yabancı medya mensuplarına,

ç) Yurt dışında yayın yapan medya kuruluşlarının, Türk vatandaşı sahiplerine ve çalışanlarına,

d) Yurt dışında serbest gazetecilik yapan Türk vatandaşı medya mensuplarına,

e) Medya alanında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarında ve kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri enformasyon hizmetlerinde çalışan kamu personeline,

f) Medya alanında faaliyet göstermeleri şartıyla, sendikalar ile kamu yararına faaliyette bulunduğu tespit edilen dernek ve vakıfların yöneticilerine,  
verilebilir.”

**MADDE 12-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

“Basın kartı alabilecek kişilerde aranan şartlar

EK MADDE 3- Basın kartı talep edenlerin başvuruda bulunabilmeleri için;

- a) 18 yaşını bitirmiş olması,
- b) En az lise veya dengi bir eğitim kurumundan mezun olması,
- c) Kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olmaması,

ç) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı 5 yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da şantaj, hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, yalan tanıklık, yalan yere yemin, iftira, suç uydurma, müstehcenlik, fuhuş, hileli iflas, zimmet, irtikâp, rüşvet, kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçları ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, kamu barışına karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından hüküm giymemiş olması,

d) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinde sayılan terör suçları ile 4 üncü maddesinde sayıları terör amacı ile işlenen suçlardan veya 6 ncı maddede belirtilen suçlar ile 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi uyarınca hüküm giymemiş olması,

e) Bu Kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlardan hüküm giymemiş olması,

f) 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun hükümlerine uygun sözleşme yapmış olması ve

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Basın kartı alabilecek kişilerde aranan şartlar

EK MADDE 3- Basın kartı talep edenlerin başvuruda bulunabilmeleri için;

- a) 18 yaşını bitirmiş olması,
- b) En az lise veya dengi bir eğitim kurumundan mezun olması,
- c) Kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olmaması,

ç) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da şantaj, hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, yalan tanıklık, yalan yere yemin, iftira, suç uydurma, müstehcenlik, fuhuş, hileli iflas, zimmet, irtikâp, rüşvet, kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçları ile cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, kamu barışına karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarından hüküm giymemiş olması,

d) Terörle Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinde sayılan terör suçları ile 4 üncü maddesinde sayılan terör amacı ile işlenen suçlardan veya 6 ncı maddede belirtilen suçlar ile 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi uyarınca hüküm giymemiş olması,

e) Bu Kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlardan hüküm giymemiş olması,

f) 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun hükümlerine uygun sözleşme yapmış olması ve

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

mücbir sebepler dışında işten ayrıldığı tarihten itibaren bir aydan fazla olmamak üzere ara vermeden çalışması,

g) Medya faaliyeti dışında ticari faaliyette bulunmaması,

şarttır.

Basın kartı talep eden süreli yayın sahipleri veya tüzel kişi temsilcileri ile radyo ve televizyonların yönetim kurulu başkanlarında, kamu kurum ve kuruluşlarında basın kartı alabilecek çalışanlarda ve yabancı basın-yayın kuruluşlarında çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarından basın kartı talep edenlerde birinci fıkranın (f) ve (g) bentlerinde belirtilen şartlar aranmaz.

Sürekli ve serbest basın kartı talep edenler ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu aracılığıyla göreve bağlı basın kartı talep edenlerde birinci fıkranın (f) bendinde belirtilen şart aranmaz.”

**MADDE 13-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartı alabilecek yabancı medya mensuplarında aranan şartlar

EK MADDE 4- Basın kartı talep eden yabancı medya mensuplarına;

a) Medya kuruluşu tarafından görevlendirildiklerini belgelendirmeleri,

b) Türkiye’de çalışma izinlerinin olması,

c) Bağlı bulundukları kuruluşun idare merkezinin bulunduğu ülkenin Türkiye’deki büyükelçilik, elçilik veya konsolosluklarından aldıkları takdim mektubunu ibraz etmeleri,

hâlinde, karşılıklılık esası da gözetilerek Başkanlıkça basın kartı verilebilir.

31/5/2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmayan ve geçici basın kartı talep edenler hakkında da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28/7/2016 tarih ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

mücbir sebepler dışında işten ayrıldığı tarihten itibaren bir aydan fazla olmamak üzere ara vermeden çalışması,

g) Medya faaliyeti dışında ticari faaliyette bulunmaması,

şarttır.

Basın kartı talep eden süreli yayın sahipleri veya tüzel kişi temsilcileri ile radyo ve televizyonların yönetim kurulu başkanlarında, kamu kurum ve kuruluşlarında basın kartı alabilecek çalışanlarda ve yabancı basın-yayın kuruluşlarında çalışan Türk vatandaşı medya mensuplarından basın kartı talep edenlerde birinci fıkranın (f) ve (g) bentlerinde belirtilen şartlar aranmaz.

Sürekli ve serbest basın kartı talep edenler ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu aracılığıyla göreve bağlı basın kartı talep edenlerde birinci fıkranın (f) bendinde belirtilen şart aranmaz.”

**MADDE 13-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartı alabilecek yabancı medya mensuplarında aranan şartlar

EK MADDE 4- Basın kartı talep eden yabancı medya mensuplarına;

a) Medya kuruluşu tarafından görevlendirildiklerini belgelendirmeleri,

b) 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu uyarınca çalışma izinlerinin olması,

c) Bağlı bulundukları kuruluşun idare merkezinin bulunduğu ülkenin Türkiye’deki büyükelçilik, elçilik veya konsolosluklarından aldıkları takdim mektubunu ibraz etmeleri,

hâlinde, karşılıklılık esası da gözetilerek Başkanlıkça basın kartı verilebilir.

31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmayan ve geçici basın kartı talep edenler için de 6735 sayılı Kanun

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

uyarınca düzenlenen çalışma izni ile yabancı uyruklu personel çalıştırılabilir. Bu kapsamda yapılacak çalışma izni başvuruları 6735 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi çerçevesinde istisnai olarak değerlendirilir ve bunların Türkiye'nin taraf olduğu sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklı kalmak kaydıyla sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan yükümlülükler kanuni süresi içinde yerine getirilir.”

**MADDE 14-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın Kartı Komisyonu

EK MADDE 5- Komisyon;

a) Başkanlığı temsilen iki üye,

b) Basın-yayın meslek kuruluşlarının birleşerek oluşturdukları üst kuruluşlar hariç olmak üzere; süreli yayın organlarının sahip ve/veya çalışanlarınca kurulan basın-yayın meslek kuruluşlarından basın kartı sahibi en fazla üyesi bulunan meslek kuruluşu tarafından belirlenecek bir üye,

c) Basın-yayın meslek kuruluşlarının birleşerek oluşturdukları üst kuruluşlar hariç olmak üzere; İstanbul, Ankara ve İzmir dışındaki illerde kurulu basın-yayın meslek kuruluşlarının sahip ve/veya çalışanları tarafından kurulmuş basın-yayın meslek kuruluşlarından en fazla basın kartı sahibi üyesi bulunan meslek kuruluşu tarafından belirlenecek bir üye,

ç) Sürekli nitelikte basın kartı sahipleri arasından Başkanlıkça belirlenecek bir üye,

d) Basın-yayın meslek kuruluşlarının birleşerek oluşturdukları üst kuruluşlar hariç olmak üzere, ulusal düzeyde yayın yapan radyo ve/veya televizyonların yönetim kurulu başkanları ve/veya gazeteci çalışanlarınca kurulmuş olan basın-yayın meslek kuruluşlarından en fazla üyesi bulunan meslek kuruluşu tarafından belirlenecek bir üye,

e) Göreve bağlı basın kartı sahibi gazeteciler arasından Başkanlıkça belirlenecek bir üye,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

uyarınca çalışma izni alınması zorunludur. Bu fıkra kapsamında çalışma izni başvuruları 6735 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi çerçevesinde istisnai olarak değerlendirilir.”

**MADDE 14-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın Kartı Komisyonu

EK MADDE 5- Komisyon;

a) Başkanlığı temsilen iki üye,

b) Basın-yayın meslek kuruluşlarının birleşerek oluşturdukları üst kuruluşlar hariç olmak üzere; süreli yayın organlarının sahip ve/veya çalışanlarınca kurulan basın-yayın meslek kuruluşlarından basın kartı sahibi en fazla üyesi bulunan meslek kuruluşu tarafından belirlenecek bir üye,

c) Basın-yayın meslek kuruluşlarının birleşerek oluşturdukları üst kuruluşlar hariç olmak üzere; İstanbul, Ankara ve İzmir dışındaki illerde kurulu basın-yayın meslek kuruluşlarının sahip ve/veya çalışanları tarafından kurulmuş basın-yayın meslek kuruluşlarından en fazla basın kartı sahibi üyesi bulunan meslek kuruluşu tarafından belirlenecek bir üye,

ç) Sürekli nitelikte basın kartı sahipleri arasından Başkanlıkça belirlenecek bir üye,

d) Basın-yayın meslek kuruluşlarının birleşerek oluşturdukları üst kuruluşlar hariç olmak üzere, ulusal düzeyde yayın yapan radyo ve/veya televizyonların yönetim kurulu başkanları ve/veya gazeteci çalışanlarınca kurulmuş olan basın-yayın meslek kuruluşlarından en fazla üyesi bulunan meslek kuruluşu tarafından belirlenecek bir üye,

e) Göreve bağlı basın kartı sahibi gazeteciler arasından Başkanlıkça belirlenecek bir üye,

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

f) İşçi sendikası şeklinde faaliyet gösteren sendikalardan basın kartı sahibi üyesi en fazla olan sendika tarafından belirlenecek bir üye,

g) İletişim Fakültesi dekanları veya basın kartı sahibi gazeteciler arasından Başkanlıkça belirlenecek bir üye,

olmak üzere, toplam dokuz üyeden oluşur.

Üyelerin görev süresi iki yıldır. Süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

Komisyon, başvuru sahibinin niteliklerini, mesleki çalışmalarını, eserlerini, ödülleri değerlendirerek basın kartı taşıyıp taşımayacağına karar verir. Komisyonun kararları, Başkan tarafından onaylandıktan sonra uygulanır.”

**MADDE 15-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartının iptal edileceği haller

EK MADDE 6- Basın kartı sahibinin, ek 3 üncü maddede yer alan niteliklere sahip olmadığının veya bu nitelikleri sonradan kaybettiğinin anlaşılması halinde basın kartı Başkanlıkça iptal edilir.

Basın kartı sahibinin, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 49 uncu maddesine göre belirlenen basın ahlâk esaslarına aykırı davranışlarda bulunması halinde Komisyon kararıyla basın kartı iptal edilir.”

**MADDE 16-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartının iptalinin sonuçları

EK MADDE 7- Basın kartının;

a) Ek 6 ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca iptali halinde, kart almaya engel durum ortadan kalksa dahi iptal tarihinden itibaren bir yıl,

b) Ek 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca iptali halinde, iptal tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe yeniden basın kartı verilmez.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

f) İşçi sendikası şeklinde faaliyet gösteren sendikalardan basın kartı sahibi üyesi en fazla olan sendika tarafından belirlenecek bir üye,

g) İletişim Fakültesi dekanları veya basın kartı sahibi gazeteciler arasından Başkanlıkça belirlenecek bir üye,

olmak üzere, toplam dokuz üyeden oluşur.

Üyelerin görev süresi iki yıldır. Süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

Komisyon, başvuru sahibinin niteliklerini, mesleki çalışmalarını, eserlerini, ödülleri değerlendirerek basın kartı taşıyıp taşımayacağına karar verir.”

**MADDE 15-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartının iptal edileceği hâller

EK MADDE 6- Basın kartı sahibinin, ek 3 üncü maddede yer alan niteliklere sahip olmadığının veya bu nitelikleri sonradan kaybettiğinin anlaşılması hâlinde basın kartı Başkanlıkça iptal edilir.

Basın kartı sahibinin, 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın-İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 49 uncu maddesine göre belirlenen basın ahlak esaslarına aykırı davranışlarda bulunması hâlinde ihlalin mahiyeti göz önünde bulundurularak, Komisyon tarafından basın kartı sahibi uyarılabileceği gibi basın kartının iptaline de karar verilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

**MADDE 16-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Basın kartının iptalinin sonuçları

EK MADDE 7- Basın kartının;

a) Ek 6 ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca iptali hâlinde, kart almaya engel durum ortadan kalksa dahi iptal tarihinden itibaren bir yıl,

b) Ek 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca iptali hâlinde, iptal tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe yeniden basın kartı verilmez.



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

Birinci fıkra belirtilen süreler iptal edilen basın kartının iade edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Bu Kanunun ek 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç), (d) ve (e) bentlerine aykırı duruma düşenlere, 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 12 nci ve/veya 13/A maddeleri uyarınca işlem tesis edildiği belirlenmedikçe basın kartı verilmez.”

**MADDE 17-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Yönetmelik

EK MADDE 8- Başkanlıkça düzenlenecek olan basın kartlarının şekli, medya kuruluşlarında aranacak şartlar, kontenjanlar, Komisyon üyelerinin belirlenmesi, çalışma ve karar alma usulleri, başvuru türleri ile başvuruda istenilecek belgeler Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

**MADDE 18-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösteren internet haber siteleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde bu Kanunda öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yayımlanmakta olan süreli yayınlarla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılıklarında bulunan kayıtlar, Basın İlan Kurumuna üç ay içinde devredilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce usulünce verilmiş olan basın kartları ek 3 üncü maddede yer alan şartları taşımaları kaydıyla geçerliliğini korumaya devam eder.”

**MADDE 19-** 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde, fıkranın (b) bendinde yer alan “12” ibaresi “14” şeklinde, fıkranın (c) bendinde yer alan “Ege Üniversiteleri” ibaresi “Dokuz Eylül

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Birinci fıkra belirtilen süreler iptal edilen basın kartının iade edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Ek 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (ç), (d) ve (e) bentlerine aykırı duruma düşenlere, 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 12 nci ve/veya 13/A maddeleri uyarınca işlem tesis edildiği belirlenmedikçe yeniden basın kartı verilmez.”

**MADDE 17-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Yönetmelik

EK MADDE 8- Başkanlıkça düzenlenecek olan basın kartlarının şekli, medya kuruluşlarında aranacak şartlar, kontenjanlar, Komisyonun çalışma ve karar alma usulleri, başvuru türleri ile başvuruda istenilecek belgeler Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

**MADDE 18-** 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösteren internet haber siteleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde bu Kanunda öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yayımlanmakta olan süreli yayınlarla ilgili olarak Cumhuriyet başsavcılıklarında bulunan kayıtlar, Basın-İlan Kurumuna üç ay içinde devredilir.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce usulünce verilmiş olan basın kartları ek 3 üncü maddede yer alan şartları taşımaları kaydıyla geçerliliğini korumaya devam eder.”

**MADDE 19-** 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde, (b) bendinde yer alan “12” ibaresi “14” şeklinde, (c) bendinde yer alan “Ege Üniversiteleri” ibaresi “Dokuz Eylül



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

Üniversiteleri” şeklinde, bentte yer alan “Ankara Üniversiteleri” ibaresi “Ankara Üniversitesi” şeklinde, bentte yer alan “olmak üzere toplam olarak 12 temsilci” ibaresi “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan 1, Radyo ve Televizyon Üst Kurulundan 1 olmak üzere toplam olarak 14 temsilci” şeklinde ve fıkra da yer alan “36” ibaresi “42” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “Basın-Yayın Genel Müdürlüğünde kayıtlı tüm” ibaresi “resmi ilan yayınlayan” şeklinde, “Basın-Yayın Genel Müdürlüğünün” ibaresi “Genel Müdürlüğün” şeklinde değiştirilmiştir.

“a) Kurumun idaresine katılmayı kabul eden gazete ve dergi sahiplerinin kendi aralarında seçecekleri; satışı 100 binin üzerinde olanlardan 1, satışı 99.999-50 bin arasında olanlardan 1, satışı 49.999 - 10 bin arasında olanlardan 1, satışı 10 binin altında olanlardan 1, resmi ilan yayınlayan internet haber sitesi sahiplerinin kendi aralarından seçecekleri 2, İstanbul, Ankara, İzmir dışında kalan ve resmi ilan yayınlayan Anadolu gazete sahiplerinden 3, en çok üyeye sahip gazeteciler sendikası 2, İstanbul, Ankara ve İzmir’deki en fazla basın kartlı üyeye sahip gazeteci derneklerinden 1’er olmak üzere toplam olarak 14 temsilci,”  
“Yeni üyeler belirlenene kadar mevcut üyelerin görevleri devam eder.”

**MADDE 20-** 195 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin başlığı “Gazete ve internet haber sitelerinin listesi:” şeklinde ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurum Genel Müdürlüğü, her ayın sonunda resmi ilan ve reklam verilebilecek olan mevkateler ile internet haber sitelerinin isimlerini ve vasıflarını ihtiva eden birer listeyi, Kurumun internet siteleri üzerinden duyurur.”

**MADDE 21-** 195 sayılı Kanunun 45 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Üçüncü

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Üniversiteleri” şeklinde, “Ankara Üniversiteleri” ibaresi “Ankara Üniversitesi” şeklinde, “olmak üzere toplam olarak 12 temsilci” ibaresi “Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan 1, Radyo ve Televizyon Üst Kurulundan 1 olmak üzere toplam olarak 14 temsilci” şeklinde ve fıkra da yer alan “36” ibaresi “42” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “Basın-Yayın Genel Müdürlüğünde kayıtlı tüm” ibaresi “resmi ilan yayınlayan” şeklinde, “Basın-Yayın Genel Müdürlüğünün” ibaresi “Genel Müdürlüğün” şeklinde değiştirilmiştir.

“a) Kurumun idaresine katılmayı kabul eden gazete ve dergi sahiplerinin kendi aralarında seçecekleri, satışı 100 binin üzerinde olanlardan 1, satışı 99.999-50 bin arasında olanlardan 1, satışı 49.999-10 bin arasında olanlardan 1, satışı 10 binin altında olanlardan 1; resmi ilan yayınlayan internet haber sitesi sahiplerinin kendi aralarından seçecekleri 2; İstanbul, Ankara, İzmir dışında kalan ve resmi ilan yayınlayan Anadolu gazete sahiplerinden 3; en çok üyeye sahip gazeteciler sendikası 2; İstanbul, Ankara ve İzmir’deki en fazla basın kartlı üyeye sahip gazeteci derneklerinden 1’er olmak üzere toplam olarak 14 temsilci,”

“Yeni üyeler belirlenene kadar mevcut üyelerin görevleri devam eder.”

**MADDE 20-** 195 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin başlığı “Gazete ve internet haber sitelerinin listesi:” şeklinde ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kurum Genel Müdürlüğü, her ayın sonunda resmi ilan ve reklam verilebilecek olan mevkateler ile internet haber sitelerinin isimlerini ve vasıflarını ihtiva eden birer listeyi, Kurumun internet siteleri üzerinden duyurur.”

**MADDE 21-** 195 sayılı Kanunun 45 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Üçüncü

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

Kısım” ve Kısma bağlı şekilde “İnternet Haber Sitelerinde Yayınlanacak Resmi İlan ve Reklamlar” ana başlığı ve aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kapsam ve esaslar:

MADDE 45/A- Resmi Gazetede yayımlananlar hariç olmak üzere; Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmelikler uyarınca yayınlatılması mecburi olan resmi ilanlar ile 29 uncu maddenin (b) fıkrasında anılan daire ve teşekküller, kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulan sair müesseseler veya bunların iştiraklerinin internet haber sitelerinde yayınlatacakları ilan ve reklamlar ancak Basın İlan Kurumu aracılığı ile yayınlanır.

Kurum aracılığıyla yayınlanan ilan ve reklamların, kopyalanması, yayınlanması, yayınlattırılması ve ticari faaliyete konu edilmesi Kurumun vereceği izne bağlıdır. Bu fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Kurul tarafından belirlenir.

Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmeliklere göre, Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar ile Bakanlıklar, bağlı, ilgili veya ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşların kendi internet sitesinde yayını zorunlu olan ilanlarının ayrıca Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlatılması zorunludur. Bu ilanların Basın İlan Kurumu İlan Portalındaki yayınından ücret alınmaz.”

**MADDE 22-** 195 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “gazete ve dergilerle” ibaresi “gazete, dergi ve internet haber siteleri ile” şeklinde, fıkranın (a) bendinde yer alan “dergiye” ibaresi “dergi ya da internet haber sitesine” şeklinde ve (b) bendinin ikinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(a) ve (b) bentlerinde yazılı hallerde, Yönetim Kurulu Kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki en yüksek

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kısım” ve Kısma bağlı şekilde “İnternet Haber Sitelerinde Yayınlanacak Resmî İlan ve Reklamlar” ana başlığı ve aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kapsam ve esaslar:

MADDE 45/A- Resmî Gazete’de yayımlananlar hariç olmak üzere; Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmelikler uyarınca yayınlatılması mecburi olan resmî ilanlar ile 29 uncu maddenin (b) bendinde anılan daire ve teşekküller, kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulan sair müesseseler veya bunların iştiraklerinin internet haber sitelerinde yayınlatacakları ilan ve reklamlar ancak Basın-İlan Kurumu aracılığı ile yayınlanır.

Kurum aracılığıyla yayınlanan ilan ve reklamların, kopyalanması, yayınlanması, yayınlattırılması ve ticari faaliyete konu edilmesi Kurumun vereceği izne bağlıdır. Bu fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Kurul tarafından belirlenir.

Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve yönetmeliklere göre, Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar ile Bakanlıklar, bağlı, ilgili veya ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşların kendi internet sitesinde yayını zorunlu olan ilanlarının ayrıca Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlatılması zorunludur. Bu ilanların Basın İlan Kurumu İlan Portalındaki yayınından ücret alınmaz.”

**MADDE 22-** 195 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “gazete ve dergilerle” ibaresi “gazete, dergi ve internet haber siteleri ile” şeklinde, fıkranın (a) bendinde yer alan “dergiye” ibaresi “dergi ya da internet haber sitesine” şeklinde ve (b) bendinin ikinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(a) ve (b) bentlerinde yazılı hâllerde, Yönetim Kurulu Kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Kurum Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki Asliye Hukuk

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

dereceli Asliye Hukuk Hakimliğine itiraz edilebilir. Söz konusu itirazlarda basit yargılama usulü uygulanır. Bu yargılama neticesinde verilecek karar kesindir.”

**MADDE 23-** 195 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“İnternet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlayacakların sorumlulukları:

GEÇİCİ MADDE 9- İnternet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlayacakların taşınması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esaslar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Kurum Genel Kurulu tarafından altı ay içinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

**MADDE 24-** 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunun 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan tablonun 16 ncı sırasında yer alan “14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine” ibaresi “9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununa” şeklinde, tablonun 17 nci sırasında yer alan “Basın Kartı Yönetmeliğine” ibaresi “5187 sayılı Basın Kanununa” şeklinde değiştirilmiştir.

**MADDE 25-** 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 114 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Elektronik satış portalında” ibaresi “Elektronik satış portalı ve Basın İlan Kurumu İlan Portalında” şeklinde, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut dördüncü fıkrasının birinci cümlesine “Gazete” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya internet haber sitesi” ibaresi eklenmiş, mevcut beşinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Gazete ve internet haber sitesi ilanları Basın İlan Kurumu aracılığıyla aşağıda belirtilen usulde yapılır.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mahkemesine itiraz edilebilir. Söz konusu itirazlarda basit yargılama usulü uygulanır. Bu yargılama neticesinde verilecek karar kesindir.”

**MADDE 23-** 195 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“İnternet haber sitelerinde resmî ilan ve reklam yayınlayacakların sorumlulukları:

GEÇİCİ MADDE 9- İnternet haber sitelerinde resmi ilan ve reklam yayınlayacakların taşınması gereken vasıflar ve yerine getirmesi gereken sorumluluklar ile yayına ilişkin usul ve esaslar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Kurum Genel Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

**MADDE 24-** 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan tablonun 16 ncı sırasında yer alan “14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine” ibaresi “9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununa” şeklinde, tablonun 17 nci sırasında yer alan “Basın Kartı Yönetmeliğine” ibaresi “Basın Kanununa” şeklinde değiştirilmiştir.

**MADDE 25-** 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 114 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Elektronik satış portalında” ibaresi “Elektronik satış portalı ve Basın İlân Kurumu İlan Portalında” şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut dördüncü fıkrasının birinci cümlesine “Gazete” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya internet haber sitesi” ibaresi eklenmiş, mevcut beşinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Gazete ve internet haber sitesi ilanları Basın-İlân Kurumu aracılığıyla aşağıda belirtilen usulde yapılır.”

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

“Toplam muhammen bedeli beşyüzbin Türk Lirasına kadar olan satışlar için gazete veya internet haber sitesi ile ilan yapılıp yapılmayacağına icra dairesince alakadarların menfaatleri dikkate alınarak karar verilir. Ancak;

1. Toplam muhammen bedeli beşyüzbin Türk Lirasının üzerinde ve iki milyon Türk Lirasının altında olanlar, satışın yapılacağı yerde yayınlanan resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazete veya bir internet haber sitesinde ilan edilir. Satışın yapılacağı yerde resmi ilan yayınlama hakkını haiz yerel gazete veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilan, icra dairesinin belirleyeceği aynı il mülki sınırları içerisinde bulunan başka bir yayın yerinde resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazete veya bir internet haber sitesi aracılığıyla duyurulur.

2. Toplam muhammen bedeli iki milyon Türk Lirası ve üzerinde olanlar ise bir internet haber sitesinde veya yurt genelinde dağıtılıp satışa sunulan ve ilan talebi tarihinde günlük fiili satışı elli bin adedin üzerinde olan resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir gazetede yayınlatılır.

3. Gazete veya internet haber sitesinde yayınlanacak ilanlar eş zamanlı olarak Basın İlan Kurumu İlan Portalında da duyurulur.

4. Bu madde kapsamında Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanacak ilanlardan ücret alınmaz.

5. Bu fıkra da yer alan parasal limitler bir önceki yılın Aralık ayındaki yıllık Üretici Fiyat Endeksi esas alınarak Adalet Bakanlığı tarafından güncellenir ve her yıl 1 Şubat tarihinden geçerli olmak üzere aynı tarihe kadar Resmi Gazete’de ilan edilir. Sözü edilen parasal limitler olağanüstü hâllerde yine Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile güncellenebilir.”

“Şu kadar ki, gazetede, internet haber sitesinde, elektronik satış portalında veya Basın İlan Kurumu İlan Portalında ilanı yapılan metindeki hatalar, ihale tarihi değiştirilmeksizin sadece elektronik satış portalında ilanen düzeltilir.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Toplam muhammen bedeli beş yüz bin Türk lirasına kadar olan satışlar için gazete veya internet haber sitesi ile ilan yapılıp yapılmayacağına icra dairesince alakadarların menfaatleri dikkate alınarak karar verilir. Ancak;

1. Toplam muhammen bedeli beş yüz bin Türk lirasının üzerinde ve iki milyon Türk lirasının altında olanlar, satışın yapılacağı yerde yayınlanan resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazete veya bir internet haber sitesinde ilan edilir. Satışın yapılacağı yerde resmi ilan yayınlama hakkını haiz yerel gazete veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması hâlinde ilan, icra dairesinin belirleyeceği aynı il mülki sınırları içerisinde bulunan başka bir yayın yerinde resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir yerel gazete veya bir internet haber sitesi aracılığıyla duyurulur.

2. Toplam muhammen bedeli iki milyon Türk lirası ve üzerinde olanlar ise bir internet haber sitesinde veya yurt genelinde dağıtılıp satışa sunulan ve ilan talebi tarihinde günlük fiili satışı elli bin adedin üzerinde olan resmi ilan yayınlama hakkını haiz bir gazetede yayınlatılır.

3. Gazete veya internet haber sitesinde yayınlanacak ilanlar eş zamanlı olarak Basın İlan Kurumu İlan Portalında da duyurulur.

4. Bu madde kapsamında Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanacak ilanlardan ücret alınmaz.

5. Bu fıkra da yer alan parasal limitler bir önceki yılın Aralık ayındaki yıllık Üretici Fiyat Endeksi esas alınarak Adalet Bakanlığı tarafından güncellenir ve her yıl 1 Şubat gününden itibaren geçerli olmak üzere aynı güne kadar Resmi Gazete’de ilan edilir. Parasal limitler olağanüstü hâllerde Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile güncellenebilir.”

“Şu kadar ki, gazetede, internet haber sitesinde, elektronik satış portalında veya Basın İlan Kurumu İlan Portalında ilanı yapılan metindeki hatalar, ihale tarihi değiştirilmeksizin sadece elektronik satış portalında ilanen düzeltilir.”

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

**MADDE 26-** 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (a) alt bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, alt bendin ikinci paragrafına “Gazete” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber sitesi” ibaresi eklenmiş, bendin (b) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın (2) numaralı bendine “başka,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibaresi eklenmiş, bentte yer alan “bir” ibaresi “biri” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın (4) numaralı bendine “başka gazeteler veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “internet haber siteleri ya da” ibaresi eklenmiştir.

“a) İhaleler, ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete ve bir internet haber sitesinde duyurulur.”

“b) Gazete çıkmayan veya internet haber sitesi yönetimi bulunmayan yerlerdeki ihalelerin ilanı, bu fıkranın (a) bendindeki süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanır.”

**MADDE 27-** 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “gazetelerin en az ikisinde” ibaresi ile (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yer alan “gazetelerin birinde” ibareleri “bir gazete ve bir internet haber sitesinde” şeklinde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasına “aracılığıyla” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibaresi eklenmiş ve onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilan, aynı süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanır.”

**MADDE 28-** a) 5187 sayılı Kanunun 11 inci ve 13 üncü maddelerinin birinci fıkraları ile 27 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına “Basılmış eserler” ibarelerinden sonra gelmek

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

**MADDE 26-** 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin (a) alt bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, alt bendin ikinci paragrafına “Gazete” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber sitesi” ibaresi eklenmiş ve bendin (b) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın (2) numaralı bendine “başka,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibaresi eklenmiş, bentte yer alan “bir” ibaresi “biri” şeklinde değiştirilmiş ve fıkranın (4) numaralı bendine “başka gazeteler veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “internet haber siteleri ya da” ibaresi eklenmiştir.

“İhaleler, ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete ve bir internet haber sitesinde duyurulur.”

“b) Gazete çıkmayan veya internet haber sitesi yönetimi bulunmayan yerlerdeki ihalelerin ilanı, bu fıkranın (a) bendinde yer alan süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanır.”

**MADDE 27-** 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “gazetelerin en az ikisinde” ibaresi ile (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yer alan “gazetelerin birinde” ibareleri “bir gazete ve bir internet haber sitesinde” şeklinde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkrasına “aracılığıyla” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibaresi eklenmiş ve onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilan, aynı süreler içinde Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayınlanır.”

**MADDE 28-** a) 5187 sayılı Kanunun 11 inci ve 13 üncü maddelerinin birinci fıkraları ile 27 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına “Basılmış eserler” ibarelerinden sonra gelmek



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

üzere “veya internet haber siteleri” ibareleri, 15 inci maddenin birinci fıkrasında “basılmış eserlerde” ve 20 nci ve 21 inci maddelerde “yaygın süreli yayınlarda” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve internet haber sitelerinde” ibareleri, 18 inci maddenin üçüncü fıkrasında “bu yazının” ibaresinden sonra gelmek üzere “iki internet haber sitesi ile” ibaresi eklenmiştir.

b) 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına “gazete” ibaresinden sonra gelmek üzere “, internet haber siteleri” ibaresi eklenmiştir.

c) 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2/A maddesinin birinci fıkrasına “onbeş gün önce” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ile” ibaresi eklenmiş, fıkra da yer alan “bir defa” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

ç) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 166 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “karar” ibaresi “bir internet haber sitesinde veya ilan talep” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “birer gazetede ve ayrıca elektronik ortamda” ibaresi “bir gazete ve bir internet haber sitesi ve ayrıca Basın İlan Kurumu İlan Portalında” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 104 üncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendinin birinci cümlesine “gazetede” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bir internet haber sitesinde” ibaresi, bendin ikinci cümlesine “gazetelerden birinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bir internet haber sitesinde” ibaresi eklenmiştir.

f) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasına “Resmî Gazete,” ibaresinden

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

üzere “veya internet haber siteleri” ibareleri, 15 inci maddesinin birinci fıkrasında “basılmış eserlerde” ve 20 nci ve 21 inci maddelerinde “yaygın süreli yayınlarda” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve internet haber sitelerinde” ibareleri ve 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasına “bu yazının” ibaresinden sonra gelmek üzere “iki internet haber sitesi ile” ibaresi eklenmiştir.

b) 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına “gazete” ibaresinden sonra gelmek üzere “, internet haber siteleri” ibaresi eklenmiştir.

c) 9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2/A maddesinin birinci fıkrasına “onbeş gün önce” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ile” ibaresi eklenmiş ve fıkra da yer alan “bir defa” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

ç) 2004 sayılı Kanunun 166 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “karar” ibaresi “bir internet haber sitesinde veya ilan talep” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “birer gazetede ve ayrıca elektronik ortamda” ibaresi “bir gazete ve bir internet haber sitesi ve ayrıca Basın İlan Kurumu İlan Portalında” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 104 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinin birinci cümlesine “gazetede” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bir internet haber sitesinde” ibaresi ve bendin ikinci cümlesine “gazetelerden birinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve bir internet haber sitesinde” ibaresi eklenmiştir.

f) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasına “Resmî Gazete,” ibaresinden sonra



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

sonra gelmek üzere “internet haber sitesi,” ibaresi eklenmiş, fıkra da yer alan “gazetelerden” ibaresi “gazeteler ve Basın İlan Kurumu İlan Portalından” şeklinde değiştirilmiştir.

g) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “mahalli gazete” ibaresi “bir mahalli gazete ve bir internet haber sitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

ğ) 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına “yerel gazeteler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber siteleri” ibaresi eklenmiştir.

h) 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “mahalli gazete çıkıyor ise, bu mahalli gazetelerden birisinde ve” ibaresi “çıkan bir gazete ve bir internet haber sitesi ile” şeklinde, fıkra da yer alan “bir” ibaresi “birer” şeklinde değiştirilmiş, Kanunun 19 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “mahalli gazetede ve” ibaresi “bir yerel gazete ve bir internet haber sitesi ile” şeklinde, fıkra da yer alan “en az bir defa” ibaresi “en az birer defa” şeklinde değiştirilmiştir.

ı) 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmi Gazete’de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanunun 2 nci maddesine “veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “internet haber sitesi ya da” ibaresi eklenmiştir.

i) 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “varsa yerel gazetede” ibaresi “bir yerel gazete ve bir internet haber sitesinde” şeklinde, 22 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “varsa yerel gazete” ibaresi “bir yerel gazete ve bir internet haber sitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

j) 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

gelmek üzere “internet haber sitesi,” ibaresi eklenmiş ve fıkra da yer alan “gazetelerden” ibaresi “gazeteler ve Basın İlan Kurumu İlan Portalından” şeklinde değiştirilmiştir.

g) 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “mahalli gazete” ibaresi “bir mahalli gazete ve bir internet haber sitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

ğ) 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına “yerel gazeteler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve internet haber siteleri” ibaresi eklenmiştir.

h) 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “mahalli gazete çıkıyor ise, bu mahalli gazetelerden birisinde ve” ibaresi “çıkan bir gazete ve bir internet haber sitesi ile” şeklinde ve fıkra da yer alan “bir” ibaresi “birer” şeklinde değiştirilmiş; 19 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “mahalli gazetede ve” ibaresi “bir yerel gazete ve bir internet haber sitesi ile” şeklinde ve fıkra da yer alan “en az bir defa” ibaresi “en az birer defa” şeklinde değiştirilmiştir.

ı) 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanunun 2 nci maddesine “veya” ibaresinden sonra gelmek üzere “internet haber sitesi ya da” ibaresi eklenmiştir.

i) 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “varsa yerel gazetede” ibaresi “bir yerel gazete ve bir internet haber sitesinde” şeklinde ve 22 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “varsa yerel gazete” ibaresi “bir yerel gazete ve bir internet haber sitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

j) 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

Yapılması Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “internet” ibaresi “bir internet haber sitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

k) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 713 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “gazeteyle bir defa” ibaresi “bir gazete ve bir internet haber sitesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

1) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1000 inci maddesinin üçüncü fıkrasına “bildirmeye”, 1350 nci maddesinin birinci fıkrası ile 1384 üncü maddesinin ikinci fıkrasına “şartıyla” ve 1385 inci maddesinin birinci fıkrasına “ilan,” ibarelerinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibareleri eklenmiştir.

m) 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 16 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “kendi internet sitesinde veya gerekli gördüğü diğer uygun yöntemlerle” ibaresi “kendi internet sitesi dahil gerekli gördüğü tüm yöntemlerle ve bir gazete veya bir internet haber sitesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

**MADDE 29-** 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 217 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma

**MADDE 217/A-** (1) Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkra göre verilen ceza yarı oranında artırılır.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yapılması Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “internet” ibaresi “bir internet haber sitesi” şeklinde değiştirilmiştir.

k) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 713 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “gazeteyle bir defa” ibaresi “bir gazete ve bir internet haber sitesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

1) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1000 inci maddesinin üçüncü fıkrasına “bildirmeye”, 1350 nci maddesinin birinci fıkrası ile 1384 üncü maddesinin ikinci fıkrasına “şartıyla” ve 1385 inci maddesinin birinci fıkrasına “ilan,” ibarelerinden sonra gelmek üzere “bir internet haber sitesi ve” ibareleri eklenmiştir.

m) 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 16 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “kendi internet sitesinde veya gerekli gördüğü diğer uygun yöntemlerle” ibaresi “kendi internet sitesi dâhil gerekli gördüğü tüm yöntemlerle ve bir gazete veya bir internet haber sitesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

**MADDE 29-** 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa 217 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma

**MADDE 217/A-** (1) Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Fail, suçun gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde, birinci fıkra göre verilen ceza yarı oranında artırılır.”

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

**MADDE 30-** 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 286 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine (6) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“7. Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A),”

**MADDE 31-** 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının” ibaresi “8 ve 8/A maddeleri kapsamı dışındaki tüm içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine yönelik kararların” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına “esasları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile internetin bilinçli ve güvenli kullanımı konuları da dâhil olmak üzere Birliğin faaliyet alanları,” ibaresi eklenmiş, altıncı ve yedinci fıkralarında yer alan “Bu Kanunun 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin” ibareleri “Erişimin” şeklinde değiştirilmiş, yedinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesine “ücretlerden,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bağış ve diğer faaliyet gelirlerinden” ibaresi eklenmiş, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “Alınacak ücretler” ibaresi “Üyelerden alınacak ücretler” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Erişim sağlayıcılar, kararların bildirimi için gerekli teknik altyapıyı kurmakla yükümlüdür.”

“(11) Birlik, içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarını, ilgili içerik veya yer sağlayıcının internet sayfalarından tespit edilebilen elektronik posta adreslerine bildirebilir.”

**MADDE 32-** 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “oluşturan

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

**MADDE 30-** 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 286 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendine (6) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“7. Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A),”

**MADDE 31-** 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının” ibaresi “8 ve 8/A maddeleri kapsamı dışındaki tüm içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine yönelik kararların” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına “esasları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile internetin bilinçli ve güvenli kullanımı konuları da dâhil olmak üzere Birliğin faaliyet alanları,” ibaresi eklenmiş, altıncı ve yedinci fıkralarında yer alan “Bu Kanunun 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin” ibareleri “Erişimin” şeklinde değiştirilmiş, yedinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesine “ücretlerden” ibaresinden sonra gelmek üzere “, bağış ve diğer faaliyet gelirlerinden” ibaresi eklenmiş, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “Alınacak ücretler” ibaresi “Üyelerden alınacak ücretler” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Erişim sağlayıcılar, kararların bildirimi için gerekli teknik altyapıyı kurmakla yükümlüdür.”

“(11) Birlik, içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarını, ilgili içerik veya yer sağlayıcının internet sayfalarından tespit edilebilen elektronik posta adreslerine bildirebilir.”

**MADDE 32-** 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “oluşturan

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsan bile, içeriği birinci fıkranın (a) bendinin (2) ve (5) ve (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde ve (c) bendinde yazılı suçları” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ç) 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçlar.”

**MADDE 33-** 5651 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Müracaatın Birlik tarafından kabulüne karşı itiraz, kararı veren hakimliğe yapılır. İnternet sitesindeki yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararlarında bu fıkra hükmü uygulanmaz.”

**MADDE 34-** 5651 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiş, dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş, maddeye dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, teselsül neticesinde oluşan altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, teselsül neticesinde oluşan dokuzuncu fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, maddeye teselsül neticesinde oluşan ondördüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, maddeye teselsül neticesinde oluşan onyedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde bu kişinin Türkiye’de mukim ve Türk vatandaşı olması zorunludur.”

“Türkiye’den günlük erişimin on milyondan fazla olması halinde; yurt dışı kaynaklı sosyal

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsan bile, içeriği birinci fıkranın (a) bendinin (2) ve (5) ve (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde ve (c) bendinde yazılı suçları” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ç) 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 27 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçlar.”

**MADDE 33-** 5651 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Müracaatın Birlik tarafından kabulüne karşı itiraz, kararı veren hakimliğe yapılır. İnternet sitesindeki yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararlarında bu fıkra hükmü uygulanmaz.”

**MADDE 34-** 5651 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş, dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş, maddeye dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, teselsül neticesinde oluşan altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, teselsül neticesinde oluşan dokuzuncu fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, maddeye teselsül neticesinde oluşan ondördüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir, maddeye teselsül neticesinde oluşan onyedinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde bu kişinin Türkiye’de mukim ve Türk vatandaşı olması zorunludur.”

“Türkiye’den günlük erişimin on milyondan fazla olması halinde; yurt dışı kaynaklı sosyal ağ

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

ağ sağlayıcı tarafından belirlenen gerçek veya tüzel kişi temsilci, sosyal ağ sağlayıcının sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla teknik, idari, hukuki ve mali yönden tam yetkili ve sorumlu olup bu temsilcinin tüzel kişi olması halinde doğrudan sosyal ağ sağlayıcı tarafından sermaye şirketi şeklinde kurulan bir şube olması zorunludur.”

“Sosyal ağ sağlayıcıların Kuruma sundukları raporlar, başlık etiketleri, öne çıkarılan veya erişimi azaltılan içeriklere ilişkin algoritmalarına, reklam politikalarına ve şeffaflık politikalarına ilişkin bilgileri de içerir. Sosyal ağ sağlayıcı, Kurum tarafından istenen bilgileri Kuruma vermekle yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcı kullanıcılarına eşit ve tarafsız davranmakla yükümlü olup Kuruma sunulacak raporda bu hususa ilişkin alınan tedbirlere de yer verilir. Sosyal ağ sağlayıcı, bu Kanun kapsamındaki suçlara ilişkin içerikler ile başlık etiketlerinin yayınlanmamasına ilişkin kendi sistem, mekanizma ve algoritmasında Kurumla işbirliği halinde gerekli tedbirleri alır ve bu tedbirlere raporunda yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcılara öneriler sunarken hangi parametreleri kullandığına internet sitesinde açık, anlaşılır ve kolaylıkla ulaşılabilir şekilde yer vermekle yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcılara önerdiği içeriklere ilişkin tercihleri güncelleme ve kişisel verilerinin kullanılmasını sınırlandırma seçeneği sunma konusunda gerekli tedbirleri alır ve bu tedbirlere raporunda yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı, reklamlara ilişkin içerik, reklam veren, reklam süresi, hedef kitlesi, ulaşılan kişi veya grup sayısı gibi bilgilerin yer aldığı bir reklam kütüphanesi oluşturarak bunu internet sitesi üzerinden yayınlar ve bu hususa raporunda yer verir.”

“(5) Türk Ceza Kanununda yer alan;

a) Çocukların cinsel istismarı (madde 103),  
b) Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A),

c) Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (madde 302),

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sağlayıcı tarafından belirlenen gerçek veya tüzel kişi temsilci, sosyal ağ sağlayıcının sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla teknik, idari, hukuki ve mali yönden tam yetkili ve sorumlu olup bu temsilcinin tüzel kişi olması hâlinde doğrudan sosyal ağ sağlayıcı tarafından sermaye şirketi şeklinde kurulan bir şube olması zorunludur.”

“Sosyal ağ sağlayıcıların Kuruma sundukları raporlar; başlık etiketleri, öne çıkarılan veya erişimi azaltılan içeriklere ilişkin algoritmalarına, reklam politikalarına ve şeffaflık politikalarına ilişkin bilgileri de içerir. Sosyal ağ sağlayıcı, Kurum tarafından istenen bilgileri Kuruma vermekle yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcı kullanıcılarına eşit ve tarafsız davranmakla yükümlü olup Kuruma sunulacak raporda bu hususa ilişkin alınan tedbirlere de yer verilir. Sosyal ağ sağlayıcı, bu Kanun kapsamındaki suçlara ilişkin içerikler ile başlık etiketlerinin yayınlanmamasına ilişkin kendi sistem, mekanizma ve algoritmasında Kurumla işbirliği hâlinde gerekli tedbirleri alır ve bu tedbirlere raporunda yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcılara öneriler sunarken hangi parametreleri kullandığına internet sitesinde açık, anlaşılır ve kolaylıkla ulaşılabilir şekilde yer vermekle yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcılara önerdiği içeriklere ilişkin tercihleri güncelleme ve kişisel verilerinin kullanılmasını sınırlandırma seçeneği sunma konusunda gerekli tedbirleri alır ve bu tedbirlere raporunda yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı, reklamlara ilişkin içerik, reklam veren, reklam süresi, hedef kitlesi, ulaşılan kişi veya grup sayısı gibi bilgilerin yer aldığı bir reklam kütüphanesi oluşturarak bunu internet sitesi üzerinden yayınlar ve bu hususa raporunda yer verir.”

“(5) Türk Ceza Kanununda yer alan;

a) Çocukların cinsel istismarı (madde 103),  
b) Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A),

c) Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (madde 302),



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

ç) Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315,316),

d) Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337),

suçlarına konu internet içeriklerini oluşturan veya yayan faillere ulaşmak için gerekli olan bilgiler soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında yargılamanın yürütüldüğü mahkeme tarafından talep edilmesi üzerine ilgili sosyal ağ sağlayıcının Türkiye'deki temsilcisi tarafından adli mercilere verilir. Bu bilgilerin talep eden Cumhuriyet Başsavcılığı veya mahkemeye verilmemesi durumunda, ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranında daraltılması talebiyle Ankara Sulh Ceza Hakimliğine başvurulabilir. İnternet trafiği bant genişliğinin daraltılması kararı verilmesi halinde, bu karar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararın gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Sosyal ağ sağlayıcının, bu fıkra kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesi halinde yaptırımlar kaldırılır ve Kuruma bildirilir.”

“(7) Sosyal ağ sağlayıcı, çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alır.”

“(10) 8 ve 8/A maddeleri kapsamındaki idari tedbirler saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğinin yerine getirilmemesi halinde, Türkiye’de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin, ilgili yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıya altı aya kadar reklam vermesinin yasaklanmasına Başkan tarafından karar verilebilir, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararı, Resmi Gazete’de yayımlanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ç) Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315,316),

d) Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337),

suçlarına konu internet içeriklerini oluşturan veya yayan faillere ulaşmak için gerekli olan bilgiler soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında yargılamanın yürütüldüğü mahkeme tarafından talep edilmesi üzerine ilgili sosyal ağ sağlayıcının Türkiye'deki temsilcisi tarafından adli mercilere verilir. Bu bilgilerin talep eden Cumhuriyet Başsavcılığı veya mahkemeye verilmemesi durumunda, ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranında daraltılması talebiyle Ankara Sulh Ceza Hâkimliğine başvurulabilir. İnternet trafiği bant genişliğinin daraltılması kararı verilmesi hâlinde, bu karar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararın gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Sosyal ağ sağlayıcının, bu fıkra kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesi hâlinde yaptırımlar kaldırılır ve Kuruma bildirilir.”

“(7) Sosyal ağ sağlayıcı, çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alır.”

“(10) 8 ve 8/A maddeleri kapsamındaki idari tedbirler saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğinin yerine getirilmemesi hâlinde, Türkiye’de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin, ilgili yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıya altı aya kadar reklam vermesinin yasaklanmasına Başkan tarafından karar verilebilir, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararı, Resmî Gazete’de yayımlanır.



(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

Başkan, reklam yasağı kararının yanı sıra içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmesine kadar sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim tarafından verilen internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılmasına ilişkin kararın ilgili sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının sosyal ağ sağlayıcı tarafından yerine getirilmemesi halinde, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için Başkan tarafından sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim tarafından verilen kararlar, erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Sosyal ağ sağlayıcının, içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmesi ve Kuruma bildirmesi halinde yalnızca internet trafiği bant genişliğinin daraltılması tedbiri kaldırılır.

(11) Bu Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen idari para cezalarının yasal süresinde ödenmemesi durumunun bir yıl içinde birden fazla gerçekleşmesi halinde, Başkan tarafından yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıya Türkiye’de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına altı aya kadar yeni reklam vermesinin yasaklanmasına karar verilebilir, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararı, Resmî Gazete’de yayımlanır. Yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcının, idari para cezalarının tamamını ödemesi ve Kuruma bildirmesi halinde reklam yasağı kararı kaldırılır.

(12) Bu madde uyarınca verilen reklam yasağına aykırı davranan Türkiye’de mukim

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Başkan, reklam yasağı kararının yanı sıra içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmesine kadar sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim tarafından verilen internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılmasına ilişkin kararın ilgili sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının sosyal ağ sağlayıcı tarafından yerine getirilmemesi hâlinde, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan oranına kadar daraltılması için Başkan tarafından sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Hâkim tarafından verilen kararlar, erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Sosyal ağ sağlayıcının, içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmesi ve Kuruma bildirmesi hâlinde yalnızca internet trafiği bant genişliğinin daraltılması tedbiri kaldırılır.

(11) Bu Kanun kapsamında Başkan tarafından verilen idari para cezalarının yasal süresinde ödenmemesi durumunun bir yıl içinde birden fazla gerçekleşmesi hâlinde, Başkan tarafından yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıya Türkiye’de mukim vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına altı aya kadar yeni reklam vermesinin yasaklanmasına karar verilebilir, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararı, Resmî Gazete’de yayımlanır. Yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcının, idari para cezalarının tamamını ödemesi ve Kuruma bildirmesi hâlinde reklam yasağı kararı kaldırılır.

(12) Bu madde uyarınca verilen reklam yasağına aykırı davranan Türkiye’de mukim

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilere, on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanmasına Başkan tarafından karar verilebilir.

(13) Sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcılarının haklarının korunmasına yönelik olarak Kurum tarafından yapılacak kullanıcı haklarına ilişkin düzenlemelere uymakla yükümlüdür.”

“(15) Sosyal ağ sağlayıcı, başlık etiketleri veya öne çıkarılan içerikler aracılığıyla ortam sağladığı başkasına ait yayın yoluyla işlenen suçtan, yayını sunuş biçiminden kullanıcının söz konusu yayına ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise sorumludur.

(16) Sosyal ağ sağlayıcı, kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan içerikleri öğrenmesi ve gecikmesinde sakınca bulunması halinde, bu içeriği ve içeriği oluşturana ilişkin bilgileri yetkili kolluk birimleriyle paylaşır.”

“(18) Kurum, sosyal ağ sağlayıcının bu Kanuna uyumuna ilişkin olarak sosyal ağ sağlayıcıdan kurumsal yapı, bilişim sistemleri, algoritmalar, veri işleme mekanizmaları ve ticari tutumlar dâhil her türlü açıklamayı talep edebilir. Sosyal ağ sağlayıcı, Kurum tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri en geç üç ay içinde vermekle yükümlüdür. Kurum, sosyal ağ sağlayıcının bu Kanuna uyumunu sosyal ağ sağlayıcının bütün tesislerinde yerinde inceleyebilir.

(19) Sosyal ağ sağlayıcı, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumlara ilişkin kriz planı oluşturmakla ve Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

(20) Bu maddenin altıncı, yedinci, onüçüncü, onaltıncı, onsekizinci ve ondokuzuncu fıkralarındaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından bir önceki takvim yılındaki küresel cirosunun yüzde üçüne kadar idari para cezası verilebilir.”

**MADDE 35- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.**

“GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinden önce temsilci

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

vergi mükellefi gerçek ve tüzel kişilere, on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanmasına Başkan tarafından karar verilebilir.

(13) Sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcılarının haklarının korunmasına yönelik olarak Kurum tarafından yapılacak kullanıcı haklarına ilişkin düzenlemelere uymakla yükümlüdür.”

“(15) Sosyal ağ sağlayıcı, başlık etiketleri veya öne çıkarılan içerikler aracılığıyla ortam sağladığı başkasına ait yayın yoluyla işlenen suçtan, yayını sunuş biçiminden kullanıcının söz konusu yayına ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise sorumludur.

(16) Sosyal ağ sağlayıcı, kişilerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan içerikleri öğrenmesi ve gecikmesinde sakınca bulunması hâlinde, bu içeriği ve içeriği oluşturana ilişkin bilgileri yetkili kolluk birimleriyle paylaşır.”

“(18) Kurum, sosyal ağ sağlayıcının bu Kanuna uyumuna ilişkin olarak sosyal ağ sağlayıcıdan kurumsal yapı, bilişim sistemleri, algoritmalar, veri işleme mekanizmaları ve ticari tutumlar dâhil her türlü açıklamayı talep edebilir. Sosyal ağ sağlayıcı, Kurum tarafından talep edilen bilgi ve belgeleri en geç üç ay içinde vermekle yükümlüdür. Kurum, sosyal ağ sağlayıcının bu Kanuna uyumunu sosyal ağ sağlayıcının bütün tesislerinde yerinde inceleyebilir.

(19) Sosyal ağ sağlayıcı, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını etkileyen olağanüstü durumlara ilişkin kriz planı oluşturmakla ve Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

(20) Bu maddenin altıncı, yedinci, onüçüncü, onaltıncı, onsekizinci ve ondokuzuncu fıkralarındaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından bir önceki takvim yılındaki küresel cirosunun yüzde üçüne kadar idari para cezası verilebilir.”

**MADDE 35- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.**

“GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinden önce temsilci

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

belirlemiş olan sosyal ağ sağlayıcının, ek 4 üncü maddenin birinci fıkrasında bu maddeyi ihdas eden Kanun ile yapılan değişiklikle getirilen yükümlülüklerini bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde tamamlamaması durumunda, bildirim ve idari para cezalarına ilişkin hükümler uygulanmadan ek 4 üncü maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.”

**MADDE 36-** 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“(ççç) Şebekeler üstü hizmet: İnternet erişimine sahip abone ve kullanıcılara, işletmecilerden veya sağlanan internet hizmetinden bağımsız olarak kamuya açık bir yazılım vasıtası ile sunulan; sesli, yazılı, görsel iletişim kapsamındaki kişiler arası elektronik haberleşme hizmetleri,

(ddd) Şebekeler üstü hizmet sağlayıcı: Şebekeler üstü hizmet tanımı kapsamına giren hizmetleri sunan gerçek veya tüzel kişiyi,”

**MADDE 37-** 5809 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(14) Kurum, şebekeler üstü hizmet sunumuna ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmaya, düzenlemelerde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeksizin veya yetkilendirilmeksizin sunulan şebekeler üstü hizmetlerin sunumunun engellenmesini teminen işletmecilere yükümlülük getirilmesi dahil her türlü tedbiri almaya yetkilidir. Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar, faaliyetlerini Türkiye’de kurdukları anonim şirket ya da limited şirket statüsündeki tam yetkili temsilcileri vasıtası ile Kurumca yapılacak yetkilendirme çerçevesinde yürütürler. Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar, Kurumun elektronik haberleşme sektörüne ilişkin görevleri kapsamında bu hizmete yönelik yapacağı düzenlemelere uymakla yükümlüdür. Kurum yapacağı düzenlemelerde hizmetlerin kullanıcılarına Ulusal Numaralandırma Planında

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

belirlemiş olan sosyal ağ sağlayıcının, ek 4 üncü maddenin birinci fıkrasında bu maddeyi ihdas eden Kanun ile yapılan değişiklikle getirilen yükümlülüklerini bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde tamamlamaması durumunda, bildirim ve idari para cezalarına ilişkin hükümler uygulanmaksızın ek 4 üncü maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.”

**MADDE 36-** 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“(ççç) Şebekeler üstü hizmet: İnternet erişimine sahip abone ve kullanıcılara, işletmecilerden veya sağlanan internet hizmetinden bağımsız olarak kamuya açık bir yazılım vasıtası ile sunulan; sesli, yazılı, görsel iletişim kapsamındaki kişiler arası elektronik haberleşme hizmetleri,

(ddd) Şebekeler üstü hizmet sağlayıcı: Şebekeler üstü hizmet tanımı kapsamına giren hizmetleri sunan gerçek veya tüzel kişiyi,”

**MADDE 37-** 5809 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(14) Kurum, şebekeler üstü hizmet sunumuna ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmaya, düzenlemelerde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeksizin veya yetkilendirilmeksizin sunulan şebekeler üstü hizmetlerin sunumunun engellenmesini teminen işletmecilere yükümlülük getirilmesi dâhil her türlü tedbiri almaya yetkilidir. Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar, faaliyetlerini Türkiye’de kurdukları anonim şirket ya da limited şirket statüsündeki tam yetkili temsilcileri vasıtası ile Kurumca yapılacak yetkilendirme çerçevesinde yürütürler. Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar, Kurumun elektronik haberleşme sektörüne ilişkin görevleri kapsamında bu hizmete yönelik yapacağı düzenlemelere uymakla yükümlüdür. Kurum yapacağı düzenlemelerde hizmetlerin kullanıcılarına Ulusal Numaralandırma Planında

(Kahramanmaraş Milletvekili Ahmet Özdemir,  
İstanbul Milletvekili Feti Yıldız ve 64  
Milletvekilinin Teklifi)

yer alan numaralar ile haberleşme imkanı sunup sunmadığı, Türkiye’deki kullanıcı sayısı veya günlük erişim sayısı gibi kriterleri dikkate alır. Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar, Türkiye’deki aktif bireysel ve kurumsal kullanıcı sayısı, sesli arama sayısı ve süresi, görüntülü görüşme sayısı ve süresi, anlık mesaj sayısı ve Kurumun belirleyebileceği diğer bilgileri Kurumca belirlenecek periyotlarla Kuruma bildirmekle yükümlüdür.”

**MADDE 38-** 5809 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(16) Bu Kanunun 9 uncu maddesine aykırı olarak düzenlemelerde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara bir milyon Türk Lirasından otuz milyon Türk Lirasına kadar idari para cezası verilebilir.

(17) Bu maddenin onaltıncı fıkrasında uygulanan idari para cezasını süresinde ödemeyen ve Kurumca yapılacak bildirimden itibaren altı ay içerisinde Kurum düzenlemelerinde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcısının internet trafiği bant genişliğinin %95’ine kadar daraltılmasına veya ilgili uygulama veya internet sitesine erişimin engellenmesine Kurum tarafından karar verilebilir. Erişim Sağlayıcıları Birliğine uygulanmak üzere gönderilen kararın gereği, erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir.”

**MADDE 39-** Bu Kanunun;

a) 20, 21, 22, 25, 26, 27 nci maddeleri ve 28 inci maddesinin (a) ve (b) bentleri hariç diğer hükümleri 1 Ocak 2023 tarihinde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

**MADDE 40-** Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yer alan numaralar ile haberleşme imkânı sunup sunmadığı, Türkiye’deki kullanıcı sayısı veya günlük erişim sayısı gibi kriterleri dikkate alır. Şebekeler üstü hizmet sağlayıcılar, Türkiye’deki aktif bireysel ve kurumsal kullanıcı sayısı, sesli arama sayısı ve süresi, görüntülü görüşme sayısı ve süresi, anlık mesaj sayısı ve Kurumun belirleyebileceği diğer bilgileri Kurumca belirlenecek periyotlarla Kuruma bildirmekle yükümlüdür.”

**MADDE 38-** 5809 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(16) Bu Kanunun 9 uncu maddesine aykırı olarak düzenlemelerde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcılara bir milyon Türk lirasından otuz milyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilebilir.

(17) Bu maddenin onaltıncı fıkrasında uygulanan idari para cezasını süresinde ödemeyen ve Kurumca yapılacak bildirimden itibaren altı ay içerisinde Kurum düzenlemelerinde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen veya yetkilendirilmeksizin hizmet sunan şebekeler üstü hizmet sağlayıcısının internet trafiği bant genişliğinin yüzde doksan beşine kadar daraltılmasına veya ilgili uygulama veya internet sitesine erişimin engellenmesine Kurum tarafından karar verilebilir. Erişim Sağlayıcıları Birliğine uygulanmak üzere gönderilen kararın gereği, erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilir.”

**MADDE 39-** Bu Kanunun;

a) 20 nci, 21 inci, 22 nci, 25 inci, 26 ncı ve 27 nci maddeleri ile 28 inci maddesinin (a) ve (b) bentleri hariç diğer bentleri 1/1/2023 tarihinde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

**MADDE 40-** Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.